

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

A husvéti diadal.

Márk 16. rész, 1—4 versek.

Az élet vándorainak és tövises ösvények robotosainak lehet-e ujongóbb örömük annál, mint mikor a vaksötét és ijjesztő éjszaka után föltetszik a hajnal, s a mosolygó napsugár elüzi a lelkekben vibráló fekete gondolatokat, s az átélt éjszaka rémképeit?!

A megalázott és letiport igazság-bajnokoknak és szent ügyek mártírjainak lehet-e drágább elégtételük annál, ha látják és megérik, hogy a csufolók elnémultak, a poroszlók lörtönre jutottak és a Judások megkapták a harminc ezüst pénznél illőbb és égetőbb jutalmat, a lelkiismeret fájdalmát és lélek-marcangolást, a megvetést, a gyalázatot?!

A nagypénteki tanítványoknak, a hiveknek és a mindentvesztőknek, kik úgy hitték, hogy a Golgothán egy világot vesztettek el, s a kereszt alatt a könnyek oceánját zokogták el, — ezeknek a nagypénteket átzokogó tanítványoknak lehetett-e nagyobb diadalma, jutalma és vigasztalása, mint a Jézus sirjából kizengő angyali szózat: „Ő nincsen itt, hanem feltámadott!!“

És lehetene-e egyáltalán az emberiség minden tagjának, minden keresztet hordozó és yonszó embernek, ki igaz ügyért bukott el, — ki nem talált még igazságot, — ki kedves szívet sirt, — ki vagyonából fosztatott ki, a husvét ünnepénél a lelkéhez simulóbb és illőbb ünnepe, s a husvét isteni igazságánál szentebb igazsága és nagyobb vigasztalója, biztatója és fel-emelője?!

Hallelujah hát a föltámadott Krisztusnak, s legyen ezerszer áldott a husvét ünnepe!

Az emberi gonoszságot elseperte az isteni jóság, — az emberi ítélkezést áthuzta az isteni bíró, — a drága sirt elzáró követ eldobta az isteni szeretet! Eldobta azt a követ, amit a jóság

az ártatlanság, a szentség és igazság ajtajába tettek, hogy ez a jószág és szentség, ez az ártatlanság és igazság ismét és ismét megbizonyítsa az emberek előtt azt, hogy az ártatlan könny, a büntelen sziv, s az igazságtalan kereszt nem temetődhetik el és nem maradhat sokáig a koporsóban, a megaláztatások poklaiban, mert van még igazság, van még husvét és él még a szeretet Istene az égben, s pirkadást fakaszt akármilyen hosszú és kinosan-sötét éjszakára is! . . .

Dr Szabolcska László.

Lelkészözvegyekért.

Már csak megmaradunk e régi cím mellett, amely alatt ide s tova több mint tíz éve mult, hogy jelét adjuk annak, hogy mennyire a szivünkön hordjuk házunk népe ügyét.

Ezt szolgálja kizárólag *Öry Tamás* testvérünk: „Lelkészek önbiztosítása“ s ugyan e cím alatt *Kovács József* kerületünk pénztárosának cikke is ide irányul elsősorban.

Hogy jó egy éve már, hogy nem esik olyan sürgősen szó lelkész-özvegyeink nyomoráról; korántsem jelenti, hogy a nyomoruságos anyagi helyzet megszűnt: mert minden bajt orvosolt a működését megkezdett kerületi özvegy-árva gyámintézet.

Az, hogy a 12,000 Lei özvegyi segély a régi alamiznaszerű morzsához képest számszerűen több; bizonyos, s az is kétségtelen, hogy e jogos segély más érzést vált ki az özvegyből, mintha a meg nem határozható könyöradományt esetről, esetre gyűjtik össze államsegély kiosztásakor.

De már annak idején reámutattunk, hogy maga ez a 12,000 Lei özvegyi segély éppen úgy, mint az ezt biztosító tagsági és fentartói díjak, hozzájárulások csakis csak számszerűen nagyobbak a régi özvegyi és ezt biztosító tagsági és fentartói díjaknál, de vásárló erejüket illetőleg, alatta maradnak a réginek.

Éppen ez a nyomoruság és a feljajdulás oka, hogy az értékek eltolódtak, s nincs meg a pénz vásárló erejének az értéke.

Ezért keres valami megnyugtatóbb megoldást a lelkészek önbiztosításában *Öry* testvérünk, s a gyámintézeti tagsági díjak emelésében s így az évi özvegyi segély nevelésében ugyanezt *Kovács* kerületi pénztáros ur.

Az lebegett nekünk eddig is, most is szemünk előtt, s ez adta a tollat kezébe, gondolatot a lelkébe a lelkészek önbiztosítása cikk íróinak most közelebb, hogy rettenetes dolog az, ami egy özvegy papnéra vár, ha semmi vagyonkája nincs. Elgondolni is szomorú dolog az, akinek szive, kamarája, gyülekezete szegényeinek tegnap még

nyitott kincsestárház volt, ma, holnap már maga is a kéregetők, a nyomorultak, a reáutallak sorába tudható, számlálható legyen.

Ha ezt a rajtunk kívül állók is elösmerik; ez kétségkívül igaz indok előttük is.

Hogyha maga az egyházker. pénztárosa, mint ilyen mondja ezt, s sejtet jobb, biztatóbb jövőt; valahogy mintha nem is ő mondaná, hanem maga az egyházker. vezetősége mondatná ezt vele a legilletékesebb és a legmesszebb hangzó helyről: hiv. lapunkban. Örömmel látjuk! (A cikk nem félhivatalos jellegű volt. *Szerk.*)

Legyen hát úgy, amint a kerületi pénztáros ur előadja, hogy nagyobb lesz az özvegyi segély, ami maga után vonja, illetve előre szükségessé teszi a tagsági díjak felemelését. Természetes, hiszen a husvéti piros tojást festő gyermek is tudja, hogy festék nélkül nem lehet tojást festeni.

Legyen, hogy a hatalmas összeget, ami a gyám- és nyugdíjintézet vagyona egy egyházkerületi takarékpénztár helyezi el, s kezeli, mi ez utóbbiban is egy általunk kezdet óta éppen e vagyonnal mint alappal sürgetett intézményt köszöntünk hozsánnázva, s minden bizodalunk, természetesen, hogy nagyobbíttassék, kívánt módon fejlesztessék a jelenlegi gyámintézet.

De legyen!

És ha a legközelebbi egyházker. gyűlésen semmi határozatot, kezességet nem látnánk reá, hogy már azonnal, ebben az évben megindul a kiépítés; hát legyen az *Öry* testvérünk által megpendített mód szerint a gyógyszerészekéhez hasonló önbiztosítás az, ami életbelép anélkül természetesen, hogy jogunk s kötelezettségünk a jelenlegi gyámintézetnél változna.

Igy áll a gyógyszerészek önbiztosítás-féle intézménye. Ötszáz tag van. Egy tag elhalálása esetén a tagok 240 Leit kötelesek befizetni. Az özvegy, illetve a jogutód, az örökös — vagyis nem okvetlen csak az özvegy — kap százezer Leit a tag halála esetén.

Vegyük, hogy kerületünk — mondjuk — 170 lelkésze csinálja meg ezt a lelkészek önbiztosítását. Hogy halálesetenként 100,000 száz-százezer Leit fizethessen ki a hátramaradottnak; esetenként: 705 (Hétszázöt) lenne a befizetendő összeg, mondjuk tagsági díj egy-egy halálesetkor.

Hat halálesetet véve fel a 170 tagnál évente: 4250 Leit tenne ki, amit így évente a tagok befizetnének. 6000 Leit jelent, ha a gyámintézeti évi 1500 Lei tagsági díjunk 4-szeresre emeltetnék. 4320 Leit kellene, hogy fizessünk évente valamely biztosító intézetnek egy halál esetén esedékes és addig szakadatlanul fizetendő 100,000 Lei életbiztosításra.

A haláleset száma szerint lehet a 4250 Lei kevesebb is (pl. a múlt évben 3 lelkésztestvérünk halt el), lehet hogy több is, nagyobb is lesz egy évi befizetés, de özvegyünk egyszerre jut 100,000 Leihez. És ami fő, nemcsak özvegyünk juthat ehez, de a dolog természete szerint jogutódunk, örökösünk is mint vagyonhoz hozzájuthat. Hiszen ha felesége nincs mindenik lelkésztestvérnek s így nem marad özvegye, van, lehet öreg szülője, gyermeke, testvére, rokona, egy ápolója, ki gondozta s eltakarította; akikre szállhat ez az örökség.

Míg az özvegyi gyámintézeti díj segélye csak az özvegyé s bizonyos ideig csak a gyermeké bizonyos hányadban. A tagsági díjak beszédésére nem kell, hogy külön hivatalt szervezzünk. Ha a kerületi pénztár annyiéle címen von le kongruánkból még egyházi tartozásokat is, hát feljogosítjuk egyszerűen majd, hogy nyisson még egy rovatot e címen is.

A tagsági díjakból, amit így a pénztár a kongruából levonat, a 100,000 Leit küldje a legközelebbi kongruafizetés idején illetékes esperesnek, ki az özvegynek azt kifizeti. Addig elvár az özvegy és várnak a hitelezők. Ügykezelés egyszerű, a költség semmi, vagy minimális. És ez lényeges dolog.

De ami fontosabb, az, hogy míg egy ezelőtt 20 évvel kötött 10,000 (Tizezer) koronás életbiztosítás olyannak látszott, ami után elég volt egy lelkészre a fizetési kötelezettség s ami az özvegyre egy takaros falusi ház, egy telekalja földnyi ingatlan megvételét, egy kis életlehetőséget jelentett, az ma kifizetve ötezer Leiben; falu helyen se biztosít egy évi lakbért sem és csakugyan csak egy vékony nyári öltözet ára lett. Ki tudja, hogy a gyámintézet négyszeres segélye — mondjuk: 48,000 Lei évente, vásárló erejét illetőleg, mit fog érni? Mit tudhatjuk ezt!

Hiszen ha a régi özvegyi gyámintézet 400 K-ás évi segélyét váltjuk ma Leiben, husz év alatt sem kapna az özvegy annyit sem, mint ma egy évi özvegyi 12,000 Lei segély szám szerint kitesz.

Kötött volna mellett az életbiztosítási összeg, érték a beváltási arány, illetve tőzsdei árfolyam szerinti mindég.

Természete szerint a nyugdíj és gyámintézeti díjak is ehez a tőzsdei árfolyamhoz — legfeljebb ha — igazodhatnak.

Míg egy önbiztosítási intézmény évről-évre igazodhatik a tagdíjak fizetetésénél, a segélynél, ennek kifizetésénél a váltakozó élet viszonyokhoz, árakhoz, a nélkül, hogy sérelem, károsodás érné a tagokat, a jogutódokat, örökösöket.

Hogy pl. ma százezer Leivel mihez foghat az özvegy? Nem sokhoz! Több ok miatt:

De bizonyos dolog, hogy még ha városra költözne is s diákoknak — régi örökség szerint — kosztot adna, ha falun maradna, s kis földesckét véve azt felébe műveltené, ha egy kis házikót ragasztana is jobban jönne ki, mint hogy ha semmivel a zsebében, könnyekkel a szemében — a maga nyomorusága miatt a legfájdalmasabb könnyekkel — s lelke nagy bújával csak kéztördeléshez és panaszkodáshoz foghat.

Nem sokat költhet temetési költségekre, de ne is tegye azt. A porba, az enyészetbe dobott minden fillérért kár, amelyet az özvegy szájától von el és a mellyel csak gyermekeit rövidíti meg.

Százezer L. birtokában mégis csakugyan nem retteghet úgy, mintha egy liter tejért is hitelbe küldet el, vagy maga megy el.

A könnyelműnek 100,000 L. is egy fillér, a takarékosnak kezébe az a valami, a minek birtokában nem lesz az utcára utasítva gyermekeivel mint utolsó nincstelen; az öreg papné.

Ime lehetne az érvek özönével alátámasztani a lelkészek önbiztosítását, s körülbástyázni még nyomatékosabb érvekkel a gyámintézet növelésére irányuló törekvést.

Nevelségessé is teheti akinek kedve tartja, s sükségtelennek a bírálat zuhanyával, fergetegével az önbiztosítás melletti lelkesedést.

De felesleges.

Mindenik akarás jó, mindenik elgondolás helyes. Hiszen a lelkész özvegyekért, családjukért tépelődünk benne!

Óh vajha ne csak tűnődnénk; de csak e két tervezet valamelyikét megvalósítanak. Ma! Még ma? Igen! Ez legjobb lenne.

Mándi Szabó Miklós.

Problémáink.

I.

Szellemiek.

Nap, mint nap jönnek kezeimhez iskolalátogatási jegyzőkönyvek, amelyek a mi hitfelekezeti iskoláink tanítóinak módszeres eljárását kifogásolják és arra hívják fel őket, hogy tartsanak lépést a didaktika mai irodalmával, más szóval, hogy a pedagógiai szakirodalom tanulmányozásával mélyítsék és tökéletesítsék tanítási módszerüket. Itt-ott tanítóink nivótlanságáról is esik szó, ami semmi esetre sem vonatkozhatik képesítésük színvonalára, hanem nyilvánvalóan arra a sajnálatos körülményre, hogy az utóbbi tíz esztendőben a tanítói önművelődés fontos kérdése a külső körülmények kényszere miatt kátyuba jutott. Hogy ezen a bajon segíteni kell, az minden józanul gondolkodó fő előtt egészen világos. A tanítás művészet s mint ilyen nem állhat meg az ismeretszerzéssel a tanítóképesítővizsgálat letételénél. A komoly és életbevágó ismeretek alapjaira a felépítményt csak azután rakja le

az igazi tanító, részint a saját közvetlen, részint a mások közvetett tapasztalatai által nyújtott tanulságok alapján. Ha általában igaz a mondas, hogy „aki nem művésze mesterségének, hóhéra annak“, százszorosán igaz a tanítás művészeténél. Papja kell, hogy legyen emberformáló művészetének a tanító, a jó pap pedig holtig tanul. Mikor aztán találkozunk az életben olyan tanítókkal, akiknek a kezében az utolsó könyv a képesítő vizsgálat előtt volt, megborzadunk, hogy a legfinomabb, legkényesebb és legdrágább értéknek, az emberi léleknek formálása ilyen kontár kezébe került. Sokan lehetnek e sorok olvasói között, akik keserűen biggyeszlik le ajkaikat és úgy vélekednek, hogy nem a pedagógiai elmélyülés a legfőbb és legégetőbb problémája a mi kisebbségi iskolai életünknek. Van ennél súlyosabb kérdés is, a tanítói nyomor. Tudom és magam is érzem, hogy ezekben a keserű gondolatokban is nagyon nagy igazság van. És később erre is rátérek, most azonban a szellemieknek adva az elsőbbséget az 1918-ban megszokott tanítói önművelődésnek a jelenlegi viszonyok között is megoldható kérdését vetem fel, nem azzal a képzelődéssel, mintha a leg-tökéletesebb megoldási módozat utját már megtaláltam volna, hanem azért hogy egy pár gondolat idevetésével termékeny vitát hívjak ki az illetékesek részéről, amelynek végső eredménye bizonyítva e probléma megnyugtató megoldás lesz.

Tanítóink önművelődésének eszközei voltak a háboru előtt a tanító-egyesületek és a szakfolyóiratok. Ezeknek a föllevenítéséről és megteremtéséről kellene tehát most is gondoskodni. A tanító-egyesületeink ma csak élettelen keretek. Pápiron megvannak, azonban nem működnek mindenütt. E tévhitesség szintén kényszerű lehet és minden valószínűség szerint a fuvardij és az ellátási költségeken mulik. Ahol pedig működnek egyesületek, a közgyűlések egész napirendjét az anyagi ügyek foglalják el. Ezt is meg lehet érteni, de a szellemi ügyeknek is meg kell adni a magok helyét. Szakfolyóiratunk nincs. Ennek is anyagi okai vannak, de talán nem annyira vigasztalan a helyzet, hogy valamilyen megoldással ne segíthetnénk e hiányon. Itt van kerületünk hivatalos lapja. E sorok írójában meg van a készség arra nézve, hogy — mondjuk — havonként egyszer egy 4-től 8 oldalig terjedő melléklet szerkesztését is vállalja, amely kizárólag pedagógiai szakkérdésekkel foglalkoznék, természetesen számítva tanáraink és tanítóink munkás támogatására. Tudom, hogy ez a megoldás csak kezdetleges és átmeneti orvoslása lehetne a szakfolyóirat hiányának, azonban a jelenlegi helyzetnél jelentékenyen jobb és több lenne, mert ma ezen a területen pedagógiai szaklapunk egyáltalában nincs. Hiszem, hogy ennek az elmúlt tíz évnek sok olyan értékes tapasztalata van, ami pedagógia-irodalmi szempontból is közérdekű lehet és aminek megvitatása csak jótékony hatással lehet tanítóink önművelődésének színvonalára.

II.

Anyagiak.

Tanítóink, tanáraink fizetésének megnyugtató megoldása úgy látszik, csakis az államsegély elnyerése által érhető el. Az e kérdésben szőnyegre került indítványok és megoldási módozatok, bár teljesen

tiszteletreméltó forrásokból fakadtak, a cél gyakorlati eléréséhez egy lépéssel sem vittek közelebb bennünket és ha valahol, úgy ennél a kérdésnél erősen érezzük Goethe mondásának igazságát, hogy „minden elmélet szürke“. Itt egyedüli megoldás — a pénz. Ezért folytat kerületünk szívós küzdelmet évek óta az államsegély elnyeréséért. Meggyőződésem, hogy bár a felekezeti tanítószolgálat fizetéskiegészítő államsegélyének kérdése a mi kisebbségi politikai versenyfutásunk akadályain már több ízben elbukott, a végső eredmény minden politikai kottéria ellenére is, minthogy e kérdés, politikai természete mellett, nagy mértékben szociális kérdés is, előbb, vagy utóbb megoldásra jut. Hogy a megoldás időpontjáig mennyi szenvedés, nélkülözés, lerongyolódás sújt bennünket, azt még a legilletékesebbek sem tudják megmondani és számolnunk kell azzal a fájdalmas körülménnyel is, hogy tanítóink állásaik elhagyására kényszerülnek.

Az államsegély elnyeréséig sokat javíthatna a jelenlegi helyzeten a tanítói díjlevelek méltányos értékelése, amely nem az időjáráshoz, hanem az életviszonyok megértő mérlegezéséhez alkalmazkodik. A „ha akarom vemhes, ha nem akarom nem vemhes“-féle díjlevél értékelések csak a tanítói lélek teljes és végső elkeseredését eredményezhetik.

A mindennapi kenyérért folytatott küzdelmeink között ijesztő rémként mered felénk családjaink nyugdíjalansága. Az egyházkerületi nyugdíj- és gyámintézettel az első lépést megtettük a megoldás irányában, de még csak az első lépésnél tartunk és mondanunk sem kell, hogy az évi 12.000 Leies ellátmány nem nevezhető nyugdíjnak. Hogy ez a probléma mennyire égeti, sorvasztja, erőlteti a lelkeket, erre nézve idézem e lap szerkesztőségéhez küldött levélből a következőket: „én — írja egy világosan látó, súlyos egyéniség — esztendő óta küzdő harcosa vagyok a lelkészözvegyek anyagi helyzete javításának. Sok könnyel, letorkolással találkoztam, de ha egy-egy özvegy nyomoruságát látom s eszembe veszem, hogy holnap az én feleségem is így járhat; még a siromban is forgolódnék s talán a húst rágnám le csontjaimról hamarabb, mint a férgek.“ A legfájdalmasabb a dologban az, hogy e sorok elolvasása után teljesen átérezzük, hogy nincs bennök semmi túlzás. A lelkész-özvegyekével mindenben azonos a sorsuk a tanárok és tanítók özvegyeinek. E kérdés megoldására vonatkozólag fölmerült javaslatokkal és tervekkel ez alkalommal foglalkozni nem kívánok, mert a lelkészek önbiztosításának kérdése még a vitatkozás és eszmecsere napirendjén van, de igenis, szóvá teszem a régi szerzett nyugdíjigények megmentésének kérdését.

A magyar lelkészi nyugdíjintézettel szemben szerzett jogok érvényesítését eddig nem lehetett egy lépéssel sem előbbre vinni, mert a lelkészi nyugdíjintézet alaptőkéje a pénz és a hadikölcsön-kötvények elértéktelenedésével megsemmisült. Fel lehetne ugyan vetni itt a nyugdíjintézet vagyonkezelőivel szemben a felelősség kérdését is, de emellett jó lesz figyelemmel kísérni az ugynevezett karitatív valorizáció sorsát, amely az életbiztosítási kötvények és a hadikölcsön-kötvények értékének bizonyos foku revalorizációjával talán nyújthatna valamelyes kárpótlást a veszendőnek látszó szerzett jogok ellenében.

A tanárok és tanítók régi nyugdíjintézeti szerzett jogainak védel-

mét szolgálja a trianoni békeszerződés 258-ik szakasza. Ez a szakasz jogot ad az utódállamoknak arra, hogy a békeszerződés ratifikálásától számított 3 hónap múlva igényelhessék Magyarországtól az elcsatolt területeken maradt nyugdíjigényjogosultakat megillető alapokat. A tárgyalások ezirányban meg is indultak, de ezideig minden konkrét eredmény nélkül. Az egyházkerület is és más érdekelt közületek is a közel napokban kérelemmel fognak fordulni a magas Régenstanácshoz, hogy ezt a nagyjelentőségű és sok jogos keserűséget kiváltó, intelligens családok nyomoruságát előidéző bizonytalan helyzetet, mint szociális kérdést, a Román állam részére biztosított jog alapján végre oldja meg.

Ezek a problémák érintenek bennünket legközelebről és ezeknek megoldásához minden jóindulatu és tárgyilagos hozzászólást, vagy tanácsot szívesen vennék.

N. V.

A genfi egyetem.

A Kálvin által állami hozzájárulással 1559-ben alapított genfi egyetem kezdetben a református egyház lelkészeinek kiképzésére hivatott teológiai intézet volt. Több, mint három századon át a teológiai fakultást a lelkészek társasága igazgatta és ugyanez nevezte ki a tanárokat, a tanács ellenőrzése mellett. Ennek következtében a fakultás a genfi egyházzal a legszilárdabb és legbensőbb kapcsolatban volt. Ámde az iskola, az egyház és a város áldásos együttműködésének eme szép hagyománya a XIX. század folyamán a felekezeti villongások idején félbeszakadt: az 1873. évi törvények az egyház és a fakultás szervezeti kapcsolait megszüntették és a fakultás tisztán egyetemi intézménnyé vált. A teológiai tanárok alkalmazásánál, illetve kinevezésénél az egyházat még csak meg sem kérdezték.

Ennek a ferde helyzetnek az egyházra nézve minden tekintetben kedvezőtlen voltát az összes vezető férfiak csakhamar belátták és arra a következtetésre jutottak, hogy a fakultásnak minden áron az egyetemen van a méltó és jogos helye, emellett azonban fel kell ruházni bizonyos mérvű autonómiával és helyre kell állítani ismét az egyház és a teológiai fakultás között a többszázados multu kapcsolatokat. A genfi nemzeti egyház tanácsa ehhez a gondolathoz hozzájárult és késznek nyilatkozott arra, hogy a teológiai fakultás fenntartási költségeinek tekintélyes részét fedezi. Így jött létre a genfi állam és a genfi egyház között az a megállapodás, melynek értelmében a teológiai fakultás az egyetemmel szervezetileg kapcsolatos alapítványi intézetté alakult át, amelynek ügyei intézésében az egyház is résztvesz. A fakultás tantermei az egyetemen lesznek, a teológiai előadásokat az egyetemi tanrendben közlik, a teológiai tudományos gradusok, doctori rangok egyetemi dignitások maradnak, a diplomákat a rektor írja alá, a teológiai dékán és a professzorok az egyetemi tanács tagjai és így tovább.

A legérdekesebb változás a theológiai fakultás tanárai alkalmazásának módjában nyilvánul meg. Ezentul ugyanis nem az államtanács nevezi ki őket, hanem az alapítványi tanács, amelynek öt tagja lesz: nevezetesen egy tagot az államtanács, egyet az egyetemi tanács, kettőt pedig a nemzeti egyház nevez ki és ez a négy tag választja meg maga mellé az ötödiket. Tanszék üresedése, vagy szervezése esetén az egyetem, a fakultás és az egyház kiküldött tagjaiból álló bizottság előterjesztést tesz az öttagu alapítványi bizottságnak a jelöltek képességről és ezen az alapon foganatosítják a tanári kinevezést.

Ez a tervzet megfelel ugy az állam, mint az egyház jogos érdekeinek és biztosítja a fakultás jövőbeli fejlődését, ugyszintén annak a politika bármiféle forgandóságaitól való teljes mentességét és az egyházhoz való benső kapcsolódását, viszont az egyetem hű marad az alapítója által kitűzött programhoz, amely szerint a feladata: a tudomány és a hit termékenyítő áldásos együttműködése.

Revue Universitaire Suisse. (L. E)

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Szell Kálmán.

1838—1928.

Szentgyörgyvölgyi Szell Kálmán nagyszalontai nyugalmazott református lelkész, a nagyszalontai református egyházmegyének 32 éven át szolgáló esperese, a tiszántuli egyházkerület volt tanácsbírája, zsinati és konventi tag, a Ferencz József-rend lovag-keresztése 53 esztendei buzgó és tevékeny közszolgálat után nyugalomba vonulásának 15-ik évében folyó hó első napján hajnali egynegyed 4 órakor csendesen elhunyt.

Hosszu, szép élet után hívta haza Ura, kit több, mint félszázadon át hűséggel szolgált. Nem egész két hónap hiján 90 évet élt. Bár tőlünk nemcsak időben, de térben is távol: Debrecenben érte a hazahívó szó, emlékezünk róla, hiszen lélekben nem volt távol tőlünk, kik itt élünk azon a területen, melynek egy részén ő is buzgón munkálkodott.

1838. május 22-én született Bárádon, hol atyja lelkész volt. A gimnáziumot Derecskén és Debrecenben s a theológiát szintén ugyanott végezte kitűnő eredménnyel, meglepő korán: 19 éves korában, mert csak 4 éves volt, mikor az elemi iskolát elkezdette. A theologia elvégzése után 2 évet töltött külföldön, majd hazaérkezve Nagyszalontán lett s. lelkész Balogh Péter h. superintendens mellett, kinek püspökké választatása után 1860-ban rendes lelkésszé választották meg. Az egyházmegye bizalma, több különféle tisztség után 1884-ben az esperesi tisztségbe emelte. Már előbb zsinati, majd konventi képviselő lett s alig volt az egyházkerületnek és az egyetemes egyháznak olyan bizottsága, mely nélkülözni tudta volna az ő kiváló képességeit, higgadt tárgyilagos ítéletét és nagyszerű judiciumát. Különösen az országos közalapi végrehajtó és a nyugdíjbizottságban fejtett ki

egyetemes értékű nagyfontosságú munkásságot, bámulatossá precizitással végezve az alapvető, szervező munkálatokat. Az esperesi tisztséget csaknem két és fél évtizedig viselte, amikor lemondott és minden kérés dacára sem volt hajlandó tovább vállalni. Rendkívüli pontossággal és eréllyel folytatott működése átalakító hatással volt az egész egyházmegyére. Lemondása után tovább is részt vett a kerület és az egyetemes egyház ügyeinek intézésében, mindaddig, míg az orsz. lelkészi nyugdíjintézet életbe lépett és 1914. jan. 1-én nyugalomba vonult. 1913. okt. 13-án elhagyta Nagyszalontát, hol 53 évet töltött el és Debrecenbe költözött.

Családi boldogsága nem volt zavartalan. 1863 augusztusában nősült, elvéve nagy költőnk: Arany János leányát *Juliskát*, kit azonban két évi boldog házasság után elveszített. Egy gyermeke maradt: Piroska, de élete legszebb korában őt is elvette tőle az Úr. — 12 év múlva nősült újra, nőül véve gyöngéd, féltőn szerető hitvesét: *Poroszlai Idát*, kivel 51 évet töltött boldog házasságban.

Magas intelligenciájú férfi volt, ki a legfelsőbb körökben közkedveltségnek örvendett s a Tisza-család bizalmát állandóan bírta. Kiváló ügynevezett „elegáns“ szónok hírében állott és méltán, mert kellemesen zengő szép hangjával még öreg korában is fiatalos hévvel tudott beszélni. Mint egyházkormányzó mintája volt a múlt idők legkiválóbb papi típusának az adminisztráló papnak. Mindenekfölött bölcs ember volt, aki végtelen pontos és Istennek tetsző életmóddal becsülte meg Isten legnagyobb áldását az életet és aki, mint egyik nagy tisztelője példaképpen emlegetni szokta, bölcsen tudta, hogy egyszer mindenkire eljő, ha sokáig él, az az idő, mikor nélkülözhetővé, sőt feleslegessé válik és át kell adni helyét a megváltozott gondolkodású világ új nemzedékének. Ő mindenünne előbb távozott el és ezért nem vesztett semmit a körülvevő nagy tiszteletből és közbecsülésből. Mert bölcs ember volt, azért őrizte meg mindvégig teljes szellemi frissességét és élvezhette boldogan késő öregsége csendes nyugalmát.

Április 1-én szőlította el az Úr rövid gyöngéledés után. Temegetése 3-án délután volt tisztelőinek és egyházi életünk vezetőinek nagy részvéte mellett. Adja meg Isten neki az Úrban élők és az Úrban halók örök jutalmát, szeretteit pedig vigasztalja meg a feltámadás nagy reménységével.

D. I.

HIREK

Lapunk minden olvasójának áldott husvétii ünnepeket kíván a szerkesztőség.

A nagyváradi református presbitérium április hó 1-én tartott ülése meggyőzheti a kétségbeesésre hajló közömbös és defetista lelkeket arról, hogy a református ősök áldozatkésztségének tüze nem aludt ki a lelkek-

ből, hanem magával ragadó erővel lobban ki egyházi életünk nagy válságaiban és szükségében. Csak két tényt említünk fel követendő példa gyanánt. Az egyik, hogy *Kiss Károly* váradvelencei lelkész indítványára a jelenlevő presbiterek néhány perc alatt 75,000 Leit adtak össze a *Réti imaház* építésére. A másik pedig az újvárosi hivek és pres-

biterek példája, akik magukra vállalták a 350,000 Leibe kerülő újvárosi harangok költségének közadakozás útján való összehozását. Igaz, hogy teher alatt nő a pálma!

Dr Szabolcska László „Hivogatás” című most megjelent könyvéből vettük jelen számunk vezető cikkét. A könyvre midőn felhívjuk a figyelmet, jelezzük, hogy megrendelhető 120 Leiért a szerzőnél.

A debreceni Tisza István tudományegyetem hittudományi karán b. e. Sass Béla prodékán Kiss Ferenc egyetemi tanárt választották meg ez évre prodékának.

Harangavatás Belényes-sonkolyoson és Jánosfalván.

Az ébredező református öntudat bizonyossága az a két egymásba kapcsolódó harangavatási ünnepség, amely virágvasárnap délelőtt és délután folyt le Belényes-sonkolyoson és a szomszédos Jánosfalván. Az ünnepség fényét emelte, hogy ott megjelent Kassay Béla esperes s vele együtt a Belényes-környéki lelkészek csaknem teljes számban. De főleg az tette impozánssá és hangsúlyossá ezt a virágvasárnapi harangavatást, hogy a szép idő és a közös protestáns örvendezés napsugarai odacsalták a szomszédos falvak magyarságának tarkaruhás tömegeit. Az ünnepség délelőtt tíz órakor kezdődött a virággirlandokkal dusan felékesített sonkolyosi templomban, ahova azonban csak egy kisebb része fért be a kívül tolongó közönségnek. Kassay Béla esperes ünnepi hang, fennköltén szárnyaló imája után, Bokor Sándor tartott az áldozatkészségről könnyekig megható,

de oktató erejét tekintve is megkapó szép virágvasárnapi prédikációt. Majd Kecskeméthy Kálmán helybeli lelkész, mint a szép szavú harang, beszerzési ügyének mozdítója s a majd ötven-ezer lei összegyűjtésének megindítója adta elő az új harang beszerzésének történetét hangulatos elmefuttatásban, amit az általa mondott rövid bezáró ima és áldás követett. Amikor a harangot a templom melletti térségre vitték, ott Juhász András fenesi lelkész tartotta meg a szívek mélyére ható lendületes avató beszédet. S a hívek éneke mellett felhuzott harang nemsokára megszólalt messzecsengő, örvendező hangon. A lelkész lak udvarán vigan falatozó népet az esperes ur üdvözölte s különösen azokat a nem magyar ajkú és nem református lelkeket köszöntötte, akik nagyobb összegekkel járultak hozzá a közel három mázsás harang beszerzéséhez. A délutáni istentisztelet végétével a szomszédos Körös-Jánosfalván folyt le a harangavatás, amit Nagy Zoltán b.-ujlaki lelkész végzett. Mig az esperes ur további áldozatkészségre intve a gyülekezetet, a szentírás áldó szavaival zárta be a jól sikerült ünnepséget.

Az erdélyi C. E. Szövetségek konferenciája. Az erdélyi C. E. Szövetségek tavaszi konferenciájukat április 14—17. napjaiban Szinérváralján tartják. Főtéma: „A keresztyén szövetséges”, a következő megvilágításban lesz hozzászólásokkal megtárgyalva: 1. „A ker. szövetségek jelentősége az egyházi és társadalmi életben. 2. Isten szövetségesei az ótestamentomban 3. Az újszövetség szerzője és köz-

benjárója. 4. Hogyan és miért lettem ker. szövetséges? 5. A ker. szövetséges hivatása a családban. 6. A ker. szövetséges helyzete a világban. 7. A ker. szövetséges szolgálata az egyházban. 8. A ker. szövetséges mint evangéliumi munkás. Előadók: Dr Kecskeméthy István szövetségi elnök, Nagy Zoltán, Máthé Elek, Debreczeni László lelkészek, dr K. Tompa Arthur szövetségi titkár és Deák F. György evangéliumi munkások. A konferenciával kapcsolatban vasárnap, 15 én délelőtt alkalmi istentisztelet lesz, amelyen Máté 26:27, 28, alapján dr Kecskeméthy István, szövetségünk elnöke tart egyházi beszédet. A konferencia idején imaórák tartanak a vett és veendő lelkihatások megrögzítésére és a szövetséges lelkészek tartanak maguk közt megbeszéléseket. Akiknek alkalmuk nyílt — Isten kegyelméből — résztvenniök a múlt év november 9-iki kolozsvári lelkeszi konferencián, annak fenséges voltát nem fogják elfeledni soha. Most is szeretettel kérem lelkésztestvéreimet és más egyháztagokat, hogyha talán kimondottan nem tartoznak is szövetségünkhöz, jöjjenek el konferenciánkra. Egyrészt lelkileg meggazdagodva térnek haza otthonaikba, másrészt megismerik a szövetséges testvérek táglelkü, szívélyes, lebilincselő szeretetét. Vezérelje a Mindenható Isten a konferenciára menőket oda és visszautazásukban, hogy Krisztus öntudatos, elszánt, bátor katonái váljanak belőlük.

Pátfy István

A szalmári főgimnázium fenntartó testületébe ujabban beléptek és az iskola céljaira adakoztak a következők: Ref. egyház, dr Nádor Henrik (M.-Sziget), Görömbey János (Szatmár) 1000—1000 Lei, dr Lingvay Lajos, Nemes Rezső (M.-Sziget), Tájbert József, Lőrinczy Zsigmond (Szatmár), Ref. egyház, Fogyasztási Szövetkezet (Gencs), Lázár Lajos (Szamoskőröd), Kolos Vince (Vámfalu), Magoss Ferenc (Mikola), Fehér Bertalan, Gyulay Antal, Adorján Sándor (Ovári), Nagy Lajos (Felsőbánya), Dávid Sándor (Batiz), Siető Pál (Adorján), Oláh Sándor (Krassó), Bodnár Béla (Tamásváralja) 500—500 Lei évi tagdíjjal. Adakoztak: Csiszár István (Dara), Ilyés József (Sz.-Németi), Bede László, Kovássy Ákos (M.-Sziget), Orosz Ernő (Hirip) 500—500 Leit, Öry Tamás (Lázári), Botka Gyula (Sz. Németi), Tamásváraljai ref. egyház 200—200 Leit, Szűcs Zsigmond (Sz.-Németi) 40, Mónus György (Sz.-Németi) 20, dr Joó Imre (Nagykőrös) 1000 L.

Dr Balfazár Dezső a magyar református zsinat programjáról a következő nyilatkozatot tette: Ami a fontosabb érdeklő javaslatokat illeti, ezek: a lelkészválasztásokra, a tanügyi reformokra s az egyházközségi fegyelem gyakorlására vonatkozó törvénytervezetek. Az elsőtől azt várja a magyar kálvinista társadalom, hogy végeszakadjon azoknak a visszaéléseknek, melyek a lelkészválasztásoknál annyira elharapódtak s úgy általában a lelkeszi állás tekintélyének, mint a gyülekezetek belső békéjének hátrányát idézték elő. Önként értetődik, hogy eme szempontok szigorú érvényesítése mellett, az volna kívánatos, ha a gyüleke-

zetek választási jogának szabadságát lényegében az új törvény nem érintené. Egész tömegváltás állott be egyházi közoktatásunk terén a legutóbbi zsinat óta, az állam és az egyház viszonylatában. Új intézmények létesültek, új módszereket, tantervet alkalmaztunk a tanszemélyzet illetményrendezése státusa is jelentős átalakuláson ment át. Az idevágó revízió a mostani hatodik törvényeknek fog új köntöst adni. Elkerülhetetlenül szükséges az is, hogy az egyházi fegyelem követelményeit törvényes úton megállapítsuk, mint a Kálvin irányzata szerint megalakult, evangéliumi puritán egyháznak, az általános erkölcsi romlás közepette példát kell mutatnia arra, hogy a józan morál és a vallásos élet zavartalansága nemcsak az egyház tisztviselőinek, alkalmazottainak, hanem a hívek egyetemének körében is alapfeltétel.

Protestáns egyház és annak eszközei címen dr. Ravasz ref. püspök a Bethlen Gábor szövetség rendezésében a Deák-téri leánykollégium disztermében múlt hó 6-én este nagyszerű előadást tartott. Többek között ezeket mondotta: „A protestantizmus elsősorban szellemi egység, melynek alap gondolata a benső meggyőződés, meggyőzés, a teljes spiritualismus. Ebből következik, hogy láthatóan sokféleképpen kellett lennie, noha láthatatlan egysége mindig meg volt. Az a vallásos típus, amely az egyéniség ősi jogait igyekezett szóhoz juttatni, elismertetni, nem lehetett más, mint a protestantizmus minden léleknek már a születésekor megvan a maga terve a világgal szemben. Közös és egységes a protestantizmusban az evangéliumról vallott felfogás, a katolicizmusról és a hitetlen-

ségről alkotott ítélete. Szeretik rólunk azt állítani, hogy a protestantizmus nem egyéb, merő tagadás; ellenkezőleg olyan tagadásnál, melynek következtében egyéb állítások nem is lehetségesek. A két egyház szervezet és dogmatikai uniója ennek ellenére sem lehetséges, de ez így is van jól, hiszen a dogmatikai különbség nem csapás, vagy átok, hanem az egyetemes szellemtörténet szempontjából új szín, új egyéniség jele. De, ha nincsen „protestantizmus“ mint gyűjtő fogalom, akkor tagadnunk kellene azt is, hogy „keresztyénség“ van, amely a pogánysággal a mohamedanizmussal szemben egészen külön világot jelent.

Klepp Péter emlékére a jugoszláv fenhatóság alatt levő református egyházmegye száz-ezer dináros alapítványt tett, amelynek kamataiból az elhunyt főesperes árvái részesülnek, az ő pályavégzettségük után az alapítvány az egyházm. árvaházé lesz.

Jugoszláviában törvénybe iktatták, hogy mindenki köteles valamelyik felekezethez tartozni. Erre nézve az ottani ref. testvéreink lapja a „Magvető“ a következőket írja: „Őszintén megvallva, e törvényjavaslatnak ezen részétől nem vagyunk elragadtatva. A felekezetenélküliség eltörlése és a hitkényszer törvénybe iktatása csak látszólag kedvez az egyháznak, de valósággal gyengíti azokat. Egyik egyháznak sem lesz abból előnye, ha olyan emberek tartoznak hozzá, akik csak a törvény parancsa folytán nem tudnak tőle megszabadulni, mert természetszerűen következik az is, hogy az egyház sem fog tudni tőlük megszabadulni. A hitkényszer nemcsak az egyéni szabadságot, hanem az egyházi szabadságot is korlátozza“.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

M. Sz. M. Királydaróc.
Cikked a múlt héten lapzártá után érkezett. Most közlöm. A kérdést napirenden tartjuk és sem a közönnyel, sem a letor-

kolásokkal nem törődünk, mert ezt az égető ügyet meg kell oldani. — **Többeknek.** Nagypénteki munkaszünet miatt, lapunkat korábban kellett lezárni s így több cikk a jövő számra maradt.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1322—1928—III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebeibeli Nt. Esperesi és Lelkészi hivatalnak.* Értesilem, hogy a Nyugdíj és Gyámintézet alapszabálya 10-ik §. 3-ik pontja értelmében ezen intézet alaptökéjét növelő nagypéntek ünnepi perselypénz elkülönítve kezeltesék és az egyes egyházak által a Nt. Esperesi hivatalokhoz beérkező nagypéntek ünnepi perselypénzeket az egyházközségek megnevezésével és a befolyt összegek feltüntetésével az egyházkerületi pénztárba folyó évi május hó 1-ig eljuttatni sziveskedjenek. Oradea—Nagyvárad, 1928. április 3. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

Tanügyi 796—1928—II. *PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY elemi népiskolai vallástani kézikönyvek megírására.* A Királyhágómelléki Református Egyházkerület a 133—1927. sz. határozat alapján pályázatot hirdet az ugyanezen határozat által megerősített új vallástani tantervben foglalt követelmények szerint készítendő és alább felsorolt népiskolai vallástani kézikönyvekre: 1. Vallástani olvasókönyv az I—II. osztály számára legfeljebb két és fél nyomtatott iv terjedelemben, kis nyolcadrés alakban, sűrű ciceró szedéssel. 2. Üdv. történet (ó-szövetségi történetek). Kézikönyv az elemi népiskolák III. osztálya számára. Két és fél nyomtatott iv terjedelemben. Alak és szedés mint az 1 alatt. 3. Jézus élete. Kérikönyv az elemi népiskolák IV. osztálya számára. Két és fél nyomtatott iv terjedelemben. Alak, szedés mint fentebb. 4. Jézus tanításai és csodatételei. Kézikönyv az elemi népiskolák V. osztálya számára. Két és féliv terjedelemben, forma és szedés, mint fentebb. 5. Egyháztörténelem. Kézikönyv az elemi népiskola VI. osztálya számára. Három iv terjedelemben, forma és szedés, mint fent. 6. Keresztyén Hittan és Erkölcstan. Kézikönyv az elemi népiskolák VII. osztálya számára. Két és fél nyomtatott iv terjedelemben, forma és szedés mint fent. Az elfogadott pályaművek a Királyhágómelléki ref. Egyházkerület tulajdonába mennek át. A szerzői tiszteletdíj az első (1, 2, 3 alattiaknál 5,000 példány, a 4, 5 és 6 alattiaknál pedig 2500 példány) kiadásnál a megállapítandó és az összes példányok elfogytaig érvényes bolti ár 10%, a II. (ugyanannyi példányszámu) kiadásnál 6% és a III. (ugyanannyi példány számu) kiadásnál 4%, olyképen, hogy ha esetleg az árak időközben emelkednek, a szerzői tiszteletdíj is a %-nak és árának megfelelően emelkedik. A IV. kiadástól

kezdve a szerzőt, a kiadással megbízott vállalkozó terhére ivenként 200—200 lei korrektori díj illeti minden újabb kiadásnál. Az elfogadott munka minden kiadásának korrigálása és revidiálása a szerző kötelessége a fenti díjak ellenében. Ha nem a szerző maga végzi a korrekurát és revidiálást úgy ennek az I—III. kiadásig ivenkénti 300—300 leinyi s a IV. kiadástól ivenkénti 200—200 leinyi díjazása a szerzői tiszteletdíjból, illetve korrektori díjból vonatik le. A lényegbe vágó átdolgozások díjazásáról esetről-esetre történik intézkedés. Nyomatásban már megjelent művekkel is pályázhatnak szerzők, a pályázat ezekre nézve nyílt, a többiekre nézve zárt. Az írói tiszteletdíjak a következő részletekben esedékesek: 40 % (a bolti ár 10 %-ának 40 %-a) a pályamű elfogadásakor, illetve állami approbálása után és ettől feltételezetten, 30 % a mű megjelenése után 30 nappal és 30 % a mű megjelenése után 90 nappal. Az új vallástani kézikönyvek *1929. szeptember 1 én kerülnek forgalomba*. Vallástani tanterv a püspöki hivatalban kapható. Felhivatnak pályázni kívánók, hogy pályaműveiket folyó évi december hó 31-ikének déli 12 órájáig alulirott bizottsági elnökhöz küldjék be. A pályaművek kéziratai tisztán és könnyen olvasható, esetleg gépirással, zárt jeligés levél kíséretében nyújtandók be. Az el nem fogadott pályaművek kéziratai az elnöknel a pályázat eredményének kihirdetése után átvehetők lesznek. Kelt Oradea—Nagyvárad 1928. évi március hó 24-én. Sulyok István püspök, bizottsági elnök.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi kivitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év. Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhangjáért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni. 14

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat 14

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkeszi Hivatalnak

Tinca—Tenke

Konfirmációi emléklap

17 × 21 cmr. méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben — — 1 Lei
21 × 34 cmr. méretben, nagyon szép kivitelű három színnel nyomtatva 3 Lei
24 × 31 cmr. méretben, dus aranyozással és még két színnel nyomtatva, legkényesebb igényt is kielégítő elsőrendű kivitelben — 4 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két iv terjedelmű füzet, nagyon szép
konfirmációi Emléklappal II. kiadás — — — 16 Lei

áron
beszerezhető: **Béres Károly Könyvkereskedésében**
Oradea--Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél
20% árengedményt nyújtunk.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 14

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszeben

szállít templomi harangokat ga-
rantált békeöntözésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselet: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Az egyház az igazság fentartó oszlopa.

Akháb és Jósafát huzamosan jóbékességben éltek volt egymással. Ezért akarta az előbbi emez segítségével régi kedvenc álmát megvalósítani: visszaszerezni Syriától Ramóth Gileádot. Az istenes gondolkozású Jósafát azonban csak úgy volt hajlandó ebbe a tervbe belemenni, ha előbb megkérdezi Jehova akaratát is. A palotában királyi kegyen élőködő négyszáz próféta egyhangulag helyeselte a tervet. Jósafát azonban ezzel nem elégedett meg. Ő olyan prófétát szeretett volna hallani, aki igazán a Jehova akaratát szólja, még ha talán nem is tetszene az nekik. Akháb erre nem szívesen ugyan, de előhivatja Mikeást. Ezzel megelégedhetik Jósafát. Ez mindig csak gonoszat prófétált ellene. Megkérdezte tehát tőle is Akháb, hogy mit csináljanak. Mikeás gunyosan azt feleli neki, csak menjen a hadba, hiszen négyszáz prófétája már ugyanis szerencsét jósolt neki ahoz. Erre Akháb haragra lobban és olyan mély igazságot ejt ki, aminővel csak az evangéliumokban találkozhatunk: „Még hányszor kényszerítselek, hogy az igazságnál egyebet ne mondj nékem az Ur nevében“. [I. Kir. 22., 16.]

Még ez a mélyen elvetemedett lelkületű ember is őszintén beismeri, hogy az anyaszentegyház egyedül felséges rendeltetése: az igazság proklamálása. Megalkuvás nélküli, hűséges hirdetése annak még akkor is, ha egész korszakok nemzedékei ellenvéleményével kellene szembeszállnia. Erre van teremtve. Ez az egyedüli, speciális hivatása. Ezért létezik. Ha erről a felséges rendeltetéséről az emberek kedvéért lemond, alapjában rendül meg, s holtbizonyosan romba dől. Mert ezen a világon minden csak addig létezik, amíg eléje szabott rendeltetésének meg tud felelni. Ha nem, elpusztul, mint hasznavehetetlen, elavult valami.

Hol fogják akkor az emberek az élet örök nagy igazságait megismerni?! Amiknek éppen az anyaszentegyház a letéteményese?! És amik éppen az élet legelhatározóbb kérdéseire adják meg a döntő feleleteket?!

Minden magára hagyott dolog romlásnak indul. Az emberiség haladása is. Ezt a haldoklási processust akarta az Idvezítő megakadályozni, amikor anyaszentegyházat alapított és azt mondotta nekik: „Ti vagytok a földnek savai”. — „Ti vagytok a világ világossága.” — Ti vagytok annak amaz értékes alkotórészei, amik a váltakozó emberi nemzedékek erkölcsi felfogását egészséges színvonalon tartani és bölcsen irányítani fogjátok. Minden időközön át való szent kötelessége ezért az anyaszentegyháznak ellentállania minden olyan csábítószónak, ami isteni rendeltetése nivóját lejjebb szállítani célozná. Ami arra akarja rávenni, gondolkozzék kissé alacsonyabban, alkudjék meg a muló idők divatos büneivel, nyomja rá azokra helyeslése szentesítő pecsétjét.

Már amikor még az anyaszentegyház egyedül csak az Idvezítőből állt, akkor megszólalt már ez a csábító szó. Amely pillanatban Jézus tisztán megértette isteni hivatásának szavát a keresztelésekor, abban a pillanatban kísérelte meg a gonoszlélek is Őt. Az egész pusztai megkísértés értelme ugyanis ez:

— Add meg az embereknek mindazt, amire momentán vágnak, akármilyen ártalmas legyen is nekik egykoron, teljesítsd be muló szeszélyeiket, még ha tönkre teszi is az őket végül. Beszélj mindig a szájuk ize szerint, cselekedj a kedvük szerint. Igazold őket minden bolondságaikban. Nevezd a vétküket erénynek, a bolondságukat bölcsességnek. És alázatos rabszolgáid lesznék. A világuralmat a kezeidbe teszik le önként. Ez a hitvány, ördögi lelkek boldogulásának a titka. Ezt sugta meg a kísértő Jézusnak. Ő azonban ezt nem fogadta el. Magasabbra vágyott. Muló földi birodalomnál maradandóbb lelki birodalmat akart teremteni. Ezzel megszabta örök időkre az egyház hivatását: megalkuvás nélkül hirdetni az élet örök igazságait, nem engedni abból egy hajszálnyit sem senki kedvéért. És mi az igazság? — kérdezte Pilátus Jézustól, amikor megkötözve elébe vitték volt. Jézus erre nem felelt semmit se. Nem is volt rá szükség. Az az igazság, amiért Ő kereszthalált is kész szenvedni. Aminek már az utján van. Az önfeláldozó igaz szeretet. Ez a boldog élet fundamentuma. Ezt kell hirdetnünk nekünk még kereszthalál árán is!

Bokor Sándor.

Lelkészegyesület.

II.

A lelkipásztorok közösségének olyannak kell lenni, amely az életre hívó szükségeket kielégítse, illetve kielégítésüket legeredményesebben munkálja. Programja csak olyan lehet, mely megfelel azoknak a kívánságoknak, amelyeket felőle azok éreznek, akik hiányát tapasztalják.

Erdélyi testvéreink között elvi vita folyik afölött, hogy vajjon előbb programot kell-e adni és a program alapján szervezni meg a lelkészek szövetségét, vagy pedig előbb megszervezni, legalább is nyilatkozatra hívni a lelkészeket és azután alkotni meg a programot. Az első véleményen levők a programot el is készítették és — mielőtt a leendő tagok megjegyzéseiket megtehetnék rá, — az igazgatótanács elé akarják terjeszteni bizonyára megerősítés végett. A második csoporthoz tartozók pedig az egyházmegyei lelkészértekezlethez kívánják letétni, hogy a papságnak alkalma legyen a hozzászólásra és a független véleménynyilvánításra.

Szerintem egyik sem vezet célhoz. Az igazgatótanács által való szankcionálás sem a lelkészegyesületet, sem a programot nem tenné népszerűvé. Még a látszatát is kerülni kell annak, hogy az igazgatótanács, vagy bármi más magasabb hivatalos testület akarjon ilyen szervezetet a lelkészekre rákényszeríteni. Az egyházmegyei értekezletekhez letétel pedig végtelenül elnyújtja és szétforgácsolja az ügyet. Az lesz legcélravezetőbb, ha lapjainkban megbeszéljük, megvitátjuk a tervet és programot, aztán az itt leszűrődött elvek és vélemények alapján kialakult tervezetet egy közös kongresszuson állapítjuk meg, amit megerősítés végett beterveztünk mindkét kerület legfőbb hatóságához.

Készíteni kell tehát programot, de ezt nem mi, hanem maga az élet, a szükség adja meg. A mult számban közöltek szerint a programnak olyannak kell lenni, amelynek alapján legtöbb eredménnyel munkálhatják így az egyes tagok, mint a testület az egyház megújulását a maga egészében továbbá, amelyik leghivebben kifejezi a lelkipásztorok nagy többségének gondolkozását és végül amelyik leghatásosabban ápolja a testvéri szeretet, vagy legalább az összetartás érzését.

Ezek szerint a lelkipásztorok egyesülete elsősorban lelki közösség legyen. Mindenesetre sokkal több, mint akár ORSzE, akár a romániai lelkészegyesület. Tűzze ki feladatává nemcsak a gyülekezete, hanem a tagok lelki életének önmaguk és egymás által való ápolását. De ebben nem lehet a legapróbb részletekig kötelező; nem írhat elő olyan programpontokat, melyek — nem a lényegben, — de a formákban, módszerben idegenek egy nagy rész gondolatvilágától. Minden eszmét mindenki másféleképpen tesz sajátjává és másféleképpen valósít meg. Az egyéniség, a családi, helyi, gyülekezeti viszonyok mindenben más és más lehetőségeket szabnak meg, de adnak is új és a sablonnál jobb lehetőségeket is.

A programnak azért kell leghivebben kifejezni a nagy többség felfogását, mert a lelkészegyesület megalakításával az a célunk, hogy a lelkipásztorok egy táborba tömörüljenek és hogy ebbe a táborba mindenki beletartozzék. Semmi értelme sem volna, hogy egyszerűen csak azért alakítsunk Lelkészegyesületet, hogy legyen, vagy benne a lelkipásztorok egyrésze megtalálja a maga munkakörét, esetleg ambíciójának kielégítését, de a másik rész idegenkedve távol maradjon tőle, vagy — ne adja Isten — szembehelyezkedjék vele. Csakis akkor szabad megalakítanunk, ha bizonyosak vagyunk felőle, hogy — néhány csökönyös és közönyös kivételtől eltekintve — mindenki magáénak vallja. A programnak, tehát nemcsak elméletnek, hanem gyakorlatilag is megvalósíthatónak kell lenni. A Lelkészek Szövetségének tervezői gyönyörű eszményi programot dolgoztak ki, amelyiknek a lényegét és célját mindnyájan helyeseljük, de kötelezővé nem lehet tenni, mert nagyon soknak nincs hozzá elég ereje, hogy a benne levő eszményt elérje és megvalósítsa. Az ilyen program elfogadásával, vagy kötelezővé tételével beköltöznék a nagyképűség, állandóan kísértene a képmutatás, vagy az egész program papiroson maradna. A programmal a tagokat meg kell nyerni és bent az egyesületben vinni egy magasabb eszmény felé s erősíteni, képessé tenni az eszmény megvalósítására. Nem az ellenzéki szellem, nem a megrajzolt eszménnyel szembehelyezkedés, hanem az azért való lelkesedés mondatja velem ezeket a való élet embereinek ismerete alapján.

A Lelkészegyesület programjának legelemibb és épen azért leglényegesebb része a testületi szellem ápolása, a testvéri érzés erősítése, vagy mondjuk így: az igazi lelkipásztori barátság kifejlesztése. Gyakran visszatérő téma ez a konferenciákon, ami azt bizonyítja, hogy szükséges róla beszélni. De még nagyobb szükség cselekedni. A Lelkészek Szövetségének tervezői, mélyen bensőséges elgondolással keresnek erre eszközöket és módokat az önvallomásokban a legalább félévenként köteles levelezésben stb. De ezek a már meglévő őszinte barátságnak inkább megnyilvánulásai, mint kifejlesztésének eszközei. Másfelől pedig csak bizalmas kis körben lehet megvalósítani és nem lehet szabályzattal kötelezővé tenni, hanem csak a gyakori érintkezés és egymásra hatás által elérni. Nekünk az egész lelkipásztori testület meghitt összelátását kell ápolni, mert csak így érhetünk el gyakorlatilag is értékes eredményeket, mint amilyenek az egyházi irodalom művelése, szeretetintézmények létesítése stb. Óvakodnunk kell tehát attól, hogy a testületen belül anyagi, szellemi, vagy akár lelki alapon külön válások elszigetelések, klikkek létesüljenek.

Ezek után azt hiszem önként értetődik, de talán nem felesleges leszögezni, hogy a lelkészek testülete nem lehet politikai, t. i. egyházpolitikai testület. Sőt megnyugtatóan azt is ki kell fejezni, hogy nem lehet a világiakkal való szembefordulás, vagy a lelkészeknek a világiak rovására való kihangsúlyozása. Csak egy célunk lehet: a magunk megerősítése által anyaszentegyházunk építése. Ezt a célt mindnyájan látjuk és ebben bizonyonnyal egyetértünk. Ha pedig a célkitűzésben nincs köztünk különbség, akkor hiszem, hogy e kivételben is megfogjuk érteni egymást.

Debreczeni István.

Tanügyi: 1597—1928-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli nagytiszteletű iskolaszéki elnökségnek és nagyságos középiskolai Igazgatóságának.* A helybeli inspectoratul școlar-tól vett értesítés alapján, közlöm az összes érdekelttel, hogy az 1571—1928-II. sz. körrendeletemben jelzett kisebbségi tanárok és tanítók f. évi április hó 18—22-ike között Clujon tartandó román nyelvi vizsgák nem a kitűzött időben, hanem ez év augusztus havában lesznek megtartva. Oradea—Nagyvárad, 1928 április hó 13-án. Sulyok István s. k., püspök.

A tanítók fizetésügye.

Ez évben a tanítók részéről több cikk jelent meg az 1919 óta vajudó tanítói fizetésrendezés ügyében. A legutóbb megjelent Szilágyi Á. collegám cikke adja kezembe a tollat, amikor kéri: „Álljatok meg ti is ez akadály előtt és gondolkozzatok, hogy miként lehetne áthidalni az átkelési nehézségeket“. A baj először az, hogy az akadály áthidalás nem rajtunk áll; másodsor az, hogy többet gondolkoztunk mint tétünk; pedig mint Madács mondja: „A gondolkodás a tett halála“ amit fényesen igazol a felekezeti tanítók 9 évi nyomoruságos helyzete.

Nagyon sok körülmény játszott közre, hogy fizetésügyünk így áll, de itt e helyen csak néhányat sorolok fel, mint pl. az államsegéllyel való örökös biztatgatás. Mindig, de mindig olyan stádiumban van az államsegély kiutalás, hogy a tanítóságot lürelemre inthetik s mert ez évek óta így van, a tisztességes megélhetést biztosító fizetés évről-évre elmaradt s a tanítóságnak pedig azzal a fizetéssel kell megelégedjék, amit a presbyteriomok jóindulata és belátása nyújt. (E belátáshoz némely helyen sok szó fér.)

Ilyen az állami földek beértékelése is. Mikor több helyen a földeket kiosztották, sok tanítóban felcsillant a remény, hogy fizetése javulni fog, mert az egyházi fizetést majd ez pótolja. E helyet az történt, hogy beértékelték az állami földek hozamát is abba a jelenlegi minimumokba, amelynek kétszerese, háromszorosa szükséges a tisztességes megélhetéshez. Ismerek olyan egyházközséget, ahol a tanító állami földje holdanként 1200 leibe volt értékelve. Itt kell megemlítenem, hogy kérje a tanítóság, hogy míg a földek az egyházak tulajdonába át nem mennek, a föld csak a kényszerbérleti összegbe tudassék be, hiszen az adóját így is a tanító fizeti.

Hogy miként lehetne fizetésünket rendezni, annak módja felettes hatóságaink kezében van. Erre vonatkozólag e lap hasábjain jelent meg Zsigó K. egy cikke, melyben felkéri a nagy. lelkeszi kart, hogy bizottságokat alakítva keressék meg az egyházközségeket s a tanítói fizetéseket a lehetőség szerint állíttassák be.

Egy tény bizonyos. Népünk ragaszkodik iskolájához s míg a helybeli lelkesz, avagy a tanító — aki érdekelve is van — nem tudja megértetni, hogy mily áldozatokat kell, hogy hozzon, addig is, míg az államsegély megérkezik; azt reájok nézve idegenek által megértik. Ha a próbálkozás nem is jár 100%-os sikerrel, azért sok helyen beállítható lesz a fizetés. A példa vonz...

Kérje meg a tanítószág Főtiszteletű Püspök urat, hogy a lehetőség szerint hasson oda, hogy egyetlen tanítói állás se hirdetessék meg, míg a tisztességes megélhetést biztosító fizetés beállítva nincs.

E helyen megemlítem még Csóka Lajos tan. egyesületi elnöknek az érm. tanítószághoz intézett felhívását, mely szerint a 68—1927. sz. ker. jkv. értelmében tanító kérheti egyházközségétől a tisztességes megélhetést biztosító fizetést.

A mi sorsunk az iskola sorsa is. A tanítók bizonytalan helyzete nemcsak tanítói ügy, de iskoláink létkérdése is. Ha sokáig így tart e bizonytalanság, ma, holnap csak hire lesz a felekezeti iskoláknak, melynek fennmaradásáért mi tanítók is oly áldozatot hoztunk, mely erőnket meghaladta, melyhez családunkat, gyermekeinket tekintve jögnünk nem volt.

Míg helyzetünk így bizonytalan, nem csodálkozom, hogy számunk napról-napra fogy; míg fizetésünk rendezve nincs, természetesnek tartom, hogy tanítói pályára alig mennek s szerintem csak azután álljunk meg gondolkodni, hogy hogyan lehetne áthidalni az átkelési nehézségeket, ha a rendelkezésre álló mód valamelyikét is megpróbáltuk.

A beteg panaszkodik, nyög, sir. Az orvos a sebet ismeri, de begyógyításra oly orvosságot vár, melynek megérkezése bizonytalan. Féltő, mire az orvosság megérkezik, a beteg elpusztul s a halott nem ő, hanem a felekezeti iskola lesz.

Diószeg, 1928 ápr. 3.

Asók István.

Protestáns politikai párt.

A németországi protestánsok már régóta halogatják egy nagy protestáns politikai párt megalakítását, amely pedig sokak vágya. Itt-ott kisebb törekvések voltak ugyan, sőt létre is jöttek kisebb szervezetek, de ezek elerőtlenedtek és egyoldalúakká váltak és inkább hátráltatták, mint elősegítették a nagy evangéliumi párt létrejöttét. Mikor azután a német iskolaharc fordulóponthoz jutott, akkor érezték igazán a párt és a sajtó hiányát. De még ez sem volt elég ok arra, hogy teljes erővel munkához lássanak.

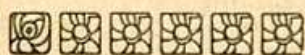
Lehet, hogy a német keresztyénség nem elég erős arra, hogy egyidőben két vagy három dologért is harcoljon. Vagy talán az iskolaharc egész erejét igénybe vette. Lehet az is, hogy a különböző célok egyesítésénél, habár az egyik megvalósulása a másik sikerét is siettetné, a régi német megosztottság a még nem igazi egységet megzavarná.

Az iskolákért vívott harcot sokan felhasználták a már említett, semmi eredményre nem vezető kis törekvések folytatására. Ilyenek a Christisch-Soziale Arbeitsgemeinschaften Westfáliában, az Evangelische Volksgemeinschaft Hessenben és a legújabb, az ugynevezett Christliche Volksdienste.

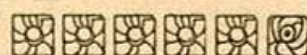
E legutolsó elhatározta, hogy a küszöbön álló választások alkalmával már saját választási listával lép fel. De a felhívás, melyet az evangéliumi néphez intéztek, gyengének bizonyult.

Ugyanis kimondottan nem azokhoz az ev. keresztyénekhez fordultak, akik már valamilyen politikai pártnak tagjai voltak, hanem inkább azokat akarták megnyerni, akik politikailag hazatlanná lettek, de akik csatlakozni akarnak valamilyen komoly ker. párthoz, hogy a társadalmi életben munkát fejtsenek ki. Ennek a Christliche Volksdienst-nek programja nem a legnagyobb tetterőről tesz bizonyosságot. Küzdenek a dolgozók érdekeinek igazságos megértéséért, szociális és ökonómiai kérdések megoldásáért, a ker. családi élet fejlesztéséért, az ifjuság neveléséért, a népegészség fejlesztéséért stb.

Hogy ez a párt ér-e el valamilyen eredményeket a közeledő választások alkalmával, nagy kérdés. De tény az, hogy a német prot. keresztyénség ilyen részigazságokkal sohasem fogja a hatalmas evangéliumi párt ideáljait elérni. (K. Sz.)

HIREK

Református theologiai iskola Elbertfeldben. A németországi reformátusok vezetői egy theologiai iskola felállítását vették tervbe. Bizottságot is küldtek ki, amely a tervet kidolgozza és remélik, hogy ez év husvétjára már meg is nyithatják az iskolát.

A németországi egyházi iskolákat államosítani akarták. Erre a szülők azzal feleltek, hogy megszervezték a „szülők egyesületét“, mely óriási propagandával (éveken át) arra kényszerítette a kormányt, hogy az egyházi (keresztyén, vagy bibliás) iskolákat meghagyja, sőt államsegély nyújtásával lehetővé tegye újak felállítását. Ime, a hívő szülők, akik gyermekeiknek nem vallástalan iskolát, hanem bibliás nevelést akarnak!

Törökország kormánya a napokban adott ki rendeletet, hogy mindenki válasszon magának vezetéknévet, hogy az ország egyes lakóit meg tudják különböztetni a többiektől. Érdekes, hogy a nagy ujjászervező Kemal Musztafa is most választ magának vezetéknévet.

A második országos református nagygyűlés az összes illetékes tényezők közös megállapodása alapján, az idén június 2-án és 3-án lesz Budapesten. A nagygyűlésen elhangzó előadások közös alap gondolata a következő: „Egyházi és nemzeti ujjászületésünk“. A nagygyűlés rendezőbizottsága Budapesten, a Rákóczi-út 13. szám alatt, az I. emeleten irodát állított fel, *Tóth* Lajos ujjásíró vezetése mellett. Az iroda telefonszáma: József 445-06. Bármiféle a nagygyűléssel kapcsolatos megkeresés tehát ide is intézhető.

Anekdótákat kérek. A debreceni hittudományi kar éléről két kiváló professzor távozott a jelen tanév második felének elején. Dr *Erdős* József nyugalmra vonult, b. e. *Sass* Béla siri nyugalomra tért. Több évtizedes munkájukkal mind a ketten belenőttek az iskolatörténetébe és az ifjuság szívébe. Mind a kettőjük-ről sok kedves apró történet forog közszájon. Ezeket és az általok másokról elmondott történeteket óhajtom összeszedni és a jövő számára megőrizni. Sze-

retettel kérem tehát mindazokat, akik ilyeneket tudnak — bármily jelentékteleneknek lássanak is, kegyeskedjenek e kedves apróságokat papirra vetni és hozzám elküldeni. Szives szeretettel és tisztelettel Nagy Sándor főgimnáziumi vallásnár Debrecen, Kollégium.

A német diakonisszák száma. A német egyházak körében áldásos munkát végeznek a diakonisták. Alig van ott egy jelentősebb gyülekezet, amelynek ne lenne „testvére“. A legújabb német egyházi statisztikai évkönyv szerint 31,181 diakonissza működik, 8212 szolgálati helyen Németországban. Milyen hatalmas hadserege van az Ur szolgálóleányainak a könyörülő és mentő szeretetmunka terén? A diakonisszák közül 21,728 tartozik a kaiserwerthi diakonisszaszövetség kötelékébe.

A Református Ifjúság szórakozása. Amióta a keresztyén ifjúsági munka Magyarországon a református egyházak területén is nagyobb erővel megindult, mind fontosabb kérdéssé kezdi magát kinőni ifjúságunk szórakozásának és szórakoztatásának problémája. Gyülekezeti és főleg falusi lelkészek ugyanis mind sürűbben hívják föl a figyelmet arra, a nagy kérdésre, hogy miként lehet a keresztyén ifjúsági munkák keretében az ifjúság megfelelő szórakozásáról is oly mértékben gondoskodni, hogy egyfelől harmóniában legyen a munka szellemével, másfelől pedig oly *vonzóerőt* tudjon az ifjúságra gyakorolni, hogy minden tekintetben fel tudja venni a versenyt az eddigi tradicionális szórakozásmódokkal (bálok, fonók, korcsmai mulatozások stb.) amelyek eddig azon a vidéken

divatban voltak. Azt hisszük, hogy az idei tavasz, illetve nyár folyamán nagy szükség lenne ennek a kérdésnek megbeszélésére is, amelyen nemcsak az ifjúsági vezéreknek, hanem lelkészeknek, tanítóknak és tanároknak is részt kellene venni, hogy a keresztyén ifjúsági munka irányítóinak megfelelő tanácsokkal tudjanak szolgálni. Erre azért is lenne nagy szükség, hogy már a jövő ősszel ezen a téren is kellő fegyverzettséggel indulhatnának neki a ref. és evang. ifjúsági egyesületek, leánykörök stb. a téli munkának amikor, mint tudjuk, a világszerint való mulatozások korszaka is újra elkezdődik. Örömmel látjuk különben, hogy az „Ébresztő“ legutóbbi számaiban már mind több szó esik a játékokról és szórakozásmódokról is, amelyek éppen az ifjúság életében mellékes szerepet nem játszhatnának.

Repülőgép a misszió szolgálatában. Rowe alaskai anglikán püspök, mivel nagyon soká kellett volna várnia, míg az északamerikai kormány hajót küld a sarkvidékre, repülőgépen ment el a külmissziói állomások megtekintésére és ugyanugy tért vissza. Leonard Daniele ausztráliai pap akinek a községe Új-Délwalesben van, repülőgépet vásárolt magának, hogy annak segítségével jobban és gyorsabban láthassa el lelkészi teendőit. Ausztrália más papjainak egész sora szintén át akar legközelebb térni a repülőgéppel való közlekedésre. Azokon az óriási kiterjedésű területeken, amelyeken az egyes hitközségek roppant szétszórtan fekszenek, a lelkészek már eddig is lovon meg autón győzték csak a nagy távolságok áthidalását.

A szubotical (Jugoszlávia) református egyház gyülekezeti lapjából olvassuk, hogy 8 éven aluli gyermekek, akiket szüleik a templomba hoznak, az istentisztelet ideje alatt egy külön gyülekezeti teremben tartózkodnak, ahol önkéntesen vállalkozó nők, felváltva kettő-kettő, foglalkoznak ezekkel a kisgyermekkel. Ezáltal kettős célt érnek el. Először a gyermekek nem zavarják az istentiszteletet. Másodsor olyan anyák is részt vehetnek az istentiszteleten, akik eddig nem tudták kire hagyni a gyermeküket.

A valláspszichológia fejlődésének története. Irta dr. Vasady Béla Debrecen, 1927. Ára 120 Lei. Kapható a királyhágómelléki református egyházkerület iratterjesztésében. A legutolsó két évtized alatt sokan próbálták az emberi léleknek mély vizü tengerét, a vallást a pszichologia, a lélektan csatornáján keresztül megközelíteni. A valláslélektan hatalmas tudománnyá növekedett. Ennek a tudománynak történeti fejlődését mutatja be a keresztyénség kezdetétől napjainkig az ifju, alig huszonhat éves tudós theologiai professor, dr. Vasady Béla, aki Nagyváradon serdült ifjává, ott végezte középiskoláit, ott nyerte a lelki indítást, hogy lelkészi pályára menjen. Édesapjával, Vasady Lajos tanfelügyelővel repatriálván, a debreceni egyetemen két évet, az amerikai egyetemeken három évet töltött s jelenleg a pápai theol.-főiskola nyilvános rendes tanára. A nagy nyolcadrét alakú, 140 oldalas sűrű nyomású könyvet, amely világos előadásban, élvezetes stylusban tárja eléink a bőséges

és súlyos anyagot, szívesen ajánljuk a theologia barátainak,

Sabatier. Egyetlen könyve: Assiszi Ferenc élete tette világhírűvé a nevét, a napokban elhunyt strassburgi egyetemi tanárnak, *Sabatier* Pálnak. A külföldi egyetemek egész sora diszdoktorsággal tüntette ki, sőt még a római egyház is, bár kifogásolta, hogy a munka inkább egy angol gentlemannak, mint szentnek az arcképe, elismerte, hogy senki sem ismeri úgy a szegénység apostolát, mint a protestáns francia professor. Temetése napján Assiszi városa gyászba öltözött, meghuzatta az összes harangokat és az iskolákban szünetet rendelt el a tanulóifjúságnak. A francia sajtóban azonban nehezen tudják leplezni a kínos helyzetet, melyet Assisi polgármesterének táviratai teremtettek. A kis város polgármestere természetes kötelességének tartotta, hogy az özvegyen és a strassburgi egyetemen kívül részvétét fejezi ki a francia kultuskormánynak és az Akadémiának. A francia kultuskormány feje, Herriot pedig, aki a becsületrend szalagát bőkezűen osztogatja a tanfelügyelőségek irnokainak is, az egész világ Sabatier-jét soha nem méltatta kitüntetésre és az Akadémia sem választotta „halhatatlanjai” sorába. Fog-e most vajjon és mit fog a részvétáviratra válaszolni Herriot és az Akadémia, érdeklődve figyeli a francia közvélemény és az egész világprotestantizmus.

Az angol társadalom harmincezer font sterlinget küldött Moszkvába az orosz inség enyhítésére. Az orosz kormány viszont ötvenezer fontot küldött Londonba — izgatásra.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1588—1928—I. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkészi Hivatalnak.* A bukaresti ügyvivő 715—1928. sz. megkezesésére a hozzáküldendő levelek pontos címzése tárgyában szószerinti szövegében közlöm a tőle vett tájékoztatást a következőkben: „A posta vezérigazgatóságának kérésére tisztelettel kérem — a levelek gyorsabb kézbesíthetése érdekében —, hogy minden megkeresés esetében sziveskedjenek Bukaresti helységnév mellé e jelzést is No. 2. kitenni. Pontos és helyes címünk tehát ez: Protopopie Reformata București No. 2. Bulvard Basarab No. 37.“ Oradea—Nagyvárad, 1928 április 12. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Pénztári: 1510—1928 III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkészi hivatalnak.* Az 1927. évi december havában megtartott egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyveit hivatalom minden egyes egyház részére postán ajánlottan megküldötte. A jegyzőkönyvek árának példányonként 100 azaz Egyszáz lei mielőbbi beküldésére felhívom a Nt. Lelkész urak figyelmét annál is inkább, mivel a jegyzőkönyvek nyomdai számláját azok elkészültekor azonnal ki kellett egyenlíteni. Oradea—Nagyvárad, 1928 április 11. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi 796—1928—II. **PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY** *elemi népiskolai vallástani kézikönyvek megírására.* A Királyhágómelléki Református Egyházkerület a 135—1927. sz. határozat alapján pályázatot hirdet az ugyanezen határozat által megerősített új vallástani tantervben foglalt követelmények szerint készítendő és alább felsorolt népiskolai vallástani kézikönyvekre: 1. Vallástani olvasókönyv az I—II. osztály számára legfeljebb két és fél nyomtatott iv terjedelemben, kis nyolcadrés alakban, sűrű ciceró szedéssel. 2. Üdv. történet (ó-szövetségi történetek). Kézikönyv az elemi népiskolák III. osztálya számára. Két és fél nyomtatott iv terjedelemben. Alak és szedés mint az 1 alatt. 3. Jézus élete. Kézi könyv az elemi népiskolák IV. osztálya számára. Két és fél nyomtatott iv terjedelemben. Alak, szedés mint fentebb. 4. Jézus tanításai és csodatételei. Kézikönyv az elemi népiskolák V. osztálya számára. Két és fél iv terjedelemben, forma és szedés, mint fentebb. 5. Egyháztörténelem. Kézikönyv az elemi népiskola VI. osztálya számára. Három iv terjedelemben, forma és szedés, mint fent. 6. Keresztyén Hittan és Erkölcstan. Kézikönyv az elemi népiskolák VII. osztálya számára. Két és fél nyomtatott iv terjedelemben, forma és szedés mint fent. Az elfogadott pályaművek a Királyhágómelléki ref. Egyházkerület tulajdonába mennek át. A szerzői tiszteletdíj az első (1, 2, 3 alattiaknál 5,000 példány, a 4, 5 és 6 alattiaknál pedig 2500 példány) kiadásnál a megállapítandó és az összes példányok elfogyáig érvényes bolti ár 10%, a II. (ugyanannyi példányszámu) kiadásnál 6% és a III. (ugyanannyi példány számu) kiadásnál 4%, olyképen, hogy ha esetleg az árak időközben emelkednek, a szerzői tiszteletdíj is a %-nak és árának megfelelően emelkedik. A IV. kiadástól

kezdve a szerzőt, a kiadással megbízott vállalkozó terhére ivenként 200—200 lei korrektori díj illeti minden újabb kiadásnál. Az elfogadott munka minden kiadásának korrigálása és revideálása a szerző kötelessége a fenti díjak ellenében. Ha nem a szerző maga végzi a korrekurát és revidiálást úgy ennek az I—III. kiadásig ivenkénti 300—300 leinyi s a IV. kiadástól ivenkénti 200—200 leinyi díjazása a szerzői tiszteletdíjból, illetve korrektori díjból vonatik le. A lényegbe vágó átdolgozások díjazásáról esetről-esetre történik intézkedés. Nyomtatásban már megjelent művekkel is pályázhatnak szerzők, a pályázat ezekre nézve nyílt, a többiekre nézve zárt. Az írói tiszteletdíjak a következő részletekben esedékesek: 40 % (a bolti ár 10 %-ának 40 %-a) a pályamű elfogadásakor, illetve állami approbálása után és ettől feltételezetten, 30 % a mű megjelenése után 30 nappal és 30 % a mű megjelenése után 90 nappal. Az új vallástani kézikönyvek *1929 szeptember 1-én kerülnek forgalomba*. Vallástani tanterv a püspöki hivatalban kapható. Felhívatnak pályázni kívánók, hogy pályaműveiket folyó évi december hó 31-ikének déli 12 órájáig alulirott bizottsági elnökhöz küldjék be. A pályaművek kéziratai tisztán és könnyen olvasható, esetleg gépirással, zárt jelígyés levél kíséretében nyujtandók be. Az el nem fogadott pályaművek kéziratai az elnöknel a pályázat eredményének kihirdetése után átvehetők lesznek. Kelt Oradea—Nagyvárad, 1928. évi március hó 24-én. Sulyok István püspök, bizottsági elnök

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők

ajánlják háboru előtti művészi kivitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év. Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhangjáért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni. 15

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat 15

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

Konfirmációi emléklap

17 × 21 cmtr. méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben — — 1 Le
21 × 34 cmtr. méretben, nagyon szép kivitelű három színnel nyomtatva 3 Le
24 × 31 cmtr. méretben, dus aranyozással és még két színnel nyomtatva, legkényesebb igényt is kielégítő eisőrendű kivitelben — 4 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes cimlapu, több mint két iv terjedelmű füzel, nagyon szép
konfirmációi Emléklappal II. kiadás — — — 16 Lei

áron

beszerezhető:

Béres Károly Könyvkereskedésében
Oradea--Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél
20% árengedményt nyújtunk.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 15

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszében

szállít templomi harangokat ga-
rantált békeötvözésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselet: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMATUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

HIT ÉS TECHNIKA.

Egy nagyon elterjedt és tekintélyes napilap legutóbbi számából vesszük ki a következőket: „Ujra nekiindult hát néhány vakmerő férfi, hogy megkisérelje azt az utat, amelynek eddig csak martirjai vannak, nem pedig diadalmas hősei: az oceán átrepülését Európa és Amerika között. Köhl kapitányt és társait is magával sodorta az a nyughatatlan láz, az a tipikusan XX. századbeli lendület, amely mindig előre, mindig magasabbra, mindig mélyebbre, soha nem látott világok felkutatására, soha el nem képzelt dolgok megvalósítására ösztökéli, hajszolja, tüzei e kor férfait, akik között tehát épügy kell vértanuknak teremniök, mint mindent lebíró, diadalmas héroszoknak. Egy bizonyos: ők egyaránt vállalják mindkét sorsot, amint céljukat kitűzték maguk elé. Ime: ez a modern mithosz, a gépek korának mithosza és ne mondja senki, hogy ennek a kornak hősei bármiben is mögötte maradnak az antik korok hőseinek, ne mondja senki, hogy ezek a modern argonauták kevesebb önfeláldozással küzdenek az emberi haladásért, mint amaz ősi görögök az aranygyapjuért. De van, speciálisan Köhl kapitány elindulásának egy olyan megindítóan szép pillanata, amely mellett épügy nem mehetünk el szó nélkül, közönyösen, mint ahogy magát ezt a hősies vállalkozást is nagy eseménynek tekinti a világ. És e pillanat az, amelyben, elindulása előtt, a Bremen három utasa a róm. kath. vallás szerinti urvacsorával élt [meggyónt és megáldozott], mintegy a halálba indulók sákramentumával erősítve magokat a nagy utra. Nem kishitűséget mutat ez a vallásos aktus, nem azt, mintha ez új oceáni hősök — vagy martirok? — maguk sem bíztak volna eléggé vállalkozásuk sikereiben, hanem éppen azt, hogy önmagukon, az önmaguk erején felül, van még

valami, aminek erejére bizták veszendő életüket és ez a valami: az isteni gondviselés. Nem világít-e az oceánrepülő hősöknek, tehát e modern korban is legmodernebb embertípusnak lelkébe, mindennél meggyőzőbb világossággal, az, hogy istenkisértő vállalkozásuk előtt Istent hívják segítségül, ami a legnagyobb, legnyiltabb vallomás arról, hogy a technika, a gép, az emberi elme és a lélek lendülete még nem minden, mert mindezekon felül Isten áll és a belévetett hit minden technikánál és férfiúi hősiességnél nagyobb csodákra képes. Ime: a XX. században, mikor is vannak, akik úgy vélik, hogy a tudomány és hit egymást soha meg nem értő, egymást örökre kizáró ellentétet jelentenek, vannak olyan pillanatok, amelyekben kiderül: a tudomány nem állhat meg a hit ereje nélkül és hogy a levegő hőseinek nemcsak a repülőgép ad szárnyakat, hanem a hit is, amely végtelen magasságok felé röpitve őket, több erőt és önbizalmat sugároz lelkükbe, mintha csupán romlandó motorjuk teljesítőképességére biznák életüket és kitűzött céljukat...“ [-]

Problémáink.

II.

A zsinati atyák figyelmébe.

A romániai reformátusok egyetemének a kultusztörvény elfogadása után — az eddigi hírek szerint — elégséges idő fog a rendelkezésre állani, hogy a román állam keretei között elhelyezkedő egyházi életének szabályozására szolgáló zsinati törvényeket jól megfontolva készíthesse el. Eddig több és nagyon tekintélyes tényező részéről az a vélekedés nyert kihangsúlyozott megnyilvánulást, hogy a jelenleg érvényben levő Egyházi Törvényeken csak a mulhatatlanul szükséges és közjogi helyzetünkből folyó változtatások vezettessenek át. Mások ezzel szemben nem barátjai ezen majdnem csak stiláris módosításoknak, mert a mi jelenlegi Egyházi Törvényeink megfogalmazása óta olyan új problémákat termelt ki és olyan régi problémákat tett aktuálissá az idő, amelyekkel szemben a közegyház vezetői leeresztett kézzel meg nem állhatnak, mert e kérdések meg nem oldása itteni egyházi közéletünkre végzetes következményekkel járhat. E súlyos problémák között első helyen áll az *egyháztagok fegyelmezésének* és az ezzel szoros kapcsolatban levő *belmisszióknak kérdése*. Mindkét kérdésre vonatkozólag erőteljes megvalósítási tendenciát érzünk erdélyi testvéreink részéről és mert időnk is van az elmélyedésre és megfontolásra, foglalkozzunk velök ismételten.

E soraim megírására indítást a magyarországi református egyház Budapesten f. évi május hó 8-ik napján megnyíló Országos Zsinatának kezeim közt levő irományai adnak. Ezeket az irományokat szeretném lapunk olvasóival tüzetesebben is megismertetni, mert sok

olyan dolgot tartalmaznak, ami föött mi még töprengünk. Ezen irományok közül csak 6 füzet jelent meg: az első füzet a zsinati alkotó tagok névsorát tartalmazza, a második az Egyetemes Konvent zsinat-előkészítő belmisszió-ügyi albizottságának jelentése az egyháztagok fegyelmezéséről szóló törvénytervezetről, a harmadik az Egyetemes Konvent zsinatelőké zítő tudomány ügyi albizottságának javaslatatai, a negyedik a VI-ik t. c. módosítóra vonatkozó javaslat, az ötödik a magyarországi református egyház missziói munkájának törvénytervezete és a hatodik az V-ik t. c. revíziója. A lelkészválasztásról szóló II-ik t. c. revíziójára vonatkozó javaslattal még nem készült el az Egyetemes Konvent zsinatelőkészítő bizottsága, de a közeli napokban ez is meg fog jelenni.

Ez alkalommal az *egyháztagok fegyelmezéséről* szóló törvénytervezettel foglalkozom, amelyet dr *Ravasz László*, mint elnök és dr *Révész Imre* mint előadó adtak ki az Egyetemes Konvent zsinat-előkészítő belmisszió-ügyi albizottságának Budapesten 1928 február 25-én tartott ülésének határozata alapján. Az 52 oldalas munkát a magyarországi református egyház 1917 október 17-én megnyitott zsinatának 17-ik számú irományát ajánlja elfogadásra bizonyos módosításokkal. Nagy egyháztörténelmi tájékoztatással szolgál az iromány az egyházfegyelem elvi és történelmi szempontból szükséges voltáról; ismerteti az egyházfegyelem gyakorlatát a magyar református egyházban a legrégibb időktől egész napjainkig, majd az egyházfegyelem elhanyagolásának okairól és az egyházfegyelem restaurálására, illetőleg reformjára tett kísérletekről szól, részletesen ismerteti az egyházfegyelmi törvénytervezetre beérkezett véleményeket és ezek kritikai összefoglalása után a következő törvénytervezetet ajánlja elfogadásra.

Törvénytervezet az egyháztagok fegyelmezéséről.

1. §. Az egyháztagok fegyelmezése nem a megtorlás, hanem a szeretet gyakorlása, javításra szolgáló eszközökkel.

2. §. Fegyelmi vétséget követhet el az egyháztag, vagy mulasztása, vagy cselekedete által.

A) *Mulasztásbeli vétségek*: konokul következetes és indokolatlan mellőzése olyan cselekedeteknek, amelyek az egyháztagsági kötelességekből folynak.

B) *Cselekedeti vétségek*: mindazok a szavak, viselkedések és cselekedetek, amelyek az egyháztagsági kötelességekbe ütköznek.

3. §. *Fegyelmi büntetések*:

a) feddés;

b) egyházi választás és választhatóság jogától megfosztás;

c) az Uri szent vacsorától eltiltás;

d) a gyülekezetből kirekesztés (ami a magyarországi református egyházból kirekesztéssel egyértelmű).

A c) pont, mint főbüntetés, a b) pontot, mint mellékbüntetést minden esetben maga után vonja.

A b) és c) pontokban foglalt büntetésekkel sújtottaknak olyan egyháztagsági jogai és kötelességei, amelyeknek gyakorolhatóságát e büntetések nem érintik, a büntetés tartalma alatt is épségben maradnak.

4. §. A fegyelmi büntetések azonnal hatályukat veszítik, mihelyt a vétkes az egyházközségi bíróság előtt bűnbánatát és megjobbulás iránti készségét őszinte töredelemmel, Isten nevének bizonyságul és segítségül hívásával bejelenti. Súlyos betegség esetén a vétkesnek joga van igényelni, hogy a bejelentés tudomásul vétele végett az egyházközségi bíróság az ő betegágyánál megjelenjék.

5. §. Az egyházközségi választás vagy választhatóság jogától megfosztás büntetésének foganatosítását a választók névjegyzékébe fölvétel ténye nem akadályozhatja meg.

6. §. A fegyelmi eljárás birói folyamatba tételét előzetes eljárás előzi meg:

a) négy szemközötti figyelmeztető intés a lelkipásztor részéről;
b) ennek megisméltése a lelkipásztor által az egyházközségi bíróság két tagjának jelenlétében.

7. §. Csakis ezeknek az intéseknek sikertelensége esetén vihető az eset a bíróság elé.

Ha azonban a vétkes nem volt megtalálható, vagy ha az idézésekre a figyelmeztető megintés céljából nem jelent meg, a bíróság a tárgyalást távollétében is megtarthatja és ha az ügyet egyébként kellően felderítettnek találja, ítéletet is hozhat.

8. §. A feledés és a választási, illetve választhatósági jogtól megfosztás eseteiben az egyházmegyei fegyelmi bíróság, — az Uri szent vacsorától való eltiltás esetében az egyházkerületi fegyelmi bíróság, — a gyülekezetből való kirekesztés esetében a konventi rendes bíróság határoz végérvényesen.

Az egyházközségi bíróság a 3. §. b), c) és d) pontjai szerinti büntetések esetén, ha ítéletét az egyházmegyei bíróság helybenhagyta, jogosult a fegyelmi eljárás alá vont egyén egyházi választó és választhatósági jogát a felebbezett ítélet jogerőssé váltáig felfüggeszteni.

9. §. A 3. §. a), b) és c) pontja eseteiben két, a d) pont esetében három egybehangzó ítélet ellen, továbbá a felebbezési bíróság által hozott felmentő vagy a büntetés mérvét leszállító ítélet ellen nincs helye felebbezésnek.

10. §. Jelen törvény az egyházkerületekkel leendő közlésétől számított *három esztendő leteltével* lép életbe.

11. §. A jelen törvény életbeléptetésének előkészítéséhez és a törvény végrehajtásához szükséges intézkedések megtételével, valamint az eljárási szabályok elkészítésével az egyetemes konvent biztatik meg.

Ezután részletesen indokolja az iromány azt, hogy miért van szükség az egyháztagek fegyelmezésének ezen javasolt módon törvénybeiktatására, végül az egyháztagek fegyelmezéséről szóló törvénycikk hathatós és teljes életbeléptetésének előfeltételeiről szól. Ezen két utóbbi fejezetet, ha csak kivonatossan is a legközelebbi alkalommal fogom ismertetni, mert az itt elmondottak fölött érdemes minden illetékes tényezőnek elgondolkodnia.

Lelkészek önbiztosítása, tanáraink és tanítóink helyzete.

„Lelkészek önbiztosítása“ cím alatt mostanában két figyelemreméltó cikk jelent meg e lapban. Öry Tamás lelkésztársunk 100,000 Leit óhajt biztosítani a lelkészcsaládnak. Tovább ment Kovács József egyhker. pénztárnok, ki — mondhatni — ugyanannyi évi hozzájárulással a nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézetet akarja erősíteni az illető tagok évi díjának felemelésével. Természetesen az egyházak többet ezután sem fizetnének. Ezekre mit lehet számítani, ezt láthatjuk a nagymérvű hátralékokból s a tanítók siralmas helyzetéből. Részemről a nyugdíj- és gyámintézet erősítését sokkal célhozvetetőbbnek látom. Ezt kívánja a rokkant és szolgálatképtelenek s velük együtt az egyházak szomorú sorsa.

M. Szabó Miklós lelkésztársam évek óta nagyon megszivlelésre méltó lelkesedéssel sürgeti az özvegy papnék és lelkész-árvaik nyomoruságos állapotán segítséget. Minden dicséret illeti érte. En e pár sorban egyházkerületi pénztárnokunk javaslatához csatlakozva, a nyugdíjintézet erősítését óhajtánám, amikor aztán az özvegyek és árvaik sorsa is javulna.

Egy öreg, rokkant s munkaképtelen lelkész állapota nem kevésbé siralmas s vele az egyházé is. Nem éppen ágybanfekvő beteg lelkésztől, tanártól vagy tanítótól beszélek, hanem azoktól, kik az évek súlya alatt a küzdelmekben kifáradva, elvesztették lelki és testi energiájukat, testben és lélekben megtörttek s mint ilyenek éjjel nappal azon töprengenek, hogy szolgálják az Urat, hogy tegyenek eleget a mindentől jövő rendeleteknek, stb. stb.

Sem a testi, sem a lelki adományok nem egyenlő mértékben adóttak. Az egyik ember hamarabb kifárad, mint a másik. De az egyház kormányára megfáradt test, megtört lélek nem alkalmas. Ha így kell szólni az Ur szolgájának: „Bár akarnám, de ez a test sokszor tehetetlen és rest,“ ott ezt megérzi a gyülekezet is. Nem mehetnek úgy a dolgok, az egyház ügye, mint kellene. Reá is unnak az emberre, nem egy helyen csak olyan eltiart, személy lesz a lelkész. Ha a hivek egy részén állana, ki is löknék a helyéből. Bizony, keserves, siralmas állapot az, egy évtizedeken át becsülettel odaadással dolgozott munkásra!

Erősíteni kell azért a nyugdíjintézetet, hogy a rokkant egyén hivatalában ne legyen terhére másoknak, hogy az ügyek is rendes mederben folyjanak.

A mostani nyugdíjintézet szabályában nem tudom megérteni azt, hogy ha egy rokkant lelkész nyugdíjba megy, évi 12,000 Leit kap s tegyük fel, hogy sok esetben öreg felesége is él. — más családtagról nem is szólva — együtt kapnak 12,000 Leit s ha a férj meghalt, akkor özvegye is ugyanazt az összeget kapja. S ha egynék is igen kevés az a pénz, mennyivel kevesebb az a két dolgozni nem tudó öregnek? A nő még jobban tud magán segíteni, mint a férfi. Sőt, míg a szabály szerint az özvegy nő és árva némi pótlékban is részesülhet, —

mint 1927. évben is — addig a nyugdíjazott lelkész pótlékáról hallgat az irás. S így a nyugdíjas, dologra nem alkalmas férfi még családjának is csak terhére van.

Ezeket a dolgokat meg kell nekünk beszélni a közeli időben tartandó lelkészértekezleteken. Ismétlem: nemcsak a mi érdekeink, hanem a gyülekezetek java is követeli, hogy tehetetlen emberek ne foglalják el a lelkészi állásokat, hanem munkabíró, felősségre vonható emberek álljanak a gátra.

Mit mondjak tanárainkról? Bár igazán mostoha sorsuk a kormány rideg elbánása miatt.

De mert ők kevesen vannak: talán a kulturszolgálatot méltányoló intelligencia kezétfogva világi uraink és a lelkészi karral, megmentik középiskoláinkat a romlástól s az azokban működő sokérdemű tanárainkat a nyomortól.

De népünk, gyülekezeteink fásult közönyössége, rideg önzése mellett ki menti meg elemi iskoláinkat? Meddig kell még várni derék tanítóinknak? Hiszen a türelemnek is van határa! Magoss Ferenc lelkésztársunk nemes szivre valló indítványa — látszik nem segít a bajon. Sokan vannak. Több tanító van, kinek fizetése a létminimumon alul van, — mint ahány lelkész. Egyes gyülekezeteinkben a presbyterek alacsony gondolkozásáról szégyenletes dolgot írt közelebb egyik székelyhidi kiváló tanító. S hogy lehet az, hogy díjlevél szerinti 80 méter-mázsa buzáért 2000 leit fizetnek a lelkésznek, 40 mázsáért 1000 Leit adnak a tanítónak? Hallatlan lelkiismeretlenség! A termények megváltása idején megfelelő volt az a megváltási ár. De ma mit ér? A semmivel határos.

Ha mi népünket, presbytereinket fel nem tudjuk ébreszteni, lelket önteni beléjük, akkor elemi iskolai ügyünk — állami segítség hiányában — veszve van. A lelkészi kar segítsége magában csak alamizsna lenne.

De ezt a végsőig nem szabad engedni. Ahol tehetség van, de az akarat hiányzik: ott kényszeríteni kell a dolgot. Ahol pedig a tehetség hiányzik: ott segítségül kell jönni valami meghatározandó módon. „Egymás terhét hordozzátok!” mondja az irás.

Felsőbánya.

Nagy Lajos,
ref. lelkész.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Gyöngyössy Gyula

nagykolcsi lelkész életének 39., nagyon boldog házasságának 7., lelkészi szolgálatának 11. évében f. hó 7-én néhány napi súlyos szenvedés után nemes lelkét visszaadta Urának.

Szomoru ünnepe volt a Szatmár környékén élő lelképásztoroknak, midőn szétfutott a megdöbbenő hír, hogy a látszólag életerős, nagy erejű, hatalmas, atléta termetű, de gyöngéd, melegsívű lelkésztestvér nagyszombat alkonyatán hirtelen elköltözött közülök. Temetése ünnepmásodnapján d. u. volt Szatmáron,

hova gyógyulást keresni hozták be nagypéntek délelőttjén. Mély részvételt vettek rajta a közelben lakó lelkészek, vidéki földbirtokosok, gyülekezetének tagjai nagyszámmal és a németi templomba be sem férő helybeliek sokasága. Fölötte Debreczeni István imádkozott, Boros Jenő hirdette a vigasztalás ígét, a sirnál pedig Szendrey Dénes s lelkész emelte fel imádságban a szomoru sziveket.

Elköltözött testvérünk a gimnáziumot Szatmáron végezte, majd egy évig jogot hallgatott Budapesten és egyszersmind rendőrségi hivatalnok volt. De itt naponkint látva a bűn minden változatát felcserélte pályáját a lekipásztoréval, hogy a lélek fegyvereivel küzdjön a bűnök ellen. A theológiát Debrecenben végezte jeles eredménnyel. Dobozon, Hajduhadházon és Fehérgyarmaton volt s. lelkész, honnan a nagykolcsiak választották meg pásztorokul, kiknek körében 8 évig munkálkodott nagy szeretettel. Gyülekezetének nemcsak a lelkiekben, hanem a földiekben is vezetője volt. Isten a nagy testi erő mellett kiváló szellemi képességgel, jó szívvel, derűs kedéllyel és praktikus életfelfogással áldotta meg.

Korai halálát valósággal érezte. Többször beszélt róla, hol komolyan, hol humorba burkoltan. A lelkészözvegyek sorsának javításán szinte ő fáradozott legbuzgóbban. Magáról pedig többször elmondta, hogy ő — mint tehetségétől méltán lehetett várni — azért nem munkálkodik szellemi téren, mert neki az a törekvése, hogy feleségét halála után minél jobb anyagi helyzetben hagyja. Es valóban mint kiváló gazda, olyan irammal dolgozott, mintha érezte volna, hogy kevés ideje van hátra.

Feleségén kívül édesapja, testvére: Gyöngyössy Bálint szamosdobi lelkész és nagyszámu rokonság — köztük Sárközi Lajos szatmárnémeti lelkész, gyászolja.

Az Ur kegyelme koronázza meg hűséges sáfárkodásáért és szereteteinek adjon vigasztalást a feltámadás és örökélet hitében.

D. I.

HIREK

Az érmelléki egyházmegye f. hó 24-én és 25-én tartja tavaszi közgyűlését Érmihályfalván. 24-én lelkészegyesületi gyűlés, belmissziói bizottsági ülés lesz, 25-én pedig a közgyűlés, amelyen **Pappszász Lajos** új egyházmegyei gondnok s egy új tanácsbíró és aljegyző beiktatása ünnepélyes keretek között fog végbemenni.

Lelkészmeghívás. A micskei gyülekezet **Rác Lajos** nyugalom-

ba vonulása után **Füzessy Géza** vedresábrányi lelkészt, a község szülöttjét hívta meg egyhangu lelkesedéssel lekipásztorává. Beiktatása ápr. 1-én, virágvasárnapján volt. A beiktatást **Kiss Sándor** poklosteleki lelkész, e. m. tanácsbíró végezte. — Az Ur áldása legyen az új pásztoron és gyülekezetén.

Nagyheti Isteniszteleték ünnepet előkészítő esti istentiszteleteket tartottak sorozatos

bibliamagyarazattal Szatmáron, Nagybányán és Halmiban. Az istenítiszteleteken nagy számmal vettek részt az ige után vágyó lelkek és ennek eredményeképpen a szokottnál jóval többen járultak az Urasztalához.

Gooch Henrik Márton, az Evang. Világallianc [World's Evangelical Alliance] londoni főtitkára budapesti látogatása alkalmával Allianc-összejevetelek tartattak, amelyek f. hó 17-én kedden este a Skótmiszió nagytermében adott szeretetvendégséggel érték véget. Az összejeveteleken Dr Raffai Sándor evangélikus püspök és Dr Bernáth István egyetemi tanár, főrendiházi tag mondottak megnyitóbeszédet, Dr Ravasz László püspök pedig záró imát mondott. Az Evangéliumi Világallianc ismertetésére visszatérünk.

A Bethánia-Egylet 25 éves fennállása alkalmából f. évi április hó 12-én este 6 órakor kezdődő és 15-én este 9 órakor végződő jubiláris konferenciát tartott, melynek fő tárgya a Szent Lélek volt. Az egyes előadások címei és előadói a következők voltak: A Szent Lélek Krisztus bizonyágtevője, előadó *br. Podmaniczky Pál*. A szél fú, előadó *Benkő István* rákospalotai ref. lelkész. Az új teremtés, előadó *Nyáry Pál*, (Nagy István betegsége miatt). Örökéletre buzgó kutfő, előadó *dr Viktor János* theologiai tanár. Élővizek folyamai, előadó *Sallai István* pécsi református vallástanár. A Lélek elleni bűn, előadó *Vargha Tamás* kunszentmiklósi református lelkész. A Lélek záloga, előadó *dr Viktor János*. A Lélek csodája, előadó *Czeglédi Sándor* a dunán-

tuli egyházkerület főjegyzője. A konferencia kereteibe két előkelő külföldi vendég is beilleszkedett. A vasárnap délelőtti rendez istentiszteleten *dr Hepp* Viktor amsterdami egyetemi tanár predikált a Zsidókhöz írt levél 11. rész 30-ik verse alapján. Magával ragadó hatással *dr Szabó Aladár* közvetlen és mesteri tolmácsolásával. A délutáni istentisztelet után pedig *Gooch Henrik Márton* a londoni evangéliumi Világallianc titkára beszélt a Lélek és a keresztyénység egységéről, az Efezusi levél 4-ik részének 1—6. versei, az 5-ik rész 1—2. versei és ugyancsak a 4-ik rész 13-ik verse alapján, meggyőző erővel *dr Viktor János* precíz és az érdeklődést teljesen lekötő tolmácsolásával. A konferenciát *Nyáry Pál* felsőbaranyai esperesnek a Cselekedetek 1. rész 8-ik verse alapján tartott záró szavai rekesztették be. A konferencial előadásokról sablonos semmit nem mondó elismerő szavakkal nem szólunk, mert ez sem az Istentől megáldott lelki előadókhöz, sem az általuk közvetített igékhez sem illenek. Itt a Lélek szólt a lelkekhez és innen minden résztvevő a Szentlélek áldásával meggazdagodva távozott, hogy legyenek tanúi a vett áldásoknak e földnek mind végső határáig. Ezek a konferencial előadások mid a Budapest Józsefvárosi ref. egyházrész Salétrom-utca 5. sz. alatt (a Rákóczi-tértől 150 lépésnyire és a Körút sarkától 40 lépésnyire) levő új templomában, tartattak. A templom a maga eredeti stílusával, új és praktikus berendezésével, puritán egyszerűsége mellett is nemes izléssel van berendezve, úgy, hogy építészeti

minta gyanánt is szolgálhat. A jubileumi emlékünnepélyen, amely egyszersmind a konferencia megnyitó ünnepélye is volt dr. Szabó Aladár beszélt a Bethania múltjáról és jövőjéről. A konferenciával kapcsolatosan missziói előadásokat is tartottak a régi képviselőház üléstermében dr. Csia Sándor és br. Podmaniczky Pál vetített képekkel. A konferencia minden napján áhitatok és bibliaköri megbeszélések is voltak. A konferencián közel 300-an vettek részt, úgy Magyarországból, mint az utódállamok területéről.

A szatmári főgimnázium fenntartótestületébe újabban beléptek: A Timár Ipartársulat 2000, Kolb Mór (Szatmár), Kondor Gedeon (Szatmár-Németi), Németh Elemér (Vetés) 1000—1000, Dr. Kölcsey Ferenc (Domahida), dr. Glatz József, Erdei István (Sz. Németi, Toldi-u), Pekker Istvánné, Paulovits József, Zeisler Sándor (Szatmár) 500—500 lei évi tagdíjjal. Adakoztak a főgimnázium céljaira: A Szentpályi család 1800, Margittai Ref. Egyház 1000, Adorjáni egyház gyűjtése 800, Szabó József lelkész (Aranyosmeggyes) 500 leit.

Elszámolás a vedresábrányi templom renoválására befolyt adományokról: Érmihályfalva 3655, Szaniszló 1070, Szatmár 3800, Németi 3125, Ombód 1217, Halmi 1900, Egri 600, Hosszúmező 1285.50, M. Sziget 7663, Gyanta 1600, Belényes 600, Tenke 700, Szalonta 3500, Étesd 340, Nagyvárad 10,189, Tóti 420, Érábrány 880, Ottomány 60, Diószeg 70, Gálospetri 100, Érsemjén 2610, Szilvás 220, Adorján 218, Csomaköz 220, Amac 200, Csávos 100, Nagylak 1000,

Szentleányfalva 150, Szatmárhegy 200, Remete 50, Perecseny 182, Erkörtvéiyes 100, Koltó 100, Less 310, B. félegyháza 850, Lázári 220, Pankota 100, Avsujváros 275, Pécska 200, Lippa 100, B. széplak 1250, Árpád 1160, Lugos 705.75, Nyégerfalva 280, Erdőgyarak 790, Tordatur 50, Bögöz 100, Nagybánya 1000, Hksztmiklós 1300, Margitta 5992, Székelyhid 1300, Asszonyvásár 1800, Kereki 800, Olaszi 700, Bogyoszló 540, Bályok 300, Keresztur 1800, összesen 70,047 lei 25 bani. Az adományokat egyházam nevében hálás szívvel köszönöm. Vedresábrány, 1928. március 31. Füzessy Géza, lelkész.

Dr. Hepp Viktor amszterdami professzor, aki f. hó 15-én a budapesti Józsefvárosi (Satétrom-utcai) református templomban prédikált nagy és közvetlen hatással magyarországi körültre indult. S előbb Debrecenben, azután Sárospatakon, Miskolcon, Komáromban és Pápán tesz látogatásokat és tart előadást. A Hollandusokról ami sorainkban némelyek lelkében az a vélekedés él, hogy ők csak „száraz hittantanárok”. Eire a vélekedésre dr. Hepp már a budapesti beszédjével alaposan reácafol, mert a Zsidókhöz írt levél 11. ik részének 30. verse alapján oly meggyőzően beszélt a hit mindenható erejéről, ahogy beszélni „száraz hittantanárok” képtelenek. Pedig súlyos csonthártyagyuladással indult kezelő orvosának véleménye ellenére sok töredelemmel járó nehéz útjára és bár állandó testi fájdalmakkal küzd, a lélek ereje diadalmaszkodott a gyenge test fölött.

A Bethánia-Egylet jubiláris közgyűlése f. hó 15-én

foglalkozott dr Gyenge János egyházszakadási botrányával és azt a maga részéről a leg-határozottabban elítélte és helytelenítette. Ezek szerint azt hisszük, mindenki világosan átlátja, hogy a Bethánia Egylet semmiféle összeköttetésben nem áll és nem állott ezzel az egyházbontó ténykedéssel.

Oroszország ma az egyetlen állama a fehér fajnak, amelyben a születések arányszáma még nem hanyallott. 1920-tól 1927-ig

a rettentő belháborúk, éhínségek, járványok közepette is az orosz nép körülbelül 14 millió lélekkel növekedett, ami körülbelül 47 szaporulatnak felel meg 1000 lélek után. Mi lesz, hogyha egyszer a magukat — ugylátszik — kihálásra ítélt többi fehér fajokkal szemben megindul ez az óriási tömeg, amelynek ifjúsága — jól jegyezzük meg — teljesen a kommunizmus szellemében növekszik fel és a világforradalmat készíti elő?!

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyváradi.

„Az 1928. március 31-iki számban közzétett „dobrai kántortanítói pályázati hirdetés“ hibásan lett kiszedve. A helyes szövege az 1928. március 3-iki számban található s e szöveg értelmében a pályázat 1928. április hó 29 ig meghosszabbítottik“.

Tanügyi 796—1928—II. **PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY** elemi népiskolai vallástani kézikönyvek megírására. A Királyhágómelléki Református Egyházkerület a 133—1927. sz. határozat alapján pályázatot hirdet az ugyanezen határozat által megerősített új vallástani tantervben foglalt követelmények szerint készítendő és alább felsorolt népiskolai vallástani kézikönyvekre: 1. Vallástani olvasókönyv az I—II. osztály számára legfeljebb két és fél nyomtatott iv terjedelemben, kis nyolcadrét alakban, sűrű ciceró szedéssel. 2. Údv. történet (ó-szövetségi történetek). Kézikönyv az elemi népiskolák III. osztálya számára. Két és fél nyomtatott iv terjedelemben. Alak és szedés mint az 1 alatt. 3. Jézus élete. Kéri könyv az elemi népiskolák IV. osztálya számára. Két és fél nyomtatott iv terjedelemben. Alak, szedés mint fentebb. 4. Jézus tanításai és csodatételei. Kézikönyv az elemi népiskolák V. osztálya számára. Két és féliv terjedelemben, forma és szedés, mint fentebb. 5. Egyháztörténelem. Kézikönyv az elemi népiskola VI. osztálya számára. Három iv terjedelemben, forma és szedés, mint fent. 6. Keresztényen Hittan és Erkölcstan. Kézikönyv az elemi népiskolák VII. osztálya számára. Két és fél nyomtatott iv terjedelemben, forma és szedés mint fent. Az elfogadott pályaművek a Királyhágómelléki ref. Egyházkerület tulajdonába mennek át. A szerzői tiszteletdíj az első (1, 2, 3 alattiaknál 5,000 példány, a 4, 5 és 6 alattiaknál pedig 2500 példány) kiadásnál a megállapítandó és az összes példányok elfogytáig érvényes bolti ár 10 %, a II. (ugyanannyi példányszámu) kiadásnál 6 % és a III. (ugyanannyi példány számu) kiadásnál 4 %, olyképen, hogy ha eselleg az árak időközben emelkednek, a szerzői tiszteletdíj is a %-nak és árának megfelelően emelkedik. A IV. kiadástól

kezdve a szerzőt, a kiadással megbízott vállalkozó terhére ivenként 200—200 lei korrektori díj illeti minden újabb kiadásnál. Az elfogadott munka minden kiadásának korrigálása és revideálása a szerző kötelessége a fenti díjak ellenében. Ha nem a szerző maga végzi a korrekurát és revidiálást úgy ennek az I—III. kiadásig ivenkénti 300—300 leinyi s a IV. kiadástól ivenkénti 200—200 leinyi díjazása a szerzői tiszteletdíjból, illetve korrektori díjból vonatik le. A lényegbe vágó átdolgozások díjazásáról esetről-esetre történik intézkedés. Nyomatásban már megjelent művekkel is pályázhatnak szerzők, a pályázat ezekre nézve nyílt, a többiekre nézve zárt. Az írói tiszteletdíjak a következő részletekben esedékesek: 40 % (a bolti ár 10 %-ának 40 %-a) a pályamű elfogadásakor, illetve állami approbálása után és ettől feltételezetten, 30 % a mű megjelenése után 30 nappal és 30 % a mű megjelenése után 90 nappal. Az új vallástani kézikönyvek 1929 szeptember 1 én kerülnek forgalomba. Vallástani tanterv a püspöki hivatalban kapható. Felhivatnak pályázni kívánók, hogy pályaműveiket folyó évi december hó 31-ikének déli 12 órájáig alulirott bizottsági elnökhöz küldjék be. A pályaművek kéziratai tisztán és könnyen olvasható, esetleg gépirással, zárt jelíges levél kíséretében nyújtandók be. Az el nem fogadott pályaművek kéziratai az elnöknel a pályázat eredményének kihirdetése után átvehetők lesznek. Kelt Oradea—Nagyvárad, 1928. évi március hó 24-én. Sulyok István püspök, bizottsági elnök

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 16

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsonőket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 16

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

Konfirmációi emléklap

17 × 21 cmtr. méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben — — 1 Le
21 × 34 cmtr. méretben, nagyon szép kivitelű három színnel nyomtatva 3 Le
24 × 31 cmtr. méretben, dus aranyozással és még két színnel nyomtatva, legkényesebb igényt is kielégítő elsőrendű kivitelben — 4 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két ív terjedelmű füzet, nagyon szép
konfirmációi Emléklappal II. kiadás — — — 16 Lei

áron
beszerezhető: **Béres Károly Könyvkereskedésében**

Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél 20% árengedményt nyújtunk.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

a rekvirált sípok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmoniumgyárban, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok és pedálos harmoniumok állandóan raktáron. Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszközöltetnek. Költségvetéssel és harmonium árjegyzékkel díjtalanul szolgálunk. 16

Harang és fémöntőde

16

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszeben

szállít templomi harangokat garantált békeöntözésben, művészi kivitelben a legmesszebbmenő jóállás mel ett. Hosszu évi tapasztalatok ezen szakmában elsőrendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselő: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

A francia protestantizmusról.

Az angol protestáns egyházak bridlingtoni nagygyűlésén egy előkelő francia protestáns lelképásztor Pasteur L. *de Saint-Andre*, aki egyuttal a francia becsületrendnek is kitüntetett lovagja, a következőket mondta el a francia protestantizmusról.

Franciaország vallásügyi dolgait teljesen félreértette a világ. Ugy tekintettek rá a háboru előtt, mint a jótét skepticizmus meleg ágyára. Renánt, Anatole France-ot és néhány velük rokon szellemű írókat a nemzeti szellem képviselőinek nézték. Egyik, másik szomszédos nemzet egyenesen meg is botránkozott feltételezett keresztyéntelenségünkön. Azt gondolták rólunk, hogy mi már a társadalmi és erkölcsi romlás szélén vagyunk.

Jött a háboru. És roppant meglepetésére az egész világnak, Franciaország a világ egyik legvallásosabb nemzetének bizonyult.

Hogyan magyarázható meg ez az ellentmondás? — Hiszen még manapság is elég sokan vannak köztünk, akik a pápás egyházzal fenttartják ugyan a külső kapcsolatot keresztelés, esketés stb. révén, templomba azonban sohasem mennek. Az egyházi szerzetesrendek tagjainak tilos az iskolákban a tanítás; sőt egyenesen tilos nekik az országban való lakozás. Az állami iskolákban a tanítás egyre jobban egyházellenes lesz. És ellene senki sem emel fel tiltakozó szót.

A megoldása ennek az erős ellenmondásnak látszó állításnak az, hogy az állam és a nagytöbbség egyháza dühös ellenségekként néznek egymással farkasszemet... politikai okokból.

Ámde a nagy nemzeti krízisek, szerencsétlenségek idején az átlagos francia ember ősei hitéhez menekült. Az a polgár, aki máskor absolute nem törődik egyházával, a nehéz megpróbáltatások idején felocsudik a rideg közöny fojtó mámorából, új

életre ébred és Franciaország népe buzgó keresztyén nemzetnek bizonyul. Benne Istennek lelke csodákat bir teremteni.

Amint azonban a kríziseknek végük van, újra azzá lesz a francia ember, aki azelőtt volt. Nem bírja elviselni a pápás egyháznak döntő beleavatkozását nemzeti politikai ügyeibe. Mivel pedig az átlagos francia egyedül a pápás egyházat ismeri keresztyén egyháznak, görbe szemmel néz miatta az összes keresztyénségre.

Franciaországban ugyanis összetévesztik a pápás egyházat a keresztyénséggel. Sejtelmük sincsen a protestántizmusról óriási területeken. Ha pedig valakinek mégis van, azé meg hajmeresztően ferde. Azt gondolják rólunk, hogy mi hitellenek, istentelenek, semmiházik vagyunk. Nem is csoda. Négyszáz esztendőn keresztül folytonosan ezt duruzsolgatták a fülökbe.

— Hat hónappal ezelőtt Touráine ben temettem — beszéli Pasteur L. de Saint-Andre — és roppantul elcsudálkoztak beszédemen az emberek.

— Hát ti is hisztek az Ur Jézusban? — kérdezték ámulva — Milyen különös! — Sohse hittük volna. Nekünk mást mondtak.

Mások meg azt a megjegyzést tették;

— Éppen olyan vallás ez, mint a miénk. Csak annyival jobb, hogy mindent megért benne az ember.

Örömmel jönnek ezek az emberek a mi istentiszteleteinkre, csak alkalmat kell adni nekik. Tömegesen térnek is által hozánk. Az elprotestánsodás útján van a francia nemzet a jelen pillanatban.

Van rendszeres evangélizáló munkánk. Ezt végzi az ugynevezett: „Société Centrale Evangélique”. Elnöke a híres kálvinista párisi lelkész *Merle d'Aubigne* [a presb. világszöv. budapesti kongresszusának elnöke.]

Minden evangélizáló munkánkat annak az előzetes megmagyarázásával kell elkezdenünk, hogy mi egyáltalán nem vagyunk atheisták. Mi nem akarjuk lerombolni a római egyházat. Mi hűséges keresztyének vagyunk. Hiszünk Jézusban, aki a sziv megváltoztatásával magasabb, boldogabb életfelfogásra hívogatja az emberiséget. Mi tehát nem rombolni, hanem építeni akarunk.

Kibeszélhetetlen erős harcokat kell vivnunk azért, mert a keresztyénséget a volt hivatalos egyház a politikai harcok által roppant lejáratta, diskreditálta. Valóságos „uj pogányság” támadt a helyébe. Főleg a nagy iparközpontokban, a munkások köré-

ben. Amikor egy ilyen nagy iparközpontban nagy számmal egybegyült munkástömeg előtt prédikáltam Krisztusról, azt kiáltotta felém egy ijedt hang:

— Ha arról a fenséges alakról akarsz beszélni, nevezd valami más néven, mert eredeti nevétől elfordultak az emberek.

Észak-Franciaországban egy nagy városba vezető ut mentén van egy kis kápolna. Vasrácsa szerinte van tördelve. A benne lévő feszületen kő és sárdobálás nyomai látszanak. Ennyire diskreditálva van ott a Messiás.

Mindezekkel szemben a római egyház tehetetlenül áll. Jól lehet papjai, apácái minden tőlük telhetőt megpróbálnak.

A protestáns egyházak már sokkalta többet tehetnek. Népes gyülekezeteket tud alapítani ezekből az új pogányokból.

Amikor az egyik kis hugenotta gyülekezetben végig nézték ezek a kommunisták az urvacsoravételt és utána a testvéri csók váltást, szívben, lélekben mélyen meghatódva, könnyes szemmel távoztak el onnan. Félig már a mieink lettek.

Igy mivel Isten csodákat a francia nemzetben a protestántizmus által.

Bokor Sándor.

Problémáink.

III.

Miért van szükség az egyháztágok fegyelmezésének ezen javasolt módon törvénybeiktatására? (Általános indokolás.)

1. Mert, a gyülekezeti fegyelmezés a magyar református egyházban a mai napig megannyi jóindulatu kísérletezés ellenére is holt-ponton van, ahonnan más, mint az Országos Zsinat egységes állásfoglalása és imperatív egyetemes érvényű rendelkezése nem emelheti ki.

2. Mert a gyülekezeti fegyelmezésnek egy integrális elvi alapon nyugvó, azon megmaradni és fejlődni akaró református egyházban akkora alapvető elvi és gyakorlati jelentősége van, hogy annak szabályozása másra, mint az egyház legmagasabb fórumára nem bízható s helye máshol, mint az egyház egyetemes életét rendező és irányító törvénykönyvben nem lehet.

3. Mert a külföldi református testvéregyházak hatalmas és tekintélyes többsége mind e mai napig törvénykönyveiben kifejezetten statuálja és megfelelően gyakorolja is a bibliai alapon álló gyülekezeti fegyelmezést s így annak elhanyagolása egyebek mellett a református egyházi világközösség megtagadását, a kálvinizmus oekumenikus szelleméből és gyakorlatából való kiszakadásunkat is jelentené.

4. Mert az egyházkerületi, egyházmegyei, vagy egyházközségi szabályrendeletek által való rendezés lehetőségének további meghagyása az egyházi fegyelem még meglevő tekintélyét is alászállító sokféleséget is jóvátehetetlen zürzavart eredményezett, különösen a

fegyelmi büntetések tekintetében, amelyek közül pl. az urvacsorától eltiltás és a kirekesztés jelenlegi gyakorlása a Biblia és a Heidelbergi Káté világos nyilatkozatai mellett legföljebb csak egy ősi szokásjognak a felújítására, de pozitív, tételes törvényes rendelkezésre egyáltalán nem támaszkodhatik.

5. Mert az urvacsorától eltiltás az Ur testével és vérével való lelki közösség realitásának s általában a gyülekezet szent jellegének oly hathatós, szükséges és mellözhetetlen biztosítója, amelynek elejtésével nincsen elegendő gát a gyülekezetben a vallásos képmutatásnak s általában az *erkölcstelen vallásosság*nak terjedése és uralkodása ellen.

6. Mert a gyülekezetből való kirekesztés az egyház Krisztustól nyert hatalmának olyan ultima ratiója, amelynek birtoka és gyakorlata nélkül ez a hatalom épp olyan csonka és béna, mint azé az államé, amelynek nincs hatalma arra, hogy nem kívánatos és javíthatatlan polgáraitól akár halálbüntetés, akár életfogytig tartó szabadságfosztás, akár számkivetés útján megszabaduljon, mint azé az egyesületé, amely nem vetheti ki magából a céljaival ellenkezésbe jövő s azok elérését veszélyeztető tagjait. De jure ilyen állam, egyesület, társulat nem is képzelhető el, mert *contradictio in adiecto*, — s ha de facto van, annál rosszabb reá nézve, mert ez életerejének minimumra sülyedését, önrendelkezési képességének eljátszását jelenti. A Krisztus egyháza még kevésbé juthat erre a sorsra mindaddig, amíg öntudatos tagjaiban az Egyház önjogúsága iránti érzéknek, az Ige megbecsülésének, a Fő- és Király iránti hódolatnak s az Isten dicsősége áhítóságának csak egy parányi szikrája él. [-]

Folytatjuk.

Hozzászólás

a „Problémáink” I. című cikkhez.

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a Ref. Lapja 14. számában N. V. tanügyi előadó ur fennti cím alatt megjelent gondolataihoz a magaméit is hozzáfűzhessem. Kétségtelen, hogy ezzel igazán az ütőerre tapintott és teljesen el is találta cikkíró ur vérkeringésünk hiányait úgy a szellemiek, mint az anyagiak terén. Ezeket a problémákat részben a haladás, részben az adott helyzet idézte elő s szerintem ezek megoldásától függ jövő nevelés és tanításügyünk képe.

I. Ismervén a feladatot, próbáljuk meg annak megfejtését. Rendelkezésünkre álló önművelődési eszközeink, a tanító-egyesület és szakfolyóirat. Ezek nélkül nincs fejlődés és a vénülő muzsikussal minden nap egy nótát felejtünk. Jelenlegi tanító-egyesületeink nem képesek kifejtetni — elavult szervezetük miatt — azt a munkát, melyre — minden vita kizárásával — jelenlegi körülményeink között feltétlenül szükségünk van, ha a haladásal lépést akarunk tartani. Első és legfontosabb teendők tehát tanítótestületeinknek teljes és alapos átszervezése, reformálása. Bizonyos, hogy ez sok akadályba fog ütközni és sok nem aka-

rommal fog találkozni, de enélkül intenzív haladást, fejlődést nem tudok elképzelni. Hogy sok szót ne vesztegensünk, legyen szabad mindjárt el is mondanom, hogy nagy általánosságban hogyan képezem el az egyházkerületi református tanítótestületet:

a) 8—10 egyházközség egy nagyobb központtal járási tantestületet alkot, melynek tagja minden tanító. Önmaguk választanak egy elnököt és egy jegyzőt. Gyűlést tartanak minden negyedévben egyszer ott, hol az ellátási lehetőség a legkönnyebb. A gyűlés tárgya: Módszertani értekezések, mintatanítások, ezeknek bírálata, jelentések, indítványok. A munkafelosztás úgy történik, hogy minden tanító egy év alatt legalább egy mintatanítást és egy értekezést tartson.

b) Az egyházmegye területén levő járási tantestületek alkotják az egyházmegyei tanítótestületet, mely két részből áll: választmányi gyűlésből és közgyűlésből.

A választmányi gyűlés áll az összes járási testületek elnökeiből, jegyzőiből s a megyei közgyűlés elnökéből (a választmány elnöke is), jegyzőjéből, titkárjából. Összegyűl évente egyszer s ha a szükség úgy kívánja, többször is. Megállapítja az összes hozzátartozó járások munkaprogramját, a közgyűlés tárgysorozatát, megtárgyalja az összes javaslatokat, indítványokat, azokat felterjeszti az egyházmegyei gyűlésre. Képviselőket küld az egyházmegyei gyűlésre és az iskolalátogatásokra.

A közgyűlés összegyűl évente egyszer. A gyűlés tárgya a választmány által megállapított sorrend szerint: Értekezések a nevelés és módszertan, társadalmi élet, belmisszió köréből és legalább egy mintatanítás, annak bírálata. Elnök, jegyző, titkár választás, kerületi tanító-képviselő kiküldés, jelentések, indítványok.

c) Az egyházkerület területén élő tanítók alkotják az egyházkerületi tantestületet, melynek képviselője a kerületi választmányi gyűlés. Tagjai a megyei testületek elnökei és választott tagjai, kik maguk közül elnököt választanak, hivatalból tagja a Tanügyi előadó. Gyűlést tartanak évente egyszer. Tárgyalják az összes javaslatokat és az összes tanítókat, tanításügyet érintő ügyeket. Kerületi képviselőket küld a kerületi gyűlésre és zsinati tagokat választ. Tárgysorozatát és határozatait a törvényes hatóságok elé terjeszti s a tanítókat a hivatalos lap útján értesíti.

Ezek volnának nagyvonásokban a tantestületek korlátai, melyek között — hiszem — hatalmas fejlődésnek indulna jelenben stagnáló tanítás-ügyünk. Előnyeit egyelőre nem sorolom el, de aki a dolgok mélyére szeret nézni, biztosan megtalálja benne a fejlődés lehetőségeit.

Ezzel együtt meg lenne oldva a szaklap kérdése is, melynek megoldást mutató gondolatáért N. V. előadó urnak előre is köszönetet mondunk. Nevezetesen, a jobban sikerült értekezéseket, mintatanításokat is leközölhetnénk s azonkívül szakemberek támogatásával és mindnyájunk közreműködésével értékes lapra tehetnénk szert.

Az ezekkel járó fuvar és napidijakat természetesen az

egyházaknak kellene viselniök. Ha az állami tanítók részére havonta tudnak adni a községek fuvart és napidiját, mennyivel inkább megadhatja az egyház úgy a saját, mint tanítói hasznára.

Mivel minden elveszített percért kár, kérném kedves kártársaimat, hogy jelen javaslatomat a legközelebbi tanítógyűlésen már vitassák meg s ha elvben jónak találják, bizzuk meg és kérjük meg Nagy Vilmos tanügyi előadó urat, hogy a szükséges egyházkerületi tanítótestületi alapszabályokat szerkessze, illetve szerkesztesse meg s a szükséges fórumokon hasson oda, hogy ujonnan szerkesztett alapszabályunk elfogadtassék immár a zsinati gyűlésen és a megfelelő törvények szerint módosíttassanak. *Minden késés veszteséggel jár.* (Ez nagyon igaz! Szerk.)

II. A szellemiek teréni javulásnak feltétlen következményének kell lennie az anyagi javulásnak is. Egyik a másik nélkül nem lehetséges s ha nem is mondhatjuk azt, hogy amilyen a fizetés, olyan a munka; nem titkolhatjuk el, hogy befolyásolja egyik a másikat, mert anyagi gondokkal küzködő tanító nem végezhet eredményes nevelőmunkát de nevelő munkát végző tanítót éhbérrel fizetni: megbocsáthatatlan hálátlanság.

Az anyagiak terén régen huzódó és többirányú hozzászólások után a következőket vonhatjuk le: A fizetések központi, egyetemleges elintézését államsegély nélkül nem várhatjuk. Az egyházkerulettől megindokolt esetben csak bírósági támogatást remélhetünk s mivel ez mindenütt közvetlenül az egyházközségek belügye és körülményeitől függ nem is intézhető el másutt. Eljárásunk ezek szerint csak a következő lehet: Miután az egyházkerület decemberi gyűlése megállapította a minimumot, amit a jegyzőkönyvből kiolvashatunk, ha fizetésünk nem éri el ezt az összeget, kérjük az egyházközséget annak kiegészítésére. Elsősorban és minden erőnkkel igyekezzünk egyházunkban a fizetésügyet békésen elintézni. Ha nem sikerül, vagy nem vagyunk belenyugodva a fizetésrendezésbe, felebbezük azt meg. az egyházmegyei bíróság elé s ha szükséges az egyházkerület elé. Minden tanító ismeri egyháza belügyeit, fizetéseit s ahhoz alkalmazkodják. Felebbezését indokolja meg, mutasson rá a nemakarás okaira, figyelje meg, hogy hol van a hiba, ki, vagy mi meríti ki az egyház teherbíró képességét s ezek figyelembevételével állapíttassa meg a maga igazságát, ha követelését jogosnak tartja. Ha netalán — amit nem merek hinni — nem tudnók méltányos fizetésünket kieszközölni, nem marad más hátra, mint másutt keresni boldogulásunk útját. Épen eleget várunk, küzködtünk, nyomorogtunk már. A pohár betelt.

Ottomány.

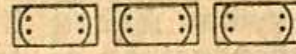
Kósa Károly.

Hivatalos órák a püspöki hivatalban. A püspöki hivatalban március 1-től kezdődőleg

reggel 8-tól délután 2-ig egyfolytában tartatnak a hivatalos órák.

BELMISSZIÓ

Beszámoló a Finbibliakörök meglátogatásáról.

Február 9—20-ig a királyhágómelléki ifj. egyesületeket, ill. bibliaköröket látogattam meg.

9—10 én Temesváron az ifj. egyesülettel két alkalommal találkoztam. A nagy tagszámú ifj. egyesület alig féléves multra tekint vissza. A tagok érdeklődését már felkeltette a ker. élet és munka kérdései iránt. Dalárdája és önképzőköri munkája szép haladást mutat. Jele van annak, hogy ennek az egyesületnek munkája jótékonyan fog kihatni az egész gyülekezet életére.

11—13-án a nagyváradi ifjuság meglátogatása került sorra. Itt a főkép a gimnázistákat magában foglaló Bethlen Gábor-körnek két bibliaköre és egy önképzőköre működik. Ezek mellett egy gimnázista fiukból álló baráti bibliakörrel, a polgárista fiuk bibliakörével és egyik inas-bibliakörrel találkoztam. Örömmel hallottam, hogy a révi konferencia egy meglehetősen rakoncátlan és engedetlen fiút, akivel nevelői és szülei alig tudtak bánni, teljesen átalakította.

14 én este a nagykárolyi fiuk és leányok közös bibliórája volt. A nemrégiben újra alakult kör új elindulása sok reménnyel kecsegtet. Nagyon áldott dolog, hogy a szatmári bibliakörrel gyakran találkozik ez a kör és viszont.

15—19. között megszakítással Szatmáron tartózkodtam. 15 én d. u. az állami liceum ref. növendékei most alakult bibliakörével találkoztam. Ezeken a fiukon határozottan láttam a háború és a mai nevelés káros nyomait. Itt találtam eddig a legelsettebb ifjuságot. Őriási szükség van közöttük a bibliakör áldott életetadó munkájára.

Az ifjusági Egyesület nagy taglétszáma mellett széles körben dolgozik. Néhány ifjun meglepően mély hatásai mutatkoznak a bibliaköri életnek és a konferenciának. A szülők és felnőtt gyülekezeti tagok részéről ebben a gyülekezetben szép bizonyosságai vannak annak, hogy nem felesleges ez a munka. 15 én este biblióra és megbeszélés keretében folyt le a találkozás. 18-án a ref. főgimnázium növendékeivel találkoztam két csoportban. Ez az ifjuság megérdemelné, hogy megismerje a Krisztus evangéliumát is a Szentírás tanulmányozása alapján. Ennek sajnos, nagy akadályai vannak, 19-én vasárnap egész napos kisebb konferencia volt Szatmáron. Részt vett rajta 2 színérváraljai 3 halmi és 2 nagykárolyi fiu mellett 70 szatmári ifju. Reggeli bibliórák, délutáni két megbeszélés és az esti szeretetvendégség töltötte ki a nap programját. Közben a nem bibliakörös inas fiuk előtt beszéltem az ifjusági munkáról, ha alkalom lenne, könnyen alakulna belőlük egy életerős bibliakör.

Szatmárról 16-án Szinérváraljára mentem ki. Nemrég indult fiu-leány bibliaköre megszilárdult társaság. érdeklődésük komoly.

17-én Máramarosszigeten találkoztam az istentisztelet helyett

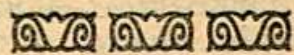
nemrég alakult iskolás fiu-leány bibliakörrel. Reméljük a kapott utasítás mellett itt is eleven bibliaköri élet fog megindulni. A nőszövetség és leánykör előtt a reájuk váró egyházi munkákról beszéltem. A meglevő lelkes tábor az Evangélium tőkén állva gazdagon arathatna a Mennyország számára.

László Dezső,

egyh. ker. ifj. munkák utazó titkára.

IRODALOM

Hiogafás . . .

Egyházi beszédek. Irta dr Szabolcska László, 1928. 197. 1.

Egy nem kezdő írónak első egyházi irodalmi termékeit tartalmazza e kötet. Ezzel a legjellemzőbbet megmondtam róla. Gyakorlott tollu, szép stílusú író munkája, de még inkább író, mint igenhirdető.

A kötetben 33 prédikáció, 5 temetési és 4 esketési beszéd van. Ha a számokat összehasonlítjuk az író korával, gazdag termésként kell megállapítanunk, ami buzgó, gondos munkálkodásra, lelkes ambícióra és önállóságra mutat.

Hangulatos, könnyed beszédek ezek, egy meleg szív és költői lélek tetszetős, megnyerő, sőt gyakran megragadó írásai. De, mert a szívből fakadtak s az ige is a szív által zendül bennük, sokban több a hangulat, a poezis, mint az ige és mélyebb evangéliumi erő és lélek nem árad ki belőlük. Stylusa eleven, szép, képekben, hangulatokban gazdag. Gondolatai megfigyelésről és lélekismeretről tanuskodnak. Szereti a verses idézeteket, melyekkel csak egyszer megy tulságba, mikor egy 5 strófás verset egyfolytában mond el és ez a beszédnek majdnem ötöd-részét teszi.

Az újabb igehirdetői irány hive: Ravasz László tanítványaának vallja magát, de eredetisége is ki kicsillan. Vannak találó, frappáns témái, [Az elveszithetlen Jézus. Nem vala helye] de viszont nem mindig tudja beszédeiben uralkodóvá tenni. Sokszor csak megérint egy egy tárgyat, de nem dolgozza fel, nem fejt ki egészen. Előnyére írom, hogy nem követi a régi, sablonos ujra szedő felosztásos formákat, de néha szerkezeti lazasággal is találkozunk.

Beszédei általában szövegszerűek, de vannak olyanok is, melyekben a textus csak mottó, mintha nem is a textust akarta volna megmagyarázni, hanem mondanivalóihoz keresett textust. Pl. A szeretet áldásos hatalma, melyben az ige Krisztus szeretetéről szól, a beszéd pedig csak a szeretetről. Vagy: A mi keresztjeink, melyben semmi sincs az alapigéből.

E beszédekből — mindent összevetve — egy fejlődésben levő tehetséget ismerünk meg. Még sokszor a kezdet kísérletezései között, de már látszik a felfelé emelkedés szárnyalása is.

Azt hiszem mindnyájan örömmel, jóleső érzésekkel, sőt

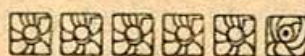

egy-egy kis meghatódással olvasgatjuk e rokonszenves, csinos kötet egyes darabjait. Olvasása közben gyakran magunkat látjuk 10, 15, 20 évvel ezelőtt, mikor olyan nagyon szivből tudunk beszélni a szeretetről, az élet tavaszáról, az ősz bus melancho-liájáról lendületes, lelkes beszédekben, melyek — ma már jól látjuk — nem voltak predikációk, de a szivünkéből fakadt mindenik szavunk. Ha nem voltak is bizonyágtételek az Ur Jézus mellett, de önvallomások voltak, mint az Ő igéjének, bár halk, de igaz visszhangjai. E beszédek is azok, melyeknek hallattára, mint „szeretetteljes hívogatásra“ hiszem, hogy sokan indultak el az eredeti hangforrás: a hívogató örök szeretet, az Ur Jézus felé.

D. I.

HIREK

A bihari református egyházmegye 1928. évi áprilisi hó 25-én és 26-án tartotta Nagyváradon a Tanítónőképző-intézet disztermében tavaszi rendes közgyűlését és bírósági üléseit. *Vadai Béla* esperes szárnyaló imádsága után *Telegti József* egyházmegyei gondnok ismertette az egyházmegye helyzetét és kegyeletes szavakkal emlékezett meg az egyházmegye balottjairól. A közgyűlés *Barthos Adorján* ujonnan megválasztott egyházmegyei világi tanácsbíró hivatába beiktatta. A felsőbb hatósági határozatok és az esperes nagy gonddal készített időszakai jelentésének tudomásulvétele után jóváhagyta hogy a nagyváradai egyház a régi parochiális körben templomot és lelkészlakot szándékozik építeni Erélyes határozatok hozott az egyházmegye a lelkészértekezlet javaslatai alapján a szekták elleni védekezés, a gyülekezeti szegény ügy felkarolása az egyke veszedelem elleni védekezés és az egyházi jellegű konferenciák tartása tárgyában. Tudomásul vette *Paulik Béla* nyüvedi lelkész állásáról

való lemondását. Az E T reviziója ügyében, tekintettel a zsinat elhalasztására, szintén halasztó határozatot hozott. Elrendelte a kügypusztai tanítói állás betöltését. A tanügyi és belmissziói bizottságok jelentése után tudomásul vette a számvevőszéki jelentéseket és megerősítette az egyházmegye 1928. évi költségelőirányzatát. Több kisebb ügy letárgyalása után a közgyűlés az esperes imádságával bevégeződött — A közgyűlést megelőző napon április huszonötödikén közigazgatási és fegyelmi bírósági ülések tartottak. Ezeknek rendjén a nagyváradai presbyterválasztás tárgyában a régi presbyterek részéről benyújtott panaszt végzésileg elutasította s a fegyelmi bíróság *dr Gyenge János* volt segédlelkészt egyházi hivatal viselésétől véglegesen megfosztotta egyháztagi választó és választhatósági jogát 5 évre felfüggesztette és református lelkészi oklevelét megsemmisítette. Ezen fegyelmi ítélet az összes romániai és magyarországi református egyházke-
rületekkel és konventekkel hivatalból fog közöltetni.

Felhívás. Felhivom az Erdélyi és Királyhágómelléki Református Egyházkerület területén lakó összes nem állami jellegű középiskolai tanárokat és tanítókat, hogy amennyiben az Országos Magyar Tanári vagy Tanítói Nyugdíjintézettel szemben nyugdíj igényjogosultságot szereztek küldjenek be hozzám szabályszerűen kiállított jelentkezési ívet a következő kérdésekre: 1. A tanár vagy tanító neve. 2. Születési év, hó és nap. 3. Jelenlegi tartózkodási helye. 4. Családi állapota. 5. Kiskorú gyermekek száma. 6. Nyugdíj-igényjogosultságának kezdő időpontja év, hó és nap. 7. A nyugdíjintézetbe való föl vételről szóló min. rendelet kelte és száma. 8. Van-e az igényjogosultságot kedvezőtlenül érintő, vagy azt érvénytelenné tevő szolgálati meg-

szakítása. 9. Mi volt az a legmagasabb elért fizetése, amely után a fenntartói és egyéni járulékok igazolhatólag befizettek. 10. Mely időpontban fizettek ezen járulékok legutóljára. 11. Miért nem fizettettek az előző pontban jelzett időponton túl. 12. Tagja-e jelenleg valamilyen nyugdíjintézetnek. 13. Tett-e kísérletet már nyugdíjának folyósítására. 14. Ha igen milyen eredménnyel. 15. Ha nem tett, miért nem tett. 16. Megjegyzés. Mindezen kérdésekre pontos feleleteket sziveskedjenek beírni. Ezen adatgyűjtésem egyelőre pusztán informatív jellegű és kiinduló mozzanata akar lenni ezen ügy törvényes rendeztetésének. Oradea—Nagyvárad, 1928 ápr. 24. Kartársi tisztelettel: *Nagy Vilmos s. k.*, egyházker. tanügyi előadó tanácsos.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: -----1928 II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkészi Hivatal Ngys. középfoku iskola Igazgatóságának és Nt. Iskolaszéki Elnökségnek.* A legteljesebb és a gyakorlati szempontoknak legjobban megfelelő Cherestesiú-féle román szó ár magyar román része is megjelent. A magyar rész kötve 700 lei ért, füzve 600 lei-ért szerezhető be. A román-magyar rész kötve 300 lei, füzve 250 lei-be kerül. A szótárhoz hozzátartozik a tüzetes román alaktan is nyelvtani példatárral, amely kötve 95 lei, füzve pedig 50 lei-be kerül. A szótár nagyon jó szolgálatot tesz mindazoknak, akik önállóan tanulják a román nyelvet, vagy korrektül fordítani akarnak. Lelkészi hivataloknak, iskola igazgatóságoknak, tanároknak és tanítóknak 100 lei-es havi részletekre is megküldi a szerző. Előfizetési gyűjtők részére minden 5 példány után egy 6 ik ingyen példány jár. Midőn fenti szótárt megvételre a legmelegebben ajánlom, kérem, hogy a megrendelők forduljanak hivatalomhoz a megrendelés további intézése végett. Oradea—Nagyvárad, 1928 április 24. Atyafiságos szeretettel: *Sulyok István püspök.*

1699—1928. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak.* Értesitem az összes Nt. Lelkészi Hivatalokat, hogy az 1927. évi 66-ik számú egyházkerületi közgyűlési

határozat alapján a kerületi iratterjesztés megszerveztetett és a szükséges bibliák és vallásos iratok rendelkezésre állanak. Tekintettel arra, hogy ezen határozat értelmében a központi iratterjesztésnek minden lelkészi hivatal elkötelezett fiókja, felhívom az összes Nt. Lelkészi Hivatalokat, hogy ezen felhívás után haladéktalanul tegyék meg rendelkezéseiket. Anyaszentegyházunk érdekében, valamint saját munkájuk megkönnyítése végett, hivatkozom a nálunk nagyobb számú lúthas el vallásos iratokkal. A központi iratterjesztés birtokában levő munkákat ezen hivatalos lap mellékletét képező „Könyvjegyzék“ tünteti fel, az ár megjelölésével. Ugyanezen „Könyvjegyzék“ foglalja magában az összes egyéb tudnivalókat. Oradea—Nagyvárad, 1928 április 26. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István püspök.

1660—1928 II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli középfoke és elemi iskolai Igazgatóságnak.* Névtári adataink kiegészítésére szükségünk van minden egyes iskolánk alapítási évének pontos feljegyzésére. Felhívom ennél fogva, középiskoláink és elemi iskoláink igazgatóságait, hogy a vezetésük alatt álló iskolák alapítási évét hivatalomhoz e körrendeletem kézhezvételétől számított 8 nap alatt jelentésük be. Ez alkalommal jelentést várok arra is, hogy van-e az egyházközségben állami iskola (hány magyar ref. tanulóval) és van-e az állami iskolában u. n. *magyar sectia?* Oradea—Nagyvárad, 1928 április 24. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István püspök.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi kivitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év. Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhangjáért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni. 17

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat 17

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyv. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

Konfirmációi emléklap

17 × 21 cmtr. méreletben, kék színnyomással, csinos kivitelben — — 1 Lei
21 × 34 cmtr. méreletben, nagyon szép kivitelű három színnel nyomtatva 3 Lei
24 × 31 cmtr. méreletben, dus aranyozással és még két színnel nyomtatva, legkényesebb igényt is kielégítő elsőrendű kivitelben — 4 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, több mint két ív terjedelmű füzet, nagyon szép
konfirmációi Emléklappal II. kiadás — — — 16 Lei

áron

beszerezhető: **Béres Károly könyvkereskedésében**

Oradea--Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél 20% árengedményt nyújtunk.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmoniumgyárában, Timisoara.

Kitűnő hangú harmoniumok és pedálos harmoniumok állandóan raktáron. Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszközöltetnek. Költségvetéssel és harmonium árjegyzékkel díjtalanul szolgálunk. 17

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszében

szállít templomi harangokat garantált békeötvözésben, művészi kivitelben a legmesszebbmenő jóállás mellett. Hosszu évi tapasztalatok ezen szakmában elsőrendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselet: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

„Nincs nekünk . . . !“

Lukács IX. 13.

Ezt az önző feleletet, amelyben a kishitűség és a magáét féltés bűne szól, nagyon megszégyenítette Krisztus amaz ötézernek megelégitésével. Amilyen jól tudjuk, talán annyiszor el is prédikáljuk ezt, hangoztatva az önzetlenség másokért mindent odaadni kész magasztos erényét. De valahogyan úgy vagyunk ezzel is, mint sok más tanításával Krisztus Urunknak, a szószék magasságából, mire leérünk a szürke, mindennapi élet alacsony-ságába, elfeledjük azt, nemhogy testet öltene mibennünk az Ige. Pedig azt hiszem, nincsen olyan lelkésztestvérem, aki ne adna igazat annak a socialista írónak, aki sok ezer példányban való-sággal elkapkodott s rólunk írott könyvében azt mondja: „Alles, was ich vom Prediger verlange, ist, dass er seine Lehre zu belätigen.“ [Minden, amit én a prédikátortól megkívánok, az, hogy tanítását élje is]. S amíg igazat adunk neki, addig olyan megható beismeréssel mentegetjük magunkat így, mi is embe-
rek vagyunk; pedig ennek hangoztatása, sőt gyarlóságunk ese-
teivel való gyakori példázása hatásos fegyver ellenünk azok részéről, akik az anyaszentegyházat s vele minket a pusztítás pergőtüze alá vettek. Ezek a bántó gondolatok nagyon lenyü-
gözték a lelkeket abból az alkalomból, hogy a nagybányai egy-
házmegyénk lelkészértekezletén voltam a napokban és kész-
tetnek arra, hogy a nyilvánosság előtt is pertraktáljam azokat.

A „Nincs nekünk . . . !“ felelet megdöbbentő voltáról akarok beszélni, amely feleletet egyházmegyénk lelkészi karának ama kérésére adtak a többi (kivéve a nagyszalontait) egyházmegye-
beli kollegák, hogy a mi egyházmegyénk más egyházmegye területére költözött lelkész özvegyeit és árváit segítse legalább, oly mértékben a testvér egyházmegye lelkészi kara, mint azt mi

tesszük az ő egyházmegyéjükből hozzánk költözött özvegyekkel és árvákkal. Erre a kérésre volt a felelet, hogy „Nincs nekünk...!”, más szavakkal: ti csak segítsétek a mieinket, segítsétek ti, akik a legszegényebb egyházmegye tengődő papjai vagytok, de mi, jóllehet özvegyeink és árváink több mint felét ti tartjátok, reánk pedig a másik feléből elosztva alig esnék valami, mi ezt nem tehetjük, mert „Nincs nekünk!”

Nem tudom, nem is keresem ennek a testvértelen válasznak az okát, csak úgy sejtem, hogy a válasz okát, csak evangéliumszemen így gondolták, mint a jó tanítványok, a kollegák: „Nincs nekünk több öt kenyernél és két halunknál.” Így gondolták, de rosszul gondolták, ha az ő kevesüket nem tartották elégnek „az egész sokaságnak”. Ezt példázza az ötezernek megelégitése, mely valósággá lett a mi egyházmegyénkben. Hát a többi traktusban ez lehetetlen? Nem tudom, de nem is akarom elhinni. Legfeljebb azt vagyok hajlandó concedálni, hogy elfelejtették a kartársak azt, hogy az evangélium szerint a javak megosztása a legbiztosabb megszorítása a javaknak.

E helyen kérem azért őket, hogy e szent paradoxon magaslataira emelkedjenek fel, mert így telnek meg azok az üres kosarak a segítséget kérő éhezőknel épügy, mint náluk, az ő házuknál is.

A másik kérésem pedig a Főpásztorunkhoz szól, ne legyen főbb gondja, míg meg nem valósítja azt az özvegy-árva gyámintézetét kerületünknek, mely végre is tisztességes megélhetést ad azoknak, akik ma a mi lelki szegénységünknek is szomorú példái.

Peleskey Sándor.

Problémáink.

IV.

Miért van szükség az egyháztagnak fegyelmezésének ezen javasolt módon törvénybeiktatására? (Általános indokolás)

[Folytatás]

7. Mert az urvacsorától eltiltás és a gyülekezetből kirekesztés fegyelmező gyakorlatának föllevenítése a történelem és a jelen számos példája szerint nemhogy elidegenítene az egyháztól annak tagjait, hanem a csak valamennyire komolyak és értékesek előtt szorososan becsültebbé és tiszteltebbé teszi azt, — mint ahogy a világi viszonylatokban is együtt jár az erős és egészséges testületi szellem a szigorú fegyelem gyakorlásával.

8. Mert az egyházunkkal többé vagy kevésbé ellenséges, vagy legalább versenyző viszonyban álló más egyházak, szekták vallás- és egyházellenes tömörülések a maguk módján egytől-egyik *sokkal szí-*

gorubb fegyelmet gyakorolnak a miénknél a saját tagjaik felett s ez a mi egyházunknak pusztán csak az összehasonlítás révén is, de némely más tekintetben is súlyos kisebbségére, erkölcsi és statisztikai kárára szolgál.

9. Mert amint az a nyílt szemmel és keresztyéni őszinteséggel vizsgálódók előtt egészen világos, egyházunk a megújulás sok biztató jele ellenére is ez idő szerint *egy lassu dissolutio folyamatában van*, amelyeknek a föltartóztatására egymagában a legintenzivebb vallásos nevelés, cura pastoralis és belmisszió sem lesz elégséges. Egyházunk tagjainak a vegyes házasságkötések terén megnyilvánuló tömeges könnyelmősége közismert tény, concurrens egyházak és szekták, különösen nagyobb gyülekezeteinkben, szabadon halásznak; mindenféle keresztyénségtől idegen, teljesen vallás- és egyházellenes világnézetek nyílt és titkos propagandájának is nagyon jó talaja van a református hívek között; a templomlátogatás és különösen az urvacsorával való élés gyülekezeteink többségében még megközelítőleg sem mondható kielégítőnek; az egyházi teherhordozás, általában az áldozatkészség terén, tömegeinkben nemcsak az igazi egyháztaghoz illő komoly kötelesség és felelősségérzet, hanem sokszor még a legelemibb érzék, megértés és jóindulat is hiányzik; istenkáromlás, egyke, paráznaság, alkoholizmus, játékszenvedély, esztelen fényezés s más egyéni és tömegbűnök gyülekezeteink többségében ha nem uralkodnak is, de szemérmetlenül terjednek és terpeszkednek; e bűnök rabjai odamerészkednek az Ur asztalához. Az e jelenségekben megnyilvánuló lassu felbomlási folyamat feltartóztatására pedig a vallásos nevelés, cura pastoralis és belmisszió legintenzivebb mértéke sem elegendő magában azért, mert ennek a három egyházi élettevékenységnek a legnagyobb akadálya és legveszedelmesebb ellensége az ez idő szerint gyülekezeteink többségében megtalálható megátalkodottság és megrögzöttség, a megsűrűsödött cinizmus, könnyelműség, közöny, a türhetetlenül felfuvalkodott "vallásos" önelégültség és képmutatás, amelynek erejét megtörni csakis a gyülekezeti fegyelmezés erőteljes, komoly bevezetésével és gyakorlásával lehet. Mindnyájunk előtt bizonyos ugyan, hogy az az egyházfegyelem, amelyet nem előz meg és amellyel nem jár karöltve a legintenzivebb vallásos nevelés, pásztori gond és gyülekezetépítő munka. De másfelől szilárdan meg vagyunk tapasztalati alapon győződve arról is, hogy az a vallásos nevelés, cura pastoralis és belmisszió, amely mögött nem áll ott ultima ratioként a gyülekezeti fegyelmezés lehetősége, éppugy korlátozva van munkájában és gátolva teljes önkifejtésében, mint volna az az orvos, akinek a legveszedelmesebb daganatot, fekélyt is csak orvosságokkal volna szabad kezelni és sohasem volna szabad nyulni az operáló késhez.

10. Mert egyházunk a lehető legveszedelmesebb lejtőre jut akkor, ha a saját hitvallásának egy igen fontos, ugy formájában, mint lényegében egyként a Szentírásból meritett pontját, a kulcsok hatalmát (I. a Heidelbergi Káté már idézett kérdéseit) egyszerűen eldobja magától, vagy ami ezzel lényegileg egy, engedi a felismerhetetlenségig összezsugorodni ugy a törvény könyvében, mint a gyakorlatában.

Ma még van lehetőség e bomlás feltartóztatására és jóvátételére, mert ma, amint előadtuk, egyházunk széles rétegeiben él a kíván-

kozás a gyülekezeti fegyelmezés megújodása és visszaállítása után, élénkebben, mint bármikor s egyházi törvényhozásunk közelebbi multjában és érvényes egyházi törvényeinkben egyaránt megvannak ennek a megújodásnak és visszaállításnak a természetes kapcsolódási pontjai. De, ha egyházunk ezt a történelmi pillanatot elszalasztja, ezt a szent kívánczóságot hagyja kihalni és ezeket a kapcsolódási pontokat végképen kiesni a köztudatból: akkor egy további emberöltő alatt oldott kérékké leszünk, amelyekből talán majd katasztrófális újabb egyházpolitikai és társadalmi rázkódtatások jégverése fogja kicsépelni és sárbakeverni a még addig ki nem hullott maradék szemeket.

N. V.

[Folyt. köv.]

Kié az iskola?

Ki tapasztalná inkább a református tanítóóság éveken át tartó önfeláldozó munkásságát? S egyuttal ki látná jobban azok mostoha, sanyaru anyagi helyzetét, mint a velük együtt dolgozó lelkipásztorok? Kiknek kell tehát nagyobb lelkesedett hévvel azoknak sorsuk javítására, törekedni mint a lelkészeknek Ezt követeli Krisztus tanának hirdetése, a felebaráti szeretet törvénye. Helyes. Mind igaz. De ne ugy segítsünk, hogy egyfelől alamizsnát adjunk, s ezzel a jótékonyági forrást bedugjuk, ne is ugy, hogy az összes terhet magunkra vállaljuk, ugy hogy akiknek arra tehetségük nincs is mintegy erkölcsileg belekényszerítsük, egy szerencsés anyagi viszonyok közt levő kartárs — minden esetre dicséretreméltó — fellángolása által sokak anyagi erejét túlhaladó áldozatra.

Kié az iskola? Ugyebár — felekezeti iskolákról szólva — az egyházaké. Nos tehát, járjunk elő a jó példaadásban mi lelkészek, de jöjjenek utánunk a hivek, az egyház tagok is. Mai korunkban csatát nyerni nem egyedül a vezérek szoktak, ha nem vezetésük, irányításuk mellett a többi sok hadfiakkal együtt.

Egyik egyházmegyében — a nagybányaiban — elhatározta a lelkészi értekezlet a támogatást. Akik kapják, bizony azoknak kevés, akik adják, azok egyikének s másikának — a sok, folyvást szaporodó levonások mellett — számottevő összeg a különben alaminizsnaszerű segítség is.

Vannak olyan lelkészek is, akik egyházunktól alig kapnak valamit. Elégedjenek meg az állami kiegészítéssel, mondják az atyafiak. Ugyan mit egészít ki az állam, ha ők semmit se adnak vagy nem adnának. Az ilyeneknek hasonló sorsuk lenne, mi helyt az állam megvonná a segílyt mint a tanítóóságé.

A bihari egyházmegyében Balajthy Jenő lelkésztársunk indítványa igazán megható. „Ajánljuk fel mi lelkészek évi javadalmazásunk $\frac{1}{4}$ ét. Ez már beszéd! Ez aztán nem alamizsna lenne. Kivált ott Biharpüspökiben s hozzá hasonló nagyobb egyházakban. Az egyházaktól kapott javadalom és az állami fizetéskiegészítés $\frac{1}{4}$ ét folyósítani. De bocsánatot kérek; ennek

is van egy kis szépség hibája. Egy szerencsés anyagi viszonyok közt levő ember, az ügybuzgóságtól is vezéreltetve, lelkes felbuzdulásában szép dolog, ha ilyen vagy nagyobb ajánlatot is tesz, csak azt ne mondja, hogy menjenek utána a gyengék, a sok szükséggel küzdők is. A gyermek taníttatáson már túlhaladt, vagy éppen azokkal most küzdő kartársaknak e nemű szükségletein kívül vannak még egyeseknek más bajaik is, melyek felémésztik a még nagyobb jövedelmet is. Csak egyet említek; a *betegség*, a házban, a családban.

Aztán az ilyen az egyetemes lelkészi s azt erkölcsileg kötelező ajánlatokra azt is mondhatják s tudom mondják is itt és ott: milyen nagy jövedelmük van azoknak a lelkészeknek, hogy abból mindenre telik! Ugyan, ha a miniszter is azon a szemüvegen át nézné a mi megélhetésünkre szükségeseket, mint a legtöbb presbitérium, vagy az Isten áldotta nép: igen sok helyen nem siralmas lenne-e a mi helyzetünk is? S aztán, ha a mi gyülekezeteink nem tudnak, vagy nem akarnak egy tanítónak sem tisztességes megélhetést adni, mi lenne, ha a lelkészek részére sem nyílnék más jövedelmi forrás az egyház tagok által adott proventnél?

Elhiszem, tudom, hogy sok helyen könnyebb a lelkészeknek fizetésük $\frac{1}{4}$ -ét is felajánlani a tanítói fizetés kiegészítésére, mint az egyháziakat e nemes kötelességeik teljesítésére bírni, de mind amellett vigyázzunk, ne vegyünk mi minden terhet vállunkra Járjunk elöl az adakozásban, de úgy, hogy mások is kövessenek. Jöhet idő, mikor a lelkészi állás fentartási terhe is a hivekre várakozik.

Van olyan egyház, hol a tanítónak évi — nehezen adott — 19800 Lei jövedelméhez az egyházkerület által a falusi és városi tanítók részére meghatározott 35190 és 46092 Lei-ig kiegészítéséhez szükséges 26200 leinek $\frac{1}{5}$ -ét lelkész magára vállalná az esetben, ha a többi $\frac{4}{5}$ -ödöt az egyháztagok magukra vállalják. Ugy, de az egyház úgy akarná, hogy a lelkész arra adná az egyház által adott összes jövedelmét.

Lelkészővegyeink, s árváinkról sem gondolkoznak egyházaink, nekünk kell sorsukat szívünkre vennünk, pedig azok a lelkészek nem minket kartársaikat, hanem az egyházakat szolgálták. Melyik pályán van az, hol özvegyeket és árvákat a kartársak gyámolítsák?

Végül a kérdésre felelek: Kié a felekezeti iskola? Az egyházaké. No hát akkor értsék meg azok a kor követelményének szavát; ne húzódozzanak. Iskoláink fenntartási, vallási és faji kötelességünk, érdekünk: tehát *együttles akarattal, áldozattal támogassuk*, s ne engedjük azokat elsorvadni sem lelkészek, sem gyülekezetek.

Felsőbánya, 1928.

Nagy Lajos, ref. lelkész.

Hivatalos órák a püspöki hivatalban. A püspöki hivatalban március 1-től kezdődőleg

reggel 8 tól délután 2-ig egyfolytában tartatnak a hivatalos órák.

Tanító Kartársakhoz!

Abban a tudatban vagyok, hogy Kartársaim jól ismerik az Egyházkerületünk által kiadott Reformátusok Lapját és az abban leközölt többféle javaslatot, melyek a lelkészek és tanítók sorsának könnyebbé tételére és a nyugdíjintézmény teljesebb megvalósítására vonatkoznak.

A leadott közleményekben sok a keserű hang és ez elég ok az áthidalhatatlannak látszó akadályok leküzdésére. Mi tanítók is jól érezzük mind ezt. És mégis mindennek ellenében reményt nem veszítve kitartó, lelki türelemmel és hittel munkálkodunk egyházaink veteményes kertjeiben. Bizakodunk nagy reménységgel a jövőnkben. A kialakulandó helyzetben előállanak majd azok a megértő szószólók, akik hivatva lesznek, hogy a lelkészek és tanítók sorsára a jobb megélhetést, a kitartó munkálkodásunkra a nyugdíjigénylést nemcsak üres ígérkedő szavakban, hanem a megvalósulás tényében is élénk tárják.

En e bevezetéssel arra óhajtom föl hívni a Kartársak figyelmét, hogy ezekben a minket közösen érdeklő dolgokban tanítótestületenként és egyházmegyénként helyzetünket feltáró, a kérdés megoldására célhoz vezető megnyilatkozásokat fejtenének ki, mellyel az ismert és elképzelhető akadályok is közmegegyezéssel, jóakarattal leküzdhetők, minden körülmények között anyagi áldozatok árán is egyházaink, iskoláink, tanítóink sorsára föllendülést hoznának. Tudom, a mi jóakaratum és igyekezetünk kevésnek látszó, talán le is kicsinyelhető, de annál jóval többet érő az a bizakodásunk, amelyet Egyházkerületünk bölcsességére fektetünk és az a tudatunk, hogy mi is szerény megnyilatkozásainkkal a tanítók sorsát hordozó fontos kérdésben a magunk megnyugtatóására egy lépést megtettünk.

Ohajtanám Kartársaim részéről azt a megnyilatkozást, hogy a Kerület által a már életbe léptetett nyugdíjintézménybe mint jogosultak ne egyenként, hanem egyetemlegesen lépnének be. Ez által kötelezett tagoknak is elismertessenek. Közeledő jóindulatu megértéssel igényléseket kívánhassanak, mint volt a régi nyugdíjigényünk.

Foglalkozzanak azokkal a kérdésekkel, amelyek a Reform. Lapjában javunkra jónak láthatnak. Oszlaltassák el azt a gondolatot, mintha mi tanítók külön önálló tanítósegélyt a mai nehéz állapotok között megvalósíthatnánk. Különösen szeretném föl hívni figyelmüket Főtiszt. Püspök urnak 40 évi lelkészi jóakaratu fáradhatatlan kiváló nagy buzgalmára, az általa készített nyugdíj alapszabályzatra és ennek alapján *Kovács József* egyházker. pénztárosnak a nyugdíjintézményre vonatkozó javaslatára, mely javaslat ha módosításokkal is megy majd az egyházkerületi közgyűlés elé, még megfelelőbbé fogja tenni a Főtiszt. Püspök ur által megvalósított nyugdíjalapszabályt.

Szeretett Kartársaim cselekedjenek és tegyenek meg mindent megértéssel. Adjanak érdemleges megnyilatkozásokat, hogy a júliusban tartandó egyházkerületi ülésekre tanítóink higgadt,

tárgyilagos, komoly egyetemes gondolkozása felől úgy az egyházkerület, mint a kerületi tanítóképviselők tudomást szerezhessenek.

Diószeg, 1928 április 25.

Kiss Lajos,
egyh.-ker. tanító képv.

IRODALOM

Történelmi regény Erdély népéről.

A mult nyáron egy képes, füzetes regény indult meg Kolozsváron „A Zarándi Hős” címmel kifejezetten azzal a céllal, hogy küzdelmet indítson az akkor népünket valósággal elárasztó ponyvaregények ellen. A szerző ezt a vállalkozást arra a naiv hitére alapította, hogy mindazok — lelkészek, tanítók, tanárok, vidéki birtokosok, jegyzők stb. — akik népünk vezetésére hivatvák, éppen úgy érzik a „Szivek Harca” és más fércmunkák romboló hatását, mint ő maga és ezért az ő vállalkozását is szívesen fogadják ezek ellen. A „Zarándi Hős” szabadságharcunk legtragikusabb részét, az erdélyi román-magyar véres összeütközést érezteti a piski-i diadalmas csata napján 1849. febr. 9. induló cselekmény háttérében, körülményesen belehelyezkedik ezen csatának és az ezt megelőző hadieseményeknek légkörébe, alkalomlag beleszöve szabadságharcunk — különösen az erdélyi események — főmozzanatait; vezérlő gondolata pedig a román-magyar kibékülés. A „Zarándi Hős” füzetekben már megjelent az utolsó füzet hijján sok képpel élénkítve *közel 500 oldalon*, s a szerzőnél (Kovács Ferenc tanár Kolozsvár, Református Kollégium) 100 Leiért, könyvalakban 120 Leiért, kemény kötéssel 150 Leiért rendelhető meg. Kiváltképpen alkalmas *népkönyvtárakba, ifjusági könyvtárakba, ajándék- és jutalomkönyvül*.

A „Zarándi Hős” cselekménye Erdély nyugati részén — pontosan a Nagyvárad, Arad és Vizakna közt vonható háromszög alakú területén, vagyis a Maros és a Hármaskörös vidékén folyik, melynek közepén a Körösbánya és Nagyhalmagy vidékén elterülő akkori Zarándmegye. A közel 500 oldal terjedelmű regény tíz fejezete a következő: 1. Menekülés; 2. A szekértábor; 3. A kormánybiztosnál; 4. Különös temetés; 5. Papp Jánoséknál; 6. Alszik-e még az Isten? 7. A báróné estélye; 8. Bucsuzás; 9. Az őrhelyen; 10. A zarándi hős. Ezek közül három és pedig a 6., 7. és 8. fejezetek Nagyváradon, az akkori hadászati központon folynak le. Az eseményekből legfőképpen kidomborodik Bem tábornoknak csodás hadvezéri alakja Erdélyben végbe vitt dicsőséges tetteivel és az ő nagyobbára az erdélyi arisztokráciából alakított kitűnő vezérkarával. A képek a cselekmény egyes mozzanatait jelenítik meg; Tóth István kitűnő festőművésznünk rajzai után készültek; váltakozva egykoru képek reprodukcióval, mint pl. a branyiszkói és a piski-i nagy diadalog csataképeivel, vagy a visszatérő honvéd, tépést csináló nők stb. képeivel.

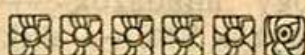
AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Bagdy János anti református lelkipásztor, volt egyházmegyei tanácsbíró és cs. és királyi táborigazgató lelkész, f. hó 18-án reggel 4 órakor életének 75-ik, boldog házasságának 34-ik, lelkipásztorságának pedig 47-ik évében rövid szenvedés után az Úr hívó szavára hazaköltözött. Hű és buzgó szolgája volt az Úrnak, melegszívű embertársaihoz, bölcs, erélyes és odaadó egyháza minden ügyében, mint férj és apa az őt rajongva szerető családjának legnagyobb áldása. Temetése április hó 20-án délután 2 órakor volt Anton, ahol a környékbeli lelkipásztor testvérek és az egész község osztatlan részvétellel kísérte utolsó útjára. A gyászoló családot vigasztalja az ije: Megnyugodtunk, mondván: legyen meg az Úrnak akarata [Csel. 21, 14]

HIREK

Főhatósági látogatás volt a nagyváradai Református Polgári Leányiskolában és az Internátusban, április hó 25-én és 26-án. Sulyok István püspök, Csernák Béla egyházker. főjegyző, dr. Thúry Kálmán egyházker. ügyész, dr. Olasz Béla igazgatótanács elnök és Nagy Vilmos egyházkerületi tanügyi előadó tanácsos kíséretében meglátogatta fenti intézeteket, részt vett a tanításokon, megtekintette az összes helyiségeket és észrevételeit a tanárral a látogatás befejeztével tartott értekezleten közölte. Ugy a Polgári Leányiskolában, mint az Internátusban tapasztaltak felett megelégedését nyilvánította.

Félszázados jubileum. Buj lelkipásztora, a pátriárka korhoz közeledő s az egyházi életben oly igen kimagasló **Andrássy Kálmán** virágvasárnapon töltötte be lelkész szolgálatának 50. évét. Erről gyülekezete is csak akkor vett tudomást, mikor a szószéken remegő ajakkal s Isten iránt való háládatos szívevel visszatekintett az ott átélt 50 éves

szolgálatára. Zajtalanul igyekezett átsiklani életének e nagy fordulópontján, mint ahogy zajtalanul végezte Isten országa és hivei, gyülekezete számára gazdag áldásokat termelt munkáját, amelyet neki is, mint minden hű apostolnak, nagyon sok fájó könnyel kellett megöntöznie. Adja a mindenható Isten, hogy élete nagyon sokáig legyen világító fáklya a kitartó, önzetlen, áldozatos szent munkában!

Az Egyetememes Konvent ápr. hó 17. és következő napjain tartotta gyűlését, amelyen **dr. Baltazár** Dezső püspök elnök kegyelettel emlékezett meg b. e. **Gr. Degenfeld** József főgondnokról és melegen üdvözölte **Dókus** Ernő világi elnököt. **Dókus** Ernő főgondnok méltatta elődének érdemeit, majd szeretettel üdvözölte **dr. Baltazár** Dezső püspököt abból az alkalomból, hogy tíz éve konventi elnök. A Konvent **gr. Tisza** István és **Darányi** Ignác szobrára 1000—1000 pengőt szavazott meg; kérelmezte a korcsmáknak vasárnapon való

zárvatartását és az egyke ellen való eredményes védekezést.

Felhívás. Felhivom az Erdélyi és Királyhágómelléki Református Egyházkerület területén lakó összes nem állami jellegű középiskolai tanárokat és tanítókat, hogy amennyiben az Országos Magyar Tanári vagy Tanítói Nyugdíjintézettel szemben nyugdíj igényjogosultságot szereztek, küldjenek be hozzám szabályszerűen kiállított jelentkezési ívet a következő kérdésekre: 1. A tanár vagy tanító neve. 2. Születési év, hó és nap. 3. Jelenlegi tartózkodási helye. 4. Családi állapota. 5. Kiskorú gyermekek száma. 6. Nyugdíj-igényjogosultságának kezdő időpontja év, hó és nap. 7. A nyugdíjintézetbe való föl vételről szóló min. rendelet kelte és száma. 8. Van-e az igényjogosultságot kedvezőtlenül érintő, vagy azt érvénytelenné tevő szolgálati megszakítása. 9. Mi volt az a legmagasabb elért fizetése, amely után a fenntartói és egyéni járulékok igazolhatólag befizettek. 10. Mely időpontban fizettek ezen járulékok legutóljára. 11. Miért nem fizettettek az előző pontban jelzett időponton túl. 12. Tagja-e jelenleg valamilyen nyugdíjintézetnek. 13. Tett-e kísérletet már nyugdíjának folyósítására. 14. Ha igen milyen eredménnyel. 15. Ha nem tett, miért nem tett. 16. Megjegyzés. Mindezen kérdésekre pontos feleleteket szíveskedjenek beírni. Ezen adatgyűjtésem egyelőre pusz tán informatív jellegű és kiinduló mozzanata akar lenni ezen ügy törvényes rendeztetésének. Oradea—Nagyvárad, 1928 ápr. 24. Kartársi tisztelettel: *Nagy Vilmos s. k.*, egyházker. tanügyi előadó tanácsos.

A második országos református nagygyűlés, f. évi június hó 2-ra és 3-ra, pünkösd után való szombatra és vasárnapra hivatott össze Budapestre. A gyűlés előkészítése és programjának kidolgozása most van folyamatban. Részvételi jelentkezések a Református Nagygyűlés Irodája címén Budapest Rákóczi-ut 13. sz. I. emelet küldendő.

Előfizetőinkhez! *Ismétlően és nyomatékosan kérjük a hátralekös előfizetési díjak sürgős beküldését, mert a lap nyomdai költségeivel nagy kiadásaink vannak.*

Lelkészek és lévitáknak. A Reformátusok Lapjában még februárban közölt „Bizalmas értesítés”-re szép számmal kaptam visszautasító nyilatkozatot, mégis félek, hogy még lehetnek lelkesz és lévitatársaim között, kik úgy gondolják, hogy akkor is visszautasíthatják, mikor a kész könyv címükre megérkezik. Ennek elhárítására közlöm a következőket: *„Humoros esetek”* című könyvem sajtó alatt van, szétküldését május 10-én (tehát remélhetőleg a kongrua idején) eszközölöm. A példányok megrendelésénél számi ásba vettem mindazokat, kik visszautasító nyilatkozatot máig sem tettek, címükre tehát a könyvet utánvétellel megküldöm. Hogy azonban magamat a rátukmálási szándék látszatától is mentesnek tudhassam, de kárbavesző portót se fizessek, szeretettel kérem azokat, akik úgy gondolkoznak, hogy a megküldött könyvet nem vennék át, ezen számdékukat május 1-ig tudassák velem, mert még mindig elviselhetőbb, ha a biztosra vett példány simán marad meg, mint postai költ-

séggel terhelten. Az előjegyzési felhívások visszaküldését ugyan ezen határidőig feltétlenül kérem. Nehány kollegám kedves szégyenkezéssel írja, hogy csak 2—3 előjegyzést sikerült szereznie; megnyugtatom szívességükért, ha mindenki csak kettőt szerezhetett volna, a ráfizetés réme egy pillanatig se kísértene! Harasztkerék, 1928 április 14. Szeretettel: *Donáth László*.

A nemzetközi missziói konferencia — az 1910 évi edinburghi konferencia folytatása — 1928. március 24-től április 8-ig tartotta üléseit Jeruzsálemben. Hét főtárgya: Az evangélium és a nem keresztyén rendszerek viszonya, a faji probléma, a keresztyénség s az ázsiai és keleti industrializmus kifejlődése, a falusi gyülekezetek problémái, a Nemzetközi Missziói Tanács szervezete.

A japán cenzura belillotta Moliére összes szindarabjainak az előadását azzal az indoklással, hogy ezekben a darabokban a szülői tekintély és az öregek tisztelete gyenge lábon áll, továbbá nagyon sokszor szerepelnek bennük udvariallan cselédek, a tudósok pedig guny tárgyai. Tudvalevő, hogy a japánoknak, éppúgy mint a kínaiaknak, egyik legősibb és legszebb erényük éppen a hagyományok és a családi tekintély tisztelete.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

P. S. Szalmárhegy. Köszönet bármikor szívesen látjuk. **V. L. Nagyvárad.** A „Lelkészek önbiztosítása“ tárgyába kilátásba helyezett cikkét türelmetlenül várjuk. **N. L. Felsőbánya.** Köszönet a kérdés felszinen tartásáért.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Pénztári: 1699—1928 III. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak.* Értesitem az összes Nt. Esperesi és Lelkészi hivatalokat, hogy a múlt hó 26 án kibocsájtott iratterjesztési könyvjegyzékben fel nem tüntetett 954. sz. Új Testamentum Zsoltárokkal papirkötés vászon sarokkal harminckettedrét alakú revidiált 25 Lei értékben korlátlan mennyiségben a többihez hasonló feltételek mellett megrendelhető. Oradea—Nagyvárad, 1928 május 3. Atyafiságos szeretettel: *Sulyok István püspök.*

Közigazgatási: 1782—1928. I. sz. KÖRRENDELET. *A kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkészi Hivataloknak.* Az egyházi célokra püspöki engedéllyel gyűjtött könyöradományok elszámolásaiból sajnálattal kellett tapasztalnom, hogy a befolyt adományösszegek igen jelentékeny hányadát, némely egyházközségben 40—50, sőt 55 százalékát is a gyűjtőkönyveket hordozó megbizottak díjazására [ellátás, utazás, napidíj stb. címenek] fordított költségek emésztik fel s így ezek a tekintélyes összegek valójában nem azt a célt szolgálják, melyre azokat az adományozók vallásos

lelkülete és áldozatkészsége összehozta. Méltó ugyan a munkás az ő bérére s távol áll tőlem annak a gondolata is, hogy a gyűjtéssel megbízott s arra vállalkozó egyháztagnak legtöbbször amugy is igen nehéz, sokszor meg éppen hálátlan fáradozásától az elismerő méltánylást megtagadni akarjam, de viszont azt sem engedhetem meg, hogy a fentebb említett eljárás közelgésében magok a gyűjtési akciók szinte illuzórikusokká váljanak. Éppen ezért sziveskedjenek tudomásul venni az egyházközségek, hogy a jövőben, sőt már ott is, ahol az elvi engedélyt a gyűjtésre ezideig megadtam, az írásbeli engedélyt semmiféle könyöradomány gyűjtésre ki nem adom és a gyűjtőkönyvekbe be nem iktatom mindaddig, míg előttem nem lesz az érdekelt egyházközségnek a gyűjtésre vállalkozókkal, azok tiszteletdíjaira vonatkozólag kötött s presbiteri határozatba foglalt olyan meg egyezése, mely a fáradságos munka kellő értékelése mellett kötelességszerűen figyelembe veszi a gyűjtést kérő egyház érdekeivel együtt azokat a szempontokat is melyeket az adományok lelkiismeretes felhasználásában éppen az adományozók kegyeletes lelkülete és jószándéka iránt való tisztelet okából sem szabad elfelejtenünk. Oradea—Nagyvárad, 1928 május 4. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 18

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsonőket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 18

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

Konfirmációi emléklap

17 × 21 cmtr. méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben — — 1 Le
21 × 34 cmtr. méretben, nagyon szép kivitelű három színnel nyomtatva 3 Le
24 × 31 cmtr. méretben, dus aranyozással és még két színnel nyomtatva, legkényesebb igényt is kielégítő elsőrendű kivitelben — 4 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, löbb mint két ív terjedelmű füzel, nagyon szép
konfirmációi Emléklappal II. kiadás — — — 16 Lei

áron beszerezhető: **Béres Károly Könyvkereskedésében**
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél 20% árengedményt nyújtunk.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

a rekvirált sípok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok és pedálos harmoniumok állandóan raktáron. Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszközöltek. Költségvetéssel és harmonium árjegyzékkel díjtalanul szolgálunk. 18

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszében

szállít templomi harangokat garantált békeöntözésben, művészi kivitelben a legmesszebbmenő jóállás mellett. Hosszu évi tapasztalatok ezen szakmában elsőrendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselet: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Hogyan valósíthatjuk meg a lelkészek önbiztosítását?

Ugy, hogy kerületi nyug- és gyámintézetünket erősítsük. E célra többet áldozni — önmagunk és családjaink iránti kötelesség. Hogy az áldozat mérve milyen legyen — erről különbözőképp gondolkozhatunk. De elsősorban is számot kell vetni a tagok teherbíró képességével. A megélhetés gondjai, a naponkénti újabb és újabb terhek, társadalmi állásunkból reánk háramló kötelelességek, hogy mit kívánnak tőlünk — ez ugy hiszem, közismert dolog. De mégis nagyobb áldozatot hozni — erőnkhez mérten — mindnyájunk szent kötelessége.

Az Öry Tamás barátom által ajánlott életbiztosítást övegyeink érdekében nem tartom célravezetőnek. És pedig azért nem, mivel az a 100 ezer Lei hamar elfogyhat. Nagyobb biztosíték az évi járadék, mint az a tetszetősnek látszó egyszersmindenkori segély.

A Kovács pénztárnok ur által ajánlott nagymérvű megadóztatásnak — ki nemes, áldozatkész buzgósággal kívánja mielőbb megoldani a dolgot — minden elismerésem mellett sem vagyok barátja. És pedig a már előbb említett teherbíróképesség szempontjából. De meg nagy igazságtalanságnak látnám, hogy a ma élő tagok viseljék a jövő nemzedéknek is mintegy a terhet. Elégedjünk meg hát egyelőre egy szerényebb keretek között fejlődő, a tagoknak több jogot, a viszonyokhoz mérten nagyobb segélyt biztosító nyug- és gyámintézettel. Porszemekből lesznek a hegyek. Hiszem, hogy előrelátó, bölcs vezetés mellett évről-évre gyarapodni fog tőkeállományunk s ebből folyólag az évi segély is. A múlt hibáit, illetve mulasztásait nem lehet egyszerre jóvátenni. Ha nem fecsérünk el annyi időt, hogy kerületi, vagy egyetemes legyen-e nyugdíjintézetünk s nem alkuszunk 2–3

évig, ma más lehetne a helyzet. Lám az Érmellék nem tétovázott számot vetett az adott helyzettel s ma már egy jól megalapozott tőkeerős gyámintézet felett rendelkezik.

A fentiek után kötelességemnek tartom, hogy megismertesse lelkésztársaimmal az Érmelléki Lelkészegyesület javaslatát, nyug- és gyámintézetünk továbbfejlesztése érdekében. Nagyon sok körülmény készlet arra, hogy erőnkhez képest a mainál jobbra tegyük a segélyre szorultak életviszonyát.

Az élet-tapasztalataiból leszűrött nagy igazságként állítja elénk Nagy Lajos lelkésztársunk, hogy „Bár akarnám, de ez a test sokszor tehetetlen és rest” — azt a követelményt, hogy ne csak rokkantság vagy teljes munkaképtelenség esetére biztosítson a nyugdíjintézet tagjainak segélyt, hanem bizonyos korhatárok esetén is. Mert ha egy intézmény kötelességeket ró tagjaira, kell hogy azoknak jogokat is biztosítson. Ebből folyólag a 40 évi szolgálat vagy 65 évi korhatár kell hogy minden tag részére biztosítsa a nyugdíjjogosultságot. Minden ember maga ismeri a maga búját-baját, erősségét vagy gyöngeségét. A nyugdíjazás nem kötelező, de a jogtól elütni senkit nem szabad. Egyben kimondatni kívánjuk, hogy egyelőre a munkaképtelen vagy nyugdíjas tag egy évi özvegyi segélynél több, vagy kevesebb segélyt nem élvezhet.

Az évi tagsági díjakat az eddigi 1500 leiről, ez évtől kezdődőleg évi 3000 leire kívánjuk felemeltetni. A 20 szolgálati évet betöltött tagok alaptőke hozzájárulás címen még 5—5 ezer leit volnának kötelesek befizetni két év alatt kamatmentesen. Ez úgy véljük, jogos kívánalom, amennyiben az idősebb tagok a természet rendje szerint hamarabb vehetik igénybe vagy maguk vagy családjuk a nyugdíjintézet jótéteményét, mint az ifjabbak. A gyámsegélyt pedig 1929 január 1-től 25 ezer leiben kérjük megállapítani.

Az elhalt nyugdíjintézeti tagok jogutódai részére ezen felül még 20 ezer lei temetkezési segélyt kívánunk biztosítani, úgy hogy egy-egy tag elhalálása esetén minden tag 100—100 leit fizet be a nyugdíjintézet pénztárába. Nem elviselhetetlen teher és mégis nagy segítség. Itt tőkebefektetésre nincs szükség, legfeljebb egy 20 ezer leies forgótőkére, mivel 200 tag után 100—100 leiel fedezetet nyer a kifizetett összeg.

Hogy 1929 január 1-től nyugodtan fizethet a gyámpénztár 25 ezer lei segélyt, azt a következőkben igazolom: Ez évi tagsági díj 200 tag után 600 ezer, 200 tag után fenntartói jutalékok 100 ezer lei. $2\frac{1}{2}$ millió tőkéért 10% 250 ezer lei vagyis ez évi

bevétel 950 ezer lei. Ha ez évi teherből az időközi kamatokat nem is vévén figyelembe, levonnánk 250 ezer leit, 1929 január 1-én 3 millió 200 ezer L. tőke áll rendelkezésünkre. Ennek évi jövedelme 320 ezer, 200 tagtól tagdíj 600 ezer, 200 tagtól fenntartói járulék 100 ezer lei. Az évi jövedelem 1 millió 20 ezer lei. Ha az évi jövedelemnek 25%-át tőkésítésre fordítjuk, 750 ezer leiből 30 igényjogosult nyerhet ellátmányt 25 ezer leivel. Hogy 5 év múlva se lesz ennél nagyobb a segélyre szorulóknak száma, az mint kétszer kettő bizonyos. De ha lesz, — vagy ha még ennél is több lesz — sincs veszélyeztetve a tőke, mert a 20 szolgálati évet betöltöttek által fizetendő 5—5 ezer lei, ami 500 ezer lei tőkének felel meg az évenkénti jövedelem 25%-ának tőkésítése az új tagok belépési járulékaik évről-évre nevelik a tőkét s egyben az évenkénti segélyösszeget. Ugy, hogy erős a meggyőződés, hogy 3—5 év múltán 30—35 ezer leire lesz emelhető az évi segély.

Hátha még a 10%-on felüli kamatjövédelmet nem ez az egy pár kezelő bank vágná zsebre, hanem ez az összeg is a mi javunkra gyümölcsözne? (Nem 10%, hanem átlagosan 12%-ot kapunk. Szerk) Ám pedig erre nagyon sok út s mód van. Hogy egyebet ne említsek, mint szolgálhatná az egész tőke egyházunk s azok tagjainak ügyét? Dehát bizony mi etekintetben élhetlenek vagyunk!

Gálospetri.

Takács Zsigmond.

Problémáink.

V.

[Folytatás.]

Az egyháztagek fegyelmezéséről szóló törvénycikk hathatós és teljes életbeléptetésének előfeltételei.

Már a fentebb előadottakból bizonyára kitűnik egy alapvető meggyőződésünk, amelyet azonban itt végül szükségesnek tartunk külön és kifejezetten leszögezni. Az nevezetesebben, hogy a javasolt törvénycikktől mi üdvös hatást csak az esetben várunk, a száz százalékos életbeléptetését év végrehajtását csak az esetben hisszük biztosíthatónak, ha egyházi törvényhozásunk az ehhez szükséges emberi előfeltételek megteremtéséről is az egyedül őt illető joggal és hatalommal élve gondoskodik.

Ezen előfeltételeket két csoportba sorozzuk. Az egyikbe azok tartoznak, amelyeket már jelen Zsinatunk, az egyháztagek fegyelmezésének törvénybeiktatásával párhuzamosan, szintén törvényhozási úton biztosíthat. A másikba meg azok, amelyeket jelen Zsinatunk

nézetünk szerint megfelelő rendelkezésekkel és irányadásokkal még csak előkészíthet, amelyeknek végleges szabályozása tehát csak egy későbbi törvényhozás feladata lehet.

1. Jelenlegi Zsinatunk az egyháztagok fegyelmezéséről szóló törvénycikk hatályosságának biztosítására:

a) már most megteheti, hogy az egyháztagok fegyelmezéséről szóló törvényszakasznak az V. törvénycikkbe való organikus beillesztése során ezt az egész törvénycikket oly módon fogalmazza át, hogy abból az egyházi törvénykezésnek biblikus-spirituális alapjellemé jobban előtűnjék, mint ahogyan ma előtűnik. Ennek a részletekben való kivitelét illetőleg javaslattételre az ezen kérdéssel szintén foglalkozó törvénykezési bizottságot magunknál hivatottabbnak és illetékesebbnek tartjuk; mi csak annak a két kivánalmunknak adunk e helyt kifejezést, hogy egyfelől az egyházi fegyelem bibliai és hitvallási alapjai az egész törvénycikk bevezető §§-aiban volnának igen erőteljesen kiemelendők; másfelől az egyházi tisztviselők fegyelmezésével kapcsolatban megállapítandó volna, hogy illetékes fórumaik által ők mint egyháztagok is fegyelmezhetők a javaslat 2. §-ának A) és B) pontjaiban felsorolt vétségekért s adandó esetekben rájuk is alkalmazhatók a 3. §. c) és d) pontjaiban megszabott büntetések — a rájuk, mint tisztviselőkre alkalmazható speciális büntetésekkel együtt! Nem kell mondanunk, hogy ez utóbbi kivánalmunkban református egyházalkotmányunknak bibliai alapelve: az egyház teljes koru tagjainak az alapvető jogokban és kötelességekben való lényeges egyenlősége jut kifejezésre, amelynek éppen az egyházi fegyelmezésben való erőteljes és személyválogatás nélküli érvényesítése nélkül a nem tisztviselő egyháztagok fegyelmezésre való törekvésnek mindig hierarchikus látszata lesz.

b) Már most reformálhatja továbbá Zsinatunk a lelkészválasztás jelenlegi törvényes rendszerét, aminek megtörténte nélkül a gyülekezeti fegyelmezés lehetőségének, hogy milyen lényeges előfeltétele hiányzik: nem kell bővebben magyarázni. Csak egyszerűen utalunk rá — mint már megelőzőleg is tettünk —, hogy egy, a mai törvény tulzott liberális musának és jogi kibuvóinak bőséges felhasználásával lefolyó viharos lelkészválasztás — amilyenek ma napirenden vannak — a fegyelmezés legelemibb lehetőségét még az előzőleg kevésbé elhanyagolt gyülekezetekben is legalább egy emberöltőre alááshatja.

c) Már most törvénnyel szabályozhatja Zsinatunk a belmisszió ügyét, amelyre nézve bizottságunknak külön előterjesztése van. Nem szorul magyarázatra, hogy a belmisszió egyetemes elkötelezése és legintenzívebb gyakorlása nélkül rendelni el és gyakorolni próbálni a gyülekezeti fegyelmezést: annyi volna, mint fejto-re állítani az Anyaszentegyháznak az Ujszövetségben mindenkorra kötelezőleg előírt apostoli módszerét s ostorral akarni visszaterelni atyja kebelére a tékozló fiut!

d) Már most átfogalmazhatja Zsinatunk az egyháztagsági kötelességeknek az I. t. c. 109. §-ában olvasható körülírását, aminek szükségére e munkálat V. fejezetében külön rámutattunk.

Folytatjuk.

Egy hasznos intézmény.

Megküldetett minden lelkésznek a Tordán nemrég alakult „Dollár” temetkezési biztosító társulat felhívása. Mivel mostanában ilyenek alakulnak (magán Tordán ez a második a tél óta: Kolozsváron is van) sokan nem méltatták kellő figyelemre. Én az ügyet azonnal jó dolognak itélve, azt gondjaimba vettem. A „Dollár” alapítója Péter Antal tordai ref. polg. iskolai igazgató s más hozzá hasonló komoly emberek; azt épen azért alakították, hogy népünket más ilyen intézet útján érhető csalódásoktól megmentsék.

Biztosít halálesetre 79 éves korig (másik ilyen 85-ig!?) belépési járulék itt 1020 Lei (másutt 1500 Lei) s ad 100,000 (száz-ezer) Leit. Én nem habozva azonnal biztosítást csináltam nála a 100,000 Leire. Mivel azonban Torda tőlünk messze van s hogy egész biztos legyek dolgomban, kérdést intéztem a tordai kollégánkhoz, hogy mi ez a „Dollár” hogy áll ez biztosítékkal, ügykezeléssel? megtudja-e adni amit ígér? stb. stb. Erre Nagy Mózes tordai kollégánktól a következő igen bátorító levelet kaptam. A „Dollár” rendesen bejegyzett cég, kellő biztosítékkal megalapítva, alaptőke stb., a legpontosabb könyvvezetés, pénzkezeléssel... az intézet komoly, amit ígér megadja”. A belépő egy 1400 tagu csoportba osztatik be, ha ezek közül hal meg, azután 100 Leit kell fizetni.

Azért teszem ezt szóvá lapunkban, hogy akik maguknak vagy utódaiknak 100,000 Leit akarnak biztosítani, keressék elő a „Dollár” felhívását asztalukon, vagy kérjenek újat s úgy magoknak, mint hiveinknek ajánlják és terjesszék azt. A terjesztésért a Társulat jutalékot is ad. Magunkkal is jót teszünk, reánk hallgató hiveinkkel is, ha azokat anyagi erősödéshez is juttatjuk. Temetkezési biztosító társulatról lévén szó, az annál erősebb lesz, minél többen belépünk vagy belépetünk. Egyiknek az erősödése a másiké is lesz. Mindent le nem írhatok. A megküldött vagy megküldendő belépési nyilatkozatban minden tudnivaló megvan; az van a kötvényen is. Ime tehát amiről szó volt itt is ott is, hogy miként csináljunk családunknak egy kis tőkét az itt egy komoly intézetnél rövidesen megvalósítható. Ha még azt is figyelembe hozom (lásd a felhívást is), hogy jövedelméből jótékony célra [egyházira is] akar juttatni: látni való, hogy egy igen hasznos, felkarolásra, minden pártolásra méltó dologgal állunk szembe, melyért ha minden lelkész vagy tanító megtesz mindent: nemcsak magunkkal, hanem intézményeinkkel is jót teszünk. Jónak láttam tudomásomat köztudomásra hozni. Ajánlom azt megszívlelésre!

Öry Tamás, lázári lelkész.

A Főtiszteletű Püspök ur és Csernák Béla egyházkerületi főjegyző ur egyházi és iskolai ügyekben közvetlen tárgyalásra f. hó 8 án Bukarestbe

utaztak, ahol az erdélyi egyházkerület püspökével együttesen fognak a minisztériumokban előterjesztéseket tenni.

A nagybányai egyházmegyei lelkészértekezlet

A nagybányai e. m. lelkészi testülete április hó 26-án értekezletet tartott a Szatmáron 36 rendes- és 2 s.-lelkész részvételével.

Magoss Ferenc elnök, miután köszöntötte az értekezleten megjelent lelkésztársakat, őszinte fájdalommal emlékezett meg az e. m. lelkészi karnak elhunyt tagjairól: néhai Papolczy Zoltán apai lelkésze, ki az értekezletnek 1908 óta volt érdemes alelnöke, továbbá az ifjuságuk idején elköltözött Bodor Jenő amaci és Gyöngyössy Gyula nagykolcsi lelkészeiről — az értekezletet megnyitotta. Indítványára fájó érzések között örökíti meg gyűlés jegyzőkönyvében a Mesterükhöz eltávozott szolgatársak kedves emlékezetét.

Egyhangú helyesléssel fogadta az értekezlet elnökének azon másik indítványát is, hogy dr Gyenge János nagyváradi s.-lelkésznek anyaszentegyházunk ősi falait „szabad egyház” jelszó alatt megbontani akaró, eltévelyedett mozgalmával szemben fejezze ki a lelkészi testület legnagyobbfoku megütközését és megbotránkozását

A régi lelkész-özvegyek segélyezésének tárgyalása váltott ki ezután részletes megbeszélést az értekezlet tagjai között. Az újabban özvegységre jutott lelkésznék segélyezése végett az eddigi hozzájárulásokat havi 50—50 Lei-el emelték, úgy, hogy most 150, 200 és 250 Leit adnak az özvegyek segélyezésére havonta. E kérdésben Magoss Ferenc elnök, Visky Ferenc jegyző, Debreczeni István, Kürthy Károly, Oláh Sándor, Sárközi Lajos, Gy. Kovács József és Peleskey Sándor lelkészekből álló bizottság küldetett ki azzal a megbizással, hogy a nagybányai egyházmegye területén szolgált s elhalt lelkészek azon gyámoltásra szoruló özvegyeinek segélyezésére, kik ez időszert nem az egyházmegye területén laknak, — következő értekezletre javaslatot terjesszen, hogy így a már segélyezés alatt állók mellé ezek is felvétessenek.

E kérdéssel kapcsolatban kimondotta értekezlet, hogy az egyházmegyei közgyűlés útján felterjesztéssel él az egyházkerületi közgyűléshez az iránt, hogy a működését megkezdett „Nyugdíj- és gyámintézet”-et a lelkészi kongrua 10 százalékának fenntartói járulék címen való levonásával tegye olyan életképessé, mely tagjainak a mostani évi 12 ezer Leinel nagyobb, a szerény megélhetésre elegendő évi összeget nyújtson.

Magoss Ferenc elnöknek azon indítványát, hogy a legcsekélyebb fizetéssel bíró, nehéz viszonyok között élő tanítóknak segélyezéséhez minden lelkész évi 5—5 ezer Lei-vel járuljon, azzal a módosítással fogadta el értekezlet, hogy a lelkészeket családi és fizetési helyzetük szerint évi 2800, 3200 és 3600 Lei-es kategóriákba sorozta s kimondotta, hogy az egyháztagok előtti jó példaadásuk okáért ezt mindaddig fenntartja, míg a jogos és remélt államsegély kiutalva nem lesz. A segélyösszeget

megfelelő szétosztás végett a tanítóegyesület rendelkezésére bocsátja.

Debreczeni István azon indítványának tárgyalása, hogy az egyházmegye lelkészi könyvtára, mely jelenben Vámfaluban van, a könnyebb hozzáférhetőség céljából Szatmárra hozassék — jövő értekezletre halasztatott.

Végül elnök — minthogy a tisztikarnak 3 éves mandátuma lejárt, megköszönve az eddigi bizalmat — az egész tisztikar nevében beadja lemondását. Értekezlet a jelenlegi tisztviselőket ismét megválasztja s a megüresedett alelnöki tisztséget közfelkiáltással Sáfár Imre atyai lelkésszel tölti be.

Elnök bezáró szavai után — azzal a jóleső érzéssel, hogy a Krisztus nevében hasznos és áldott munkát végzett — szétoszlott az értekezlet.

V. F.

Az érmelléki egyházmegye közgyűlése.

Az érmelléki egyházmegye tavaszi közgyűléseit vándorgyűléssé alakította át s mint ilyet, Érmihályfalván az esperesi székhelyen tartotta meg ápr. 25-én. A közgyűlést megelőzőleg istentisztelet volt, amelyen Végh József esperes magasan szárnyaló imádsága után Szabó István székelyhidi lelkész Ján. 20. 29. alapján hirdette meggyőzően a feltétlen hitnek szükségét. Közben Mátray Mandi urnő énekelt szépen s a helybeli ref. dalárda éneke zárta be az istentiszteletet. Az ünnepélyes közgyűlés főtárgya az új gondnok Pappszász Lajos beiktatása volt, akit a korán elhunyt b. e. dr. Váradi Miklós helyébe egyhangu lelkesedéssel választott meg az egyházmegye.

Esperesünk a tőle megszokott eloquentiával nyitotta meg a közgyűlést és üdvözölte a küldöttség által meghívott gondnokot, aki székhelyében hatalmas bizonyosságát mutatta mély vallásosságának, egyháza iránti forró szeretetének, miket őseitől nyert szent örökségképen, mint jó magvető, tovább óhajt nevelni s gyümölcsöztetni az Ur dicsőségére. Ugyanezen alkalommal foglalta el tisztségét.

Dr. Kotzó Jenő v. tanácsbíró és Hegedüs Albert e. m. aljegyző, kiket szintén egyhangulag hívott el a megnyilvánult közbizalom.

Közgyűlés örömmel vette tudomásul s erősítette meg a micskei és kóly—nagykágyai egyhangu meghívással történt lelkészválasztásokat. Előbbi helyre Füzessy Géza vedresábrányi, utóbbira Dibáczy József nagylaki lelkész hivattak meg. A lelkészi értekezlet, belmisszióbizottság, tanítóegyesület előterjesztései, házi pénztár számadása, számvevőszék jelentése s különféle meg erősítésre szoruló felterjesztések töltötték meg a tárgyszorozatot, ahonnan kiemelendő hét egyháznak 1—2—300 %-os rendkívüli adókiivetése iránti kérelme, mik mutatják, hogy egyházaink nem riadnak vissza e nehéz viszonyok között sem a nagy meg-erőltetéssel járó építkezésektől, hogy van bennök tette buzditó lé-

lek s akarat. Előző nap, lelkészi értekezlet, gyámintézeti közgyűlés, vasárnapi isk. mintatanítás, belmissziói konferencia és ezek mellé bírósági ülés volt kitűzve.

A lelkészi értekezlet szükségesnek látja az egyházkerületi nyugdíjintézet alapszabályának módosítását. 40 éves szolgálati és 65 éves korhatár-nyugdíjjogosultságot kíván, a tagsági díj 1500-ról 3000 leira emeltessék, továbbá, hogy f. évi július 1-től a gyámsegély évi 20,000 lei legyen. Temetkezési segély címen minden tag elhalálása esetén 20,000 lei adandó s e célra a tagok esetenként 100 leit fizessenek.

Az egyházmegyei gyámolda közgyűlése a f. évi tagsági díjra a régi kétszeresét állapította meg, amellyel 10,000 Leire emelkedett fel a lelkészek belépési járuléka. Ezzel a tőkésaportási akcióval elérte az egyházmegyei gyámolda, hogy tőkéje az idén a 650 000 Leit meghaladja s képes lesz özvegyeit és nyugdíjasait évi 15,000 Lei segélyben részesíteni. Ugy a belmisszió, mint a tanügyi bizottság szükségesnek véli elemi iskolai tankönyveink revideálását; a már kiadott vallástani tervezetre, amely nem ment át a szokásos és kellő előkészítésen (Ez nagy tévedés. Szerk) megtette kritikai megjegyzéseit s felterjesztését a kerülethez. Ugyanezen napi bírósági ülés fő tárgya Szabó Lajos szentjohbi elválasztott lelkész felmentése volt, ki a nagyváradi réti körben vállalt magasabb egyházi érdekű lelkészi működése miatt lemondott állásáról.

Este 9 órakor pedig a villannyal fényesen kivilágított és zsufolásig megtelt templomban vallásos estély tartatott, amelyet Esperes buzgó s az Uri imával, mint arany fonállal, átszőtt imádsága vezetett be. Laczak Dezső adonyi lelkész bibliát magyarázott lelkesen és Gönczy Sándor károlyi lelkész pompás szavalatában s Saja Sándor helybeli segédlelkész művészi orgonajátékában gyönyörködött a több ezer főre tehető gyülekezet. Meg kell még említenünk, hogy a gyűlés tagjait az érmihályfalvai hívek látott vendégeknek tekintették s szállásolták el, 24-én pedig Lovass Dániel főgondnok invitálta meg ebédre, kinek uri házánál a közel 50 tagu társaság igazi magyaros vendégszeretben részesült.

Kalmár István.

IRODALOM

Hungarian Protestantism is Past, Present and Future

By Rev. Emeric Révész, Rev. Principal I. Stephen Kováts Bishop Ladislaus Ravasz,
Budapest, 1927. 222 l. Nagy nyolcadrés.

E diszes kiállítás, első pillanatra már megnyerő munka a külföld, főleg pedig az angol nyelvű protestánsok számára készült. Velük akarja megismertetni hű és igaz képben a magyar protestantizmus múltját, jelenét és jövőjét.

A multról szóló részt Révész Imre írta. Összefoglalja benne

a protestantizmus történetét, a magyar lélekre való hatását, a történelmi és szellemi kapcsolatokat a külföldi protestantizmussal és a római katholicizmushoz, görög keleti egyházhoz való viszonyát s missziói törekvéseit.

A második részben *Kováts István* a magyar protestantizmus jelen helyzetéről ad minden viszonyát részletesen feltáró képet. Először az egyházak alkotmányát és szervezetét ismereti teljes részletességgel külön a reform. lutheránus és a kisebb prot. egyházakban. Bemutatja az egyes egyházi tisztségeket, a biráskodást, az egyházfenntartó alapokat [közalap stb.] Az egyházak felekezeti viszonyairól, az áttérésekről szóló fejezet után a magyar protestantizmus kulturális feladatáról ír a tárgy fontosságához méltó alaposan. A protestáns iskoláknak és nevelésnek a magyar nemzet életében való helyzetéről szóló fejezetben történelmi bevezetés után statisztikai adatok alapján felsorolja és jellemzi az összes magyar protestáns iskolákat. Végül az egyház belső életéről, az istentiszteletről, más egyházi tevékenységekről, egyesületekről, szeretetintézményekről, egyházi sajtóról ad hű leírást.

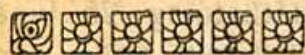
A harmadik részben *Ravasz László* a magyar protestantizmus jellemét és jövőjét rajzolja meg ismert filozófiai elmélyedéssel. Ismerteti a különböző irányokat: ortodoxiát, nacionalismust, az ébredést, érdekes megkülönböztetéssel a „dunai” és „tiszai” kálvinizmust; a protestantizmus politikai misszióját, a magyar prot. theológiát, az egyház pénzügyeit stb.

Végül gazdag bibliográfiában sorolja fel a könyv mindazokat a műveket, melyek a magyar protestantizmusról angol, latin, francia, német, holland és svéd nyelven megjelentek.

A művet nagyon sok jól kiválasztott és szépen reprodukált illusztráció díszíti, köztük az erdélyi és a mi kerületünk középiskoláinak fényképe.

Ez értékes könyv áttekinthető és minden részletében jellemző képet tárja fel a magyar protestantizmusnak olyan összeállításban, amelyben még magyar nyelven sem jelent meg. Éppen ezért célszerűnek, sőt szükségesnek látnánk magyar nyelven való kiadását. Ajánljuk ezt a gondolatot dr. *Kováts István* figyelmébe, ki a könyvnek több, mint felét írta és a szerkesztés munkáját nagy szeretettel és sok fáradtsággal végezte.

D. I.

HIREK

A szatmári ref. főgimnáziumban, a felső leány és kereskedelmi iskolában folyó hó 3. 4. és 5. napjain végezte *Nagy Vilmos* egyh. ker. tan-

ügyi tanácsos az ez évi hivatalos látogatásokat. A mindenkiben kielégítő látogatás részleteiről szóló jelentést az egyházkerület legközelebbi ülése fogja tárgyalni.

Papbelkiatás Kísszántón.

A kísszántói ref. egyház f. hó 6-án iktatta be az egyhangulag megválasztott *Farkas* János volt székelyabodi lelkészt új állásába. A beiktatást a bihari egyházmegye esperese *Vadai* Béla végezte. A szorongásig zsufolt templomban a kísszántói gyülekezet majdnem utolsó lélekig jelen volt. Az esperes magas szárnyalású, megindító beiktató beszédjére szem nem maradt szárazon, az arcokra kiült az öröm, a lelkesedés, a jövő sokat ígérő reménysége. Beszéde nemcsak megindította, hanem fölrázta a lelkeket, midőn reá mutatott azokra a teendőkre, amelyek az új lelkészre várnak s amely a gyülekezet előtt áll. Majd felhívta az új lelkészt hivatalának elfoglalására, aki Pál apostolnak Timotheushoz írott levele alapján azon gondolatot építette fel beszédét: „Azon indulat legyen bennetek, ami volt a Jézus Krisztusban”. Igéretet tett, hogy egyetlen gondja, egyetlen munkásságának helye a gyülekezet lesz, melynek teljes erejét, lelkének minden tehetségét oda adja s ezért a gyülekezetszeretét, támogatását kérte, hogy egyesült erővel felvirágoztassák a kísszántói egyházközséget. Az ünnepélyes istentiszteletet, melynek fényét a Ludman nővérek szép alkalmi duettje is emelte. *Vadai* Béla esperes imája és áldása zárta be. Istentisztelet után a lelkészi lakáson az esperes a presbiterek jelenlétében átadta a hivatalt lelkes beszéd kíséretében, hol is *Tunyogi* János beszólgáló lelkész *Farkas* János új lelkész, *Bertalan* Sándor szép beszédei után a hivatalos aktus véget ért. Ezután közeledt a ref. iskolában, ahol az egyházközség hivei nagy számmal vet-

tek részt. Az elhangzott beszédek közül kiemeljük *Tunyogi* János nagyhatást kiváltott felkösztőtőjét, melyben - *Vadai* Béla esperes nagy sikert elért, mélyen szántó s maradandó templomi beszédére való utalással mutatott reá azon őszinte szeretetre, ragaszkodásra, melylyel a gyülekezet viseltetik esperesével szemben. A jelenvoltak lelkes tüntetése mellett emlékezett meg arról, hogy még most is esperes atyánkfia gyönyörű szónoklatának hatása alatt áll mindenki s a mai nap fordulópontot jelent a kísszántói egyház életében. Az esperes felkösztőtőjében a hivatott üdvözölve, az új lelkész felességét köszöntötte, akire ép oly nagy misszió vár, mint a beiktatott lelkészre. Az új lelkész lelkes felkösztőtőjében, *Makai* Sándor presbiter üdvözetében ünnepelték a megjelent szomszéd gyülekezetek lelkészeit. Az egész ünnepély lefolyása arról tett bizonyosságot, hogy a kísszántói gyülekezet valóban hivatott pásztort kapott s a gyülekezet lelkesedéssel és szeretettel indul a pásztor vezetésével a nagy megújuló, missziói munkára.

Dr Rauasz László püspök az európai híri predikátor részben újabbi szónoklatainak összefoglalását, részben egyéb studiumait „A Thábor hegy ormán” cím alatt egy nagy vaskos kötetben adja ki. Az előreláthatólag 25 ivnél nagyobb terjedelmű könyv ára portómentes küldéssel 240 Lei. Bolti ára sokkalta magasabb lesz. Előjegyzéseket 1928 június hó 1-ig elfogad az „Ifju Erdély” Kiadóhivatala Kolozsvárt, Ref. Theologia.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1848—1928 III. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkeszi Hivatalnak.* Minthogy az 1927 évi december havi egyházkerületi jegyzőkönyvek árának, valamint a „Reformátusok Lapja” folyó első félévi előfizetésének kiegyenlítésére e helyen már több ízben felhívtam a hátralékos egyházakat, most mégis azt látom, hogy fenti tartozások legnagyobb része a mai napig sem nyert kiegyenlítést. Ennélfogva tudomására adom az érdekelt Nt. lelkeszi hivataloknak, hogy ezen tartozások kifizetésének utolsó határideje érkezett amennyiben a jegyzőkönyvek nyomdai számláját valamint a hivatalos lap minden egyes számát azonnal fizetni kell. Felhívom tehát a hátralékos egyházakat Nt. Lelkészek urait, hogy — idő és költség szempontjából — ezen tartozásoknak a legközelebbi államsegélyből való levonására az egyházkerületi pénztárt azonnal hatalmazzák fel; vagy a tartozásokat *azonnal* küldjék be hivatalomhoz. Oradea, 1928 május hó. 9 én. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 19

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkészek urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratú váltó
és jelzálogkölcönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 19

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

Konfirmációi emléklap

17 × 21 cmtr. méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben — — 1 Le
21 × 34 cmtr. méretben, nagyon szép kivitelű három színnel nyomtatva 3 Le
24 × 31 cmtr. méretben, dus aranyozással és még két színnel nyomtatva, legkényesebb igényt is kielégítő elsőrendű kivitelben — 4 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, löbb mint két iv terjedelmű füzet, nagyon szép
konfirmációi Emléklappal II. kiadás — — — 16 Lei

áron
beszerezhető: **Béres Károly** könyvkereskedésében

Oradea--Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél
20% árengedményt nyújtunk.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 19

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszében

szállít templomi harangokat ga-
rantált békeötözésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselőt: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

A régi lelkészözvegyek és árvák egyetemes segélyezése.

Sokat foglalkoztunk mostanában anyagi ügyeinkkel, lelkészek és tanítók egyaránt. Talán többet is, mint amennyi arányban állana e lap terjedelmével. De ez is a mi küzdelmes helyzetünknek egyik dokumentuma. És én mégis újra ide akarom irányítani nemcsak a figyelmet, hanem az érző szívek jóindulatait. A legelhagyottabbak és leggyámoltalanabbak régi lelkészözvegyek, árvák és öreg nyugalomba ment, nyugdíj nélkül tengődő lelkésztársaink sorsára. Ez a lelkészi karnak legfájóbb sebe kell hogy legyen, mert ma a legnagyobb szégyene, szerencsénk, hogy nem közismert a nyomoruk, hiszen szerénységük és szegénységük miatt elbujnak az emberek elől, különben sokszor lett volna okunk pirulni a nyilvánosság előtt.

Mikor e hasábokon megjelenő értékes cikkben a lelkészek önbiztosításáról, nyugdíjintézetéről stb. olvasunk figyelemre méltó tervezetéseket, valljuk be, hogy mindig önmagunkra, saját családunkra gondoltunk. Csak az lebegett előttünk, hogy miképen biztosítsuk megélhetésüket halálunk után. Ellenben elfeledkeztünk azokról, akik már hosszú esztendőök óta tengődnek a legnagyobb nélkülözések között s azokról a gyermekekről és ifjakról, akik előtt megszűnt a lehetőség tovább képezésükre nézve és az anyagiak hiánya miatt lehetlenné vált, hogy egykor atyjuk nyomdokaiba léphessenek. Csak azok ismerjük szánalmas helyzetüket, akik többnek a közelében élünk és állandóan látjuk azt a rettentő küzdelmet, melyet naponként vivnak a szükséggel. De az ő helyzetük is most tárult különösen elénk a nagybányai lelkészi kar nemrég tartott értekezletén, mikor főként az ő ügyük intézése végett gyülekeztek össze.

Lássuk csak, hogyan történik róluk gondoskodás? Segélyezzük őket az állami fizetéskiegészítésünkben felajánlott 3°/_o-al. Aztán kapnak némi segílyt az államtól és egy kis összeget az egyházkerülettől. Ezenkívül tudtommal két egyházmegye: a nagybányai és a nagyszalontai lelkészei segélyezik a saját területükön lakó özvegyeket. De, mert mindez összesen sem sok, csak a legnagyobb szükségben levők részesülnek belőle és így megtörténik, hogy egyik özvegy a maga árváival mindahárom sőt négy forrásból is részesül támogatásban, a másik pedig — bár kevéssel él jobb viszonyok közt, egyikből sem. Aztán az egyik özvegy többféle segílyt nyer, mert az egyházmegye is segélyezi, amelynek a területén lakik, a másik ilyen nem élvez, mert az egyházmegyében nem szervezték meg az akciót. Sőt, mint tudvalevő, az egyik egyházmegye minden özvegyet segélyez, ha a területén lakik, akárhol szolgált a férje, a másik, sőt a legtöbb mereven elzárkózik az ott élő, vagy más traktusban szolgált lelkésztárs özvegyének támogatása elől, vagy még a saját özvegyét sem segélyezi. Végül abban az egyházmegyében, melyben 4—5 özvegy van, jóval nagyobb összeg jut egynek a kebelbeli lelkészek adományából mint abban, melyikben 4-szer, 5-ször nagyobb a számuk.

Bár nem áll rendelkezésemre mindenünnen pontos statisztika, de néhány adattal világosabban rá tudok mutatni. A nagyszalontai egyházmegyében legfeljebb 6 özvegy van, kiknek legtöbbje már felnevelte gyermekeit, míg a nagybányaiakban 30-an vannak és közöttük nagyszámmal olyanok, akiknek még több gyermekük neveléséről kell gondoskodni. A többi egyházmegyében még annyi özvegy sincs, mint a nagyszalontaiakban. Egész természetes tehát, hogy így a legegyenlőtlenebb a segélyezés nagysága. Viszont az is természetes, hogy a nagybányai lelkészi kar felhívással fordul a többi egyházmegyék lelkészi karához és az egyházkerületi közgyűléshez, hogy a régi özvegyek segélyezését is egyetemesen és egyenlő mértékkel segélyezzük. Nem kevesebb terhet akarunk viselni, hiszen már régen önként vállaltuk és most még emeltük, de azt szeretnénk, hogy az egyetemes rendezéssel minden özvegy és helyzetük egyenlő mérlegelésével egyenlően részesülne segílyben, tekintet nélkül, hogy melyik egyházmegye területén szolgált a férje, vagy most hol tengeti nyomoruságos életét. Nem a magunk terhét akarjuk könnyíteni, hanem az ő sorsukat elviselhetőbbé tenni.

Az egyetemes segélyezésnek két módja lehet.

Az egyik, hogy — amennyiben lehetséges — vegyük fel

őket a mi kerületi gyámintézetünkbe és fizessük oda a szükséges hozzájárulást. A másik, hogy ezen kívül szervezzük meg egész kerületünkre egyöntetűen a segélyezési akciót. Amennyiben csak ez utóbbit lehetne megvalósítani, olvasszuk be ide az eddig levont 3% ot, a kerületnek erre a célra rendelkezésre álló összegét és adjuk hozzá az egyházmegyénkenti járulékokat. De még ennél is jobbnak tartanám, ha tabula rasát csinálnánk, melőznénk a 3% ot is és mint a nagybányai és nagyszalontai egyházmegyében, a lelkészeket birálat alapján osztályba soroznánk és ugy vetnénk ki egymásra teherbíró képességünk szerint a szükséges összeget, amit a központi segélyosztó-bizottság az özvegyeknek szintén osztályba sorozás alapján különböző összegekben folyósítana. Ez lenne az igazságot mindkét oldalon legjobban megközelítő eljárás és nem az egyenlő percent szerinti levonás az államsegélyből, amelyen kívül nagyon sok lelkész társunknak alig van egyebe.

Bármelyik módon azonban, csak mielőbb rendezzük ezt az égetően sürgős becsületbeli ügyünket! Debreczeni István.

Problémáink.

VI.

(Folytatás és vége.)

Az egyháztagok fegyelmezéséről szóló törvénycikk hatathós és teljes életbeléptetésének előfeltételei.

2. Jelenlegi Zsinatunk megteheti az előkészítő intézkedéseket a hatathós és teljes gyülekezeti fegyelmezés további következő előfeltételeinek biztosítására:

a) Az emberi lehetőség szerint pásztorilag gondozható és maradéktalanul átható élő gyülekezeteket kell teremteni a mostani holt tömeggyülekezetek helyett. E végből Zeinatunknak nézetünk szerint már most kötelező erővel kellene kimondani azt az elvet, hogy rendszerint 3000 léleknél több egy lekipásztornak és egy presbyteriumnak, illetőleg egyháZRészi tanácsnak gondja és felügyelete alá nem tartozhatik s az ezen elvnek megfelelő berendezkedés céljából alkalmas határidőt (talán 30 esztendő!) szabni az érdekelt gyülekezetek elé. Már többször utaltunk reá s most egyszerűen csak ismételjük azt a meggyőződésünket, hogy a mai tömeggyülekezetekben a lelkészi munkaerők mai száma és a mai népes és mozdulatlan egységes presbyteriumok mellett valamint intenzív pastortatio és belmisszió, ugy a célnak megfelelő komoly és következetes gyülekezeti fegyelmezés sem lehetséges.

b) A pásztorilag és így fegyelmileg is hasonlithatatlanul kedvezőbb lehetőségeket nyújtó, viszont azonban az önfenntartásnak sokszor elbirhatatlanul nehéz feladataival viaskodó nagyszámu törpe gyülekezeteknek pedig könnyíteni kell a terhein a végből, hogy a

pásztor és a gyülekezet közti viszonyoknak ne legyen állandó mérgezője az anyagi kérdés. Ezt el lehetne érni annak az elvnek a kimondásával, hogy ötszáz léleknél kisebb gyülekezetek rendszerint csak az esetben maradhassanak önálló anyaegyházközségek, hogyha minden állami vagy más külső segítség nélkül tisztán önerejükől is képesek önálló lelkesítő állást fenntartani; ellenkező esetben kötelesek bizonyos hosszabb határidőn belül lelkesítő tanítóságot, illetve tanítólelkészséget szervezni, más egyházközséggel, vagy egyházközségekkel társulni stb. Végső cél itt a lelkipásztornak a gyülekezettől anyagi tekintetben való teljes függetlenítése volna, aminek érdekében, tehát a lelkesítő javadalmazás egységesítésére és központosítására, a kezdeményező lépéseket szintén már most megtehetné Zsinatunk.

c) Gyülekezeteink pásztori áttekinthetősége érdekében Zsinatunk már most elvileg kimondhatjuk a gyülekezet tagjáról való részletes, egyénenkénti és családonkénti nyilvántartás vezetésének kötelező voltát s e nyilvántartás rendszerének részletes kidolgozásával, egységes irányításával, szabályozásával és esetleg (statisztikai hivataloszerűen) központosításával az egyetemes konventet bizhatja meg. Az egyháztagoknak és családjainak pásztori (tehát nemcsak adózási) szempontból való nyilvántartása ugyanis mindenféle gyülekezeti rendtartásnak és fegyelmezésnek elemi feltétele. Ennek megvalósulása nélkül lehetetlen megakadályozni azt, hogy egyházunk „tagjainak” nagy többsége ne lógjon holt tagként az egyház testén, akit a keresztlevélen és esetleg az adón kívül semmi sem köt állandóan egyházunkhoz, de aki adandó alkalommal jelentkezik, követel s ha módja van rá, rendet bont és zavart csinál; ha pedig ezt nem teszi is, számos esetben egyszerűen bujkál még az adó elől is és kisebb gondja is nagyobb annál, hogy pl. helyváltoztatás alkalmával jelentkezék illetékes új lelkipásztoránál.

d) Ezzel szoros kapcsolatban áll az a kívánalmunk, hogy jelenlegi Zsinatunk tegye meg a kezdeményező lépéseket arra, hogy az egyháztagság kérdése újra rendeztessék s az egyházi jogok élvezetének és gyakorlásának teljessége, az angolnyelvű református atyafiaknál ugynevezett „full communion” csak kötelelességeiket integrálisan teljesítő egyháztagok számára legyen biztosítva. Minden rendet és fegyelmet arculverő lehetetlen állapot a mai, amelyben az egyház életének döntő fontosságú aktusaiba beleszólásuk lehetséges olyanoknak, akik erre egy minimális egyházi adónak lefizetésén kívül semmivel nem szereztek erkölcsi jogosultságot; akik az egyháztól lelkiileg a lehető legtávolabb élnek s eszük ágában sincs közelebb kapcsolódni hozzá, még ha nyílik is reá alkalmuk, — de azért nagyon sok esetben az ő szavazatukon dől el, pl. lelkészválasztás alkalmával, egy-két emberöltőre az egyház sorsa! El kell tehát jönnie az időnek, amikor fel fog állítani a teljes és nem teljes jogú egyháztagok kategóriája, a kötelelességek teljes vagy részleges gyakorlásának mértéke szerint.

e) Kívánatosnak tartjuk, hogy a presbyterek kötelelességei (l. t. c. 121. §) oly módon irassanak körül, hogy a főhangsúly a presbyterek spirituális és erkölcsi felelősségére s a lelkigondozásában való köteles részvételére essék. Megfelelő, lelkileg alkalmas presbyterium

nélkül ugyanis a református gyülekezeti fegyelmzés elvileg csonka, gyakorlatilag pedig nem vihető teljességében keresztül. Kívánatos volna, ha Zsinatunk külön határozatában foglalkoznék a presbyterek nevelésének, hivatásuk tudatára ébresztésének fontosságával s megállapítaná a presbyteri konferenciák rendszeres tartásának szükségét és kötelességét.

f) Igazi, tehát teljes jogu és értékű egyháztagnak nevelhetése érdekében kívánatosnak tartanók, hogy jelen Zsinatunk tegye meg az előkészítő intézkedéseket a konfirmációi oktatás reformja érdekében oly módon, hogy elvileg már most mondja ki, a konfirmációi legalsó korhatárnak a 14-ik esztendőben s a konfirmáció tanfolyam tartamának minimálisan 10 hónapban való megállapítását, amelynek egyetemesen kötelező bevezetésére tűzzön ki a gyülekezetek elé legfeljebb 10 évi határidőt; egyszersmind pedig rendelje el annak a kérdésnek a tanulmányozását és Zsinati törvény alkotás számára előkészítését, hogy a konfirmációi tanfolyam miképen volna 2 esztendőre kibővíthető.

g) Végül kívánatosnak tartjuk, hogy jelen Zsinatunk foglaljon állást a lelkészképzés és képesítés mai rendszerének oly irányu megváltoztatása, illetőleg kiegészítése mellett, hogy egyházunk jövő lelkésznevezéde ne csak az elméleti, és a gyakorlati kiképzés tekintetében legyen kellőleg fölfegyverezve, hanem keresztyén erkölcsi személyiség és református lelkipásztor jelleme dolgában is elhatározó nevelő és formáló hatásokat kapjon tanulmányi éve alatt. E végből föltétlenül szükségesnek tartjuk egyfelől a lelkészképzésnek internátusi nevelőintézménnyel való kötelező egybekapcsolását, másfelől a négy esztendő tanfolyamnak öt esztendőre kibővítését (amivel szemben viszont a jelenben kötelező két segédlelkési esztendőt lehetne egyre redukálni.) Kívánjuk és javasoljuk, hogy ennek a kérdésnek tanulmányozását és a következő zsinatra törvényalkotás végett előkészítését jelenlegi Zsinatunk szintén rendelje el, — mert az integrális gyülekezeti fegyelmzés egyik főfeltételét mi az integrális erkölcsi értékű lelkési karban, tökéletes komolyságu, apostoli módon elszánt és odaszentelt lelkipásztori életek tömör phalanxában találjuk és teljesen tisztán látjuk azt, hogy amíg ilyen elő nem áll, a gyülekezeti fegyelem integrális, vagy még ennél jóval szerényebb mérvű megvalósítása is bár nem egyetemesen, de nagyon sok helyt súlyos akadályokba ütközhetik.

Mindezeknek alapján teljes tisztelettel javasoljuk, hogy törvénytervezetünket a főtiszteletű és méltóságos Zsinatnak méltóztassék teljes egészségben elfogadni és törvénybe iktatni.

A kegyelemnek élő, erős Istene könyörüljön magyar református anyaszentegyházunkon, hogy történelmének e nagy és válságos fordulóján, amidőn nem egy tekintetben — így az egyházfegyelem terén is — valósággal a romokból kell újra építkeznie, valamiképen el ne távolodjék ama Kőtől, amelyet az építők már oly sokszor megvetettek, holott a szegeletnek Fejévé tétetett, sőt inkább imádságainak és magamegáldozásának minden erejével támaszkodják Őreá, mint egyedüli alapra és erősségre, meggondolván, hogy „aki e kőre esik, szétzuatlik; akire pedig ez esik reá, szétmorzsolja azt!” (Máté 21:42, 44)

Ezen indokolást Révész Imre, dr debreceni lelkész készítette.

BELMISSZIÓ

Az Evangéliumi Világ-Allianc eredete, céljai, kilátásai.

Irta Gooch H. M., a britt szervezel főtitkára.

Mikor ez Evangéliumi Világ Allianc eredetét, céljait és kilátásait próbáljuk körvonalazni, először is azzal a kérdéssel kell szembenéznünk: mi az a keresztyén egység? Mert a „mi szerencsétlen megosztottságunk“ és az egységre és együttműködésre való őszinte vágyakozás volt az, ami életre hívta a Világ Alliancot 1846 augusztusában.

Többféle felelet lehetséges erre a kérdésre. Például a katolikus felelet az volna, hogy a katolikus egyház három nagy ága, a római, a görögkeleti és az anglikán, találjanak egymásra, a szabad egyházak pedig szüntessék meg különbözőségeiket és — amire aligha volnának hajlandók — fogadják el ők is az episzkopális tekintélyt és így alkossák együtt mindnyájan azt az ellenállhatatlanul hatalmas társaságot, amely Krisztust képviselje a világon. Van valami fönséges ebben a gondolatban, de még abban az esetben is, ha ilyen szervezeti egység létrejöhetne, valószínű, hogy sok keresztyén nem tudná ezt az egységet úgy elfogadni, mint az ujszövetségi egyház eszménynek megnyilvánulását vagy beteljesülését.

Lehet-e egy nagyobb szerű és megvalósíthatóbb egység? Van-e arra a kérdésre olyan felelet, mely nemcsak az időre, hanem az örökkévalóságra is érvényes és amely beteljesülhet és megnyilatkozhatik itt és most? Az Evangéliumi Allianc azzal az igénnyel lép fel, hogy ő megadja a feleletet. Rámutat Krisztusra, az emberiség Megváltójára, aki e szavakat mondotta: „Ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat“ és aki később tusakodva könyörgött azokért, akik benne hinni fogtak, „hogy mindnyájan egyek legyenek“. Az Ő egyházának, az „egy test“-nek egyének a tagjai „minden népből és nemzetségből, ágazatból és nyelvből“, akik egymástól különböznek szellemi látkörben és vérmérsékletben, nyelvben és nyelvjárásban, de mindnyájan egyek abban, hogy elismerik az Úr Jézus Krisztusnak tekintélyét és főségét, mindnyájan tudják, hogy őket az Ő drága vére váltotta meg és a Szentlélek szülte ujjá és mivel így a hit és a szeretet vonja őket a Krisztushoz, ezzel önként következőleg egymáshoz is közelebb vonatnak, kölcsönös testvéri közösségre és az Isten országa dolgaiban való együttműködésre.

Folytatjuk.

A jan.—márc.-i államsegélyek elosztása, mint értesülünk a jövő hét folyamán fog megtörténni. Az államsegélyek

átvételére az egyházmegyei pénztárnokok levélbeli felhívást fognak kapni, illetve az átutalások is egyideűleg a szokásos módon megtörténnék.

  	IRODALOM	
---	----------	---

Hungarian Protestantism.

Ezt a nagyszerű kis könyvet lapunk legutóbbi számában *Debreczeni István* lelkészársam ismertette. En itt most az angol véleményt óhajtom megismertetni róla.

A presbiteri világszövetség hivatalos lapja a „Quarterly Register” f. évi májusi száma közli *dr Ravasz László* püspök arcképét a következő cikk kíséretében:

„Soha el nem muló kedves emlékek elevenedtek fel lelkünkben a magyar református egyház egyetemes konventje által mult évi budapesti konferenciánk minden egyes résztvevőjének megküldött szép ajándék láttára. Ez az ajándék volt: *Hungarian Protestantism, its Past Present and Future* [by Rev. Emeric Révész Ph. D., Rev. Pincipal Stephen Kováts, L. L. D. Ph. D. and Bishop Ladislaus Ravasz Ph. D.]

Pompás illusztrációk, tetszetős kiállítás, hibátlan, vonzó angol szöveg [pedig a nyomdászok nem tudtak angolul!] tette azt rendkívül kedves husvétii ajándékká nekünk. Szövetségünk vezetőinek arcképcsarnokához szeretettel csatoljuk oda Budapest közkedvelt püspökének az arcképét lapunk jelen számában. Ő is egyike a könyv kiváló szerzőinek.

A világháboru előtt ez volt Európa egyik legerősebb protestáns egyháza. Valamennyi többi lekötöztette lett neki nemes törekvései miatt. Ez minden kétségen felül áll. A reformáció Európát két részre osztotta: északra és délre. A reformációra következő élethalál harcban, amely az Ige és a sákramentumi okkultizmus között kitört, egyik sem vivott önfeláldozóbb harcot az Ige mellett a magyar kálvinistánál. Miként Ravasz püspök írja ebben a könyvben:

„Az angol, holland, német, skandináv népek történelmére nézve nem lehet teljesen közömbös dolog az, hogy Magyarországon, a Habsburgok ezen legfőbb ujonczó és kenyértermő országán a szabadságnak egész sereg dicsőséges bajnoka támadt, mely elszántan szembeszállt az erős ellenfél hasonlíthatatlanul felsőbbfoku haderejével. Az sem lehet teljesen érdektelen a nyugati nagy protestáns államokra nézve, hogy az angol, holland, német, skandináv tudományos központokat állandóan elárasztották a magyar tanulók serege, kimeríthetetlen egymásutánban özönölve vissza onnan, mint ügyöknek délkelet Európában elszánt misszionáriusai. A protestántizmus a magyaroknak köszönheti Kelet-Európa felé való legtávolabbi előnyomulását. Magyar hercegnek, magyar püspöknek érdeme az is, hogy a protestántizmus ragyogó sugarai egykor egészen Konstantinápolyig lehatoltak.

Ezeknek a tényeknek rendkívüli fontosságát egyáltalában nem lehet szem elől téveszteni. Főleg ha ezekkel a századokkal összehasonlítjuk a róm. katolikusok történelmét Lengyelországban, vagy a görög keletiekével a Balkánon. Svájchoz, Skótor-

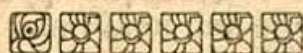
szághoz, Hollandiához az erdélyi Gyulafehérvár és Kézdivásárhely mindig sokkalta közelebb volt, mint a geográfiailag jóval kisebb távolságra fekvő Bécs, Innsbruck vagy Prága. A világ protestáns közösségének a multak e nagy tényeit nem szabad soha elfelejtenie.

Ezeket a dolgokat azonban nem öndicsekvésből soroltam fel. Tisztán csak azért, hogy általánosan ismertekké legyenek.

„Mi református magyar testvéreink sorsával melegen rokonszenvezünk, de a mi misszióink nem politikai. Ezt magyar testvéreink bölcsen megértik. Kizárólagosan vallásos céljaink vannak. Dehát teljesen lehetetlenség volt az a skót emberre nézve, aki saját hazájára gondolt és arra a sok bánatra, ami történelmének legértékesebb lapjait elárasztja, hogy megtagadja meleg részvétét magyar református testvéreitől.

Lehetetlen meg nem éreznünk, hogy Európa közbékéjét hányszor tették már kétséssé a történelmi igazságtalanságok. Csak a keresztyéni békességes türés és a mérsárlástól való irtózás tartotta azt fent sokszor már. Jelenleg türelmes bizakodás van a lelkekben. Nem feledik el, hogy minden szenvedésnek nagy erkölcsi becse van; hogy a legértékesebb dolgok a népek keserű bánataiból erednek, hogy van egy jobb ország, mint a földi, amiért törekedniök kell. Istennek országa, amiért léteznek a református egyházak, az egész presbiteri világszövetség. —
Imádkozzunk!

Bokor Sándor.

HIREK

Főtiszteletű Püspök ur bukaresti utja jelentős eredménnyel járt. A vallásügyi miniszter ur ugyanis megígérte, hogy a kerületünk elismertetésére vonatkozó egyszakaszos törvényjavaslatot a június hó elején összeülő rövid parlamenti ülészak elé terjeszti. Öszinte örömmel regisztráljuk e hírt, mert ezen régvárt törvényes aktussal megkezdhetjük egyházunk függő belső ügyeinek rendezését és kiépítését.

Lelkészi jubileum. Mély bensőséges ünneplésben részesítette a nagyszalontai gyülekezet közszeretben álló lelkipásztorát **Böszörményi Lajos** ny. esperest a mult hó 29 én 40 éves nagyszalontai lelkipásztorsága alkalmából. Az isteniszteletet a jubiláns végezte, hálaadással em-

lékezve meg, hogy negyven évvel ezelőtt éppen azon a napon tartotta beköszönő beszédjét és ápr. 20-án volt 55 esztendeje, hogy lelkipásztori pályáját, mint gyantai lelkész megkezdte. Az istenisztelet után az Urasztalánál **Dohi Árpád** üdvözölte az ünnepeltet a presbyterium, a tánítótesület és a gyülekezet nevében. Küldöttségileg fejezték ki üdvözlésüket a többi egyházak és a város is, melynek köz- és társadalmi életében mindig vezető szerepet töltött be. Mi is szeretettel köszöntjük az ősz pásztorát és az Isten minden áldását kérjük életére.

Lelkészoavasztás. Az apai lelkészi állásra **Gulya Géza**, nagyváradi s. lelkészt választotta meg a gyülekezet többsége.

Az I. K. E. szénior tagjainak konferenciája.

Mindinkább szükségessé vált a Kolozsvári Ref. Theol. Fakultás Ifjúsági Keresztyén Egyesülete I. K. E. szénior tagjainak tömörítése és összetartása a közös egyházi munka és személyes életünk érdekében. Ezért az I. K. E. vezetősége úgy határozott, hogy a nyári ifjúsági konferenciával kapcsolatban annak helyére (dobói kastély Nagyenyed mellett) július 3—5-re az I. K. E. szénior tagjait is konferenciára hívja. A konferencián

részt vehetnek azok, akik 1921. óta az I. K. E. ben tagok voltak. A konferencia a lelkészképesítő vizsgák után lesz, hogy legalább az odautazóknak könnyítést adjon az utiköltség tekintetében. — Részletes programot és tájékoztatót közelebbről közlünk.

Olasóink figyelmébe ajánljuk, hogy a Természettudományi Közlöny 1895—1918. évfolyamai kaphatók mérsékelt áron Beius (Belétyes) Doina könyvkereskedésben.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 1787—1928 II sz. KÖRRENDELET. *Az elemi iskolánk Nt. Iskolaszékeinek.* Alkalmazkodás végelt közlöm, hogy a közoktatásügyi miniszter ur 49259. sz. a. rendeli, hogy az iskolák levéltára nem őrizhető a lelkészi hivatalokban, hanem kizárólag az iskola helyiségében. Oradea—Nagyvárad, 1928 május 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 1873—1928 II sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Iskolaszéki Elnökségnek és Tek. elemi iskolai Igazgatóságnak.* A nagyváradai inspektorátus 3911—1928. és a zilahi revizorátus 1560—1928. sz. rendeletei alapján felhívom és elkötelezem az összes kebeli elemi iskolai hatóságainkat, hogy a Magánoktatásitörvény 50. szakasza értelmében a tanulók mulasztásait az állami elemi iskolai törvény vonatkozó [34, 35 és 39] szakaszainak megfelelően bejelenteni el ne mulasszák, mert a mulasztókkal szemben a törvény megszegése miatt szigorú büntető rendszabályokat alkalmaznak. A tanulók mulasztásainak rendszeres bejelentésén kívül a folyó tanév összes mulasztásairól és a tanulók iskolalátogatásáról táblázatos kimutatást kell felterjeszteni az illetékes revizorátusokhoz annak feltüntetésével, hogy a mulasztókkal szemben minő büntetések alkalmaztak. Ezen utóbbi felterjesztés határideje f. évi június hó 15. Oradea—Nagyvárad, 1928 május 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 1786—1928 II. *Valamennyi kebelbeli Nt. iskolaszéki elnökségnek és Tek. elemi iskolai igazgatóságnak.* A nagyváradai inspektorátus 4263—1928 sz. rendelete alapján felhívom címzetteket, hogy az iskolai költségvetéseket az előirt formában és időpontban készítsék el, hogy azok az állami látogató kö-

zegeknek minden iskolai év szeptember 15-től kezdve az iskola irattárában rendelkezésükre álljon. Oradea—Nagyvárad, 1928 május 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: Ad. 1660—1928 II. Valamennyi kebelbeli Elemi Iskolai Hatóságnak. Fenti szám alatt névtári adataink kiegészítését kértem. Az egyházközségek nagyrészből azonban még nem kaptam választ. Felhívom az alant felsorolt egyházközségeket, hogy jelentéseiket e körrendeletem vételétől számított 3 nap alatt felterjeszteni el ne mulasszák. Biharvármegye területéről: Ant, Belényes, Hegyközcsatár, Biharpüspöki, Nyüved, Biharfélegyháza, Pósalaka, Hegyközszáldobágy, Nagyszalonta, Hegyközszentmiklós, Nagyszántó, Kísszántó, Mezőtelegd, Pusztajlak, Belényesujlak. Szilágyvármegye területéről: Nagykároly, Iriny, Szalacs, Domahida. Szatmárvármegye területéről: Dobrácsapáti, Erdőszáda, Atya, Nagybánya, Berend, Kiskolcs, Szamosdara, Géres, Lázári, Sárközujlak, Kakszentmárton, Mikola, Kismajtény, Patóháza, Szatmárpálfalva, Kispeléske, Kőszegremete, Apahegy, Pusztadaróc. — Aradvármegye területéről: Ágya, Bélzerind, Erdőhegy, Gyorok, Németperreg, Borossebes. Temes-Torontálvármegye területéről: Valkány. Máramarosvármegye területéről: Máramarossziget. Oradea—Nagyvárad, 1928 május 16. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István püspök.

Pályázati hirdetés a bihari ref. egyházmegyébe kebeleztetett s elhalálozás folytán megüresedett hegyközsáldobágyi (sáldobágyi) ref. egyház rendes lelkészi állásra. Javaldalom: 1. Készpénz 400, azaz négyszáz Lei. 2. 17, azaz tizenhét köböl kenyérnek való gabona [buza] természetben és a bejövendő feleslegnek $\frac{2}{3}$ része. 3. 2—2 köblös föld 2 fordulóban és így összesen 4, azaz négy köblös föld élvezete 4 Négy szekér széna természetben beszállítva. 5. Lelkészi kaszáló [régieknél szerint két ember vágó kaszáló] széna termése. 6. 1, azaz egy vékás kenderföld élvezete. 7. 32 m., azaz harminckettő méter hasáb tűzifa, melyből 20, azaz husz méter természetben, 12, azaz tizenkettő méter pénzben megváltva a mindenkori erdei árnak megfelelően. 7. Örletésre 800, azaz nyolcszáz Lei. 9. 17, azaz tizenhét erdő és legelő illetőség [egy illetőségre kb 250—300 Lei jut]. 10 Felsőbb hatóság által jóváhagyott eladott földek kárpótlásául ad az egyház 600, azaz hatszáz Leit. 11 A volt földes uraság által adományozott 5 kat. hold és 911 □-öl szántóföld élvezete. 12. A volt földesuraság által adományozott 9 kat. hold 689 □-öl legelőilletőség, melyre lelkész tetszés szerinti mennyiségben hajthat jószágot és ezenkívül legelőváltásdíj címen kap az egyháztól évenként 2000, azaz kétezer Le it. 13. Lelkészi földek szántás-váltása 2200 Lei. 14. Stóllak az egyházkerület rendelete szerint. 15 Földekért az adót az egyház fizeti. Államsegély [melyért az egyház nem szavatol] Megjegyzés: Ezen új lelkészi díjlevelet tárgyalta és elfogadta a bihari ref. egyházmegye közgyűlése az 1928 évi április hó 26 án

tartott rendes ülésén. Egyházkerületi közgyűlés által még jóváhagyva nincs. Kötelesség: Az egyházi törvények és rendeletekben megszabott kötelességek, vasárnapi iskola és bibliai kör vezetése. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Az elhalt lelkész családjának beruházásokért az utód 1000, azaz egyezer Lei megváltási árt fizet. Pályázni kívánók okmányokkal felszerelt kérvényeiket ezen hirdeteménynek a „Reformátusok Lapjába” való megjelenésétől számított 3 héten belül *Vadai Béla* espereshez Élesdre [Aleşd, jud. Bihor] küldjék be.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t ¹

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelevények és harangállványok. — Vil'amos haranghúzó motorok.

Alapított 1840-ben

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők

ajánlják háboru előtti művészi kivitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év. Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhangjáért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni. 20

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir

(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat 20

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyt. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

valasztoi nevjegyzeke ienkent 3 Leiért kapható: Béres Károlynál.

Konfirmációi emléklap

17 × 21 cmtr. méreletben, kék színnyomással, csinos kivitelben — — 1 Le
21 × 34 cmtr. méreletben, nagyon szép kivitelű három színnel nyomtatva 3 Le
24 × 31 cmtr. méreletben, dus aranyozással és még két színnel nyomtatva, legkényesebb igényt is kielégítő elsőrendű kivitelben — 4 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, löbb mint két iv terjedelmű füzet, nagyon szép
konfirmációi Emléklappal II. kiadás — — — 16 Lei

áron
beszerezhető: **Béres Károly könyvkereskedésében**
Oradea--Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél 20% árengedményt nyújtunk.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 20

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszeben

szállít templomi harangokat ga-
rantált békeötözésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselet: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lap példányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Léleknélküli Pünköszt.

A Lélek az, ami megelevenít. [János 6. 63.]

Nem tudok szabadulni annak a képnek a hatásától, amelyet egy híres filmben (Metropolis) vetítettek zemeim elé. Munkás tömegek ezrei lehajtott fővel, szomorú arccal, szótlan némaságban, szorosan egymás mellé szorulva, mégis egymásiránti teljes közömbösséggel vonulnak a mindennapi, robotos munkára. Valahogy a mi mostani világunk életének megszólalásig hű mását láttam ebben a léleknélküli tömegfelvonulásban és úgy érzem most is, e nagy ünnep előestéjén, hogy a mi keresztyén világunk tömeglelkéből is éppen a Lélek hiányzik elsősorban. Az a Lélek, amely jön megrendítő viharral, tisztító tűzzel, mindeneket átható melegséggel a legsötétebb zugokba is bevilágító fényességgel, amely kizavarja az önimádásban megcsontosodott nyugalmu egyént kényelmes páholyából és viszi ki a világba, hogy cselekedjék a Szent Lélek megelevenítő erejével.

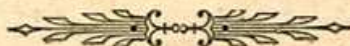
Nem akarom rendre fölsorakoztatni azokat, a mi egyházi életünkben látható, szinte naponként megisméllődő tényeket, amelyek hangosan kiállanak felénk, mint a léleknélküliség megnyilvánulásai. Járunk templomba, de csak hallgatjuk az igét, látjuk a hedonizmusban fetregő világ gyilkos hatását, gyermekeink lelkén, de csak a vállainkat huzogatjuk, látjuk élethalál harcát vivó anyaszentegyházunk vérző sebeit, de mi az amfiteatrumi lelkületet már-már megközelítő élvezettel szemléljük a viaskodást. A kálvinista ősök életüket és vagyonukat áldozatrahozni kész szent odaadásától sziderikus távolságban vagyunk. És még ha csak ott járnánk, hogy mindezeknek a meglátása legalább feszélyezne bennünket, akkor reménykedhetnénk a jobbrafordu-

lásban, azonban a mi bűnös közömbösségünk megszokott és természetes gesztusává lett a felelősség elhárítása magunktól. *Nem mi, hanem a körülmények* az okai mindennek hangzik innen is onnan is és az alvó lelkiismeret nem képes folytatni az okokat kutató gondolatmenetet, amely bizonytalansággal odavezetne bennünket, ahhoz a tragikus lényhez, hogy a körülményeket viszont mi is segítettük így kialakulni. És mindez miért van így, — mert önmagunk oltoztatjuk meg magunkban a Lelket.

Ebben a lelkiállapotban a prófétai szó keveset tehet, mert tudnunk kell, hogy „a mi evangéliumunk nemcsak szóban áll, hanem isteni erőben is és Szent Lélekben is“ (1. Thessalonika 1:5). Óh! ha megtudnók még egyszer üresíteni a mi sziveinket a Lélek befogadására hittel és alázattal akkor várhatnók „a Lélek által az igazság reménységét“ (Gal. 5:5). Ha szívünkbe fogadnánk a Lelket, nem a bűn lenne felettünk ur, hanem a Jézus Krisztus (1. Korintusi 12:3). Nem mondhatnók önmentegetőző szemforgatással, hogy *nem mi* vagyunk a hibások, *hanem a körülmények*, melyeknek megváltoztatására nincsen erőnk, mert a Lélek „segítségére van ami erőtelenségünknek és esedezik mi érettünk kimondhatatlan fohászokká“ (Róma 8:26). És ez a Lélek „bizonyosságot tenne a mi lelkünkkel együtt, hogy nem a világnak, hanem az Istennek gyermekei vagyunk“ (Róma 8:16). Hogy „a Krisztusnak vagyunk a levelei az élő Istennek lelkével a szívnek húslábláira írva“ (2. Kor. 3:3.) akiket az Isten „az üdvösségre választott ki a Lélek szentelésében.“ Akiknek nincs okunk és jogunk a mindennapi élet munkájára sem lehorgasztott fejjel reménytelenül mennünk, mert „a Szent Lélek ereje által bővelkedhetünk a reménységben is (Róma 15:13), mert „mindenkinek haszonra adatik a Léleknek kijelentése“ (1. Kor. 12:7.) És akkor nem korlátozódik minden cselekedetünk reménysége e földi mulandó élet végére, „mert aki a Léleknek vet, a Lélekből arat örökéletet“ (Galata 6:8.) A Lélek mindezen áldásainak elgondolása nyomán törjön elő a mi léleknélküli Pünkösztünk hajnalán a vágyakozó fohászokká:

Jövel Szent Lélek Ur Islen!

(N. V.)

Két törvény.

Az új vallásügyi és az új középiskolai törvény főbb rendelkezéseinek megismertetését célozzák e sorok, hogy addig is míg e törvények magyar fordítása elkészül az alapvető intézkedések és jogelvek világosan álljanak az illetékesek előtt.

I. Az új vallásügyi törvény.

[Lege pentru regimul general al cultelor.]

Ez a törvény a hivatalos lap („Monitorul Oficial“) f. é. április hó 22-iki 89. számának 3607—3613. oldalain hirdettetett ki a magas régens-tanács f. é. április hó 12-ikén kelt 1093. sz. dekretumával. A törvény tehát „de jure“ a kihirdetés napjától kezdődőleg életbe lépett, e naptól kezdve a törvény 59. szakasza értelmében a jelen törvény kihirdetése előtti összes törvények, rendeletek, szabályzatok és bármilyen rendelkezések, amennyiben azzal ellenkező intézkedéseket tartalmaznak hatályon kívül helyeztetnek.

A törvény 58. szakaszában említett *végrehajtási utasítás* most készül és ezt *Păcliseanu Zeno* vallásügyi vezérigazgató fogja kidolgozni a miniszter megbízásából. Az egyházi főhatóságok a törvénnyel összefüggő rendelkezések megtételével bevárják ennek a végrehajtási utasításnak megjelenését, annyival is inkább, mert az új vallásügyi törvényt a kormány még nem küldötte meg a főhatóságoknak. Pedig nagyon kívánatos volna, még a végrehajtási utasítás megjelenését megelőzőleg is valamilyen hivatalos tájékoztatás, amely felvilágosítaná az egyházak vezetőségeit, hogy p. o. az áttéréseknek a törvényben megjelölt formalitásai már mostantól kezdve irányadók-e, vagy majd csak az utasítás megjelenése után kezdve?

Ezuttal csak a törvény 51. szakaszára hívjuk fel különösebben a közfigyelmet, amely úgy intézkedik, hogy: az összes felekezetek kötelesek szervezeti szabályzataikat, a *végrehajtási utasítás megjelenésétől számított egy éven belül* a jelen törvénnyel összhangba hozni és a miniszteriumba jóváhagyás és megerősítés végett betérjeszteni.

A törvény egyéb főbb intézkedései a következők:

„Az egyházi szervek levelezése az állami hatóságokkal román nyelven történik“. (Art. 40.)

„Valamely egyház lelkésze kizárólag csak saját hívei részére végezhet egyházi funkciókat (ceremonii religioase).“

E rendelkezés alól csak abban az esetben lehet kivételt tenni, midőn egy felekezet hívei, akiknek abban a helységben nincs papjuk, önmaguk egy más felekezet lelkészét saját lakásán kérnék fel szolgálatra (ar cere ei înșiși la locuința lui serviciul preotului unui alt cult) és csakis kivételes és sürgős szükség esetében (și numai pentru cazuri de extremă necesitate și urgență. (Art. 42.)

A más vallásra való áttérést a törvény 44., 45. és 46. szakaszai a következőképpen szabályozzák:

Art. 44. „Bárki, aki 18-ik életévét betöltötte, egyik felekezetből a másikba léphet be, a jelen törvényben megállapított alakszerűség figyelemben tartása mellett,

Nem élvezik ezt a jogot azok, akik, a szabad akaratot megakadályozó betegségben szenvednek.

Férjezett nők vallásukat 18-ik életévük betöltése előtt is megváltoztathatják.

Art. 45 „Bárki, aki az előző szakasz rendelkezéseiben foglalt feltételeknek megfelel, ha más felekezeti kötelékébe akar belépni, ezt a szándékát személyesen és két tanu által kísérvé bejelenti azon község állami anyakönyvvezetőjének, ahol lakik.

Az állami anyakönyvvezető az áttérési nyilatkozatról jegyzőkönyvet vesz fel, melyet az illető és a tanuk aláírnak s azt, a nyilatkozat keltétől számított legkésőbb nyolc nap alatt másolatban megküldi annak a lelkésznek, akihez a nyilatkozatot tevő tartozik.

Az áttérési nyilatkozat a bíróság, vagy a közjegyző előtti és az állami anyakönyvvezetőhöz letett hiteles nyilatkozat alakjában is megtehető.

Amennyiben a lelkész értesítésétől számított harminc nap alatt a nyilatkozatot tevő nem nyilatkozik másként (nu revine asupra ei), ettől az időponttól számítva az áttérés jogerősnek tekintendő (trecerea se considera făcută deplin drept dela aceasta dată).

Az állami anyakönyvvezető a vonatkozó anyakönyvekben ez esetben a szükséges módosításokat megteszi, hivatalos bizonyítványt bocsát ki a nyilatkozatot tevőnek, értesítve arról ugy az a lelkészt, akihez az áttérő tartozott, mint azt a lelkészt, akinek egyházába az illető belépett.

Ugyanezen alakszerűségek betartása mellett történik az áttérési nyilatkozatokra való visszatérés is (revenire asupra declarațiunii de trecere).

A jelen szakasz alakszerűségei azokra is alkalmazandók, akik kilépnek valamely egyházból, anélkül, hogy más egyházhoz csatlakoznának.

A jelen szakaszban említett nyilatkozatok és kérések bélyegmentesek.

Art. 46. „Ha valaki egyik egyház kötelékéből egy más egyház kötelékébe akar átlépni, az elhagyott egyháznak a statutumok és a vállalt kötelezettségek alapján járó összes anyagi terheit (e dator a suporta toate sarcinele materiale impuse de statutele și de angajamentele luate față de cultul părăsit până la sfârșitul anului în care s'a făcut trecerea) viselni tartozik azon év végéig, amelyben a kilépés történik.

Tilos az egyházaknak olyan hívőt befogadni, aki valamely egyházat a jelen szakaszban megkivánt alakszerűségek betöltése nélkül hagyott el.

A gyermekek vallására vonatkozó intézkedéseket a törvény 47., 48., 49. és 50. szakaszai szabályozzák az eddig érvényben volt rendelkezésektől teljesen eltérően a következőkben:

Art. 47. „Azok a gyermekek, akiknek szülei ugyanahhoz a valláshoz tartoznak, a szülők vallását követik.

Amennyiben a szülők egyike más vallásra tér át, a 18 éven aluli saját nemebeli gyermekek az áttért szülő vallását követik.

Ha a szülők nem egy vallásuak, minden egyes gyermek részére a szülők valamelyikének vallását az atya jogosított meghatározni. Ezt

azonban az összes gyermekekre csak egyszer és mindenkorra, a gyermekeknek az anyakönyvbe való bevezetésekor teheti. (Aceasta însă odată pentru totdeauna, anume cu prilejul inscrierii copilului în registrele stării civile.)

A házasság megkötése előtti bárminő megegyezés, mely által a gyermekek vallása meghatározatnák, semmis és nemlétezőnek tekintendő. Ha a gyermek atyja nem él, ez a jog az anyát illeti.

Art. 48. „A törvénytelen gyermek az anya vallását követi.”

Art. 49. „A talált gyermekek, amennyiben vallásukra, vagy a szülők vallására semminemű ismertető jel nem létezik, az őket felnevelésre felfogadó egyén vallását követik, ha pedig gyermekmenhelyen (intézetben) lett elhelyezve, vallása a következő kritériumok szerint lesz megállapítva:

a) amennyiben az intézetet valamely felekezeti intézmény tartja fenn, azon intézménynek vallását követi;

b) amennyiben a község, vagy megye tartja fenn az intézetet, azon község, vagy megye lakossága többségben lévő felekezetének vallását követi;

c) amennyiben az intézetet az állam tartja fenn, az ortodox hitet követi.

Az 50-ik szakasz az örökbefogadás esetében szabályozza az örökbefogadott gyermek vallását.

Az új vallásügyi törvény teljesen szakított a bevett, elismert és el nem ismert felekezetek rendszerével, mely az eddig érvényben volt jogszabályok alapján Erdélyben hosszú évtizedeken át életben volt. A törvény 21-ik szakasza szerint ugyanis:

„Az ortodox egyházon kívül, melynek szervezetét külön törvény állapítja meg, a román államban még a következő történelmi egyházak léteznek:

- a) a görög katolikus (egyesült) egyház;
- b) a latin-, görög-, ruthén- és örmény szertartású katolikus;
- c) a református (kálvinista);
- d) az evangélikus-lutheránus;
- e) az unitárius;
- f) az örmény-görög (armeno-gregorian);
- g) a zsidó (különböző rítusúak);
- h) a mohamedán.

Az 53-ik szakaszban a baptista felekezetről így intézkedik: „A baptista egyházközségnek a minisztertanács 2680. sz. alatt 1927. nov. 21-én kelt határozatában elismert jogai fentartatnak. A baptista községnek ezen határozattal jóváhagyott szabályzata a jelen törvény intézkedéseivel összhangba hozandó s újabb jóváhagyás végett a vallásügyi minisztériumhoz beterjesztendő.”

Felemlítjük, hogy a törvény nem szól az u. n. belföldi adományokról, sem pedig arról az esetről, hogy, ha valamely egyházközség hiveinek többsége más vallásúvá lesz, mi történjék az egyházközség vagyonával.

A „*jus advocatiae*”-t az egyházi bírósági ítéletek végrehajtásához az egyházak kérelme esetén (13. §.) és az adók behajtásához a vallásügyi és a pénzügyi miniszter előzetes hozzájárulásával megadja. (30. §.)

II. Az új középiskolai törvény.

Lapunk f. évi febr. hó 25-iki 8. számában főbb vonásaiban már ismertettük, az új középiskolai törvényt, amely teljes szövegében most jelent meg a „Monitorul Oficial“ május 15-iki 105. számában a magas régenstanács 1308—1928. sz. dekrétumával. A törvény figyelemre méltó intézkedései a következők:

Az új egységes középiskola hét osztályu. Az alsó három osztály a gimnázium, a felső négy folytatólagos számokkal megjelölt osztály pedig a liceum. Ugy az alsó, mint a felső tagozatban minden osztály legfeljebb csak 1—1 párhuzamos osztállyal bővülve működhetik.

A tanítás nyelve általában a román, azonban azon állami középiskolákban, melynek működése helyén jelentékeny számú kisebbség is lakik, szerepelhet a tantárgyak között fakultatív tárgyként az illető kisebbség anyanyelve. (10. §.)

Azokon a helyeken, ahol tulnyomó többségben élnek más anyanyelvű kisebbségek, megfelelő kisebbségi nyelvű szekciák is létesíthetők a román nyelvű szekcia mellett, az ilyen szekciák létesítéséhez azonban az szükséges, hogy a tanulók száma az alsó: (gimnázium) osztályokban legalább 30 s a felső: (liceum) osztályokban legalább 25 legyen. Bárminő kisebbségi nyelvű is azonban a szekcia, románul kell tanítani a román nyelvet, a román történetet, Románia földrajzát és az alkotmányt. Ezen utóbbi tantárgynak román nyelven való tanítása nincs összhangban a Magánoktatási törvény 39 és 41. §-ával, ahol nincs szó az alkotmánytan román nyelven való tanításáról. Az egyes osztályok tanulóinak maximális létszáma a gimnáziumi osztályokban 50, a liceumi osztályokban 40. A gimnáziumi osztályok elvégzése után azok a tanulók, akik a tanulmányaikat a liceumban folytatni akarják, felvételi (examenul de admitere) vizsgát tartoznak tenni, ezen vizsga a következő tantárgyakra terjed ki:

Román nyelv, román történelem, Románia földrajza, mennyiség-tan és francia nyelvi alapismeretek. Csak azoknak a tanulók vizsgálata tekintetik sikerültnek, akik legkevesebb 6-os mediát nyertek.

Nagyon fontos és kedvező körülmény az, hogy a hét osztályu elemi iskola felső három osztályából különbözeti vizsgálattal át lehet lépni a megfelelő gimnáziumi osztályokba. E különbözeti vizsga tárgyait később fogják megállapítani.

Minden osztály végén vizsgálatot tesznek a tanulók. Akik tanulmányaikat az egyetemen, vagy ennek megfelelő felsőbb szakiskolában akarják végezni, azok a VII. év végeztével examenul de bacalaureátot (érettségit) tesznek. Akik nem tanulnak tovább, azok a liceum elvégzéséről végbizonyítványt kapnak. A bakalaureátusi vizsgálat tárgyai a következők:

Román nyelv és irodalom, román történelem, Románia földrajza, alkotmánytan, francia nyelv és irodalom, természettudományok s ezekhez járul még a miniszter által minden esztendőben külön megjelölendő két tantárgy. Azok a vizsgázók, akik 8 alkalommal buknak meg nem vizsgázhatnak többször. (21. §.)

Az egyetemre és felsőbb szakiskolákra menők 1 évi előkészítő tanfolyamot végeznek. A külföldön szerzett érettségi bizonyítványok egyenjogosítása csak az illető államok és Románia között levő teljes

reciprocitás esetén történhetik meg. Az osztályzatok 1—10-ig terjedő sorszámmal jelöltenek. Osztályt ismételni a gimnáziumi tagozatban csak 2-szer, a liceumi tagozatban csak egyszer lehet.

A gimnázium tantárgyai a következők:

Vallásstan, román nyelv, latin nyelv, román történelem és egyetemes történelem a románok történetével kapcsolatban, francia nyelv, általános földrajz, Románia földrajza, alkotmánytan, mennyiségtan, fizika, kémia, természetrajz, gazdaságtan, egészségtan. Ezen kívül a fiú és leányközépiskolákban közösen tanítandó művészeti és ügyességi tárgyak ezek: zene, szépírás, rajz és mintázás, testnevelés. Különleges tárgyak fiúk számára: kézügyesség, leányok számára, kézimunka és háztartásstan, ezen utóbbiak csak gyakorlati módon taníthatók.

A liceumi tagozat tantárgyai a következők:

Vallásstan, román nyelv, latin nyelv, görög nyelvi és művelődés-történelmi ismeretek, francia nyelv, egyetemes történelem, Románia történelme, egyetemes földrajz, Románia földrajza, filozófia, sociológia, alkotmánytan és politikai gazdaságtan, mennyiségtan, természetrajz, kémia, fizika, és egészségtan. A francia nyelven kívül még tanítható világnyelv vagy a német, vagy az angol nyelv. A művészeti és ügyességi tárgyak ugyanazok, mint a gimnáziumi tagozatban. Az összes heti órák száma a gimnáziumban 28, a liceumban 30. A kisebbségi osztályokban ezen órákhoz jön plusz-óráként az illető kisebbségi nyelv az irodalom. A terv nagy súlyt helyez az erkölcsi nevelésre. Az egyes tantárgyak tantervét most dolgozza ki a közoktatásügyi miniszter elnökelete alatt működő szakbizottság. Vita folyik afölött, hogy a liceumi tagozatban a vallásstan heti 2 vagy csak 1 órában tanítassék. A vallás-tani anyagot a szakbizottsági tárgyalás osztályonként a következőképpen állapította meg:

I. osztály ószövegség, az anyag koncentrálna Jézus Krisztus eljövételére. II. oszt. Jézus élete, tanításai és csodái. III. oszt. egyetemes egyháztörténelem és szertartásstan. IV. oszt. speciális egyháztörténelem. V. oszt. hittan. VI. oszt. keresztyén erkölcsstan. VII. oszt. a keresztyén vallásbölcsezet elemei (apologetica).

A testnevelés a középiskola minden osztályában heti 4 órával szerepel. Megszabja az új törvény III. főrésze a középiskolák tanárainak képesítésére, kinevezésére, fizetésére, áthelyezésére, köteletségére és fegyelmezésére vonatkozó intézkedéseket. A működési korhatárát 65 életévben szabja meg. A kinevezett rendes tanárok elmozdíthatatlanok, alapfizetést, 5 korpótléket és egyéb pótlékokat élveznek s a tanárok 10%-a ezenkívül ha már legalább 15 évig szolgált, tisztelet korpótléket is élvezhet. A korpótlékok mindenkor 25%-osak s így az 5-ik korpótlék az alapfizetés 125%-át jelenti. A tanárok kötelező heti óraszám a rendes tanároknál: heti 15 óra, 20 évi szolgálat után pedig heti 12 óra. Az új törvény 1928. szeptember hó 1-én lép életbe azzal az átmeneti intézkedéssel, hogy a középiskola VII. osztályát a jelen tanévben végző tanulók f. évi szeptember hóban a VIII. oszt. anyagából integrális vizsgát tesznek és ennek sikere után a bakala-reátusi vizsgára bocsátatnak. A törvény 141 (utolsó) szakasza szerint a katonai iskolák, amennyiben az ezen törvény által megalkotott egy-séges középiskola szervezetét átveszik, minden tekintetben a közép-iskolával egyenjogú iskolának tekintetnek.

Nagy Vilmos,

A Debreceni Református Kollégium Diákszövetségének megalakulása.

Ez a szövetség május hó 6 án, vasárnap lelkes hangulat közt, mintegy félezer résztvevővel alakult meg Debrecenben. Főleg vidéki volt tanulók jelentek meg nagy számmal s ezek között is a régebbi osztály és tanulótársak, az igazi öreg diákok. A megalakulást május 5 én ismerkedési est vezette be, amelyen Karai Sándor kollégiumi igazgató üdvözölte a megjelenteket, akik vidám beszélgetés és kedves visszaemlékezések között töltötték el a kedélyes estét, amikor még több érdekes pohárköszöntő is elhangzott. Május 6 án a kollégium udvarán gyülekeztek a volt diákok, onnan vonultak át délelőtt 9 órakor a Nagytemplomba, ahol dr Baltazár Dezső püspök hirdette Ján. 17. r. 22 v.-e alapján az igét.

Mély hatást keltett tartalmának szépségével s előadásának megragadó voltával ünnepi predikációja s annak különösen a kollégiumot és tanítványait aposztrofáló végső része. Az így fölkelte emelkedett hangulatban és érzések közt vonultak az öreg diákok a Nagytemplomból ismét a kollégium udvarára. Itt a diákokon kívül szépszámú közönség is gyült össze s az elnöklő püspök mellett ott volt a tiszántuli egyházkerület és kollégiumának ujonnan választott főgondnoka, vitéz Nagybányai Horthy István lovassági tábornok is, egykor szintén a kollégium kiváló növendéke.

A közgyűlést a kollégiumi kántus éneke vezette be, majd a püspöki beszéd nyitotta meg, melyben röviden, de velősen jellemezte a szövetséget s jelezte annak célját és magasztos rendeltetését. S. Szabó József igazgató a szövetségnek megszervezője és lelke, az előkészítőbizottság munkálatáról tett jelentést, mely után az alapszabálytervezet felolvasása és elfogadása, továbbá indítványok bejelentése és elfogadása következett. Nagy lelkesedést váltott ki a Kormányzónak a kollégium hajdani növendékének fővédnökké való fölkérése s a hozzá, valamint a miniszterelnökhöz, kultuszminiszterhez intézett üdvözlőtáviratok szövegének a felolvasása. A tisztikar megválasztása egyhangulag történt. A szövetség elnökévé dr Magoss György debreceni polgármestert ügyv. elnökké S. Szabó Józsefet választották meg egyhangu lelkesedéssel. A megható ünnepélyes közgyűlést a Himnusz hangjai mellett zárta be az elnöklő püspök. — A közgyűlést az Arany Bika vendéglőben 250 teritékes közebed követte, amelyen számos, értékes és érdekes pohárköszöntő hangzott el.

A szövetségbe eddig 1400 tag iratkozott be, de a jelentkezések továbbra is tartanak és a szervezés munkája is folyik. Rendes tagdíj évi 2 pengő.

Előfizetőinkhez! Ismételten és nyomatékosan kérjük a hátralelévő előfizetési díjak sürgős

|| beküldését, mert a lap nyomdai költségeivel nagy kiadásaink vannak.

BELMISSZIÓ

Az Evangéliumi Világ-Allianc eredete, céljai, kilátásai.

Irla Gooch H. M., a britt szervezel főtitkára.

[Folytatás.]

Ez magyarázza meg az Evangéliumi Allianc eredetét. Az Allianc 1846 ban Londonban született meg azon a nagy konferencián, melyen 800 kiküldött vett részt sok országból és az imádság és testvéri szeretet légkörében elhatározták az Evangéliumi Allianc megalakítását. Az alapot 1846 augusztus 24-én fogadták el. Ha az ember olvassa erről az alapvető konferenciáról a tudósításokat, mély benyomást tesz rá az a forró testvéri szeretet, mely az egészet áthatotta. A konferencia hitvallást tett bizonyos dolgok mellett. Vallást tett arról, hogy Krisztus egyháza egy és így a konferencia célja nem lehet ennek az egységnek a megteremtése, csak a meglátása és a kinyilvánítása. Sajnálattal állapította meg a keresztyénség megosztott voltát, de vallást tett a keresztyén egyházakhoz, mint emberi szervezetekhez való hűségről és megalkotta azt az Alliancot, amelynek hivatása, hogy mint világot átfogó szervezet kifejezést adjon annak az igazi egységnek, mely ott van a keresztyének minden különbözősége mögött és hogy elősegítse az igazságnak és a szeretetnek az ügyét és a jó munkában való együttműködést. Egy ilyen konferenciából gyakorlati eredményeknek kellett következniük s mielőtt a kiküldöttek szétszözlottak és hazájukba visszatértek, már felismerték, hogy a romanizmus olyan tény, amely fenyegeti az evangéliumot; hogy a hitetlenség a legfőbb ellensége Krisztusnak és a keresztyén hitnek; megállapították továbbá, hogy az egyesült imádság a leghatalmasabb harcos erő az egyesült törekvésben: és ezért kedvezményezték az Egyetemes Imahetet. Kifejezést nyert a misszió munkája iránti rokonszenv és a missziói mezőkön való egység szüksége. Megállapították, hogy az evangéliumi igazságnak a szeretet szellemében való megőrzése lényeges vonása kell, hogy legyen egy ilyen Alliancnak. Megkapó illusztráció volt a Krisztus teste valamennyi tagjának egységére nézve az a további egyhangu megállapodás, hogy az Evangéliumi Allianc arra fog törekedni, hogy segítségére legyen az üldözött keresztyéneknek minden országban és előmozdítsa a vallásszabadságot világszerte.

Az evangéliumi Allianc alakulásáról sok könyvet irtak már. Én ebben a pár mondatban megpróbáltam röviden összegezni a legfőbb tényeket.

Hadd tegyek föl most egy másik kérdést. Mennyiben valósultak meg az Evangéliumi Allianc megalapítóinak eszményei és törekvései?

Nyolcvan esztendő mult el az alapvető konferencia ülései óta. Az eredmények messze túlhaladták a konferencia delegátusainak levérmesebb reményeit is. A szerényen elültetett pa-

lánta, amelyről a tények fényében elmondhatjuk, hogy Isten plántálása volt, fává növekedett, mely mély gyökeret vert minden országban és ágait kiterjesztette az egész művelt világra. Van-e hely, ahol az Evangéliumi Világ Allianc neve ismeretlen? Van-e ország, amely nem érezte meg a hatását a keresztyén egységre, a vallásszabadságra, az üldözött vagy szenvedő keresztyének sorsának enyhítésére, a direkt evangelizáló munkára való törekvéseinek? Oroszországban és más országokban még a börtönök is megnyiták az Allianc apostoli lelkü munkásainak a szolgálatait előtt és úgy a vallási elnyomás, mint a vallásszabadság napjaiban az Allianc pénze, imádsága és befolyása volt az eszköz a stundisták és mások felsegítésére. De nemcsak Oroszország, hanem Európa majdnem valamennyi országa, sőt még azon túl is nem egy ország tanuja volt azoknak a csendes és fitogtatás nélküli, de kitartó törekvéseknek, amelyeket az Evangéliumi Allianc kifejtett ilyen és más irányban. Néha a brit szervezet maga lépett akcióba, máskor a többi európai és az északamerikai ágakkal karöltve. Példákkal szolgálhatunk, hogy az Evangéliumi Allianc hogyan fogta pártját különböző országokban az üldött keresztyéneknek. Itáliában az inkvizíció még fennállott 1849 ben és később is. Dr Geymonat Toscanában és mások börtönt és kínzásokat szenvedtek. Az Allianc egy küldöttsége volt az, élén Roden lorddal, amely kiszabadulásukat keresztülvitte s amely siettette a toscanai és nápolyi zsarnokságok bukását. (Folyt. köv.)

A nagyszalontai egyházmegye határozata az u. n. szabad egyházi mozgalommal szemben.

KIVONAT

a nagyszalontai ref. egyházmegye 1928. év ápr. hó 12 én tartott közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

23. a) szám.

Mivel Dr Gyenge János a nagyváradi egyházközség réti paróchiális körének felfüggesztett segédlelkésze a napi sajtó számára adott nyilatkozatában nyilván a nagyközönséget megteveszteni akaró hamis célzattal azt hangoztatta, hogy neki a református lelkészi karban sok személyes hive van, akik az ő munkájával és törekvéseivel mindenben azonosítják magukat, ennél fogva egyházmegyénk lelkészi kara itt az egyházmegyei közgyűlés plénuma előtt ünnepélyesen a következő nyilatkozatot teszi:

„Egyházmegyénk lelkészi kara egyetemlegesen kinyilatkoztatja, hogy sem dr Gyenge Jánossal, sem az ő munkájával nincsen semmiféle érzelmi avagy gondolati közössége. Egyházbontó törekvéseit mélyen elítéli. Szomorú szereplését sajnálatos eltévelyedésnek, az édes anyával szemben tanusított rútt

hálátlanságnak tartja, alantas önzésből eredő judási cselekedetnek minősíti“.

Egyházmegyénk közgyűlése egyhangu helyesléssel fogadja lelkészi karának eme nyilatkozását. Azzal a kéréssel küldi azt meg a hivatalos lap szerkesztőségének, hogy közölje le és közlés végett tegye át a napi lapoknak is.

K. m. f.

Kassay Béla
esperes elnök.

(P. H.)

Bokor Sándor
előadó.

Az ujjvárosi templom uj harangjainak fölszentelése.

Pünköst a nagyváradi református egyházba is elhozza azt az örömnapot, amit egy gyülekezetnek az uj harangok felszentelése szerez. Valóra válik az ujjvárosi presbyterek régi vágya: nem fog némán meredni égnek ujjvárosi templomunk második tornya; a jó öreg Kola két bugó szavu szomszédot kap hadba szállott társai helyébe.

Egyik harang 1297 kgr., amelynek felirása ez:

SULYOK ISTVÁN PÜSPÖKNEK

nagyváradi lelkészsege negyvenedik évfordulóján a megbecsülés jeléül készítették az ujjvárosi református hivek. 1928.

Soli deo gloria.

A másik 807 kgr., ezzel a felirással:

A SZENTHÁROMSÁG EGY ISTEN DICSŐSÉGÉRE

a világháboru viharába sodort harang helyett készítették a nagyváradi-ujvárosi református hivek. 1928.

A nagyobbik tehát annak a hálának, meleg ragaszkodásnak, megbecsülő szeretetnek bizonyosága, amellyel hiveink körülveszik egyházkerületünk első papját, aki immár negyvenedik évét szolgálja a nagyváradi szent eklézsiában; a másik a vészt és vihart látott emberek uj élet erejéről beszél; mindkettő pedig Isten dicsőségét fogja szolgálni beláthatatlan időnkig.

A művésziesen kiállítottg yönyörű harangokat a hirneves aradi cég Hőnig Frigyes gyára öntötte; pontosan haza is szállította és május 21-én hétfőn huzatta fel az iskolás gyermekek éneklése közben; a fölszereléshez azonnal hozzá fogtak, hogy ünnepre minden készen és jó rendben legyen.

A harangok átvételére 1928 május 28-án [pünköst másodnapján] délelőtt fél 10 órakor diszülést tart a presbyterium, amelynek egyedüli tárgya lesz M ó n u s Sándor presbyter, ipartestületi főelnök, az ujjvárosi hivek által rendelt harangokat a készítettők nevében átadja az egyháznak s az egyház nevében azokat dr Thúry Kálmán főgondnok átveszi. Ennek megtörténte után megzendülnek a harangok s a presbyterium Sulyok István püspök ur vezetése alatt harangzugás közben vonul be a

templomba, ahol megkezdődik a hálaadó istentisztelet a következő sorrendben:

1. Kezdő ének: 63. dics. 1-ső verse.
2. Főének: 63. dics. 2 és 3 verse.
3. Összhangzatos ének. Előadja: dr Szemethy Géza egyházkerületi titkár énekkara.
4. Imádkozik: Sulyok István püspök, lelkészelnök.
5. Predikáció előtti ének: 31. dics.
6. Predikál: Csernák Béla nagyváradi-olaszi lelkész.
7. Összhangzatos ének. Előadja: dr Szemethy Géza énekkara.
8. Utóimádságot és áldást mond: Kiss Károly nagyváradi-velencei lelkész.
9. Gyülekezeti ének: XXIII. zsoltár 1. és 2. v.
10. Úrvacsoraosztás alkalmával ágendázik: Csernák Béla.

A lélekemelő ünnepség egy újabb állomása lesz egyházunknak az áldozathozatalok dicsőséges útján, amelyen Isten segedelmével előre haladni meg nem szűnik.

Ugyanaznap este fél 9 órakor az Ipartestület összes helyiségeiben az újvárosi presbyterek az egyház és Sulyok István püspök védnöksége alatt műsoros estélyt rendeznek, a harangalap javára.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

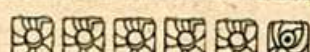

Harsányi István

sárospataki theol. akadémiai tanár folyó hó 10 én életének 55. tanári működésének 25. évében szívszélhűtésben elhunyt. Ernyedetlen tudományos kutatásaival, értékes megállapításaival, önzetlen buzgóságu hűséges munkálkodásával és feddhetetlen jellemével példaképe volt a gondjaira bizott tanuló ifjuságnak, egyszersmind méltán kiérdemelte több irodalmi és tudományos társaság részéről az elismerés hervadatlan babérkoszoruját. A gyászba borult özvegy, a négy árva gyermek és a pótolhatatlan veszteség miatt bánkódó sárospataki ősi alma mater mély fájdalomában kegyeletes részvételt osztakozunk. Dán. 12, 3. Róm. 8, 28.

HIREK

A Kultusz-törvény teljes magyar szövegét lapunk legközelebbi számaiban fogjuk közölni, hogy a hivatalosok a végrehajtási utasítás megjelenéséig is tájékozódjanak. Itt jegyezzük meg, hogy a Püspök urak tárgyalásokat folytattak a kultuszminiszter ural a törvény végrehajtási utasítás

titása tárgyában s azt az ígéretet nyertek, hogy az utasítás helyes magyarázatai által elejét fogja venni a törvény helytelen alkalmazásának és végrehajtásának.

Főiszteletű Püspök ur június hó első felében hivatalosan meglátogatja a bánáti egyház-

megyét és a nagyszalontai egyházmegye déli részét. A Püspöki látogatás utirendje a következő: Junius 5-én indulás Nagyváradról délután 4 óra 20 kor, érkezés Aradra délután 7 óra 12-kor. 6-án reggel 6 óra 5 kor indulás Temesvárra, odaérkezés 7 óra 20 kor, onnan tovább indulás 7 óra 40 kor, érkezés Karánsebesre 9 óra 42-kor. Karánsebesen vizitáció. Karánsebesből vissza, indulás este 6 órakor, érkezés Lugosra 6 óra 48 kor este. 7-én Lugoson vizitáció. 8-án reggel indulás autóval Szapárfalvára, onnan vonaton indulás 1 óra 6 kor Nagybodófalvára, érkezés Nagybodófalvára 1 óra 34-kor. Nagybodófalváról indulás éjjel 12 óra 45 kor Lugosra, Lugosra érkezés 1 óra 42-kor. 9-én reggel indulás autóval Igazfalvára, délután indulás kocsin Béгамonostorra délután 3 órakor. Béгамonostorról indulás vissza vonaton 23 óra 25 kor Lugosra. Érkezés Lugosra éjjel 1 óra 42-kor, 10-én indulás Lugosról reggel 9 óra 2-kor, érkezés Temesvárra 10 óra 50 kor, 11-én reggel 5 óra 56 kor vonaton indulás Temesvárról Nagyszentmiklósrá, odaérkezés 10 óra 46-kor, Nagyszentmiklósról indulás délután 15 óra 36-kor Perjámosb, érkezés 16 óra 16-kor, átszállás. indulás Perjámosról 17-óra 10-kor Aradra, megérkezés 19 óra 27-kor, 12-én reggel indulás Aradról az autón vagy villamoson Gyrokra, délután Gyorokról Pankotára és Világosra. Vissza Pankotára, 13-án indulás Pankotáról reggel 7 óra 36-kor Borosjenőbe, érkezés Borosjenőbe 8 30-kor, ott maradás egész nap, 14-én indulás reggel 8 óra 20 kor Borosjenőből Borossebesbe. Érkezés Boros-

sebesbe 9 óra 24-kor, onnan Mennyházra és vissza Borossebesbe. 15-én reggel 6 óra 7-kor indulás Borossebesből vonaton. Borosjenőbe érkezés 6 óra 47-kor. Borosjenőből Csermőre kocsin, ott vizitáció és vissza Borosjenőbe, Borosjenőből tovább indulás 17 óra 17-kor, érkezés Aradra 20 óra 14-kor, 16-án Aradról kiutazás Szentleányfalvára, ott vizitáció s vissza Aradra, 17-én egész nap Aradon vizitáció, 18-án reggel indulás vissza Nagyváradra. A Főtiszteletű Püspök urat ezen hivatalos útján *Kassay Béla* esperes, *Telegdi László* bánáti e. m. gondnok, *Nemes Elemér* lelkész, a bánáti esperes helyett és dr. *Szemethy Géza* egyh. ker. titkár fogják kísérni.

Szalmárhegyi gyülekezésünk felemelő példáját adta a napokban annak, hogy a lelkiekért való áldozatosság gondja mindeneknél előbb való szent kötelessége a gyülekezetnek. Ugyanis a szegény, többnyire nincstelen vincellérekéből álló gyülekezet nagy lelkesedéssel, egyhangulag határozta el, hogy tanácstermét 16 m. hosszú és 8 m. széles gyülekezeti evangélicációs teremmé alakítja át még ez évben, mely széttolható válaszfalakkal ellátva a legény- és leányszövetségeknek, valamint a felnőttek biblia- és olvasóköreinek, továbbá az énekkarnak is kedves otthont nyújtson, a f. év terhévé téve ennek költségeit. A gyülekezetet erre az indította, hogy a múlt év október 31-től tartott vallásos összejöveleken, amelyek ez év husvétjáig tartottak, a tanácsterem kicsinynek bizonyult, aminek sok esetben a hivek rosszullete lett a követ-

kezmény. Segitse Isten a lelkes gyülekezetet!

Magyar istentiszteletek az athéni areopágon. A Magyar Neveléstudományi Társulat ötven tagja két hetes tanulmányi kirándulást tett Török- és Görögországba. A tanulmányuton dr. Kováts J. István theologiai igazgató is részt vett és virágvasárnapján Konstantinápolyban, nagypénteken és husvét vasárnapján pedig Athénben tartott istentiszteletet a tanulmányut református és evangélikus résztvevői számára. Különösen meghatóak voltak az athéni Akropolis lábánál fekvő Areopág szikláin tartott istentiszteletek. Nagypénteken este közvetlen naplemente előtt volt az istentisztelet, amikor a leáldozó nap sugarai biborszínűre festették az Akropolis harmadfélezer éves márványoszlopait és falait Husvét napjának délelőttjén ragyogó napfényben tartották meg az istentiszteletet, mindkét alkalommal ugyanazon a helyen, ahol Pál apostol tartotta emlékezetes beszédét az ismeretlen Istenről.

A nagyváradi Gyenge-ügy tárgyában is tiltakozását jelentette együttesen mind a két egyházkerület püspöke, hogy Gyenge János az összejöveleink palástban jelenik meg s közösségét „igazi református egyháznak” nevezi, már pedig sem egyházunk papi formaruháját nem hordhaja, sem a református nevezettel nem élhet. A miniszter ur intézkedett, hogy Gyenge Jánostól a hitvallását és szervezeti szabályzatát a miniszterium bevegye, hogy megítélhesse vallásügyi helyzetét s egyben elfogja tiltani a formaruha viselésétől és a ref. lelkészi cím és elnevezés használatától.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Lapunk minden olvasójának áldott pünkössti ünnepeket kívánunk!

Zs. N. Paptamásl. A két törvény miatt a következő számra maradt.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1933—1928-III. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. Esperes, Lelkész és Segédlelkész uraknak.* A kultuszminisztérium 22.856—1928. sz. rendeletével közölte velem a pénzügyminisztérium 129.511—1928. sz. azon rendelkezését, mely szerint a globális adó mindenkor folyó negyedévi összegének be nem fizetése esetén — legkésőbb az évnegyedek 2-ik hónapjáig — az államsegélyek kifizetését az illetékes pénzügyigazgatóság meg fogja tagadni. A globális adó kifizetését igazoló eredeti adóhivatali (Percepția) nyugtákat (Chitanța) a státok bemutatásakor azok számai és kelteinek bejegyzése és ellenőrzése végett eredetben kell csatolni, amelyeket ennek megtörténte után visszaadnak. Felhívom ennél fogva az összes államsegélyt élvező Lel.

kész és Segédlelkész urakat, hogy a folyó évnegyedre azaz 1928 ápr.—junius időre a globális adóikat késedelem nélkül okvetellenül fizessék be és a kapott nyugtát hivatalomhoz legkésőbb junius 15-ig küldjék be. Kérem, hogy ezen rendelkezésemet önmaguk és lelkész-társaik iránti erkölcsi kötelességüknek tekintsék, amennyiben egy ilyen nyugta hiánya is késlelteti, sőt teljesen megakadályozza a II-ik negyed-évi államsegély felvételét. A beküldött nyugtákat hivatalom az államsegély kifizetésekor visszajuttatja. Oradea—Nagyvárad, 1928 május 25. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszabeni harangöntők

ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 21

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsonőket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 21

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyv. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

Választók névjegyzéke ivenként 3 Leiért kapható: Béres Károlynál.

Konfirmációi emléklap

17 × 21 cmtr. méretben, kék színnyomással, csinos kivitelben — — 1 Le
21 × 34 cmtr. méretben, nagyon szép kivitelű három színnel nyomtatva 3 Le
24 × 31 cmtr. méretben, dus aranyozással és még két színnel nyomtatva, legkényesebb igényt is kielégítő elsőrendű kivitelben — 4 Lei

Konfirmációi emlékkönyv

diszes címlapu, löbb mint két ív terjedelmű füzet, nagyon szép
konfirmációi Emléklappal II. kiadás — — — 16 Lei

áron beszerezhető: **Béres Károly könyvkereskedésében**
Oradea--Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

50 példányig való rendelésnél 10%, 50 darabon felüli rendelésnél 20% árengedményt nyújtunk.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein L. Fiai

orgona- és harmoniumgyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok és pedálos harmoniumok állandóan raktáron. Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszközöltetnek. Költségvetéssel és harmonium árjegyzékkel díjtalanul szolgálunk. 21

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszében

szállít templomi harangokat garantált békeötvezésben, művészi kivitelben a legmesszebbmenő jóállás mellett. Hosszu évi tapasztalatok ezen szakmában elsőrendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselő: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt..

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. Megjelenik minden héten szombaton.

A nagyváradai harangok.

„Vivos voco . . .”

Minthacsak hangosan zugó cáfolat akart volna lenni azokra a sötét gondolatokra, melyeket lapunk előző számának ugyanezen a helyén tettünk papírra, diadalmas erővel zendültek bele tépelődő, bus hangulatunk melankóliájába pünköszt másodnapján a nagyváradai új harangok. Van tehát még áldozatkészség, hűség, ragaszkodás, szeretet, megérlés ezen a világon és van a kálvinizmus ősi erejéből a nagyváradai gyülekezetben, ebben a valóban „hegyen épített városban.” Az ünneplő város felett meleg harmóniával végig hullámzó hangok meggyőzhették a lelkeket, hogy Nagyvárad nemcsak lélekszámra nézve legnagyobb gyülekezete a Királyhágómelléki Református Egyházkerületnek, hanem nagy tud lenni a példaadásban is akkor, mikor egyházunk történetének válságos órái nem szavakat, hanem példányszerű cselekedeteket várnak. Megszemmisülve kellett visszahuzódnok oduikba azoknak a huhogó baglyoknak, amelyek ezen impozáns erejű gyülekezet egységének bomlását jósolgatták maguknak, látásukban korlátozva lévén az őserő tényeinek fényessége által. Nem! A harangszentelési ünnep széttörhetetlen egységében összeforrott gyülekezetnek ércfaláról visszapattan minden áruló támadás gyenge nyila. Korai volt még az örömük azoknak, akik az önzés és hűtlenség mérgével operálva abban a balvéleményben és hiu ábrándban ringatták magukat, hogy ősi református egyházunkat a fundamentumaiban lámadhatják meg. A nagyváradai református egyház erkölcsi erejében, tagjainak hithűségében és áldozatkészségében ma is nemcsak, hogy teljesen érintetlen és ép, de

maga az az egyszerű lény, hogy a nagy nagyváradai gyülekezetnek csak egyik parochális körbeli presbytere és hívei az ujjvárosiak, 360.000 lelt tudlak rövid idő alatt összehozni a két harangra, ez oly nagyjelentőségű esemény, amely előtt liztelettel kell meghajolni. Az ilyen tényeknek meg van a magok szuggesztív erejük, amelyek magukkal ragadnak és a mi sok-sok küzdelmes, verejtékes, szürke, lehangolt hétköznapjainknak is erőt, kitarlást, szint és emelkedett érzéseket kölcsönöznek. Hivnak bennünket, hogy mi is próbáljunk ehhez hasonló cselekedeteket véghezvinni, mert ma csak úgy tartatunk meg, ha nagy dolgokat cselekszünk.

Emelkedett érzéseink közben sem hallgathatunk el azonban egy megjegyzést. Sok harangszentelés, mint magában álló — szinte mondhatnók — öncélu esemény zajlik le egyes gyülekezeteinkben. Elkészítelik nagy költséggel, elismerésre méltó áldozatkészséggel egyes gyülekezeteink a harangjaikat és az ékesszavu harangoktól zengő tornyok szomszédságában a roskadozó iskolákban, nyomorgó tanítók vivják élethalál harcukat a mindennapi kenyérért folytatott küzdelmükben, s megüresednek a harangszentelési ünnepek tömött padsorai a további rendes gyülekezeti élet folyamán és bár kongnak szépen a harangok, de a lelkek is kongnak az ürességtől. Nagy tévedés azt hinni, hogy mert a harangot kifizellük, most már a nagy harangra bizhaljuk a löbbi fizetni és tennivalóinkat. A nagyváradai harangszentelés nem ilyen hiuságos, öncélu esemény volt, mert csak egy, bár kétségtelenül kiemelkedő ténye annak a szakadatlantul folytonos és meg nem lankadó áldozatkészségnek, amely a magyar kálvinista kulturáért nagy áldozatokat hozni soha meg nem szünt, amely ma harangot szentel, tegnap iskolát épített, holnap parochiális köröket fejleszt, lelkészi és tanítói állásokat rendszeresít és építi az egyházat külsőleg is, de főként belsőleg a lelkekben ernyedetlen kitarlással, a bölcs vezetők és a megértő gyülekezet teljes egyetértésében.

És még egyet!

Még a legdrágább harangércnél is maradandóbb érték az a nemes érzület, amellyel emléket állítottak az ujjvárosi református hívek a gyülekezetben a 40-ik évet szolgáló püspök-lelkésznek *Sulyok* Istvánnak az egyik haranggal — valóban egyedül az Istennek dicsőségére. (Soli Deo gloria.)

Istené legyen a dicsőség és hála azért, hogy *Sulyok* István már a 40-ik évet szolgálhatja az Ur szőlőjében, csör-

bitallan és fiatalosan friss szellemi erejével, mindig a magasabb célkitűzések felé lövő maradék nélküli odaadással és ezek megvalósítására is képes acélos akarattal.

Istené legyen a dicsőség és hála azért, hogy a nagyváradi gyülekezet a letelt negyven év minden napjával növekedett hű pásztora és bölcs vezére megbecsülésében és szeretetében.

Akik a mi egyházkerületünk hivatalosai és nemhivatalosai közül megfordulnak majd Nagyváradon és meghallják ennek a két új haragnak szépen zengő szavát, azok hallják meg a hanghullámokban azt a kötelezően hívó zugó szóval is, amely arra figyelmeztet, hogy a *harangszentelés nem minden*, mert hogy élhessünk, ahhoz nemcsak harangokat, hanem mindenünket, még önmagunkat is oda kell szentelnünk!

***

A harangszentelés ünnepélyének lefolyásáról a következő tudósításunk számol be:

A presbyterium fél 10 órakor diszülésre gyűlt össze az ujjvárosi tanácssteremben. Az elnöki széket *Sulyok István* püspök lelkészelnök és dr *Thúry Kálmán* főgondnok, eloglalván a megjelenteket *Sulyok István* püspök üdvözölte, jelezvén, hogy a mai gyűlés egyedüli tárgya az új harangok átadása.

A harangokat megrendelő ujjvárosi hívek és presbyterek nevében *Mónus Sándor* presbyter emelkedett érzésektől áthatott beszéddel adta át az egyháznak a toronyban már felszerelve készen álló harangokat.

Mónus Sándor beszédének elhangzása után, melyet Püspök urunk nevének említésekor lelkes tetszés szakított félbe, dr *Thúry Kálmán* főgondnok vette át a harangokat az egyház képviselőjében. A főgondnok magasröptű válaszában a harangok általános jelentőségéből kiindulva meleg érzésekkel méltatta az adományozás tényében megnyilvánuló hithűséget, áldozatkészséget és a lelkész iránti ragaszkodást, melynek nagy sulyu jelentőségét példaként állítják az új harangok utódok elé. A főgondnok nagyhatású beszédjének elhangzása után a presbyterium magáévá tette *Csernák Béla* lelkész azon indítványát, hogy *Mónus Sándor* és dr *Thúry Kálmán* főgondnok beszéde szövegét vétessék fel presbyterium jegyzőkönyvébe és ugyancsak elfogadta a presbyterium *Kiss Károly* lelkésznek azt a javaslatát, hogy a beszédek kinyomatásáról gondoskodás történjék.

Eközben megkondultak a harangok s a nyolcvan tagu presbyterium, élén a püspökkel, harangzugás és orgona szó mellett vonult be a szorongásig megtelt templomba s alig foglalta el a fenntartott helyeket, azonnal felharsant az ének: *Jövel szent Lélek Ur Isten!*

A 63-ik dicséret elhangzása után dr *Szemethy Géza* egyházkerületi titkár magas művészi színvonalu énekkara adta elő dirigens kar nagy egyik gyönyörű szerzeményét.

Ének végeztével Sulyok István püspök emelte magasba az egybegyült ezrek lelkét imádságával.

Az imádság szavai nyomán megzendült harangokat csendben hallgatta a gyülekezet s a 31-ik dicséret éneklésével készült az ige befogadására. Az ünnepi beszédet Csernák Béla egyházkerületi főjegyző tartotta: János Jeli. 2., 1—7. versei alapján.

Prédikáció végeztével ismét az énekkar adott elő egy kedves éneket, s aztán Kiss Károly nagyváradi-velencei lelkész kérte az ünneplő gyülekezetre Isten áldását.

A XXIII. zsoltár 1. és 2. versének eléneklése után a lélekemelő ünnepséget urvacsoraosztás zárta be, amelyet Sulyok István és Csernák Béla osztottak ki a nagyszámmal bennmaradt presbytereknek és gyülekezeti tagoknak.

A presbyteri ülésen elhangzott beszédek, valamint az istentiszteleten elmondott imádságok és egyházi beszéd teljes szövegükkel a nagyváradi Református Híradó június 2-iki számában olvashatók. Ezek a beszédek a fénykép fölvételekkel együtt külön emlékfüzetben is meg fognak jelenni, mely füzetek tiszta jövedelme a harangok beszerzési árának póllására fordítatik.

A harangokat *Hönig* Frigyes jó hírnevű aradi öntődéje készítette. Az új harangok nemes ércre valló tiszta hangja az egész ünneplő-gyülekezet tetszését és teljes megelégedését váltotta ki. *Schiller* Frigyes szavaival zárjuk ünnepi beszámolóinkat:

Soll das Werk den Meister loben
Doch der Segen kommt von oben.

N. V.

A lelkészözvegyekért.

Lapunk felelős szerkesztője: *Nagy* Vilmos testvérünk férfiasan áll szavának; a lelkészözvegyek anyagi sorsának rendezését, ezt az égető kérdést napirenden tartja. Valahogy előrehaladottabb is ez az ügy és nagyobb jelentőségű kell, hogy legyen ez a kérdés mindenképpen mintsem, hogy nagy farkcsóválással kellene, hogy meghallgatásért rimánkodjunk, s legalább egy parányi helyet kérjünk hivatalos lapunkban ez ügyre vonatkozó elmondandóink számára.

Örülünk mindemellett is, hogyha jobban-jobban megértéssel találkozunk, s minden jel csakugyan azt mutatja, hogy ilt az ideje már annak, hogy a lelkészözvegyek, árvák sorsát biztosítsuk.

El sem képzelhető, hogy még lehessen valaki, aki előtt az árvák között legárvább, az özvegyek között legözvegyebb sorsot: a magyar kálvinista papi árva és özvegy sorsát meg kellene hogy rajzoljuk, hogy még akadhasson valaki, aki abban a tudatban ringathassa magát, hogyha nem is jól, de legalább türethetően történt az özvegy-árva segélyezés megoldása. Ha igen; úgy annak figyelmét felhívjuk e szám adatokra, miket egyik egyházmegyei özvegy-árva gyámintézet 1927. évi költségvetéséből állítunk ide; egy özvegy évi gyámdija 150 L. egy árva egy évi gyámdija 75 L. De ehez jön még e cimeken és ennyi időre az özvegy részére 420 L., s az árva részére 84 L. segély mint az országos gyámintézet helyett fizetett járulék.

Ezekhez a beszédes számokhoz nem kell, hogy magyarázatot csatoljunk. Bár az özvegy és árva tanácstalanul állanak ennyinek birtokában a reájok nehezedő annyi követelménnyel szemben.

Nem kell tulságosan finomabb idegzet ahoz, hogy rettenetes képét lássuk magunk előtt az ennyiben rendezett özvegy-árva állapotnak.

Sietünk azonban kijelenteni egyfelől azt, hogy pl. nem is lehet szavunk némely egyházmegyei özvegy-árva gyámintézetéhez, mert részint azért nem vagyunk tagjai, hogy oda fel nem vettek, részint mert vannak, akik oda belépni sem óhajtottak és azt is kell, hogy jelentsük másfelől, hogy vannak egyházmegyék, ahol az özvegy-árva gyámintézet nem odázta a megerősítésre kínálkozó drága alkalmakat, nem huzavonázott de megizmosodott, s most a fentemlített szomorú képnél kedvezőbb, jelentősebb számottévőbb segítséget ad. Azt is jóleső érzéssel halljuk, hogy a nagybányai egyházmegyei lelkésztestvérek csaknem százezer L. önkéntes adományban részesítik az egyházmegye területén lakó lelkész-özvegyeket.

Am ezek csak azt mutatják, hogy ez a dolog nincs kellőképen rendezve, s egyformán megoldva és amilyen inkább bántó, fájó seb pl. ebben a kézalatti segélyezésben az, hogy minden előkelő gesztus mellett, minden keresztyéni szeretettől sugaltsága mellett is az ilyen segélyezés csak könnyöradomány jellegű.

Kezdetől fogva amellet állottunk, hogy éppen ez a jelleg, s ennek még az eshetősége is legyen távol. És még egyet, hogy ne méregessük a nagyon sokszor csaló látszat szerint az özvegyi ráutaltságot, segélyre szorultságát.

Hála Istennek legalább azon tul tette már magát egyházi törvényünk, hogy §-ba szabva javadalom szerint osztályozza az ecclesiákat, s az összeülendő zsinatnak valószínűleg más irányelvei lesznek a lelkészi állásoknál, mint a jobb kenyér kérdése: Özvegyeinknél is óhajlandó, hogy ne jöjjön nagy sullyal számításba, hogy földi kincset örökölték-e a mieink, vagy csak a nincstelenségnél is sulyosabb adósság maradt özvegyi örökségök. (Folyt. köv.)

A tanítók továbbképzése.

Nem hiszem, hogy lenne a református tanítók között csak egy is, aki be ne látná a tanítók önművelésének, szellemi továbbképzésének szükséges voltát. A korról lépést kell tartani, mert aki elmarad, azt az előre igyekvők menthetetlenül letaposák s a helyét elfoglalják. Az idő pedig sebes iramban halad. Több mint egy évtized zajlott le felettünk s ezen idő alatt a tanítók továbbképzése tekintetében egyetlen komoly lépés sem történt. Ez a vétkes mulasztás azonban nem vezethető vissza a tanítók felületességére vagy hanyagságára.

Tudjuk mi azt nagyon jól, hogy a változott viszonyok folytán reánk szakadt sulyos követelményeknek nem tudunk olyan mértékben megfelelni, ahogy azt elsősorban magunk is óhajtanánk. Azt is tudjuk, hogy az általunk használt tanítási módszer — különösen a román nemzeti tárgyak tanítását illetőleg — leg-

nagyobb részben helytelen s hogy ma még valamennyien tájékozatlanul tapogatózunk a didactica labirintusában.

Mindezen bajok kiküszöbölése s egy egységes, helyes tanítási módszer megállapítása egyedül csak úgy képzelhető el, ha a tanítóóság időnként gyűlésekre összejön s ott kölcsönösen kicserélik gondolataikat s amit jónak találnak, azt a gyakorlatban alkalmazzák, a rosszat pedig elhagyják.

Nem szeretném, ha tanítótársaim közül egyesek félre magyaráznák soraimat, mintha én kritikát akarnék mondani a tanítóóság munkájáról vagy azt épen lebecsülném. Ha azt tenném, igazságtalan lennék, mert a magyar tanítóóság mostani munkáját eléggé értékelni nem lehet s, aki ezt a munkát lekicsinyli, vagy nincs tisztában a tanítás nehéz feladatával, vagy egyenesen rossz indulat által van vezetve.

S én bátran merem állítani, hogy a mai tanítóóság hivatásának magaslatán áll, mert az igazság az, hogy a ref. tanítók a legnagyobb lelkiismeretességgel igyekeznek eleget tenni annak a nagy fontosságú feladatnak, amit egyrészt az egyházi, másrészt az állami hatóságok szabnak eléjük.

Egyet azonban el kell ismernünk, azt, hogy a nemzeti tárgyak tanításánál nem járunk biztos utakon, mert ha sikerrel levizsgáztunk is a román nyelvből, az még nem jelenti azt, hogy helyesen s eredményesen tanítani is tudjuk az illető nyelvet.

S én épen itt látom a legtöbb pótolni valót.

Az idő nagyon megérett a cselekvésre. Az állami iskola vizsgáló közegek sok esetben tesznek megjegyzéseket a román nyelv tanításának helytelen módszerére s eredménytelenségére.

Igaz ugyan, hogy ezzel szemben vannak olyan iskoláink is — s hála Istennek elég szép számmal, — amelyek úgy az egyházi, mint az állami iskolavizsgáló közegek teljes megelégedése mellett működnek, de ezen iskoláknak a tanítói a napi tanítási időt — a pedagógiai elvek ellenére — 1—2 órával egész biztosan meghosszabbítják, ami pedig már megerőltetés nem csak a gyermekre, de a tanítóra nézve is.

De nemcsak a román nyelv tanításánál, hanem szinte minden tantárgynál vannak olyan függő kérdések, melyek megvitalásra várnak.

Iskoláink az utóbbi években nagy átalakuláson mentek keresztül s ma új tantervvel, új, — szokatlan — utakon járunk. Kapunk ugyan rendeleteket elég szép számmal, hogy azokra támaszkodjunk, de valami mégis hiányzik, ami pedig minden utasításnál sokkal fontosabb; azoknak gyakorlati alkalmazása s megtalálása annak az egyetlen helyes utnak, amelyen a cél legkönnyebben érhető el.

Ezekre a nagy kérdésekre a feleletet a tanító egyesületek bizonyosan megadnák. Szükség van hát azok mielőbbi újjászervezésére s lehetőleg azon az alapon, ahogy azt Kósa K. kollégám e lap 17-ik számában részletesen leírta.

Minthogy azonban jelenlegi tanítóegyesületeink sok szép terve s eredményes munkálkodása azon dőlt meg, hogy a gyű-

lés megtartásához szükséges engedélyt esetenként, hosszú utána-járással sem sikerült megszereznie; indítványoznám, hogy kérjünk meg Nagy Vilmos tanügyi előadó tanácsos urat ezen nagyfontosságú ügy felkarolására, vezetésére s arra, hogy befolyásával a tanügyi hatóságoknál eszközöljön ki számunkra egy permanens engedélyt, amellyel mi, mint az állami tanítóegyesületek előzetes bejelentés mellett bárhol s bármikor tarthatnánk gyűlést. Ha egy ilyen engedélyt nyerhetnénk, úgy már a legnagyobb akadály le lenne győzve.

A másik akadály a napidij és a fuvar kérdése.

Szerintem az egyházkerület legközelebbi közgyűlésének utasítani kellene az iskolafenntartó egyházakat határozatilag, hogy a tanítói gyűlések alkalmával a gyűlésen résztvevő tanítóknak fuvart s legalább 100 Lei napidiját kötelesek minden esetben adni. Ennek keresztülvitelét ugyancsak Nagy Vilmos tanügyi előadó urtól reméljük.

De a szép tervnek még mindig utját vágja egy sokat emlegetett akadály, a tanítók szomorú anyagi helyzete s féltő, hogy az egész terv épen itt szenved hajótörést, mert egyik másik tanítótársunk a szószeros értelmében már annyira lerongyosodott, hogy idegen emberek közé nem mehet.

Ide jutottunk!

S talán mégis az anyagi bajokat kellene előbb orvosolni, a többi azután magától jön.

Paptamási, 1928. május 21. Zsigó Károly.

HIREK

A Közoktatásügyi Miniszter ur amint értesülünk megengedte a nyilvánossági jogokat vesztett kisebbségi iskoláknak, hogy növendékeiket a román nemzeti tárgyak kivételével saját tanáraik vizsgáztassák. A rendelet a vizsgáló bizottságoknak tapintatot és tárgyilagosságot ajánl azzal, hogy a jegyeket is az illető iskola tanáraival egyetértésben állapítsa meg a nemzeti tárgyakból vizsgáztató bizottság. Szeretjük hinni, hogy a Miniszter urnak ez az intézkedése bevezetője a nyilvánossági jogok teljes visszaadásának.

Lelkészmeghívás. A korán és hirtelen elköltözött Gyöngyösi Gyula nagykolcsi lelkész helyére a hivek egyértelemmel testvérét

Gyöngyösi Bálint szamosdobi lelkészt hívták meg. A meghatározott módon megnyilvánult gyakorlattal történt meghíváshoz, mely az elhunyt testvér megbecsülése is, szívből gratulálunk.

Új theológiai doktor. *Musnai* László tekei esperes lelkész theol. m. tanárt, ki „János evangéliumának és leveleinek magyarázata” c. értékes műve alapján kiváló eredménnyel tette le a debreceni egyetemen a doktori szigorlatot, május 4-én avatták doktorrá a szokásos ünnepélyes keretek között.

Benkő Viktor zombori (Szerbia) lelkész, amint olvasóink tudják, két ízben megjelent Nagyváradon, hogy dr Gyenge Jánosnak segítségére legyen egyház-

romboló munkájában, sőt úgy hallatszott, hogy ide is fog költözni végképen s közös erővel folytatják a magyar református egyházat romboló munkát. Most a „Kálvinista Szemle“ azt írja, hogy Benkő a lépését megbánta s a Szemle szerkesztőjéhez intézett őszinte és férfias hangú levelében töredelmes bűnbánattal jelentette ki, hogy az ősi magyar református egyház keretei között marad, azért óhajt dolgozni szívvvel lélekkel s ezt a szándékát a jugoszláviai egyház főesperesének be is jelentette, kérve az egyház bocsánatát.

A ceglédi református egyház presbiteriuma a *Takács József* halálával megüresedett lelkészi állásra *Czeplédy Sándor* győri lelkészt hívta meg, aki a debreceni egyetemen *dr Erdős József* nyugdíjba vonulásával megüresedett tanszékre is meghívást nyert. Az eddigi hírek szerint *Czeplédy Sándor* a ceglédi egyház meghívását fogadja el. A dunamelléki ref. egyházkerületi lelkészi, főjegyzői tisztségében pedig *dr Kovács István* budapesti theol. igazgató lesz *Takács József* utódja.

Orosz vélemény. Loutnatscharski orosz közoktatásügyi népbiztos a keresztyénségről a következőleg nyilatkozott: „Mi gyűlöljük a keresztyénséget és a keresztyéneket. Még a legjobbakat is úgy kell tekintenünk, mint a legrosszabb ellenségeket. Felebaráti szeretetről és könyörületességről prédikálnak, mely ellenkezik a mi elveinkkel. A keresztyén szeretet akadálya a forradalom fejlődésének. Le a felebaráti szeretettel! Nekünk a gyűlölet kell! Tudnunk kell gyűlölni, mert csak ezen az áron hódíthatjuk meg a világot. Végeztünk

a földi királyokkal, hódítsuk meg most már az égnek királyát.“ (Foi et Vie.)

A lekefegyarmati lelkészválasztás *Bottyán Pál* tanácsbíró és *Dávid Sándor* nagyzerindi presbyter vezetése mellett május 28-án folyt le. Az 560 választó közül összesen 190 szavazott le. Ebből 168 szavazattal *Bokor Sándor* belényesi lelkész lapunk munkatársa választatott meg rendes lelkésszé. Isten áldása legyen a lelkészen és gyülekezetén.

Anghelescu közoktatásügyi miniszter május 30-án látogatta meg 15 tagu kíséretével a nagyváradi iskolákat. Látogatásai során felkereste a román állami iskolákon kívül a róm. katolikus és zsidó iskolákat. A mi iskoláinkat nem látogatta meg a Miniszter ur.

A budapesti református egyházközség parochiális tanácsait a budapesti egyházmegye és ennek keretében a parochiális körök egyházközségi kialakulásának kérdése foglalkoztatja. Élvezettel olvassuk a kialakulás magasnívójú egyházjogi fejtegetéseit és az eddigiekből bizonyosra vehetjük, hogy a parochiális körök önállósítása, valamint a budapesti egyházmegye megalakulása be fog következni.

Huszéves amerikai lelkészi szolgálat ünneplése. A new-yorki magyarság felekezeti különbség nélkül április 29-én ünnepelte *Harsányi László* lelkész szolgálatának 20-ik évfordulóját. Az ünnepi predikációt *dr Harsányi Sándor* yonkersi lelkész tartotta. Az ünneplő lelkészt elhalmozták az egyház hívei és az ő személyes tisztelői értékes ajándékokkal.

■■■■ HIVATALOS RÉSZ ■■■■**Református Püspöki Hivatal Nagyvárada.**

Tanügyi: 2003—1928-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskola Tekintetes Igazgatóságának.* A biharmegyei revizorátus 2778—1928. sz. rendelete kapcsán kiadott tanévzáró utasítások szószerinti magyar fordítását alkalmazkodás végett az alábbiakban közlöm: 1. A tanítás június hó 16-án befejeződik. 2. Június 18. és 19-én a tantermek a vizsgálatokra tekintettel kitakarítandók. 3. Az évzáró-vizsgálatok június hó 20-án kezdődnek. Naponkint 1—1 osztály vagy egy-egy tanító által vezetett tagozat vizsgázik 4 órai időtartam alatt a szabályszerű közbeeső órák közti szünetekkel. Ezen rendelkezés tehát úgy hajtatik végre, hogy egytanítós iskola vizsgálata: egy, kéttanítós iskoláé: kettő, háromtanítósé: három stb. stb. napon tartatik. A vizsgálatokra a tanulók szüleit meg kell hívni s ezért az osztálytermeknek ünnepélyes szint kell öltetniök. A városi magyar szekciák vizsgálatait az igazgató megbizottjának vezetése alatt párhuzamosan tartatnak. Minden osztály vagy tagozat vizsgálatán az iskola minden tanítója kötelező módon jelen lesz. A vizsgáztatás csak szóbeli és a kérdéseket az illető osztály (vagy tagozat) tanítója teszi fel, de a tantestület többi tagjainak is joguk van kérdezni. Minden osztályban ki kell tenni közszemlére az illető osztály tanulóinak írásbeli dolgozatait, rajzait és kézimunkáit. E vizsgálatoknál nem a beemlézett ismertanyag mennyiségén van a súly, hanem sokkal inkább azon, hogy milyen fokban hasonlították át magukévá az ismereteket a tanulók és mennyiben növelte ez a tanulók gondolkodó és ítélőképességét? A vizsgálatok inkább ünnepi jellegűek és a céljuk az, hogy a szülőknek az iskola iránti érdeklődését és szeretetét megerősítsék. 4. Az iskolai év június 29-én — a lehetőséghez mért ünnepies módon — zárul be, amikor is az iskolaszék rendelkezésére álló anyagi eszközöknek megfelelően, a kiváló tanulóknak jutalom adatik, még pedig csak könyv. 5. Figyelembe véve a Reglament 107. szakaszának azon rendelkezését, amely szerint az iskolai év július hó 10-én tekinthető véglegesen bezártnak, a június 29-től július 10-ig terjedő időben az igazgatók, a többi tanító által segítve elkészítik a tanulók osztályozását és lezárják a registereket (anyakönyveket, naplókat és a többi hivatalos nyomtatványt) a megbizott és helyettes tanítók pedig segítenek az iskolaszéki ügyvitel lezárásában. (Ez utóbbi megkülönböztetés és munkabeosztás az állami tanítóokra vonatkozik. Előadó). Az inspectoratus 4848—1926. sz. rendeletének megfelelően, egyetlen-egy tanító júliusi fizetése sem adható ki, csak abban az esetben, ha az őt kötelező iskolai ügyiratokat rendben hagyta. A tanulók osztályozása és a haladási és a mulasztási napló, valamint az anyakönyv lezárása a következő elvek szerint történik: A) Hogy a tanuló előléphessen; minden csoport évi középjegyének (media anuală pe grupe) legalább ötszösznek kell lennie; a csoporthoz tartozó egyetlen-egy tantárgyból sem szabad négyesnél alacsonyabb évi középjegyének (media anuală pe obiecte) lennie; magaviseleti évi középjegyének legalább hatosnak és az iskolalátogatási jegyének legalább négyesnek kell lennie. B) A tantárgyak cso-

portositását minden napló és anyakönyv feltünteti. (l. ott.) C) A középjegyek (mediák) kiszámítása így történik: Minden tantárgy évharmadi tanjegyei összeadva és hárommal elosztva adják a tantárgyak évi középjegyét (media anuală pe obiecte). Ugyanigy számítandó a magaviselet évi középjegye. Az iskolalátogatás jegye a mulasztásoknak megfelelően (egész évre egyszeres jeggyel) számítandó. Ha a tanuló egy egész évharmadot mulaszt, úgy csak két évharmad jegyelt kell összeadni és az így nyert összeg kettővel osztatik el. A tantárgyak évi középjegyeinek összege, az illető csoportban levő tantárgyak számával osztandó p. o. a román nyelv, vagy a magyar nyelv csoportjánál öttel, a hányados lesz az illető csoport évi középszáma (media anuală pe grupe). A csoport középszámok összege elosztva a csoportok számával (még pedig az I—IV. osztályokban héttel) adja a tanulók évi általános közép osztályzatát (media generală). Az évi általános középosztályzat és a csoport középjegyek kettő tizedesig számítandók. Oradea—Nagyvárad, 1928 június 2. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István püspök.

Tanügyi: 1989—1928-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Iskolaszéki Elnökségnek.* Szigorú mihez tartás végett közlöm, hogy a revizori látogatások alkalmával fölvetett jegyzőkönyvek eredeti román szövegét is minden egyes alkalommal föl kell terjeszteni hivatalomhoz. Oradea—Nagyvárad, 1928 május 29. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

2042—1928-I. sz. KÖRRENDELET *Az érdekeltek kellő tájékoztatására közlöm* az alábbiakban szószerint az erdélyi ref. főt. püspöki hivatal ma vett következő átiratát: „Szám. 641—1928. Főt. és Mélt. Püspök ur! Van szerencsém tisztelettel megkérni Méltóságodat, méltóztassék egyházkerülete területén működő segédlelkészeivel közölni, hogy a rendes, javító és pót-lelkészképesítő vizsgálatokat 1928. évi június hó 25—26. napjaira s azok kezdetét június 25. (hétfő) reggel 9 órára tűztem ki. A jelöltek vizsgálatra jelentkezése Kolozsvárt, 1928 június 25-én reggel 8—9 óráig személyesen történik. Vizsgára jelentkezhetnek azok a jelöltek, akik a jelen év január hó 5-én tartott I. és II. lelkész-képesítő vizsgálat alkalmával három hó múlva tehető javító vizsgálatra utasítottak, valamint azok, akik a Lelkészképesítő szabályzat vonatkozó §§-ai szerint I. és II. lelkészképesítő vizsgálatra állani jelen alkalommal jogosultak és a Ref. Szemle 1927. évi 43-ik számában kijelölt és 1927—1928. p. szám alatt kiadott írásbeli dolgozataikat illetékes helyen a jelen év május hó 15-én déli 12 óráig beadták. Az I. lelkészképesítő vizsgára jelentkezés dr. *Tavaszy Sándor* theol. igazgató urnál történik theol. indexszel ill. végbizonyítvánnyal; a II. lelkészképesítő vizsgára jelentkezés pedig *Vásárhelyi János* egyh. ker. főjegyző urnál, I. lelkészképesítő bizonyítvánnyal és esperesileg láttamozott szolgálati bizonyítvánnyal. A II. lelkészképesítő vizsgára jelentkezőknek a gyakorlati bibliamagyarázatból kiadott tételt vázlatosan kidolgozva írásban kell elkészíteniök, lelkészfőnökeikkel láttamoztatniök. Az I. lelkészképesítő vizsgára jelentkezőknek az Egyházi Szónoklatból prédikációjuknak szóbeli előadására készen kell lenniök. A jelöltek figyelmét felhivom az E. T. II. t.-c. 68. § ára. Egyben tisz-

telettel kérem Méltóságodat, méltóztassék közölni egyh-kerülete kö-
telékébe tartozó s. lelkész atyámfiaival, hogy a lelkészképesítő vizs-
gálatra való állhatást senkinek sem kell külön kérvényeznie, hanem
a vizsgálatra való jelentkezéskor kell kinek-kinek igazolnia, hogy a
Lelkészképesítő Szabályzat értelmében az illető vizsgára állani joga-
sult. Fogadja Ft. és Mlt. Püspök ur kiváló tiszteletem őszinte nyil-
vánítását. Kolozsvár, 1928. május 29. Makkai sk. püspök. (P. H.) —
Oradea—Nagyvárad, 1928. június 1. Atyafiságos szeretettel: Sulyok
püspök.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerevények és harangállványok. — Vilamos haranghúzó motorok.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők

ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 21

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 21

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

A napokban jelenik meg magyar nyelven, izléses kiállításban BÉRES KÁROLY könyvnyomdájának kiadásában Oradea—Nagyváradon

Kis értekezés a gyermek életének lelki kölcsönösségeiről

című munka, mely első Romániában, mely a gyermek-lélektant magyar nyelven tárgyalja. Irta: Dr SPERANTIA EUGENIU, a nagyváradai Jogakadémia és Theológia filozófiai tanára. — Erdős Iván író és Wetztenkircher Mór liceumi tanár fordításában. Tanároknak, tanítóknak, de bárkinek is szinte nélkülözhetetlen mű, aki a gyermekekkel, azok lelkületével foglalkozik. A mű románnyelvű kiadása igen keresett és kedvelt szakkönyv, mely a „Casa Școalelor“ (Tanítók Háza) kiadásában jelent meg 1925-ben ötezer példányban s ma az első kiadás már elfogyott. A mű a szaksajtó teljes elismerését vívta ki. E munkát a közokt. Miniszter Ur 3386—1928. sz. ajánlatára nyomtatjuk ki magyar nyelven, mely szinte pótolhatatlan magyarnyelvű pedagógusok számára. — **A mű ára 40 Lei és a portó.** — Megrendelhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmoniumgyárában, **Timisoara.**

Kitünő hangú harmoniumok és pedálos harmoniumok állandóan raktáron. Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszközöltetnek. Költségvetéssel és harmonium árjegyzékkel díjtalanul szolgálunk. 22

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszében

szállít templomi harangokat garantált békeöntözésben, művészi kivitelben a legmesszebbmenő jóállás mellett. Hosszu évi tapasztalatok ezen szakmában elsőrendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselő: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei. Megjelenik minden héten szombaton.

Misszió ügyünk.

Egy esztendeje már, hogy mint a Kárpátaljai Egyházkerületből ideplántált lelkipásztor, figyelem a mi egyházkerületünk életét. Egészen természetes, hogy itteni tapasztalataimat azonnal összevetem a cseszkói egyházunk életnyilvánulásaival, amelyek — jó lélekkel mondhatom, gazdag vetéssel adják és ígérnek a bő aratást Isten országa számára. Ha Isten is úgy akarja, lesz talán alkalmam az ottani egyházi élet születését és kialakulását olvasóinkkal ismertetnem, amelyeket mint funkcionarius minden vonalon történelmi hűséggel jegyezgettem, de amelyek még most talán nem a nyilvánosság számára valók egyes fázisaiban. De mert az összehasonlítások igen tanulságosak, legégetőbb problémánk: egyházkerületi missziói ügyünkről nem lesz haszon nélkül való ez írásom.

A nagy összeomlás után, ép úgy mint itt, a legnagyobb baj a szervezatlenség volt. Ennek a kérdése különösen Ruszinszkóban sokáig vajudott, amíg végre is egyenesen a kormányhatóság kivánságára Ruszinszkó reformátusai külön e.-kerületté szervezkedtek. S mi volt a szervezkedést kimondó országos gyűlésünk első érdemleges határozata az elnökség választását elrendelés után? az, hogy az első e.-kerületi közgyűlés minden más e.-kerületi állások szervezése előtt szervezze meg az e.-kerületi misszionáriusi állást és azt töltsse is be. Tehát a ruszinszkói református gyülekezetek két-két képviselőjéből alkotott országos gyűlés első és főkivánsága volt, hogy a megalkotott új e.-kerület gépezetében legelőször a missziói munka kereke indíttassék munkába, szimbolizálva ezzel azt a megdönthetetlen elvet, hogy csak a missziós feladatokat teljesítő egyházi alakulatoknak van egyedül létjogosultságok.

A határozat valósággá is lett s a „Kárpátaljai E.-kerületben” ma sincsen más önálló s minden más foglalkozástól elkülönített állás, mint az e.-kerületi misszionárius-lelkészi állás, akinek munkája és hatásköre egészen más, mint pl. az erdélyi e.-házkerületi belmissziói előadóé. Ő közvetlenül a püspök, illetve az e.-kerület joghatósága alá tartozó parókhia nélküli rendes lelkipásztor, aki anélkül, hogy a kebelbeli lelkipásztorok missziói munkáját, azok önálló kezdeményezését §§ okkal kényszerzubony alá venné, végzi fel nem becsülhető áldásos lelki munkáját. Az ő munkája indítások adása, tanácsok nyújtása a kebelbeli lelkipásztoroknak, azért ahova hívják ott megjelenik, bizonyos időközökben kollégáit felkeresi, az esperesek útján a gyülekezetekben folyó lelki munkáról jelentéseket tesz. Személyesen segítségére megy azoknak, akik vasárnapi iskola, leányszövetség, vallásos estélyeket stb. vagy ezek ünnepélyét alakítják, rendezik. Egyházmegyei, kerületi vagy körüi lelkészi konferenciákon ezekről előad. A gyülekezetekben az e.-kerületi missziói alap javára, főként a hivek lelki épülésére missziói napokat tart. Szervezi és irányítja a gyülekezeti iratterjesztést. Megható látni, amint szomszédos gyülekezetek kollégáival, könyvekkel telt hatalmas utazó kosaraival egy-egy gyülekezetbe evangelizálásra megjelenik, ahol a hivek s ha kell, a lelkész súlyos problémáit igyekszik megoldani és az esetleges viszályokat megszüntetni. Mindezt szeretettel, kényszer nélkül.

Ezek után elgondolom a mi állapotunkat, akiknek nincs ilyen misszionáriusunk. Minden kétséget kizárólag elismerem, hogy e.-kerületünk mai központi tisztviselői állásaira nagy szükségünk vagyunk, de az e. kerületi missziói lelkészi állás is nélkülözhetetlen s annak felállítása égetően szükséges.

A napokban érkezett meg pl. az új egyházlátogatási jegyzőkönyv s bizony annak vannak olyan kérdései, amelyekre csak csodálkozás itt-ott a felelet. Hányan vannak ugyanis közöttünk, akik szeretnék az ott érintett munkákat végezni, de mert a háborút megelőzőleg kapták a diplomát, bizony nem tudják mint kezdjenek az ott kívánt munkákhoz. Mint e.-kerületi jegyzőnek odaát volt alkalmam tapasztalni, hogy az esperes urak által beküldött összesítő adatok képe a lelkiekről, hogy változott meg a misszionárius beállítása után. Ugy, hogy nézetem szerint ez állás kreálása nélkül ezeket a kérdéseket be sem kellett volna a látogatási jegyzőkönyvbe venni, pedig e munkák nélkül nem vagyunk és nem leszünk élő egyház.

Azért most a zsinat előtt jónak láttam az őrállók figyelmét

erre felhívni, annyival is inkább, mert most van az alkalom arra, hogy ez állás E. T.-ben is szerepelve, a lelkeszi államsegélyre felvétessék.

Kérem azért azokat, akiket illehet a kérésem, hogy a hivatásunk és egyetemes egyházunk lelki élete nagy és szent érdekében a lelkipásztorok segítségére, az iratterjesztés égető kérdésének megoldására, méltóztassanak az e.-kerületi misszionárius lelkeszi állást felállítani s E. T.-be is beiktatni. *Peleskey Sándor.*

A lelkeszővegyekért.

(Folytatás és befejezés.)

Ne osztályoztassanak hál az özvegyek vagyon, ráutaltság szerint. Nem a mostaniak s nem az ezután jövők sem. Egyenlő belépési, tagsági-díj fizetésére köteleztetvén a lelkeszek; egyenlő elbánásban, gyámdíjban részesüljenek az özvegyek a nyugdíj, a gyámdíj természetű szerint.

Ne segélyt, az Isten szerelméért ne gyorssegélyt, ne rendkívüli segélyt, ne adományt, de őket joggal megillető s a nyomoruságtól őket megmentő gyámdíjat biztosítsunk az özvegynek.

Százsor kell, hogy megfordítson sirunkban özvegyünk, árváink sirása, néma vádja is, ha a segélyreutaltság lehetőségét hagyjuk nekik s ha a szükség és az élet baja által sokszorosan igénybevett könnyőreutaltság azt mondhatná valaha is, hogy nincs, vagy ki tudja, hogy nem igazán azt kell-e hogy mondja, hogy nincs! A mieinkért kell, hogy most legyen. És a körülmények kényszerítő hatása alatt elsősorban ez kell, hogy meglegyen. Hogyan?

Az a körülmény, hogy maga az indítványtevő Óry testvérünk elállott a lelkeszek önbiztosításától s hogy az önbiztosítás által nyerhető százezer Lei özvegyi segély — egy vélemény szerint — hamar elkölthető; nem tudnak minket megingatni ama felfogásunkban, hogy a mostani kerületi özvegy- és árva-gyámintézet mellett legjobb lenne, ha a múltkor említett módon a lelkeszek önbiztosítása lenne megvalósítva. Az összes létező és ezután alakuló biztosító-intézetek iránti fenntartás nélküli tiszteletünk nyilvánítása mellett az önbiztosítás általi pénz, vagyon és segélykezelést tartjuk a legmegbízhatóbb, a legegyszerűbb, a leggazdaságosabbnak s magát a százezer Leit olyan összegnek, amely, ha nem is elkölthetetlen kincsgarmada, de ismételjük, egy egyszerű kis házikónak, vagy egy kis földcskének az ára lehet s az időről-időre a pénz vásárló ereje szerint igazodhatik!

Ha feltétlenül szakemberek tekintélye nem adott is volna nekünk ezekben igazat s ha teljesen egyedül maradunk is felfogásunkkal, fenntartjuk ezt. Azóta a szatmármegyei orvosok is ezt csinálták meg. Tiszta igaz, hogy szavazással a kérdés, hogy milyen megnyugtató módszerrel oldassék meg a lelkeszővegyek segélyezése, el nem dönthető. A vélemények szétágazók, késedelmesek lennének. Pedig az idő rohan s az özvegyek és árvák száma növekedik s nyomoruságuk mindegyre kétségbeejtőbb, a kérdés el nem odázható,

A jó bonitású „Fonciera” s itt biztosító sok lelkésztestvérünk életbiztosítása, a „Dollár” és hasonló természetű szaporodó intézmények hivatgatnak, hogyha a régi lelkészözvegyek számára is csekélynek tartjuk a sokféle helyről kicsepeg-csupogó s mégis a mi leendő özvegyeinknek kilátásba helyezett özvegyi segéllyel közel azonos özvegyi gyámdíjat s ha a szerető férj, a gondos édesapa szeretete szorongat bennünket özvegyünk és árváink jövője miatt; keressünk ezen intézetknél anyagi biztosítékot a meglévő ker. gyámintézeti segítség mellé!

Aki teheti, jól és bölcsen teszi ezt így. Ám hányan lehetnek, akiket ez intézetektől éppen az tart vissza, hogy itt nagy kötelezettséget önként vállalni s a kerületi gyámintézetnek határozatilag, lörvényerővel való fejlesztése esetén meg még súlyos, kényszerű terheltetést is hordani; lehet olyan teher, mely elviselhetetlen lenne a férjre, az apára s esetleg tetemes károsodással az önként vállalt teher letételére kényszerítene bennünket a dolog természete szerint.

De talán ez is elviselhetőbb lenne, mintha valamely biztosító-intézetnél nem biztosítanánk — a kerületi kifejlesztést várva — s ez a gyámintézet miatt, miért nem, vonakodván egyelőre előbb menni, özvegyeink és árváink ügye a némelyek szerint éppen nagyon is sokat tárgyalt állapotnál egy lépéssel sem menne előbbre. Sokan megjárhatnák így!

Okulva az eddigieken, hogy sok-sok panaszunkkal és bajainkkal való előhozakodásunk, ha meghallgattatott, elismertetett csak úgy talált egységes megoldást, hogy 1926-ban kerületi határozattal mondatott ki az özvegy- és árva-gyámintézet s abban kötelezettségünk és jogaink; úgy most sem marad más hátra, minthogy az egyházkerület bölcsesége szabja meg, mennyivel emeltessék a belépési járulék, a tagsági díj ott, mivel a jelenlegi állag, a viszonyok szerint, nem felelhet meg hivatásának.

Hogy megterhelést jelent; előre tudjuk. Vállaljuk, viseljük azokat a terheket leendő özvegyeinkért, a régi lelkészözvegyekért és egyházunk oly drága kincseiért: az iskolákért. Igen, mert szent meggyőződésünk az, hogy egy hatalmasan kiépített özvegy-árva gyámintézet nemcsak, hogy jogos tagjait kell, hogy az élet szükséges gyámolításával ellássa, de a régi özvegyek, árvák és iskoláink segélyezését is tetemesen elősegítheti.

Miből gondoljuk ezt elérhetőnek? A „Dollár” temetkezési biztosító-intézet 80,000 Lei befizetése után 100,000 Leit helyez kilátásba a félnek bekövetkezett halálesetére. Nem hisszük, hogy mint reális intézmény, sokat ígért, kockáztat és a lehetetlen teljesítésére vállalkozott. Pedig rengeteget reklamiroz, hivatalnokot, adót, mit fizet és jutalékokat is ad. A nagyadagu, felek iránti jótekönyködásu célján túl alig képzelhető, hogy egy kis osztalék, részesedési háttér ne lebegett volna az alapítók, az alakítók előtt az ilyen intézetknél.

Befektetésről ne is essék szó. Minden ilyen intézet ügye első sorban önmagáért kell, hogy legyen. Míg a felekkel szemben kötelezettségének áll; keresete, haszna jogos és természetes is, ha magának is gyűjt, takarít.

Hát az egyházkerület a meglévő és kiépítendő özvegy és árva-gyámintézet hatalmas főkéjét, erejét a legszentebbéért: az özvegyekért,

árvákért, egyházaink iskoláinak segélyezéséért nem természetesen és nem minden joggal vehetné-e igénybe e kézenfekvő adottságot? Sőt kell is, hogy azokért így gyümölcsöztesse. Mikor egyházaink, hiveink rettenetes nagy kamatokat fizetnek magánosoknak, pénzintézeteknek — felsőbb hatóságaink kénytelen-kellelten jóváhagyása mellett — nagy kár, hogy a mi pénzünk nem 10, hanem hivatalos megállapítás szerint csak 12 százalékot kamatozik a mi javunkra s a kamatok sok többi hányada egy pár kezelő bank zsebébe vándorol, holott nálunk, a miénk maradhatna. Lehetetlen az, hogy a mi főpásztorunk s az egyházkerületi atyák ezt nálunk ne tudnák jobban s nálunk nélkül is ne éppen azon törődnének, hogy egy felállítandó egyházkerületi pénzintézetnél hogyan gyümölcsöztessek áldásosan magát az özvegy-árva gyámintézet vagyonát az özvegyek és árvák javára, egyházaink s főként anyagi támogatásra utalt iskoláink hasznára.

Özvegyek, árvák, egyházaink várják ezt és ezek áldása száll az egyházkerületi atyák és főpásztorunk fejére e munkásságukért.

Mándi Szabó Miklós

Az új kultusztörvény.

I.

Általános rendelkezések.

1. cikk. Az állam valamennyi felekezetnek egyformán garantálja a szabadságot és támogatást, amennyiben ezek gyakorlása nem érinti a közrendet, a jó erkölcsöt és a szervezet törvényeit.

2. cikk. Bármelyik kultusz szabad gyakorlásának megakadályozása a büntető törvénykönyv vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően büntetettik.

A templomokon, vagy imaházakon kívül egyházi szolgálatok az érvényben levő szabályzatok és törvények szigorú figyelembe vételével történhetnek, elkerülvén bármely cselekményt, mely valamely más felekezetet sérelhetne, vagy tüntetést fejezne ki ellenük.

3. cikk. Vallásos meggyőződése senkit nem akadályozhat meg abban, hogy polgári, vagy politikai jogokat elnyerhessen és gyakorolhasson, valamint senkit sem mentesít a törvények által megkivánt kötelezettségektől.

4. cikk. Senkit sem üldözhetnek az egyházi hatóságok abból az indokból, hogy valaki a törvény által megkivánt köteletségét teljesítette, vagy hogy nem hajtotta végre valamely törvény által tiltott cselekedetet.

5. cikk. Senki sem kényszeríthető, hogy más kultusz istentiszteletén részt vegyen.

A hivatalnokok és katonák azon kötelessége, hogy hivatali minőségükben, vagy kivezényelve részt vegyenek a hivatalos istentiszteleteken, nem tekinthető kényszerítésnek.

6. cikk. Politikai szervezeteknek felekezeti (hitvallási) alapon való szervezése és pártpolitikai kérdések tárgyalása egyházi testületek és intézmények kebelében tilos.

7. cikk. Egyetlen kultusz sem állhat függő viszonyban valamely külföldi egyházi szervezettel, vagy hatósággal, kivéve a dogmatikai és kánonjogi elvek által megszabottakat.

Az állam viszonyát a katolikus felekezetekhez, melynek az országban egyedül van ilyen függősége, egy speciális egyezmény fogja megállapítani, mely aláveti a törvényhozó testületek approbálásának.

8. cikk. A kultuszok egyházi hatóságainak hatásköre nem terjedhet túl a román állam területén.

Hasonlóképpen egyetlen külföldi kultusz egyházi hatósága sem gyakorolhat semmiféle hatáskört a román állam területén.

9. cikk. A kultuszok és vallásos egyesületek a külföldről sem közvetve, sem közvetlenül anyagi támogatást nem fogadhatnak el anélkül, hogy a kormánynak tudomására ne hozzák. — Kötelesek a kultuszminisztériummal bármely ilyen természetű segélyt közölni.

Ha az a cél, melyre adatnak, vagy felhasználnak e segélyek, ellenkezik az állam érdekeivel, vagy az ország felekezetei közötti békéjével, a kultuszminisztérium megtilthatja azok elfogadását, az illető kultusz államsegélyének ideiglenes, vagy végleges megvonása és a vallásos egyesületek működési engedélyének visszavonásának terhe alatt.

10. cikk. A lelkészeknek, az egyházi intézmények és szervezetek vezetőinek és az összes, bármely kategóriájú egyházi tisztviselőinek román állampolgároknak kell lenniök, akik az összes politikai és polgári jogokat élvezik és akik az állam biztonsága és a jó erkölcsök ellen elkövetett vétkükért jogerős ítélettel büntelve nem voltak, vagy bármely tett miatt, mely büntetendő eljárást vonna maga után.

Kivételes módon a kultuszminisztérium a klérus tagjául idegen állampolgárokat is elfogadhat, de csak korlátolt időre és csak azon esetben, ha valamely egyházközség működését, vagy fennállását veszélyeztetné az egyházi szolgálat szünetelése.

A birói hatóságok kötelesek a kultuszminisztériummal, ez pedig az illető kultuszok fejeivel közölni bármely fennebb kimutatott természetű jogerős birói ítéletet, mely a klérus tagjaira, vagy a kultuszok bármely kategóriájú hivatalnokára vonatkozik.

A felekezetek fejei (metropoliták, püspökök, superintendensek) politikai és közrendi vétségeikért a magas semmitőszék által ítéltetnek el.

11. cikk. A történelmi egyházak szervei, melyek szervezeti szisztémáik értelmében alakítottak és képviseltetnek és az alapszabályzatban benne foglaltatnak (egyházközségek, parochiák, esperességek, koloŝtorok, apátságok, püspökségek, érsekségek és metropoliák stb.), jogi személyek.

12. cikk. A felekezetek belső ügyeiket a jelen törvény feltétele szerint intézik.

Az egyházi vagyon és alapítványok kezelését a felekezetek illetékes közegei végzik a felsőbb egyházi hatóságok felügyelete alatt.

Az alapítványok az alapító okmányoknak, vagy végrendeleti intézkedéseknek megfelelően kezeltetnek és csak arra a speciális célra használhatók, amelyre szánva voltak.

A felekezetek az öröklött egyházi vagyon és alapítványok ren-

deltetését csak szervezeti szabályzatuk és az érvényben levő törvények alapján változtathatják meg.

Az adomány útján kapott szerzemények, ingó és ingatlan vagyonok a román polgári törvénykönyv 811., 817. cikkei megszabásainak vetteinek alá.

13. cikk. A felekezetek birói és fegyelmi hatóságai határozatait saját közegeik által hajtják végre.

A felekezeti hatóságok kérésére a kultuszminisztérium közbenjárásával az állam végrehajtó közegei segítséget nyújtanak e határozatok foganatosítására.

14. cikk. A felekezetek alapíthatnak, adminisztrálhatnak és ellenőrizhetnek kulturális és jólékonycélu intézményeket olyan keretekben és törvények rendelkezéseinek megfelelően, melyek az ilyen intézményekre vonatkoznak.

15. cikk. A felekezetek alapíthatnak és vezethetnek speciális intézeteket klérusuk képzésére.

A theologiai tanulmányok tantervét az illetékes egyházi hatóság állapítja meg és közli a kultuszminisztériummal.

A történelem, román nyelv és irodalom és az ország alkotmányának tanulása kötelezők ez intézetekben, melyek tantervét az illetékes egyházi hatóság a kultusz- és közoktatásügyi minisztériumokkal egyetértve állapítja meg, mégpedig olyan módon, hogy a speciális theologiai képzést ne akadályozzák és összeférjenek ez intézetek valóság-erkölcsi jellegével.

A külföldön nyert theologiai képesítésről szóló diplomák egy speciális vizsga alapján egyenjogusíthatnak, a történelem, a román nyelv és irodalom és az ország alkotmányának tanterve alapján, mely tárgyak kötelezők az illető felekezeteknek az országban levő theologiai intézeteiben.

A külföldi diplomák egyenjogusításáért való vizsgákat az illető felekezetek erre jogosított theologiai intézetében egy bizottság tartja, melynek munkálatainál a kult.-minisztérium egy képviselője is asszisztálni fog.

16. cikk. A felekezeteknek joguk van az ő hitükön levő tanulók vallásos oktatását eszközölni a nyilvános és magániskolákban, a közoktatásra vonatkozó törvények értelmében.

Hasonlóképpen joguk van lelkészeik által a hadseregben, katonai és polgári kórházakban, árva intézetekben, javító és büntető iskolákban hiveiknek bármilyen egyházi szolgálatot teljesíteni, az illető intézmények törvényeinek, vagy szabályzatának figyelembevételével.

Ha az előző bekezdésben felsorolt valamelyik intézetben, valamelyik felekezet hívőinek száma saját lelkészi tenne szükségessé, úgy az illetékes hatóságok ezek számára ilyen lelkészeket alkalmazhatnak.

17. cikk. A kultuszok saját temetőket tarthatnak fenn hiveik számára. A községek kötelesek közös temetőket alapítani és fenntartani az olyan felekezetek számára, melyeknek nincsenek saját temetőik.

18. cikk. Minden felekezet köteles istentiszteletet tartani a nemzet és az uralkodó család ünnepein.

Ez ünnepeket a törvény végrehajtási utasítása állapítja meg.

19. cikk. A templomok (imaházak), az udvar, a temető, és a szent kincsek sem végre nem hajthatók, sem le nem foglalhatók semmi szín alatt.

20. cikk. Az anyakönyvi aktusok a polgári törvények jogkörébe esnek.

Ezen aktusok alkalmazásának mindig meg kell előznie az egyházi áldást. [Folyt. köv.]

HIREK

Egyházkerületi közgyűlésünket az elnökség f. évi július hó 11. és 12-re hívta össze Nagyváradra.

Lelkészmeghívás. A szigetfalui gyülekezet tagjai *Bodnár László* nagytarnai lelkészt hívták meg a *Domján Lajos* elhunytával megüresedett és azóta betöltetlen lelkészi állásra. Isten áldása legyen az új pásztoron és gyülekezetén.

A feketegyarmati lelkészválasztásra vonatkozólag múlt számunkban közölt hírrel kapcsolatban most illetékes helyről arról értesítenek bennünket, hogy *Bokor Sándor* belényesi lelkészt meghívták a feketegyarmati lelkészi állásra, *nem pedig választották.* Midőn e helyreigazítást örömmel közöljük, a meghívott lelkésznek ismét gratulálunk.

A vallásügyi miniszterium a nagyváradi egyházszakadás előidézője és követői részére rendeletet adott ki, melyben tudtára adja dr. *Gyenge János*nak, hogy ő az ő vallásos társulatát nem nevezheti „református egyház“-nak, nem jelenhetik meg ezen egyház képviselőként, nem végezheti ennek szertartásait és nem jelenhetik meg a ref. lelkészek palástjában, hogy ezáltal zavart ne okozzon a lakosság között. Ez a rendelkezés tehát gátat emel az u. n. szabad egyház vezetője és hívei

által terjesztett azon meglévesztő állításoknak, hogy ők az igazi és ősi elveken álló reformátusok. A rendelet következtében az u. n. szabad egyház vezetője nem végezhet semmiféle a ref. egyházzal azonos ritusu istentisztelettel ténykedést és nem viselheti a ref. lelkészek palástját.

A Főispáti Püspök úr folyó hó 5-én kezdte meg a bánáti és a nagyszalontai egyházmegye déli részében tervbe vett hivatalos látogatását. Az egyházkerületi elnöki adminisztrációs ügyeket a Püspök úr távollétében *Csernák Béla egyházkerületi főjegyző* intézi. A Püspök úr e hó 19-én érkezik haza Nagyváradra.

Musnai Lászlót az erdélyi Teke község lelkipásztorát az elmúlt héten avatták theologiai doktorrá a debreceni gróf *Tisza István* egyetemén.

Dr. Baltazár Dezső püspök ismét tanujelét adta annak, hogy milyen lelkes barátja, pártfogója és atyja a kollégiumi ifjuságnak. Ez évi névnapja alkalmából újabb 5000 Pengős alapítványt tett a Kollégium részére, melynek jövedelméből minden évben megvendégelik a főiskolai Kántust.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Többeknek. Csak lincselés és olvashatóan irt kéziratokat fogadunk el.

■■■■ HIVATALOS RÉSZ ■■■■

Református Püspöki Hivatal Nagyvárad.

2057—1928. I. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkészi Hivatalnak.* Tájékoztató és mihez tartás végett közlöm a vallás és művészetügyi miniszterium 24536—1928. sz. határozatát a következőkben: „Határozat. Mi a vallásügyi és művészeti miniszterium miniszteri államtitkára, tekintettel a magas Régenség által f. évi április 12-én 1093. sz. a. meghirdetett és a Monitorul Oficial f. évi április 22-én 89-iki számában közreadott vallásügyi törvény 24. cikkében foglalt rendelkezésre, addig míg az ezen törvény végrehajtási utasítása meghirdetettik, a Vallásos Társulatokra vonatkozólag a következőket határozzuk. 1. cikk. Teljesen tiltva van a következő vallásos társulatoknak (szektáknak) bármiféle működése: 1. Nazarénusok. 2. Nemzetközi bibliatanulmányozók egyesülete (Milenisták). 3. Reformált adventisták. 4. Aratók. 5. Pentikosztalisták. 6. Inochentisták, minthogy ezek doktrínái olyan természetűek, hogy érintik az állam törvényeit és gyakorlatukban ellentétben vannak a közrenddel. 2. cikk. A hetedik napot tartó Adventista társulatok és a baptista társulatok örvendeni fognak mindazon jogoknak és szabadságoknak, amelyet az alkotmány általában az egyesületek részére biztosít. A közrend érdekében a fent említett társulatok csak a következő feltételek mellett működhetnek: a) A prédikátoroknak, akiknek a nevei a kultuszminiszter tudomására adandók, ez pedig az illető prefektus útján, tudomására hozza a helyi közigazgatási hatóságoknak, román állampolgároknak kell lenniök, akik örvendenek a teljes polgári és politikai jogoknak és büntényért, vagy vétségért nem voltak jogerősen elítélve. b) Vallási összejövetelüket csak az e célra szolgáló s a közigazgatás helyi hatóságainak bejelentett imaházakban tarthatják. A közigazgatási és rendőri hatóságok az imaházakat csak a vallásügyi miniszterium véleménye után a belügyminiszterium egyenes rendeletére zárhatják be. c) Azok a vallási szerzőtársulatok, amelyeket természetüknél fogva az imaházon kívül kell megtartani, a közrendre vonatkozó törvény és szabályzat rendelkezéseinek a szigorú betartása mellett tarthatók meg, elkerülvén bármely olyan aktust, amely sérthetné az elismert vallásfelekezeteket, vagy azok ellen tüntetést képezne. d) Az említett vallási társulatok, a külföldről direkt, vagy indirekt úton kapott bármiféle segélyt, kötelesek a vallásügyi miniszteriumhoz bejelenteni. e) *Szigorun tiltva van a vallási társulatoknak tagjai sorába felvenni, vagy beírni olyan személyeket, akik egy elismert felekezetet anélkül hagytak el, hogy a vallásügyi törvény 45 §-ában foglalt rendelkezéseket teljesítették volna.* f) Az említett társulatok kongresszust csak a vallásügyi miniszterium véleménye alapján a belügyminiszterium előzetes engedélye alapján tarthatnak. g) Az erdélyi és szomszédos vármegyék baptista társulatai a vallásügyi törvény 51. §-ában foglalt rendelkezések értelmében, a Miniszter Tanácsnak 1927. november 21-én 2680. sz. jegyzőkönyv alapján kiadott s a Monitorul Oficial 1928. január 19-én kelt 12-ik számában közreadott határozattal jóváhagyott alapszabály keretein belül működhetnek. 3. cikk. Minden ezen határozattal ellenkező előbbi rendelkezések hatályon kívül helyeztetnek. 4. cikk. A jelen határozat végrehajtásával a kisebbségi egyházak vezérigazgatója bizatik meg.

Kelt ma, 1928. május 29-én. Miniszter Al. Lapedatu. A másolat hite-
léül: T. Maximovici. Oradea—Nagyvárad, 1928. június 5. Atyafiságos
szeretettel Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi. 2116—1928. II. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli
elemi iskola tekintetes igazgatóságának.* A több oldalról hivatalom-
hoz intézett kérdésekre tájékoztatásul és mihez tartás végett közlöm,
hogy az elemi iskolai tanulók javítóvizsgálatot egyáltalában nem te-
hetnek. Ha tehát az évi általános osztályzat elégtelen, (csak egy tárgy-
ból is) a tanulónak az osztályt meg kell ismételnie. Az évvégi osz-
tályzatok vagy a „Carnet școlar“-ba vagy az „Értesítő“ könyvecskébe
irandók be. A IV. osztályt végzett azon tanulók, akik tanulmányaikat
valamelyik középfoku iskolában akarják folytatni, a már megállapított
szövegű „Adeverința“-t kapják. Oradea—Nagyvárad, 1928. június 7.
Atyafiságos szeretettel: A püspök helyett Csernák Béla egyházke-
rületi főjegyző.

Tanügyi. 2108—1928. II. KÖRRENDELET. *Valamennyi szatmár-
vármegyei ref. elemi iskola tekintetes igazgatóságának.* A szatmár-
vármegyei revizorátusnak a tanévvégi vizsgálatok tárgyában korábban
kiadott sérelmes rendeletére a mai napon a nagyváradai Inspectoratus
6170—1928. sz. a. táviratilag akként intézkedett, hogy a mi feleke-
zeti iskoláink tanulói saját iskolájukban, saját tanítóik előtt miniszteri
kiküldött elnöklete alatt vizsgázhatnak, vizsgadíjat nem fizetnek a ma-
gánoktatási törvény 110. §-a alapján, minthogy ezen iskoláink régi
nyilvánossági jogu iskolák s amelyeknek igazoló iratai most vannak
a közoktatásügyi miniszterium elbírálása alatt. Felhivom ezen elemi
iskoláink igazgatóságait, ha fenti inspectori rendelettel ellenkező el-
járást fogadatosítana a szatmárvármegyei revizorátus, úgy azt távira-
tilag jelentsék a bucurești közoktatásügyi miniszteriumnak és egyide-
jűleg rendes levélben hivatalomnak. Oradea—Nagyvárad, 1928. június
7. Atyafiságos szeretettel: A püspök helyett Csernák Béla, egyházke-
rületi főjegyző.

Tanügyi. 2154—1928. II. KÖRRENDELET. *Valamennyi Kebelbeli
elemi iskolai Tekintetes igazgatóságának.* Felhivom az elemi iskoláink
igazgatóságait, hogy most a tanév végén el ne mulasszák a szülőket
figyelmeztetni azokra a tudnivalókra, amelyek az 1928. évi Árvaházi
Naptár 76. lapján olvashatók a tanköteles korban levő gyermekek
nyilvántartására és beiratására vonatkozólag. Figyelmeztessék a szü-
lőket azokra a súlyos következményekre, amik az előirt formások
elmulasztásából reájuk hárulnak. Oradea—Nagyvárad, 1928. június 7.
Atyafiságos szeretettel: A püspök helyett Csernák Béla, egyházke-
rületi főjegyző.

Pályázat. A tóti-i (Tăuteu) ref. egyház pályázatot hirdet az üre-
sedésben levő kántor-tanítói állásra. **J a v a d a l o m:** 1. 10 és $\frac{1}{2}$ kat.
h. föld, melyből 4 h. kaszáló. 2. 4 erdő-legelőjog. 3. 28 köből tiszta
buza. 4. Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. 5. Lakás termé-
szetben. **K ö t e l e s s é g e:** a III—VII. vegyes osztályok vezetése. Pres-
biteri jegyzőség. Énekkar szervezése. Lelkésznek minden egyházi do-
logban segédkezés. Pályázati határidő június 30. Az állás választás
után azonnal elfoglalandó. Tăuteu (Tóti) 1928. jun. 5. Presbitérium,

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el,

Megjelent magyar nyelven, csinos kiállításban

Kis értekezés a gyermek életének lelki kölcsönösségeiről

című munka, mely első Romániában, mely a gyermek-lélektant magyar nyelven tárgyalja. Írta: **Dr SPERANTIA JENŐ** a nagyváradai Jogakadémia és Theologia filozófia tanára. Fordították: **Erdős Iván** író és **Wetzenkircher Mór** liceumi tanár. — Tanároknak, tanítóknak, de bárkinek is nélkülözhetetlen mű, aki a gyermekekkel, azok lelkiéletével foglalkozik. A mű románnyelvű kiadása igen keresett és kedvelt szakkönyv, mely a „Casa Școalelor“ (Tanítók Háza) kiadásában jelent meg 1925-ben ötezer példányban s az első kiadás már elfogyott. A mű a szakajtó teljes elismerését vívta ki. — E munkát a közokt. Miniszter Ur 2386—1928. számú ajánlatára nyomattuk ki magyar nyelven, mely szinte pótolhatatlan magyarnyelvű pedagógusok számára. A mű ára **40 Lei** és a portó.

Vizsgai jutalomkönyvnek elemi iskolák alsóbb osztályai részére ajánlom **Csathóné Tóth Mária** igazg.-tanítónő által írt **Tanulságos és erkölcsnemesítő MESÉK ÉS ELBESZÉLÉSEK** című munkát. Az összeg előzetes beküldése mellett ára **12 Lei** francó szállítva. Minden 10 darabhoz 1 ingyen péld. Utánvétes rendelésnél a portót felszámítom.

A tanügyi főhatóság által 6077—1926 és 11.986—1927. szám alatt approbált **román-magyar szövegű iskolai nyomtatványaim** teljesen megfelelnek a legújabb tantervnek, valamint haladást mutató irások és irószerek, melyeket legméltányosabb árak mellett hozok forgalomba.

Megrendelhető: **BÉRES KÁROLY** egyházkerületi könyvkiadónál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-utca 14.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 23

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

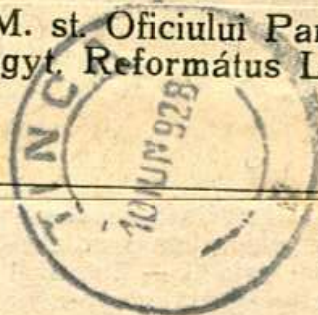
Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 23

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyt. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődeje.

ajánlja saját találmányu szadalmazott

harangjait

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával — Vas harangszerevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 23

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszében

szállít templomi harangokat ga-
rantált békeöntözésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselő: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt..

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Csehszlovák vallás.

Bizony már ilyen is van 1919 óta. Sok csodabogarat is termelt ki ez az év, de ez már a non plus ultrája. Valóságos fából vaskarika, olyan valami, mint amelyet termelhet a túlfűtött nacionalismus vallási téren. Bennünket egyházi lap olvasóit bizonytalansággal érdekel, ezért ismertetem.

A „Csehszlovák vallás kátéja” szerint: Isten nem más, mint az egész világot uraló élő és változhatatlan törvény ereje. Jézus Máriától született [kinek szüzessége legenda]. A Szentlélek, az emberben lángoló lelkesedés és szeretet. Isten személyiségéről, a teremtésről, Jézus Istenségéről nem tanít a káté. Jézus volt az az ember, aki az erkölcsi, — alias — isteni törvényeket a legmélyebben fogta fel és tanította, ez van megírva az evangéliumokban. E törvényekért Jézus életét adta. Példáját kell követni azzal, hogy az élet szenvedéseit türelemmel viseljük s hogy amint Jézus, úgy mi is legyőzzük az emberi gyöngeséget és gonosz-ságot, amelyek rombolásunkra törnek. Erre adott példával lett a Jézus: Megváltó. Ha a Megváltót nem követi valaki, bűnössé lesz, az ilyen ember élete pokol. Ha valaki a pokolból szabadulni akar, meg kell bánni bűneit és elhagyni, akkor a büntől megszabadul. Kegyelem, eredendő bűn stb. elvették.

Ezt az emberi tökéletességre vezető utat nemcsak a Jézus, a legnagyobb próféta mutatta meg, mert Mózes, Sokrates, Mohamed, Zaratustra, Buddha és Konfucius is próféták voltak, ha nem is olyan nagyok, mint Jézus. Vannak a csehszlovák népnek is prófétái: Cyrill, Method, Husz János, Comenius és a nemzeti felszabadítók, Mint Massaryk, Benes stb. A káté 37. fejezete nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a csehszlovák vallás a lelkiismeret szabadságáért, valamint a hit és tudomány teljes meggyezéséért száll sikra, elvei idővel okvetlenül győzni fognak.

amire biztosíték a csehszlovák köztársaság alapítása és jelszava: „Az igazság győz“.

Istentisztelet minden szolgálat, amit Istennek teljesítünk, neki kell szolgálni egész élettel, főleg imádkozással. A legfontosabb Istentisztelet az utolsó vacsora emlékünnepe, mely a gör. kel. és róm. kath. egyházak kevert liturgiája szerint tartatik meg. Azokat a szertartásokat, melyekben az emberek Istennel egyesülnek, szentségeknak nevezik. Ilyen van hét, ép úgy, mint a r. kath. nál.

A káté szerint az egyház feje: Jézus. Az egyház több felekezetre oszlik, melyeknek létjogosultságuk van. A csehszlovák egyházat azok a ker.-ek alkotják, akik Jézus Krisztus tanítását vallják, amint az a hét első zsinatban és a niceai hitvallásban foglalva van és a huszita mozgalom hagyományainak, valamint a mai kulturának megfelel.

A kátéból azt is megtudjuk, hogy az egyházuk három egyházmegyéből áll, melynek feje, egy gör. kel. szerb püspök által felszentelt püspök, a hivek száma félmillió. Papjaik száma 290, kik a forradalom előtt r. kath. papok voltak s most mint nős papok szolgálják a csehszlovák egyházat.

A vallás a csehek amaz animozitásából született, amellyel vannak a katolicizmus iránt, amelyet az ő nemzeti szabadságuk elnyomójának tartanak. Számuk egyre növekszik, de csak a 4 és fél milliót számláló csehek között, a tótok között nincs hive. A komoly ker. csehek azonban ref. vagy ev. lesznek.

[A „Linzer Quartalschr.“ után.]

Peleskey Sándor.

Az új kultusztörvény.

Az állam és felekezetek közötti viszony.

II.

21. cikk. Az ortodox egyház mellett, melynek szervezete speciális törvény által van megállapítva, még a következő történelmi kultuszok existálnak:

- a) A görög katolikus román (egyesült) kultusz;
- b) a katolikus kultusz (a latin, rutén-görög és örmény szertartásu);
- c) a református kultusz (kálvin);
- d) az evangélikus lutheránus kultusz;
- e) az unitárius kultusz;
- f) a gregoriánus örmény kultusz;
- g) a zsidó kultusz (különbéle rítusaival);
- h) a mohamedán kultusz.

22. cikk. Új kultuszok elismertetnek az államban, ha vallásos meggyőződésük és vallás erkölcsi elveik nem ellenkeznek a közrenddel,

a jó erkölcsökkel és az ország törvényeivel és ha szervezeti szisztémájuk, vezetésük és adminisztrálásuk megegyezik jelen törvény rendelkezéseivel. Hogy az elismertetést megnyerjék, be kell nyújtaniok a kultuszminisztériumhoz egy alapszabályzatot, mely magába foglalja a hitvallást, a vallás-erkölcsi elveket, a szervezeti szisztémát, a vezetést és adminisztrálást és miután a szabályzat megvizsgáltatott a kultuszminisztérium által, a törvényhozó testületek approbálásának vették alá. Az új kultusznak adott elismerés ugyanezen úton visszavonható, ha szervei, testületei és tagjai nyíltan szembe helyezkednek e törvény és az approbált szabályzat rendelkezéseivel.

23. cikk. Az újonnan elismert felekezetek jogi képessége csak az ingatlan szerzeményekre és azokra a javakra korlátoztatik, melyek az istentisztelethez (imaházak), az alkalmazottak lakásaihoz és a temetőkhez szükségesek.

A tulajdonjog átirása, vagy betáblázása előtt, az ingatlanokra és javakra vonatkozó szerzési okmányoknak a kultuszminisztérium approbálását kell birniok.

24. cikk. A vallásos egyesületek és működésük a nyilvános gyülekezések és az egyesületekre általában vonatkozó törvények meg­szabásai alatt állanak.

A büntető törvénykönyvben megszabott büntetések terhe alatt teljesen tiltva vannak olyan vallásos egyesületek, melyek a törvénnyel, az állam szervezetével, vagy ennek intézményeivel összeütköző tanokat propagálnak és melyek a rituálék gyakorlása folytán ellentétbe kerül­nének a jó erkölcsökkel és a közrenddel.

Azok a vallásos egyesületek, melyek tagjaik közé befogadnak, vagy beirnak olyan személyeket, kik egy felekezetet elhagytak, anélkül, hogy a 45. §-ban előírt formalitásokat teljesítették volna, büntet­teni fognak a büntető törvénykönyv vonatkozó rendelkezései értelmében.

A vallásos egyesületek működési engedélyeit az erre jogosított hatóságok a kultuszminisztérium véleményezése alapján és értelmében adják meg, akinek az egyesületek kötelesek megküldeni, vagy bemutatni bármilyen a működésükre és szervezetükre vonatkozó okmányt és információt.

A vallásos egyesületek működési engedélye megsemmisíthető ugyanazon úton, az esetben, ha az állam illetékes hatóságai által megkivánt és megállapított feltételekhez szigoruan nem alkalmazkodnak.

25. cikk. Az államnak valamennyi felekezet felett felügyeleti és ellenőrzési joga van, melyet a kultuszminisztérium gyakorol.

Valamennyi felekezet hatóságai kötelesek e minisztériumnak, vagy felhatalmazott delegáltjainak kérésére bármilyen hivatalos okmányt, vagy információt megküldeni, vagy megadni.

26. cikk. Felekezeti hatóságok által híveiknek, vagy alkalmazot­taiknak kiadott összes közérdekű utasítások, vagy rendeletek ugyan­azon időben a kultuszminisztérium tudomására is hozandók.

Ez megtiltja olyan rendeleteknek és utasításoknak a végrehajtását, melyek ellenkeznek a közrenddel, a jó erkölcsökkel, az érvényben levő törvényekkel és az állam biztonságával.

27. cikk. A felekezetek szervezeti szabályzata szerint választott,

vagy kinevezett egyházfők (metropoliták, püspökök, superintendensek stb.) csak a kultuszminisztérium ajánlata alapján Őfelsége a király által adott approbálás és az uralkodó, valamint az ország alkotmánya és törvényei iránti hűségeskü letétele után ismerhetők el és iktathatók be hivatalukba.

Az eskü formula a következő:

Isten előtt hűséget esküszöm Őfelsége Románia királyának és utódainak. Esküszöm, hogy tiszteletben tartom és alárendeltjeimmel is tiszteletben tartom az ország alkotmányát és törvényeit.

Esküszöm, hogy semmi olyan természetű cselekvésben részt nem veszek, mely ellentétbe kerülne a közrenddel, vagy a román állam területi épségével.

Isten engem úgy segítsen!

A felekezetek közhivatalnokai hivatalba lépésükkor illetékes hatóságaik előtt és a kormány egy képviselőjének jelenlétében leteszik Őfelsége a király iránti hűségesküt és az ország alkotmánya és törvényei iránti hűségesküt.

E hivatalnokok esküformulája a közhivatalnokok szervezeti szabályzatának 11. cikkében iratott elő.

Azok, akik e törvény hatálya alá lépéseig még nem tették le az esküt, úgy le fogják azt tenni a kultuszminisztérium által kitűzött terminuskor.

Az eskü letételének körülményeit e törvény végrehajtási utasítása fogja meghatározni.

28. cikk. A felekezetek, a jelen törvény kihirdetésekor már meglévőkön kívül nem kreálhatnak új egyházkerületeket, (egyházmegyéket, superintendensséget), nem változtathatják meg ezek címét, kiterjedését és székhelyét, csak a kormánynak speciális törvénnyel megengedett approbálásával.

29. cikk. A kultuszok és ezek intézményei fenntartásához szükséges költségeket a kultuszok elsősorban saját anyagi ereikből fedezik, melyeket szervezeti szabályzatuk értelmében hoznak össze és kezelnek.

30. cikk. A felekezetek a hivekre adót vehetnek ki, az előző cikkben kimutatott célokra.

Ez adók az állami közegek által is behajthatók, de csupán azon egyházi és kulturális intézmények és követelések számára, melyek e törvény végrehajtási utasításában előírt és megállapított feltételek szerint existálnak.

Ez adókra vonatkozó adatok a kultuszminisztérium és a pénzügyminisztérium rendelkezésére bocsátandók, hogy megvizsgáltsék, ha vajjon a felekezetek alkalmazkodtak-e az e cikkben foglalt rendelkezésekhez.

Hogy állam kincstári közegei által szedessenek be az új intézményekre és követelésekre kivetett esetleges adók, a felekezeteknek el kell nyerniök a kultusz- és finanszminisztérium előzetes approbálását.

31. cikk. A különböző felekezeteknek engedélyezendő államsegélyek arányban lesznek román állampolgár hívők számával az ország egész népességével szemben, az illető felekezetek anyagi helyzetével és valóságos szükségleteikkel.

Ezen segélyek a szükségletek fedezésére adnak, még pedig a részletezett és olyan megállapított szükségletekre, melyek túlhaladják a bevételeket, de sohasem egy globális összeg alakjában.

Ez államsegélyek a kultuszminisztérium által visszavonhatók, vagy felfüggeszthetők azokkal szemben, kik bűnösöknek találtnak az állam biztonsága, vagy rendje elleni agitálásban, vagy e törvény rendelkezéseinek megsértésében.

32. cikk. A klérus jövedelmének kiegészítése és a felekezetek hivatalnokainak fizetése az általános megszabások szerint történik, melyeket a törvény megállapított és összhangban a hivatalnokok fizetéseivel.

33. cikk. Hogy az ezután létesítendő egyházközségek, parókiák, vagy szolgálatot teljesítő klérus fenntartására az államsegélyt el lehessen nyerni, szükséges, hogy városi községekben legalább 400, falusi községekben legalább 200 család tartozzék az illető felekezetekhez. Jól indokolt esetekben a kevesebb számú családdal bíró egyházközségek és parókiák is segélyezhetők. [Folyt. köv.]

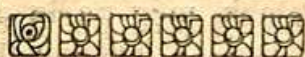

IRODALOM

Béres Károly nyomdájának tetszetős kiállításában a napokban jelent meg dr. *Speranția* Eugén nagyváradi jogakadémiai és gör. kel. teológiai filozófia professzor előkelő tollából egy 106 oldalas kis nyolcadrét alakú füzet, amely úgy a pedagógiai irodalommal foglalkozó szakemberek, mint a műveltebb nagyközönség igényeinek szemeltartásával készülvén, teljes figyelmet és elismerést érdemel. A mű: **Kis értekezés a gyermek életének lelki kölcsönösségeiről** címet viseli. Az igénytelen cím mögött azonban a gyermeklélektani alapismeretek olyan alapos bibliografiai tájékozottsággal, filozófiai elmélyedéssel, megkapó tárgyszeretettel és a laikusok által is könnyen megérthető nyelvezettel megírt kis vademecumját kapjuk, ami fényes bizonyossága annak, hogy az író feltétlen ura kiválasztott tárgyának, bejárta annak mélységeit és közkinccsé tudja tenni azokat a szükséges alapismereteket, amik nélkül a pedagógus csak kontár, de nem művész. A művet a Közoktatásügyi Miniszter ur is ajánlja, de legjobban maga magát ajánlja hasonlíthatatlan előnyei által, A mi romániai teljesen elszegényedett magyar nyelvű pedagógiai szakirodalmunk pedig hálás lehet Erdős Iván és Wetzkenkircher Mór fordítóknak az értékes füzet pompás átültetéséért. Nem sablonképpen, de a művecské átolvasása alapján szerzett tapasztalatból folyólag a legmelegebben ajánlhatjuk mi is ezt a füzetet, nemcsak a tanároknak és tanítóknak, de mindenkinek a figyelmébe, akit a gyermeki lélek misztikus világa érdekel. A füzet 20 konkluziója sok minden rejtélyesnek látszó jelenséget megmagyaráz és a pedagógiai alkalmazásra vonatkozó jegyzetek nélkülözhetetlenül értékesek. A füzet a kiadónál: *Béres Károlynál* kapható és megrendelhető 40 Leier és a portóért.

N. V.

HIREK

A Főtiszteletű Püspök úr sok áldással járó hivatalos látogatásáról, mely Aradról kiindulva az egész utvonalon valószínű diadalmenet volt és amely mindenütt az egyháztagok meleg szeretetét, ragaszkodását váltotta ki és bizonyította meg felejtethetlen ünnepi keretek között, csak a következő számunkban hozunk egységes és összefoglaló jelentést. Ez alkalommal jóleső érzéssel regisztráljuk, hogy a más felekezeti egyházi főhatóságok és egyházközségek, valamint a meglátogatott községek állami és katonai hatóságai, továbbá a különböző kulturális egyesületek vezetőségei szinte tisztelettel és nagybecsüléssel vettek részt mindenütt a Püspök urunknak szóló fogadtatásokon és a mi szeretett Főpásztorunk a sok testi és szellemi fáradsággal járó munkát fiatalos erővel és frissességgel vállalja és végzi.

Ifjusági konferenciák. Julius első napjaiban lesznek a szokásos nyári ifj. konferenciák és pedig a fiúk részére 3—10-én a nagyenyedi Bethlen-kollégium tulajdonát képező Orbói-kastélyban és Tinódi-tanyán, a lányok részére pedig jul. 3—8-án Marosvécsen. Mindakettő három részből áll. A fiuké a kisebb, nagyobb és főiskolások konferenciájából, a lányoké 3—5-ig evangélikáló konferenciából, melyen mindenki részt vehet, 6-án a tanítónők, 7—8-án a leányszövetség zártkörű konferenciájából. A napi ellátási díj 45 lei. Jelentkezni lehet a fiuknak jun. 25-ig *László Dezső* utazó titkárnál, a lányoknak június 20-ig *Otajos László* lelkésznél Brâncovenesti

—Marosvécs, jud. Mures és *Pitder* Mária címére is. Felhívjuk a bibliakörök figyelmét, valamint azokét a lelkésztársainkét is, akiknek gyülekezetében még nincs bibliakör, hogy lehetőleg küldjenek el legalább egy buzgó lelkü ifjút vagy leányt, hogy onnan meggazdagodott lélekkel visszatérve velük megkezdhessék ezt az áldásos munkát.

Lelkészbeküldetés. Május 13. iktatta be *Székelyhidi* Béla álmosdi lelkész *Csokonay* József bagaméri lelképásztort tisztos pásztori hivatalába. Az ünnepélyes aktuson részt vettek a környékbeli lelkészek és az egyházmegye világi tanácsbírói között. Isten áldása legyen az új pásztoron és gyülekezetén.

Lelkészerőkezlet. A nagybányai egyházmegye máramarogocsi lelkészi körének lelkészei június 10-én értekezletet tartottak Halmiban a harangavatási ünnepre összegyűlt lelkészek részvételével. *Bede* László köri elnök előterjesztése alapján foglalkoztak a lelkészözvegyek segélyezésével a kerületi nyugdíjintézzel és a tanítói segélyezésekkel. Mindegyikre nézve az az egyhangú vélemény alakult ki, hogy ezeket az egyetemes érdekű ügyeket egyöntetűen az egész kerületre tartozó érvennyel kell véglegesen rendezni és pedig a nyugdíjintézet életképessé tételével és a tanítói segélyalapnak nemcsak a lelkészek, hanem az egyházak által való növelésével.

Harangavatási ünnepély Halmiban. Lelkes és főlemelő ünnepet ült e hó 10-én a halmi gyülekezet, midőn a helybeli

és az Amerikába szakadt hivek áldozatkészségéből öntetett szép hangu uj harangját avatta fel. Az ünnepségre nagy számmal gyülekeztek össze közelből és távolból. Tizenöt lelkész vett részt, köztük a Csehszlovákiához csatolt máramaros-ugocsai egyházmegye esperese is. Az ünnepség délelőtti alkalmi istenilisztelettel kezdődött. *Szell* György esperes avató imádsága után megkondult az uj harang és felzendült *Tóth* György egyháztág érces hangján *Kürthy* Károly helyi lelkész gyönyörű alkalmi éneke. *Boros* Jenő szatmári lelkész tartott ünnepi predikációt, míg a templomba be nem fért népes gyülekezet előtt *Gy. Kovács* József ombódi lelkész végezte az isteniliszteletet. A szokásos ünnepi közebed után délután kedves műsorú vallásos ünnepély fokozta tovább az emelkedett, lelkes hangulatot. *Bede* László máramarosszigeti lelkész imádkozott, *Movik* Jolánka és *Tóth* György szép vallásos duettet énekeltek, *Debreczeni* István szatmári lelkész predikált, *Csecskedy* Károly szatmári kántor szólót énekelte, egy leány szavalt, még pedig *Poe* Edgar: A harangok c. költeményét adta elő. Délután és este műkedvelő előadás volt azonos műsorral, melyen *Kürthi* K.: Rege a harangról c. költeményét szavalták és *Debreczeni* István. A jövő harangja c. színjátékát adták elő mély hatással.

Nyugtázás. A Szilágypaniton váratlanul elhunyt *Torró* Miklós lelkész özvegyének és árváinak megsegítésére hozzáam a következő adományok folytak be: Veress Imre lelkész Iriny 200, özv. Száva Antalné Nagyvárad 100. Bakos József lelkész Asszonyvásár 300, Hegedüs Albert lel-

kész Szalacs 100, Debreczeni László lelkész Érábrány 500, Benkő Viktor Sombor 50, Nagy Vilmosné Nagyvárad 100 lei. Ez adományokat március 7-én át is adtam özv. *Torró* Miklósnénak, aki hálás köszönettel fogadta azokat. Isten áldása legyen az adakozókon. Zilah, 1928 június hó 4-én. *Kádár* Géza, esperes.

Imreh Zsigmond kolozsvári belvárosi református énekvezér (Str. Cogălniceanu No. 27.) kiadta a román nemzeti himnusz iskolai fali tábláját (95×63 cm.) és ez keménykartonra felragasztva 150 Lei előzetes beküldése ellenében kiadónál megrendelhető.

10,000 lei jutalmat fizetek azon lelkész úrnak, aki *Márton* Anna születési és keresztelési, valamint *Albert* Józseffel kötött házassága anyakönyvi kivonatait rendelkezésemre bocsátja. *Márton* Anna 1830—1860. évek között születhetett, minden más adat ismeretlen. Értesítéseket a Bukaresti ref. lelkészi hivatal București 2. Strada Stirbey-Vodă 9). címére kérek. Horváth Gaudi Anna.

Özvegy lelkészné elhalt férje alább felsorolt könyveit a jelzett áron eladni óhajtáná: „Protestáns Pap“ kötve I—XVI., XVIII—XXIII. évf. kötetek à 150, „Igehirdető“ I., III—VII. évf. kötve à 250, „Igehirdető“ VIII—XIII. évf. füzve à 200, Czelder M.: „Evangy. lelk. tár“ I—V. évf. kötve à 150, Fördös Lajos: Papi dolgozatok 4, 10, 11. évf. kötve à 150, Fördös Lajos: Papi dolgozatok 13, 14, 15, füzve à 100, Révész B.: Orációk s hal. egyh. beszédek kötve 100, Révész B.: Halotti

imádságok kötve 100, Révész B.: Vasárnapi imák kötve 80, Vársárhelyi Lőrincz: Imák 50, Zsilinszky Mihály: A magyar költészet és szónoklat kézi könyve kötve 150, Csiki Lajos: Kátémagy. imádságok kötve 80, Szász Károly: Halotti imák kötve 100, Zurhellen: Kriegspredigten füzve 20, K. Tóth K.: A hit temploma (Új folyam) III. k. füzve 80, K. Tóth K.: Kalászkok az élet kenyeréhez 2. k. kötve à 50, Kupai Dénes: „Egyházi beszédek“ füzve 80, Ferenc József: Unitárius Ágenda füzve 100, Péterfi Sándor: Egyh. szent beszédek I—IV. köt. füzve à 50, Csiky Lajos: Egyházsónoklattan füzve 100, Lukács Ö.: Egyh. beszédek 80, Munkácsi Sándor: Egyh. beszédek I. k. füzve 60, F. Varga L.: Egyházi beszédek II k. füzve 80, Szuhay Benedek: Élőknek a hol-

takról kötve 150, Mitrovics Gyula: Egyh. és szertart. beszédek füzve 80, Gyöngyösy S.: Magyar prot. egyh. szónoklatok füzve 80, Fábián Dániel: Népszerű egyh. beszédei füzve 80, „Az Ut“ 1925. jan.—1926. ápr. füzve 200, Margócsi József: Prot. egyh. beszéd-tár 10. k. füzve à 50, Medgyes Lajos: Eredeti egyh. beszédek I. k. füzve 80, u. a. II. k. kötve 100, Vámosi Pap István: A keresztlyén vallás kötve 80 Lei. Érdeklődők irjanak a ref. lelkeszi hivatalhoz Agriş—Egri u. p. Micula, Szatmármegyé.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Zsigó K. Paptamási. A cikk csak a következő számban jön helyszüke miatt. — **Többeknek.** Lapunk 20. számából már egyetlen feles példányunk sincs.

HIVATALOS RÉSZ

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Ad. 2155—1928 sz. II. Tanügyi. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli elemi iskola tek. Igazgatóságának.* A folyó tanév befejezése tárgyában kiadott 2003—1928., 2108—1928. és a Biharvármegye területén levő elemi iskoláink igazgatóságainak megküldött 2155—1928. sz. körrendeleteim kiegészítéseként közlöm, hogy az évvégi rendes (nem absolváló) vizsgálatokhoz kiküldött kormány biztosok jogköre az ezen iskolai év végén első ízben alkalmazásba vett M. O. T. Végrehajtási Utasításának 124. szakaszából és az e tárgyban kiadott inspektori és revizori rendeletekből megállapíthatólag nem terjed ki tanulóink osztályozására. A több oldalról vett panaszokra azt is hangsúlyozom, hogy a most kiküldött vizsgabiztosoknak nincs napidijra jogigényük, csupán fuvardiját igényelhetnek azok, akik más községekből küldettek ki. A vizsgabiztosok által felveendő jegyzőkönyvek tartalmára vonatkozólag a M. O. T. Végreh. Utasításának 124. szakasza a következő irányelveket tartalmazza: Milyen az iskola menete az összes viszonylatokból nézve és hogy milyen gyümölcssei vannak az oktatásnak művelődési, nevelési és nemzeti szempontból. Ezen jegyzőkönyv teljes szövege a M. O. T. Végreh. Utasításának 125. szakasza második bekezdése értelmében az

iskola jegyzőkönyvi főkönyvébe is beirandó és ezt a vizsgabiztos és az igazgató is aláírja. — Végül mihez tartás végett közlöm, hogy a nagyvárad-i Inspectorátus 6476—1928. sz. a. rendeletet adott ki, hogy a kiküldött vizsgabiztosok a magánoktatási törv. 65. és a végreh. utas. 92. §-a alapján *csak az abszolváló vizsgákon elnökölnek*, a többi vizsgálatokon csak jelen vannak, de nem elnökölnek. Az e tárgyban kiadott rendelet szószerinti román szövege a következő: „România Ministerul Instrucțiunii Inspectoratul Regiunii II-a Școlare Oradea No. 6476—1928. Oradea, 15. Iunie 1928. Prea Sfințite Domnule Episcop, In referire la ad. Dv. No. ad. 2155—1928. avem onoare a Vă răspunde că în înțeleșul ord. Minist. circular Nr. 55629—1928. și în conformitate cu art. 65 din lege și 92 din regulamentul legii inv. particular, delegații ministrului prezidează examenul de absolvire a șc. primare, iar nu și la celelalte clase cu ocazia încheierii anului școlar. Inspector șef. Gh. Bota s. k. șeful serviciului, C. Bunea s. k. [P. H.] D. Sale Domnului Către Episcopia ref. Oradea.” — Oradea—Nagyvárad, 1928 június 14. Atyafiságos szeretettel, a püspök helyett: Csernák Béla, egyházker. főjegyző.

Közigazgatási. 2192—1928. I. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nagytiszteletű Ref. Lelkészi Hivatalnak és Tekintetes Iskolai Igazgatóságnak.* A postai vezérigazgatóság hivatalos küldeményeink postai kedvezményének megvonása tárgyában kiadott rendelete ellen az illetékes Miniszteriumnál kérést nyújtottam be a sérelmes rendelet helyesbitése, illetve visszavonása tárgyában. Az e tárgyban hivatalomhoz érkezett panaszokra vonatkozólag tehát a Miniszteri döntésig türelmet kérek. Oradea—Nagyvárad, 1928. jun. 13. Atyafiságos szeretettel: Püspök helyett Csernák Béla egyházkerületi főjegyző.

Pályázati hirdetés az avasujvárosi [Orașul-nou] ref. kántortanítói állásra, Fizetés: 1. Az egyháztagoktól a belhivatalnokoknak fizetni szokott tiszta búza $\frac{1}{3}$ -ad része 12 hektoliter és 40 liter [10 köböl] búza levonásával, mintegy 14—15 q à 800 lei, annyi mint 12,000 lei. 2. Községi pénztárból évi 150 lei [megszavazva 5,000 lei költségvetésen jóváhagyás alatt]. 3. Helybeli vizimalom szombati vámja bérlete 367 kgr. tengeri à) 500 lei = 1860 lei. 4. 8 öl kemény tűzifa a községtől beszállítva = 8000 lei. 5. Meszelési pénz = 209 lei. 6. Tandij 100 lei, 40 növendék után = 4000 lei. 7. Személyi pótlék állami kiegészítés elnyeréséig 2000 lei. 8. Lakás: 2 szoba, konyha, kamara, istálló, fásszin, kert gyümölcsössel a cinteremben. 9. 7 és fél magyar hold tagos föld, értékelve 4500 lei. 10. Kántori fizetés 35 lei és stóla az e. ker. határozata szerint, mintegy 6000 lei. Összesen 38,745 lei. Kötelesség III—VII. oszt. vezetése, fiuk és leányok együtt. Énekkar, vasárnapi iskola, kántori teendők, az egyházépítő munkában segédkezés, egyházi jegyzőség. Pályázhatnak román vizsgát tett okleveles tanítók. Mellékkereset szövetkezetenél esetleg könyvelői állás, havonta 2 nap a szövetkezetenél,

mintegy 6000 lei díjazással. A pályázati határidő 20 nap. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Pályázati kérvények Oraşul-nou. Jud. Sătmar lelkészi hivatalnak küldendők. 1928. június 12. Presbyterium.

Pályázat kántor-tanítói állásra. A Craidorolt—királydaróci református Egyház pályázatot hirdet kántortanító állásra. I. Javadalom: Kilenc hold föld, melynek adóját az Egyház fizeti. Presbyterium választása szerint vagy Kettőezer Lei lakbér évente, vagy természetbeni lakás, öt darab legeltetési jog [míg az agrárreform a legeltetési jogot el nem veszi a közlegelőből]. Stóla az Egyházkerület megállapítása szerint. Fenti javadalmak a kántorságért járnak. A tanítói javadalom címén pedig: II. Köteles az Egyház a Kerületünkben állami törvények, illetve Egyházkerület által biztosított, elrendelt minimális tanítói fizetésre kiegészíteni a fenti kántori [fizetést] javadalmat, ha az illető felekezeti kántortanítónk is lesz, ha az Egyház megnyithatja a felekezeti iskoláját. Míg a megválasztott egyén csak kántora az Egyháznak — felekezeti iskola híján: — addig az Egyház szavatol a kántori földek hozamaként évi Husz mázsa 30 kgr. tiszta buza évi haszonbért a pótlékképen, míg tanítói javadalmának az iskola felállításával birtokába juthat, ad az egyház évente tíz köböl búzát és hatezer Leit. Javadalom negyedévenként előre fizetve. B) Kötelességek: Ha a felekezeti iskola megnyílik, az osztatlan iskolában az E-ker. törvényes tanterve szerint, mint tanító minden tárgyat tanít és addig is, azután is ellátja az itt felsorolt kántori teendőket: 1. Gyül. ének vezetése köz-, vasár- és ünnepnap i istentiszteleteken, temetésen. 2. Minden iskolában ének tanítás. 3. Egyh. dalárda vezetés. 4. Vasárnapi isk. vezetés. 5. Egyh. jegyzőség. 6. Belmissziói munkában segítség. 7. Lelk. akadályoztatása, betegsége esetén ennek szolg. helyettesítése. 8. Lelk. által kijelölt osztályok, iskolákban vallás tanítás. Csak olyan állami érvényességű okleveles férfi tanítók pályázhatnak, akik az állam nyelvét birják. Pályázati határidő: 1928. július 10. [július tíz]. Tanácsos ugyan lehetőleg a személyes megjelenés, de az egyház uti költséget csak annak a pályázónak fordít vissza, akit személyes megjelenésre külön felhív. Az állás 1928. szept. 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények jelzett egyház lelkészi hivatalához kellően felszerelve küldendők. Craidorolt—Királydaróc Jud. Szatmár megye] 1928. június. Presbyterium,

Pályázat. A tóti-i (Tăuteu) ref. egyház pályázatot hirdet az üresedésben levő kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1. 10 és $\frac{1}{2}$ kat. h. föld, melyből 4 h. kaszáló. 2. 4 erdő-legelőjog. 3. 28 köböl tiszta buza. 4. Stóla az egyházkerület megállapítása szerint. 5. Lakás természetben. Kötelessége: a III—VII. vegyes osztályok vezetése. Presbiteri jegyzőség. Énekkar szervezése. Lelkésznek minden egyházi dologban segédkezés. Pályázati határidő június 30. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. Tăuteu (Tóti) 1928. június 5. Presbiterium.

Megjelent magyar nyelven, csinos kiállításban

Kis értekezés a gyermek életének lelki kölcsönösségeiről

című munka, mely első Romániában, mely a gyermek-lélektant magyar nyelven tárgyalja. Írta: **Dr SPERANTIA JENŐ** a nagyváradi Jogakadémia és Theologia filozófia tanára. Fordították: **Erdős Iván** író és **Wetzenkircher Mór** liceumi tanár. — Tanároknak, tanítóknak, de bárkinek is nélkülözhetetlen mű, aki a gyermekekkel, azok lelkiéletével foglalkozik. A mű románnyelvű kiadása igen keresett és kedvelt szakkönyv, mely a „Casa Școalelor“ (Tanítók Háza) kiadásában jelent meg 1925-ben ötezer példányban s az első kiadás már elfogyott. A mű a szaksajtó teljes elismerését vívta ki. — E munkát a közokt. Miniszter Ur 2386—1928. számú ajánlatára nyomattuk ki magyar nyelven, mely szinte pótolhatatlan magyarnyelvű pedagógusok számára. A mű ára 40 Lei és a portó.

Vizsgai jutalomkönyvnek elemi iskolák alsóbb osztályai részére ajánlom **Csathóné Tóth Mária** igazg.-tanítónő által írt

Tanulságos és erkölcsnemesítő MESÉK ÉS ELBESZÉLÉSEK

című munkát. Az összeg előzetes beküldése mellett ára 12 Lei francó szállítva. Minden 10 darabhoz 1 ingyen péld. Utánvétes rendelésnél a portót felszámítom.

A tanügyi főhatóság által 6077—1926 és 11.986—1927. szám alatt approbált

román-magyar szövegű iskolai nyomtatványaim

teljesen megfelelnek a legújabb tantervnek, valamint haladást mutató íráslapok és írószerek, melyeket legméltányosabb árak mellett hozok forgalomba.

Megrendelhető: **BÉRES NÁROLY** egyházkerületi könyvkiadónál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-utca 14.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 24

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 24

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 24

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszeben

szállít templomi harangokat ga-
rantált békeöntözésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselet: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

A kultusztörvény egyházi végrehajtási utasítása.

Az új vallásügyi törvények életbe léptek és ismeretessékké lettek. E törvények jelentékeny változásokat idéznek elő egyházunk életében, a lekipásztorok teendőiben és a hívek egyrészenek különböző életviszonyaiban. Az eredeti törvénytervezeten történtek ugyan enyhítések, de helyzetünk a törvény előttihez képest nehezebb lett. Új problémák tárulnak elénk, új feladatok várnak megoldásra és új munkaágakban kell gyakorolnunk magunkat. Ezekre irányítást fog adni a nemsokára megjelenő végrehajtási utasítás, de nagyon sok tekintetben még azután is tájékozatlanok maradunk. A végrehajtási utasítások ugyanis jobbadán csak az államhoz való viszonyunkat fogják részletesebben szabályozni és semmiesetre sem adnak utasítást a mi saját helyzetünkre, azokra a körülményekre, melyek között a törvény okozta változások következtében saját egyházi érdekeinket kell védenünk.

A legszembe ötlőbb változások az államhoz és a többi felekezetekhez való viszonyunkban állottak elő.

Az államhoz való viszonyunkban bekövetkezett változások legnagyobbbrészt az egyház egyetemét érintik és így az élén állóknak adnak több gondot, míg a felekezetközi viszony megváltozása a mindennapi életben gyakran előforduló megnyilvánulásaiival az egyes gyülekezetek lekipásztorait és presbyte-reit állítja új feladatok elé. A törvénynek ebben a részében a két leglényegesebb ügy az áttérések és a vegyes házasságból született gyermekek vallásának a kérdése. A törvény az áttérést az eddigi gyakorlathoz képest megkönnyíti, viszont az ellene való védekezést megnehezíti. Az áttérőnek ebbeli szándékát nem a lekipásztor tudja meg legelőbb, mint eddig, hanem

legutóljára. Az áttérő nem jelentkezik többé az elhagyni szándékolt egyház lelkipásztoránál, sőt az állami anyakönyvvezető előtt is csak egyszer kell megjelennie. Mi következik ebből? Az, hogy nekünk: lelkipásztoroknak, tanítóknak, presbytereknek kell éberebbnek lenni és, ha a nyáj eltévedt tagja nem jön hozzánk, nekünk kell jó pásztorként utána menni. Mindenek fölött pedig nagyobb figyelemmel őrködni a nyáj fölött, nemcsak az általánosságban, hanem a lehetőség szerint egyes tagjaiban is, hogy az elveszés útjára ne jussanak. Itt különösen a presbyterekre vár lelkiismeretes kötelességteljesítés. Jól tudjuk, hogy a törvénynek ez a része mit céloz és hogy nem ellenünk irányul, de kellő vigyázat nélkül könnyen káros hatással lehet reánk is.

A másik még bonyolultabb és sok ferde helyzetet teremtő újítás a vegyes házasságból született gyermekek vallásának meghatározása. A törvény 47. cikke szerint a gyermek vallásának megállapítása az apa joga. Most már céltalan dolog arról beszélni, hogy ha a régi reverzális rendszert megszüntették is, ezt a jogot miért nem ruházták a gyermeket nevelő, annak lelkével foglalkozó anyára. De el kell gondolkoznunk e törvény következtében előállható különböző körülmények felől, hogy ezek készen találjanak bennünket. A házastársak tehát az új törvény szerint nem kötelesek megegyezni az esküvő előtt a gyermekek vallására nézve, minek következtében a lelkész kezéből kiesett egy fegyelmező eszköz az egyházhoz hűtlenség ellen. Így számtalanszor megtörténhetik, hogy olyanokra is adja áldását, akik később már nem fogják gyermekeiket az ő vallásában neveltetni. Mindenki elképzelheti, milyen megalázó egy-egy ilyen szolgálat a lelkipásztorra és milyen szégyen tölti el, mikor majd később megtudja, hogy akinek családi életére áldást imádkozott, az nem vele keresztelteti meg a gyermekét. De egyszersmind csorbát üt az egyház tekintélyén is azáltal, hogy módot ad arra, hogy gyermekét ne tegye annak az egyháznak a tagjává, melynek kebelében kért áldást házasi életére.

Nagyon visszás helyzetek állhatnak elő a családok kebelében is. Megtörténhetik, hogy egy ugyanazon családban ugyanazon nemű gyermekek is lehetnek különböző vallásuak. Az apa ugyanigy minden gyermekre nézve külön-külön kell, hogy meghatározza gyermeke vallását. Így előfordulhat az az eset, hogy a férfi a házasi élet kezdetén meglevő békés egyetértésben, készséggel beleegyezik, hogy a fiú gyermek is az anya vallását kövesse. Közben, mire a második fiú is megszületik, vége az egykori boldogságnak s a férfi most már nem akar feleségének

kedveskedni, kívánsága szerint tenni, hanem él a maga jogával és a másik fiát már a saját vallásában akarja neveltetni. Így a legképtelenebb zavarok következhetnek be a gyermekek vallásában. Ezeket megakadályozni sőt megelőzni az egyház kötelessége. Egyelőre legalkalmasabbnak kínálkozik a régi állami hatóság előtt adott reverzálisnak a lelkész előtt kötendő meg-egyezőssel helyettesítése mindenestre az új törvény szellemében és az általa kívánt módon. Olyanformán, hogy az esküvő előtt a férfi — mivel ő határozza meg a gyermekek vallását — megfelelő formában kijelenti, hogy az összes gyermekeit, milyen vallásban fogja neveltetni. Ezzel a fegyelmező hatalom is megmarad az egyház kezében és elejét vesszük a később előfordulható visszasságoknak.

Ez csak egy példa a többi közül, de már ez az egy is világossá teszi, hogy szükség lesz az új törvénynek az egyházkerület által kiadandó végrehajtási utasítására, mely részletesen tájékoztasson mindenkit az új helyzetben bekövetkező feladatok felől.

Debreczeni István.

Püspökünk első egyházlátogató körutja.

Főtiszteletű *Sulyok* István püspök ur Öméltósága a folyó hó 5—17. napjain hivatalosan meglátogatta egyházkerületünk 15 egyházközségét, hogy ott élő református hittestvéreinket, — köztük munkálkodó lelképásztorokkal — otthonukban felkeresve óhajtásaikat, gondjaikat, bajaikat, sokszor nehéz, küzdelmes sorukat közelről megismerje s így maguknak az egyházközségeknek úgy külső, mint belső életéről személyes tapasztalat útján tiszta képet szerezzen.

Látogatásra kerültek 1. a *bánáti egyházmegyéből*: Karánsebes, Lugos, Szapáryfalva, Nagybodófalva, Igazfalva, Béga-monostor és Nagyszentmiklós. 2. a *nagyszalontai egyházmegyéből*: Gyorok, Pankota, Világos [leányegyház], Borosjenő, Borossebes, Csermő, Szentleányfalva és Arad.

A püspököt, kit hivatalos útjában *dr. Szemethy* Géza egyházkerületi tanácsos titkár kísért, az érdekelt egyházmegyék területén az illető esperesek kalauzolták és kísérték végig azzal az eltéréssel, hogy a beteg bánáti esperest e tisztében *Nemes Elemér* tanácsbíró, igazfalvai lelkész helyettesítette.

A vizitációs körut tapasztalatairól s az ezek nyomán kivitelre váró teendőkről főtiszteletű Püspök urunk az egyházkerület folyó évi július 11 én tartandó közgyűlésen fog részletes jelentést tenni. Ehelyütt csupán annyit tartunk kedves kötelességünknek le zögezni, hogy a pontosan előkészített, ékes, szép rendben végbement generális vizitáción látottak és hallottak,

Püspök urunkat általában meglepéssel, benső lelki örömmel és vigasztalással töltötték el.

Megnyugvással látta, hogy pásztor és presbiterium e nehéz időkben is, mindenütt a maga helyén van. Még ahol pásztor nélküli nyájakat talált is, ott is látta mindenütt azokat a buzgó világi férfiakat, kiket Isten lelke támasztott az árva gyülekezetek összetartására.

Lélekemelő látvány volt az a tántorithatatlan hűség, mely — ugyanakkor, mikor a világháborus összeomlásokban az emberi lelkek annyi drága kincse elpusztult, — épségben megmaradt hiveink szívében ősi kálvinista hitökhöz és egyházukhoz.

Jól esett látni a gyülekezetek érdemes lelkészeiben és hiveiben — kicsinyekben és nagyokban — a püspök iránt való mélységes tiszteletnek, de egyben a ragaszkodó szeretetnek is spontán, keresetlen, éppen ezért kedves megnyilatkozásait.

Kisebbségi helyzetünkben vigasztaló volt látni, hogy nemcsak az államegyház és vallásfelekezeti tiszteletreméltó papsága, hanem az állami, katonai és polgári hatóságok, testületek fejei és a társadalom előkelőségei is mindenütt a legnagyobb tisztelettel, megbecsüléssel fogadták, üdvözölték és vették körül apostoli utjában kálvinista keresztyén egyházunk puritán egyszerűségű püspökét

Jól esett megérezni, hogy ez istenáldotta körut gyönyörűséges külső pompájában, bandériumos felvonulásaiban, rózsás-liliomos virágosójében, az üdvözlő beszédek, áldomásos, jókívánó szavak kedves aranyzuhatagában a faji és vallási korlátokon túl és keresztül összedobbantak a szívek az embertestvéri szeretet boldogságos érzésében, melynek ez az egész ünnepség fenséges, diadalmas himnusza volt.

Am e szépséges napok ezer feledhetetlen emléke és kimagasló eseményei közt a leglélekemelőbb látványt U maga nyújtotta, ki hófehér hajjal, de szent hivatásának fiatalos lendületével, — éveinek inkább számát tudva, mint terhét, — állotta és viselte missziói utja fáradságait, naponta néha két-három egyházközséget meglátogatva, mindenütt prédikálva, tisztelgő küldöttségeket fogadva, presbiteri üléseken tárgyalva intve, buzdítva, a testvéri megértést és szeretetet hirdetve, prófétai zengésű beszédekben a lelkeket Istenhez emelve, Illés erejével szólva és járva mint a kötelességtudás élő és feledhetetlen példája.

Nem lehet az, hogy ahol az ő hozsannás, virágnapos utja keresztül vezetett, a lelkeket megülhesse még valaha „a sötétségnek és halál árnyékának” nagypénteki borulata, sőt inkább rendületlenül hisszük, hogy az ő apostoli utjának fényéből gyülekezeteinkre a Krisztusban való lelkiujjászületés husvéti sugarai áradtak s hogy ennek a missziói utnak kegyelmi áldásai végetül minden lelket oda fognak vezetni ahoz a tündöklő diadal-
kapuhoz, melyre oda van írva a halállegyőző Krisztus triumfáló nagy kijelentése: „Ego sum resurrectio et vita — Én vagyok a feltámadás és az élet”!

Dr Szemethy Géza.

A Magyar Zsinat első ülészakának munkája.

Dr Révész Imre nyilatkozata.

A Magyar Zsinat első ülészaka május 9-én kezdett érdemleges munkájába és a vasárnap megszakításával május 16-án délig, tehát hét napon át folytatta azt.

Legnevezetesebb alkotása ez első ülészaknak az egyházi törvénykönyvünk V. és VI. cikkének átalakítása. Mindkettőre nézve egy-egy nagyon alapos munkálat feküdt a Zsinat előtt, az előbbi dr Bernáth Géza v. b. t. t., nyugalmazott kuriai másodelnök, utóbbi a dr Dóczi Imre középiskolai felügyelő nagyszerű szerkesztésében. — Egészben véve ezeket a munkálatokat fogadta el azután a Zsinat az új törvényalkotás szövegéül, azonban a részletekben nem egy módosítást tett rajtuk

Egyházfegyelem.

Az egyházi törvénykezéstről szóló V. t.-c. új szövegében a legfontosabb alkotás az egyháztagok fegyelmezésének részletes beiktatása. Bevezetésül kimondta a Zsinat, hogy az egyházfegyelem a Jézus Krisztustól az anyaszentegyháznak adott kulshatalmon alapul. Az egyháztagok fegyelmezésében hosszas vita után, mely nemcsak a plénumban, de már a szakbizottságokban is órák hosszat rendkívül tanulságosan folyt, a Zsinat végül is nem ment el a fegyelmezés végső fokáig, a kirekesztésig, hanem ehelyett legsúlyosabb büntetésül az egyháztagok számára (az úrvacsorától való eltiltáson is túlmenően) az összes főbbi egyháztagsági jogoktól való megfosztást iktalta törvénybe, (kivéve a templombajarást, gyermekek megkeresztelését és felekezeti iskolába járatását). Törvénybe iktalta azonban egyszersmind a Zsinat azt is, hogy megfelelő megbánás esetén, melyről enyhébb esetekben a presbitérium, súlyosabb esetekben a templomi gyülekezet előtt kell bizonyosságot tenni, az egyháztagok legsúlyosabb fegyelmi büntetései is azonnal hatályukat veszítik. Ugy szintén törvénné lett az is, hogy az egyháztagok elleni fegyelmi bírósági eljárást minden egyes esetben lelkipásztori intésnek és figyelmeztetésnek kell megelőznie s csak ha ez sikertelen marad, vihető az eset a bíróság elé.

Az V. t.-c. szervezetét egyéb tekintetben is igen helyesen és célszerűen módosította a Zsinat. A részleteket nem ismertethetjük, de megemlíjük például azt a nagyon szükséges újítást, hogy az egyetemes konventi bíróságot az új törvény bizonyos esetekben, fegyelmi ügyekben, jogegységi tanács hatáskörével is felruházza. Erre nagyon nagy szükség volt, mert eddig nagyon gyakran megtörtént az, hogy az egyházkerületi bíróságok ugyanazon elvi természetű fegyelmi kérdésekben egymástól eltérő joggyakorlatot követtek. Ilyen ügyekben tehát ezentúl az egyetemes konventi bíróság döntése mintegy kuriai döntvény jellegével fog birni.

(Folytatjuk.)

Előfizetőinkhez! Ismételten és nyomatékosan kérjük a hátraleékos előfizetési díjak sürgős

|| beküldését, mert a lap nyomdaköltségeivel nagy kiadásaink vannak.

A lelkeszi önbiztosítás és egyébek.

A néphit azt tartja, hogy néha a szivárvány felszivja az embereket s a felszivott egyénből, ha fiu volt, mire a másik oldalra jut leány lesz; ha leány volt, fiu lesz. Szóval a szivárványban, míg keresztülmegy, átváltozik. Ilyenformán járt az én önbiztosítási eszmém és indítványom is. Mándi Szabó kollegám, kerületi lapunk 23. számában azt írja, hogy „Óry testvérünk elállott a lelkeszek önbiztosításától”. Nem állottam volna én el kedves kolléga, hanem a vélemények állottak el mellőlem. Én most is jónak találnám az önbiztosítás általam jelzett, megindított, egyszerű, egyenes és biztos, általunk már a temetkezési segély módjában kipróbált gyors módját s ha megvalósulna azt is pártolnám. De úgy járt az én indítványom is, mint a szivárvány által felszivott ember. Meg volna az én indítványom, de már a fiuból leány lett. Lett már belőle nyugdíjintézet megerősítés, majd Foncierás, meg Gazdák B. Szövetkezetes életbiztosítások. Mert mindezeknek célja az önbiztosítás megvalósulása volna. Miután pl. a nagybányai egyházmegyei egyetemes lelkeszértekezlet is a nyugdíjintézet megerősítése által akar célt érni, én véleményemet erőszakolni nem akarva: elhallgattam igaz a dologgal: elhallgattam, mert igen kevesen pártoltak. Ha meg gondolom, hogy azóta megcsinálták az orvosok, most csinálják az ügyvédek — míg mi semmit se csináltunk — elmondhatom: kéretek a közönség nem mosolyogni.

Ezért lettem is aztán közbe dollár nélküli „Dollár”-os; vagyis csináltam a teljesen magyar református jellegű, tiszta kártyával játszó „Dollárnál” biztosítást. Miután némelyek azt mondták, hogy a 100,000 Lei hamar elmegy [kivált, ha megsincs] én örömmel veszem a másikat is. Ma is legegyszerűbbnek találnám az általam jelzett módot. Elpártolásom tehát csak látszólagos. Várakozó állás; várom a történendőket. Akármelyik ut jó. Ráfér a mi ivadékaikra, ha két felől kapnak is valamit.

Szabó M. kollegám a „Dollár”-ról is említést tesz cikkében. Annak utóbbi kikezdésében igen helyesen apostrofálja azt: „Befektetésről ne is essék szó”. Igen helyes, hisz ahoz egy Részvénytársaság kellett: letenni a kauciót, alapítási költségek stb. Márciusba alakulhatott s az első halottja június 5 én lett. Most a második 1400 as csoport gyűl, ha ebből hal meg valaki, ha még nincs ki az új csoport: az elsőből pótolja, szóval ez az ő dolga: a tagra az tartozik, hogy járulékát megkapja. Van óvadék és komoly igazgatóság.

Némi felvilágosításra szorul a kolléga ur azon nyilatkozata, hogy a Dollár 80,000 Lei befizetése után ad 100,000 Leit. Annak a tagnak családja aki most halt meg, mint első halott, fizetett 1020 Lei belépési díjat meg a 100 Leit, tehát 1120 Leiért kap a család 100,000 Leit. 80,000 Leit akkor fizet, ha addig él míg mellőle az 1400 tagból 800 hal meg. Beveszi a tagot 18—79 éves korig és akármeddig él csak 800 tag után fizet, tehát 600 után nem fizet. Így hát, hogy mennyi után adna „Dol-

lár" 100,000 Leit, azt nem tudni, azt a halálozás állapítja meg. Ha fiatal lép be lehet, fizethet 80,000 Leit is, de lehet, nem fizet 2000-et sem és kap 100,000 Leit.

Aztán mi a különbség a „Dollár” és más biztosítások közt? A nyugdíj vagy egyéb biztosítás, ha személyemre történik, halálom esetén családomnak jön, de ha valaki a Dollárnál idősebb családtagját biztosítja, még ő mint biztosító megkaphatja a díjat, azzal magát ő is elrendezheti, az ő biztosítása pedig lesz a családjáé halála után. A 79 éves korig való felvétel ezt lehehetővé teszi. Én pl. biztosítottam egy kötvényen egy 72 éves hozzám tartozót és magamat. Ha az Úr időrendben szólít el bennünket, megkapnám az idős biztosítottam után a díjat, én utánam megkapják az utódaim. Ez nagy előny és nagy különbség. Én a „Dollár” reklamizálásról nem tudok. Hallom, hogy a „Hangyá”-ban hirdettet, abba pedig helyén van, egyebütt nem is tudok. Most engem kértek, hogy az általam írt cikket leközölhessék, de ez utóbbi dolog, mint a kollegám cikkének megírása. Minden új dolog nehezen megy. Igaza van Jánossi Z.-nak mikor egy beszédében azt írja, hogy az erdőn legtöbb a görbe fa. Az emberek közt is legtöbb a ferde gondolkozású ember. Az intézet terjesztése közben akadtam olyan emberre, aki mikor elmagyaráztam neki a dolgot, azt mondta: „tiszteletes ur, talán jobb volna ezen a pénzen sorsjegyet venni!”

Idős szegénysorsú uri ember. A kikkél idősebb családtag is van, csináljanak kettős biztosítást a Dollárnál az idős családtag vagy rokon és a maguk nevére. Minden intézmény úgy erős, ha felkaroljuk azt. Erre pedig a „Dollár” érdemes; kellő utánjárás után állíthatom.

Öry Tamás
lázuri lelkész.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Bede László.

Bede László máramarosszigeti lelkész, lyceumi gondnok, egyházkerületi és egyházmegyei tanácsbíró folyó hó 16-án hajnali fél 1 óra körül életének 54-ik évében elhunyt. Váratlanul szólította magához szolgálóját az Úr, gyászba borítva özvegyét és 4 fiát. 15-én az esti viharban tért haza családjával barátjától, ahol az estét elbeszélgették s a hazafelé menet kilört vihar nyomasztó hatása alatt már rosszul érezték magukat. Azonnal nem tért nyugovóra, minth acsak sejtette volna közeli végét, s később mégis lepihenni akarván az ágya előtt összeesett, s mire az orvosi segély megérkezett már az agonia is a végéhez közeledett.

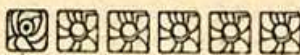
Bede László 1874-ben született Békésen, theologiai tanulmányait Debrecenben végezte, ahol évekig az ottani református főgymnázium vallásstanára volt. Amikor gróf Tisza István, az akkori miniszterelnök, fia mellé olyan nevelőt kért, aki erős kálvinista lelkével megbízható

mentora lesz fiának, a debreceni főgimnázium igazgatósága *Bede* Lászlót ajánlotta nevelőnek. Gróf Tisza István családjától 1900-ban távozott, minthogy a máramarosszigeti lyceum vallásstanárává választotta meg. 10 évi működés után 1910-ben választották meg a máramarosszigeti református egyház lelkészévé s halála napjáig 18 éven át töltötte be mintaszerű buzgósággal és odaadással pásztori tisztét. Az impérium átvételének nehéz idejében nem vesztelte el egyháza és annak dicsőmultu fényes intézményeit bölcsen irányító higgadtságát. A szigeti református egyház nagyon sokat köszönhet ezen higgadt megfontoltságának. Jelleme acélbametszett tipusa volt a becsületes, régi vágású kálvinista magyar embernek. Értékét nemcsak a gyülekezete ismerte, de elismerte a nagybányai egyházmegye is, amikor 1920-ban tanácsbirájává választotta. Óriási munkát fejtett ki a máramarosszigeti református lyceum működési engedélyének visszaszerzésében, ezt azonban szívós és elszánt küzdelme ellenére sem tudta elérni. Puritán jelleme, józan ítélőképessége, önfeláldozó munkája és mindég kész odaadása elismeréseként a Királyhágómelléki Református egyházkerület 1926-ban tanácsbirájává választotta. Lelkének finomságát semmi sem jellemzi jobban, mint, hogy a Máramarosszigeten született Prielle Kornéliának, a magyar színjátszás feledhetetlen művésznőjének emlékére összegyűjtötte a relikviákat és azokból a református főgimnázium könyvtárában valóságos kis muzeumra valót hordott össze fáradhatatlan szorgalommal és a magyar kultúra iránti nemes lelkesedéssel. Éveken keresztül szerkesztette a „*Jó Pásztor*” című vallásos heti lapot.

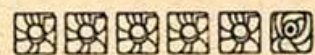
Bede László halála, melyet özvegye született *Török* Mariska és fiai László, Zoltán, József és Lajos, valamint barátainak, tisztelőinek nagy serege gyászol, széles körben keltett mélységes és őszinte részvélet.

Temetése június hó 18-án hétfőn délután 5 órakor folyt le a helybeliek és a vidékiek óriási részvéte mellett s koporsója fölött a református templomban *Csernák* Béla egyházker. főjegyző hirdette hitünk vigasztaló igéit. Vigasztaljon bennünket a viszontlátás, mert „az Isten pedig az Urat is feltámasztotta, minket is feltámaszt az Ő hatalma által” (I. kor. 6—14.)

N. V.

HIREK

A kultuszfőruény szövegének közlését a következő számban folytatjuk.

Lelkészelkeltetés Amacon. Szép, kedves, meleghangulatu örömnapja volt f. hó 17-én az amaci református gyülekezetnek. Ekkor iktatta be új lelkípásztorát: *Siető* Pál volt adorjáni lelkész, *Szell* György a nagybányai egyházmegye esperese. A d. e. istentiszteleten a gyülekezet éneke

után *Szell* György esperes áhítatos imádságban kért áldást a néhány év alatt három lelkípásztorát elveszített gyülekezetre és az új pásztorra. Ezután az új lelkész tartotta meg Csel. 20. r. 24. verse alapján szépen felépített bizonyágtevő beköszönő beszédét. Majd a gyülekezet áldást esdő éneke után *Szell* György esperes beiktatta hivatalába a pásztorát és nyáját egymás köl-

csönös megbecsülésébe ajánlva, melyet ismét gyülekezeti ének követett. Az istentisztelet után a lelkészlakon összegyűlt presbyterek előtt mutatta be az esperes az új lelkészt, átadván neki a hivatali bélyegzőt és a templom kulcsait. E szavakra a gondnok válaszolt egyszerű, megható beszéddel. Délben az új lelkész és felesége látták vendégül a beiktatáson megjelent lelkésztársakat és családtagjaikat. Délután vallásos ünnepélyre gyűlt össze az örvendő gyülekezet nagyja, apaja, a templomba. Közéneke után *Bara* József józsefházi lelkész imádkozott, *Visky* Ferenc egri lelkész pedig *Jakab 1. r. 21.* verse alapján hirdette Isten ígését, majd *Bagossyné* Vakarc Ilona tanítónő szép szólóéneke gyönyörködtette a lelkeket. Utána ismét *Bara* József tartott gondolatokban gazdag szabadelőadást a biblia szeretetéről, *Szilágyi* József helybeli ifjú szavalata után *Katona* Matild köszöntötte az új lelkészt és a szolgálatot teljesítő lelkészeket. *Szép* Kálmán turterebesi lelkész buzgó imádsága után a záró ének hangjai mellett egy kedves örömnappal boldog érzésével oszlott szét az ünneplő gyülekezet.

(V. F)

A Brit és Külföldi Bibliatársulat kiadásában megjelent fordítások száma 606. A legújabb fordítás Márk evangéliuma bari nyelven. Ezt a nyelvet egy az angol fennhatóság alatt álló Szudánban lakó néptözs beszéli. A bibliafordítások száma a fenti számot jelentékenyen meghaladja, mert a Brit és Külföldi Bibliatársulatokon kívül egyéb bibliatársulatok is adnak ki különböző bibliafordításokat.

Gyönyörű ajándék. A szatmári egyház tagjai a múlt évben bevezették templomukba a villanyt. Az oldalkarokat külön egyes családok készítették 2000 leiel darabonként. De még nem volt fedezet a világítást teljessé tevő csillárookra, melyek előállításához tekintélyes összegre lett volna szükség. Ezen a hiányon segített most egyik a gyülekezetben jótekonyságáról és templomszeretéről általánosan ismert házaspár *Kenyeres* István és felesége, kik házasságuk 35-ik évfordulója alkalmából egy hatalmas és díszes 28 lángrú nagy csillárt ajándékoztak, mely mintegy 40 ezer leibe kerül. E gyönyörű ajándék méltó megünneplése életük nevezetes fordulójának és például szolgálhat úgy a nemes indulattal, mint a tekintélyes áldozattal minden gyülekezet tagjainak.

Magyarországi Ref. Nyugdíj és Gyámintézet mellett a közeljövőben *Betegsegélyző Pénztárt* létesítenek, amelynek feladata lesz, hogy az Országos Ref. Nyugdíj- és Özvegy-Árva Gyámintézet rendes és nyugdíjazott lelkészeinek, valamint a többi igényjogosult részére betegségük esetén a betegség gyógyításából kifolyólag felmerült orvosi és gyógyszerköltségeknek a szabályzatban megjelölt mértékben való megtérítése. Jó lenne egy ilyen intézmény létesítéséről minálunk is gondolkodni, mert szivettépő sorsa van amugy is a lelkész-özvegyeknek és árváknak, hát még ha az Isten betegséggel is meglátogatja őket.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Zs. N. Paptamási. Cikke a jövő számba jön.

■■■■ HIVATALOS RÉSZ ■■■■

Református Püspöki Hivatal Nagyvárad.

Tanügyi 2157—1928 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. esperesi hivatalnak.* Jótékony adakozók megrendelése folytán a főhatóságom alá tartozó elemi iskoláink jobb tanulói részére a Minerva kolozsvári könyvkereskedés által megküldött 398 drb. elemi iskolai vizsgai jutalomkönyvet az egyes egyházmegyék területén levő iskolák szerint a következőképen osztottam szét: a bánáti egyházmegye kap 24 drb., a bihari egyházmegye 64 drb., az érmelléki egyházmegye 100 drb., a nagybányai egyházmegye 100 drb., a nagykárolyi egyházmegye 40 drb. és a nagyszalontai egyházmegye 70 drb. könyvet. E könyvek az illetékes esperesi hivataloknak a könyvek címét és darabszámát feltüntető jegyzékek kíséretében még a mai napon postára tetetnek és felhívom az esperesi hivatalokat, hogy ezeket a jutalomkönyveket a hatóságuk alá tartozó iskolák között arányosan szétosztani sziveskedjenek, s a szétosztást feltüntető ívet, valamint az illető iskolák átvételi elismervényét f. évi július 31-ig hivatalomhoz betérjeszteni sziveskedjenek. Oradea—Nagyvárad, 1928. június 21. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

Pályázat a biharpüspöki-i—Episcopia-Bihor ref. presbitérium pályázatát hirdet a II-ik fi-tanítói állásra. **J a v a d a l o m:** 1. Természetben modern lakás mely áll: 3 szoba, konyha, 2 kamara, fürdőszoba és üveges terraszból. A szükséges gazdasági melléképületek és konyhakert. 2. 16 hold szántóföld (1100 négyszögölével) haszonélvezete, melynek adóját haszonélvező fizeti. 3. Készpénz és természetbeni járandóságok helyett 12000 Lei. 4. 4 (négy) méter tűzifa, 5. Esetleges államsegély. 6. Énekszós halottak után stóla egyh. kerületi szabályzat szerint. 7. Két darab jószágra legelőjog. **Kötelesség:** 1. A presbitérium által kijelölt osztályok vezetése. 2. A lelkész vagy a kántortanító betegsége vagy akadályoztatása esetén az istenisztelet végzése. 3. Egyház-építő munkában segédkezés és a vasárnapi iskola vezetése. 4. Énekszós halottak temetése. 5. Vasárnap és ünnepnapokon délelőtt és délután a két harangozás között templomba gyülekező népnek énekvezérül szolgálni. 6. Ének vagy zenekar szervezése és vezetése. Pályázhatnak az állami és egyházi törvényeknek megfelelő képesítéssel bíró férfitanítók, akik katonai kötelezettségüknek eleget tettek. Pályázati határidő, próbaéneklés, orgonázás és választás július 22 én delelőtt 11 órakor. Az egyház csak a megválasztott utiköltségét téríti meg. Allás szeptember 1-én foglalandó el. Teljesen fölszerelt pályázati kérvények ref. lelkészi hivatal címére: Episcopia Bihor [jud. Bihor] küldendők. **M e g j e g y z é s:** Biharpüspöki határálló-más, Nagyváradtól 3 km-re fekszik. Posta, vasuti állomás helyben van s az iskola 4 tanerős. Presbitérium.

Megjelent magyar nyelven, csinos kiállításban

Kis értekezés a gyermek életének lelki kölcsönösségeiről

című munka, mely első Romániában, mely a gyermek-lélektan magyar nyelven tárgyalja. Írta: Dr SPERANTIA JENŐ a nagyváradai Jogakadémia és Theologia filozófia tanára. Fordították: Erdős Iván író és Wetzenkircher Mór liceumi tanár. — Tanároknak, tanítóknak, de bárkinek is nélkülözhetetlen mű, aki a gyermekekkel, azok lelkiéletével foglalkozik. A mű románnyelvű kiadása igen keresett és kedvelt szakkönyv, mely a „Casa Școalelor” (Tanítók Háza) kiadásában jelent meg 1925-ben ötezer példányban s az első kiadás már elfogyott. A mű a szaksajtó teljes elismerését vívta ki. — E munkát a közokt. Miniszter Ur 2386—1928. számú ajánlatára nyomattuk ki magyar nyelven, mely szinte pótolhatatlan magyarnyelvű pedagógusok számára. A mű ára 40 Lei és a portó.

Vizsgai jutalomkönyvnek elemi iskolák alsóbb osztályai részére ajánlom Csathóné Tóth Mária igazg.-tanítónő által írt

Tanulságos és erkölcsnemesítő MESEK ÉS ELBESZÉLÉSEK

című munkát. Az összeg előzetes beküldése mellett ára 12 Lei francó szállítva. Minden 10 darabhoz 1 ingyen péld. Utánvétes rendelésnél a portót felszámítom.

A tanügyi főhatóság által 6077—1926 és 11.986—1927. szám alatt approbált

román-magyar szövegű iskolai nyomtatványaim

teljesen megfelelnek a legújabb tantervnek, valamint haladást mutató íráslapok és írószerek, melyeket legméltányosabb árak mellett hozok forgalomba.

Megrendelhető: **BÉRES KÁROLY egyházkerületi könyvkiadónál**
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-utca 14.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi kivitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év. Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhangjáért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni. 25

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Sirada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4 54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8 500,000

Lelkész urak részére előnyösen teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat 25

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait ⁵

Alapított 1840-ben

a legisztaabb harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Különö hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 25

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszeben

szállit templomi harangokat ga-
rantált békeöntözésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselő: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlőnye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: NAGY VILMOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

A „Lelkészek önbiztosításá”-hoz.

Hivatalos lapunkban megjelent s a lelkeszi kar nyugdíjügyének végleges rendezését célzó cikkek gondos áttanulmányozása után engedjék meg a Lelkész Urak, hogy ezen igen fontos kérdéshez mint világi ember hozzászóljak. Az eddigi cikkektől eltérőleg én számszerű adatokkal igyekszem alátámasztani alanti tervezetemet abban a tudatban, hogy komoly mérlegelés után az eddig megjelent, részben önbiztosítást célzó, részben pedig más biztosító-intézet bevonásával és annak ugynevezett széria-biztosítás alapján nyugvó kalkulációk kizárólag csak felvett gondolatok maradnak és beható vizsgálódás után remélem azt, hogy a további gondolatmenet jelenlegi indítványomat igyekszik megfontolás tárgyává tenni.

Előre bocsájtom, hogy távol áll tőlem az egyházmegyék önrendelkezési jogát érinteni s e kérdésben kizárólag csak annak a szomorú, sivár és kilátástalan helyzetnek a megoldása vezet, amilyen szomorúnak, sivárnak és kilátástalannak tudom és látom a jelenlegi nyugdíjas Lelkész Urak és özvegyek helyzetét.

Hogy a lelkeszi és özvegyi nyugdíjkérdés az érdekeltek által komolyan megoldható legyen, szükséges ahhoz néhány számadat ismerete a kerületi Nyugdíj és Gyámintézet 1927. évi zárszámadásából és az 1928. évi költségvetési előirányzatból.

A nyugdíjintézeti tőke 1927. december 31-iki állaga lei 2.350.900,68 bani volt. Az 1928. évi költségvetési előirányzatban fenntartói járulék és nyugdíjintézeti lelkeszi járulék címen felvétellett 398.500,— lei. Jogositott régi és új tagok befizetéseként 37.500,— lei. Intézeti tőke kamataiból várható jövedelem 258.800,— lei, hátralékos fenntartói járulékokból 153.000,— lei, végül nagypénteki perselypénzekből 3.000,— lei. Az ilyképen előirányzott bevételi tételek végösszege lei 741.800,— tesz ki.

Ezzel szemben a következő kiadási tételek irányoztattak elő: Az 1927. évről kifizetetlen özvegyi nyugdíj hátralék és neveltetési segély címén lei 16,500.—. Özvegyek 1928. évi nyugdíja 9 szer 12,000.— lei összesen 108,000 lei. Árvák neveltetési segélye 1928. évre 6,625.— lei. Előirányoztatott 5 özvegy temetkezési segélye címen à 3,000.— lei, összesen 15 000.— lei. 5 új özvegy nyugdíja à 12,000.— lei, összesen 60,000.—. 5 árva neveltetési segélye à 1,000.— lei, összesen 5,000.— lei és végül 1% kezelési költség a kerületi közigazgatási pénztárt illetőleg lei 30,927.—. Tehát az előirányzott és 1928. évet illető összes kiadások végösszege előreláthatólag lei 242,052. A bevételi és kiadási összegek közötti különbözet mi feleslegként mutatkozna és a folyó év végén a tőkéhez iratnék lei 499,748 at tesz ki. Hangsúlyozom, hogy ezen szám adatok csak a valószínűség alapján állapítottak meg és különösen a kiadási rovatban történhetnek lényeges eltolódások, amennyiben a költségvetés összeállításánál 5 új özvegy és 5 új árva járuléka nyertek beiktatást holott már a folyó évben sajnos eddig 5 lelkész halálozott el és 1 ment nyugdíjba s végül 3 árva szorul neveltetési segélyre.

Ezen szám adatokból arra következtethetünk, hogy a kerületi nyugdíj és gyámintézetnek a terhe állandóan emelkedőben van, mivel kerületünkben nagy számmal vannak az idősebb Lelkészi urak, tehát a nyugdíjazásra váró lelkészek száma szaporodni fog. Ezen emelkedés maga után vonja azt, hogy a jelenlegi helyzetben a nyugdíjas lelkész és özvegy járulékát emelni nem lehet a nyugdíjintézeti tőke esetleges megcsorbitása nélkül, bár a gyakorlat azt diktálja, hogy magát a nyugdíjintézeti tőkét is erősen növelni kell minden évben, mert annak nagysága a lelkészi kar számarányához viszonyítva elenyészően csekély. Már pedig a jelenlegi lelkészi és özvegyi nyugdíj is igazán olyan csekély, hogy az a létminimumnak is csak egy jelentéktelen töredékét alkotja.

Nincs más hátra, mint e kérdés radikális módon való megoldása. Bármennyire is keressük a kivezető utat, az bennünket a centralizáláshoz vezet. Igenis felvetem a kérdést nyíltan, hogy a lelkészi kar egyetemes érdekében nem volnának-e hajlandók az egyházmegyék a jelenlegi gyámoldai tőkéjüket a kerületi nyugdíjintézet tőkéjéhez csatoltatni, hogy ezáltal alkalom nyíljon arra, hogy a jelenlegi szegényletes havi 1,000.— leies nyugdíjjárulék helyett minden nyugdíjas lelkész és özvegy havonként legalább 5,000 lei nyugdíjat élvezzen és a körülményekhez képest a legfontosabb életszükségeit fedezni tudja.

Ugy tudom, hogy a nagykárolyi és bánáti egyházmegyének gyámintézete nincs és így önként felvetődik a kérdés, hogy hol van itt az osztó igazság? Ezzel szemben azt kell mondanom, hogy e differencia már régen kiegyenlítőben van az által, hogy míg a bihari egyházmegyében 8, az érmellékiben 7, a nagybányaiban 22, a szalontaiban 4 özvegy kap a 3%-os özvegyi segélyből, addig a nagykárolyiból 4, a bánátiból pedig egy özvegy sem szorul segélyezésre, pedig a 3% os özvegy segélyt a bánáti lelkészek is fizetik, s ebből a többi egyházmegyék özvegyei részesülnek.

Az egyházmegyei gyámoldai tőkék beolvasztásával elérnénk azt, hogy a központi nyugdíjintézeti tőkénk 2 év alatt 75 8.000,000 leira emelkedne, ha a beolvasztással egyidejűleg a központi nyugdíjjárulék olyan összegben állapítatnék meg, amelyen összeget kitesz a jelenlegi központi és egyházmegyei gyámoldai járulék. Sőt tovább megyek e kérdésben, ha a 3%-os özvegyi segély járulék, mely a kongruából hozatik levonásba, szintén hozzá csatoltatnék az egységesített járulékhöz akkor az összevont és fizetendő a központi nyugdíjintézeti járulék, lelkészenként cca évi 7,000 lei lenne. Így évenként hozzávetőleg 1.420.000 lei folyna be tagdíjból és cca 700,000 lei az egyesített tőkék kamataiból.

Biztosan merem állítani, hogy e terv megvalósítása esetén 2 év múlva már a nyugdíjas lelkész uraknak és özvegyeknek havi 8—10,000 lei nyugdíjat tudna biztosítani a kerületi nyugdíjintézet. Ezen összegből pedig már ugy a nyugdíjas lelkész, mint az özvegy állásához méltóan meg tud élni, sőt ezen járulék 5 év múlva továbbra is emelkedhetik.

Milyen szép dolog lenne, ha az érdekelt egyházmegyék elhatároznák, a gyámintézeti tőkék egyesítését és ezzel a mind gyakrabban nyugdíjra szoruló lelkésztársaikon segítenének és egy nagy kérdőjelet törölnének le az élet fekete táblájáról.

Ne vezessék az egyházmegyéket hiúsági kérdések! A jövőt nézzék, — mert az jobban érdekel mindenkit — és ne a jelent! Ha egy lelkész küzd az élettel addig is, míg aktív tevékenységet fejt ki, akkor még inkább kell foglalkozni a jövő kérdésével. Es más eszköz nem áll rendelkezésre, ezt határozottan merem állítani, mint a tőkék és a járulék-fizetések egyesítése. Így is csak addig oldható meg a kérdés, ameddig a kongruát zavartalanul folyósítják. Tehát jól vigyázzunk és kicsinyesen ne gondolkozzunk. Ha a kongrua folyósítása megakadna, mit érnének a szétagolt töredék tőkékkel az egyházmegyék és kik vállalnák ez esetben a nyugdíjas lelkészek és özvegyek segélyezésének felelősségét? Gondolkozzunk e felett is!

Mielőtt e kérdést felvettem, több lelkész urat megkérdeztem, hogy szabad e ezen ügyet ilyen formában nyilvánosságra

hozni és megfontolás tárgyává tenni. Több oldalról azt a választ kaptam, hogy az egyházmegyék semmi szín alatt nem engedik magukat befolyásolni márcsak azért sem, mert egyrészt a megyei gyámoldai tőkékben magánosok által adományozott pénzek is vannak, más részből pedig mert a tőkék nagy részét idősebb lelkész urak éveken át rakták össze és abból nem részesülhetnek ugyanolyan előnyökben a fiatal lelkész urak, mint az idősebbek. Véleményem szerint ezen okoskodás sem állja meg a helyét, mert egyformán érhet mindenkit baleset és adott körülmények között épügy támogatásra szorulhat egy fiatal lelkészúrs, mint egy idősebb.

Mindezekre tekintettel kérem a lelkész urakat, tegyék sürgősen megfontolás tárgyává a feltárt számadatok alapján a megyei gyámintézeti tőkék beolvasztásának kérdését, mert minél tovább húzódik ez igen fontos ügy végleges rendezése, annál nehezebb lesz kivezető utat találni és addig is csak az elaggott lelkészek panaszos kérvényeit és az özvegyekre jutott lelkész-özvegyek és árvák gondterhes arcait látjuk, keserveit halljuk szegyenünkben és tehetetlenségünkben. Jöjjön e súlyos kérdés megtárgyalása már a legközelebbi kerületi közgyűlés színe elé döntsenek sürgősen, még ma és nem holnap!

— Memento. —

Élőtőke és önmegadóztatás.

I.

A múlt év októberében azzal az indítvánnyal léptem egyházmegyénk egyetemes lelkészértekezlete elé, hogy egy-egy kollegánk elhalálozásakor egyházkerületül adjunk össze valamennyien 500–500 lejt s az eképen összegyűlt kb. 100 000 lejt — temetkezési segély és nyugdíjpótlékot biztosító tőke címén — bocsássuk az özvegy; vagy kiskorú gyermekek rendelkezésére. Annak a nyugdíjnak ugyanis, vagy neveltetési járuléknak, amit a kerületi intézettől nyer az özvegy és lelkészárva, igazán csak a neve nyugdíj s távozlól sem alkalmas arra, hogy csak a legredukáltabb igényt is kielégítse; az a nyomoruság és nélkülözés pedig, ami a családfő halálával szakad a legtöbb lelkész-családra, sokszor megdöbbentő és leirhatatlan. Minthogy e siralmas helyzeten a ker. nyugdíjintézet a maga csekély tőkéjénél s egyelőre inkább tőkeszaporításra irányuló céljánál, végül tagjai hozzájárulásának alacsony voltánál fogva belálható időn belül nem képes enyhíteni: nekünk kell a szükséges összeget a magunk több-kevesebbjeiből előteremteni inkább ma, mint holnap.

Ezt a gondoskodó kötelességet óhajtotta szolgálni s a gyakorlatba átplántálni ilyen segítés forrása akart lenni az a fenti indítvány, amely azonban a megélhetésnek ránk nehezedő gondjaira s az elbirhatatlan teherviselésre való hivatkozás folytán lekerült a napirendről. De alig öt hónap múlva már a „Reformátusok Lapja”-ban, tehát a nagy lelkészi és egyházi nyilvánosság elé került Öry Tamás kollegánk tollából tárgyalás és hozzá-

szólás végett ugyanez az eszme, amely aztán nemcsak a hozzá-
szólásoknak szép sorozatát váltotta ki, hanem már lényeges
módosításokon is ment keresztül. Bizonyságul ama követelmény
mellett, amit ma már szinte minden lelkészkollega érez s ami
már ugyszólván a levegőben van, — hogy végre-valahára véget
vetve a kelleténél hosszabrá nyult tervezgetésnek, vitatkozás-
nak és ingadozásnak, tegyük is már valamit a kitűzött közös
cél megvalósítására, mert az az özvegyi nyomoruság helyyel-
közzel nagyobb, mint megélhetésünknek nyomasztó gondja.

A megvalósítandó cél pedig — egyhangú közmegállapítás
szerint — nem más, mint *a nélkülözhető lelkészözvegyeknek és árvák-
nak, valamint a rokkantság és munkaképtelenség miatt nyugalomba
menni nem tudó agg lelkészkollegáknak korszerű nyugdíjhoz és
megélhetős segélyhez való gyors juttatása.* Ez az az egyedüli cél,
amin már szószátyárkodás vádjá nélkül tovább vitatkoznunk
nem szabad, hanem, amit gyorsan, gyorsabban, sőt azonnal
meg kell valósítanunk. Ez a cél aztán, ami *mindennél* közelebb
és előbb áll hozzánk, túlhaladottá tesz minden más törekvést,
ami akkor az Ory kollegám ajánlotta önbiztosítás, akár pedig a
Magoss és Balajthy proponálta tanítók segélyezése címén vonná
el ettől az egytől a különben is szűkös anyagi erőt.

A célkitűzést, ami már régen megtörtént, mert hiszen magá-
tól adódott, követnie kell aztán az anyagi erők számbavételének,
a cél megvalósításához szükséges eszközök megkeresésének,
a rejtve levő források felkutatásának s a szivek és zsebek
mélyén levő kincsek feltárásának. Szomorú dolog, hogy e tekin-
tetben is még csak a tapogatódzásnál, vagy legfentebb csekély
morzsák osztogatásánál tartunk s az is, ami a kerületi intézet
nyújtotta nyugdíjon felül csöppen, egyházmegyénk szűk erecs-
kén folydogál a szükségletek tengeréhez képest. Az anyagiak
előteremtésére nézve több módozatot hallottunk eddig tárgyalni
és elfogadásra ajánlani. Ezek közül csak kettőt említek meg ez
alkalommal. Az egyikről évek előtt beszélgettünk egyház-
megyénk lelkészértekezleteinek, köri konferenciáinak és össze-
jöveteleinek programpontközötti szüneteiben, vagy vasuton haza-
utaztunkban, nem annyira hivatalosan, mint inkább csak meg-
valósítandó ösztönös óhajtás, ugynevezett „kellene” formájában.
Eszerint a terv szerint minden kerületbeli lelkész 5 éven keresz-
tül évi 12,000, összesen 60,000 lej egyszerismindenkori járulé-
kot fizetett volna a nyugdíjalapra; a befizetett járulék, 180 lel-
készt számítva, kamatos kamataival 15 millióra nőtt volna, ami-
nek kamatja a nyugdíjintézet jelenlegi álladékanak kamatjával
kb. 2 millió lej felhasználható összeget bocsáthatott volna ren-
delkezésre. E tervnek alapvető hibája azonban — amellet, hogy
talán igazán elbirhatatlan terhet rótt volna különösen egyesek
vállaira — az, hogy éppen a valuta legnagyobb bizonytalansága
idején tőkegyűjtés lett volna s hogy most már . . . elkéstünk vele.
A másik planum a Kovács József egyhker. pénztáros ur elkép-
zelése, amely a jelenlegi évi 1500 lej nyugdíjintézeti járulékot
négyeszeresére emelné, hogy az eként előálló tőkeszaporulat

kamatjából már a harmadik évben ugyancsak négyszeres, sőt 60,000 lejes nyugdíj legyen nyújtható. Számításait nem ismerem s így csak azt mondhatom az ő tervére is, amit a fentire vonatkozólag állapítottam meg: még mindig elveszthető tőkének gyűjtése.

Olyan tőkét kell hát gyűjtenünk, azaz tervünk kivitelében olyan tőkére kell támaszkodnunk, amely míg szilárd és megdönt-hetetlen addig állandó s a valutaingadozás közepette is aranybázisú és el nem vész. Ez a tőke pedig a kerületben élő, állásban levő papság, mint örök kimeríthetetlen forrás: élő tőke. E papságnak segítségre megdobbanó szíve-akarata, az élőtőkének kamata: az önmegadóztatás.

Folytatjuk.

A Magyar Zsinat első ülészakájának munkája.

Dr Révész Imre nyilatkozata.

(Folytatás és vége.)

Közoktatás.

A VI. t.-c., mely a köznevelés és a közoktatás szervezetéről szól, szintén sok tekintetben átalakított, főként az új állami közoktatási törvényhozásra tekintettel. Külön fejezetek szólnak az új törvényben a polgári, kereskedelmi és szakiskolákról, valamint a tanítóképző-intézetekről. Itt erős vita volt a tanárok és tanítók vegyes házasságának megengedése körül, melyet a Zsinat utóljára is nagy szótöbbséggel elvetett s nemcsak fenntartotta az eddigi törvény ama rendelkezéseit, hogy református tanítók és tanárok, illetőleg tanítónők és tanárnők csak református vagy evangélikus féllal léphetnek házasságra, de az V. t.-c.-ben kifejezetten fegyelmi vétségnek állapította meg e tilalom megszegését. Különösen érdekes és üdvös intézkedése még az új törvénynek egyebek között az, hogy a tanító-választás ezentul az iskolaszék hármas jelölése alapján történhetik csupán, ami a nagy gyülekezetekben e téren eddig szomorúan felburjánzott korteskedést csaknem egészen ketté fogja vágni.

Tudományügy; kecskeméti jogakadémia; államsegélyek; nyugdíjügy.

E fontos törvényalkotási munkán kívül még egész sereg más nagyjelentőségű határozatot is hozott a Zsinat. Így pl. elvileg szükségesnek mondotta ki a magyar református tudományosság ápolását s arra vonatkozólag az egyház áldozathozatalát. Továbbá kimondta, hogy hajlandó belemenni a nagyon problematikus helyzetűvé vált kecskeméti jogakadémia működésének szüneteltetésébe, de csakis azon esetben, ha a többi vallásfelekezetek is egyidejűleg szüneteltetik a maguk hasonló intézeteit.

Mély sajnálattal vette tudomásul a Zsinat, hogy a testvér erdélyi egyházkerület a bekövetkezett változások miatt nem küldhette el képviselőit.

Kimondotta a Zsinat, hogy a még mindig meg nem felelő mértékű államsegélyeknek és általában az összes anyagi függő kérdé-

seknek mielőbbi rendezése végett a kormányhoz feliratot intéz. Utasította a Zsinat az egyetemes konventet, hogy készítse elő a lelkészi nyugdíj- és özvegy-árva-gyámintézet korszerű reformját, melyre különösen az özvegyi és árvai nyomoruságos ellátmányok felemelése végett égető szükség volna.

További feladatok.

A rendkívül nagy érdeklődést kiváltó lelkészválasztási törvény-reform kérdésében, valamint a belmisszió országos törvényes rendezését illetőleg, végül az egységes liturgia kötelezővé tétele ügyében a Zsinat következő ülészakán fog határozni, mely előreláthatólag az 1929. esztendő április havának második felére fog egybehivatni s legalább két hetet fog igénybevenni.

Minden jó magyar református ember hálát adhat a Szentlélek Istennek a Zsinat eddig végzett jó munkájáért, de egyszersmind buzgón kell, hogy könyörögjön a jó munka méltó folytatásáért óriási fontosságú további feladatai terén.

Hiába zörgetünk.

„*Quem Dii odere paedagogum facere*“ (Kit az Istenek gyűlöltek, tanítónak tették meg.)

Sohasem voltak talán ezek a szavak olyan találóak és igazak, mint a mai időben — Nehezebb viszonyok között s ennyi munkával megterhelve talán sohasem éltek a tanítók, mint amilyen sors a romániai felekezeti tanítóságnak osztályrészül jutott. — Nagy jelentőségű, fontos kulturmunkát végzünk népünk érdekében s az a nép mégis szemet huny nélkülözéseinkkel szemben, panaszainkat már meg sem hallgatja s elviselhetetlen sorsunkat semmivel sem igyekszik könnyebbé tenni.

Népünknek ez a „nem törődöm“ magatartása eddig csak a tanítóság rovására ment, mert a magyar felekezeti tanító megértette a változott viszonyok következtében reá háramló nagy horderejű feladatot s annak teljesítésénél — a nép mostoha bánásmódja dacára, majdnem egy évtizeden át emberül megállotta helyét.

Sokan talán nemis tudják, hogy a magyar református tanító milyen megaláztatásokon s a nélkülözések egész sorozatán esett azóta át? Ruhája napról-napra kopottabb lett, életmódja visszafejlődött, minden emberi igényéről lemondott; látta gyermekét elparlagiasodni, iskola s tudomány nélkül felnőni s ezenkívül szembe nézett minden nap a bizonytalan jövővel, réveteg tekintete szinte látta is már a koldusbótot hátramaradottjai kezében; de azért hűségesen végezte munkáját népének s hitének jövőjéért boldogulásáért.

De tovább nem bírja a nélkülözéseket, ereje s a jövőbe vetett hite végkép elhagyta; a munkás kidől, a munka megáll s egy-egy iskola bezárul.

Gyászos igazság ez!

Utolsó erőfeszítéssel s kétségbeesve kiáltjuk a magyar református hivekhez: „Mentsétek meg iskoláinkat!“

Református Magyar Népem!

Ha nem tudod értékelni azt a nagy kulturteljesítményt, amit tanítód éretted tesz, ha előtted közömbös az, hogy gyermeked felekezeti magyar iskolában édes anyanyelvén tanulja meg őseid hitét s apáid nyelvét; ha mindez előtted semmi, úgy indulj szánalomra, könnyőreletességre s szólaltasd meg jobbik énedet annak a sok szenvedésnek, küzdésnek s nélkülözésnek látlára, amelyben felekezeti tanítód él.

Értsd meg, hogy elérkezett a tizenkettedik óra! Apáid hite, őseid nyelve veszélyben forog! Ha nem segítsz, úgy ma-holnap megszólal a halálharang iskoláid fölött s ősapáid nehéz verejtéke árán felállított s az idők viharai között fenntartott iskoláink kapui örökre bezárulnak gyermekeid előtt.

Eltudnád-e viselni lelkedben ezt a nagy felelősséget, nem fordulnál-e meg sirodban is, ha utódaid átka zavarná haló poraidat?

Kelj fel a cselekvésre s ne várd be, hogy a halálharang rémes kongása ébresszen fel aluvásodból!

Kérő s esdő szavunkkal a lelkész urakhoz is fordulunk.

Szeretettel kérjük őket, segítsenek rajtunk, tegyék ügyünket a magukévá s próbálják meg minden elképzelhető módon jobb belátásra bírni hiveinket, mert a nép tud fizetni, ha akar.

Ami a lelkészi kongrua egy bizonyos részének átadását illeti, azt mi nem fogadhatjuk el.

Hogy miért? Azt már e lap 9-ik számában részletesen kifejtettem s felfogásomnak helyességét igazolták a lelkész urak tollából megjelent cikkek is.

A többek között utalok Nagy Lajos felsőbányai lelkész ur cikkére s vele együtt én is azt mondom, hogy valóban jó volna, ha a lelkészek államsegélyüknek 25%-át átadnák, mert azzal mindenütt meg lenne oldva a kérdés s ami fő, a tanítóság teljes megelégedésére. Minthogy azonban a szóban levő 25%-ról a jelek szerint minden lelkész nem mondhatja le, így ez az igazán dicséretre méltó indítvány sem nyerhetne ebben a formájában megvalósulást.

De mi lesz akkor, ha a papi államsegély — esetleg — elmarad s a lelkészi és tanítói fizetéssel egyszerre a hiveket kell megterhelni? Azok az emberek, akik ma a tanítónak sem szolgáltatják ki díjlevél-szerinti járandóságát, vajjon hajlandók lesznek-e a máról-holnapra megnagyobodott teher önként való hordozására? Vagy a törvény tekintélyére fogunk velük szemben támaszkodni?

Én azt hiszem, jobb lenne most felvenni a harcot a még leküzdhető ellenállással szemben s kitartással, szeretettel addig dolgozni, hogy a tanítói fizetések minden egyházban rendezve legyenek.

Ennek a nagyfontosságú célnak az érdekében minden áldozatot meg kell hozni s nem szabad visszariadni a reánk váró munka nehézségeitől, vagy fásult előítélettel elejteni az ügyet. A dolgot mindenestre meg kell kezdeni s az első sikertelenségtől nem kell elcsüggedni s én hiszem, hogy a kitarló munka sikere nem marad el.

Nem kívánjuk mi azt, hogy fizetésünket mindjárt olyan arányban javítsa fel az egyház, mint amennyit a lelkészi államsegély 25%-a je-

lentene; megelégednénk mi azzal is, ha személyenként havi 1—1 ezer lei fizetésjavítást kapnánk.

Még csak azt kívánom itt megjegyezni, hogy amit leírtam, az nem csupán a magam véleménye, hanem a bihari és érmelléki egyházmegye sok tanítójának egyhangú megnyilatkozása.

Kívánatos volna, hogy úgy a lelkészek, mint a tanítók részéről többen is szóljanak hozzá e kérdéshez s közös megállapodásra jutva, minél előbb kezdjük meg a tanítók anyagi helyzetének feljavítására irányuló nagyjelentőségű munkát.

Tegyen mindenki annyit, amennyi tőle telik s ahogy a helyzet parancsolja!

Cselekedjék mindenki a felebaráti szeretet parancsa szerint, úgy, mintha a maga érdekében cselekedne.

Sorsunk közös, az életben sok tekintetben egymásra vagyunk utalva, jöhet olyan idő, amikor szükség lehet a viszontszolgálatra is. „Hodie mihi, cras tibi.“

Paplamási.

Zsigó Károly.

Az új kultusztörvény.

Az állam és felekezetek közötti viszony.

II.

34. cikk. Azok a felekezetek, melyek államsegélyt kapnak, jövedelmükről és kiadásaikról való elszámolásukat a kultuszminisztérium rendelkezésére bocsátják, ki ellenőrzi az engedélyezett összegeket, hogy vajjon rendeltetésüknek megfelelően és az autonom jelleggel bíró intézményekre vonatkozó számviteli törvény respektálásával használták-e fel őket.

Az e cikkben előírt ellenőrzés egy speciális szabályzat alapján fog történni, melyet a kultusz- és pénzügyminisztérium együttesen állítanak össze.

35. cikk. A klérus összes tagjainak és a felekezetek bármilyen kategóriájú hivatalnokainak az állam által szubvencionált állásokba való kinevezése a kultuszminisztériummal közöltetik.

36. cikk. Azok az egyházi rendek és kongregációk, melyek a román állam területén existáltak már e törvény kihirdetése előtt, megtartják jelenlegi házaikat és kolostoraikat, ha az érvényben levő törvények feltételeit teljesítették és főnökük, (provinciálisuk) valamint tagjaik román állampolgárok és az országban fognak lakni.

E feltételek teljesítésére a kultuszminisztérium határidőt tűz ki.

Új rendházak és kolostorok csak a kormány autorizációjával nyithatók. Új rendek és kongregációk az országban csak a törvény alapján telepedhetnek le.

37. cikk. A megszűnt felekezetek vagyona az államra száll.

38. cikk. A patronátus intézmény — bármilyen kategóriájú — jogaival és kötelelességeivel együtt minden kárpótlás nélkül megszűnik és így is marad.

39. cikk. Az egyházi javak és ingatlanok (templomok, papi laká-

sok és járulékaik) jogi helyzete, melyek jelen törvény kihirdetéseig patronátusok voltak, verifikáltatik és esetleg rektifikáltatik a telekkönyvben a következő elvek szerint:

a) ha a verifikálás alkalmával megállapítást nyer, hogy ez ingatlanok és javak a helyi egyházközséghez tartoznak, úgy ezek teljes birtokában és tulajdonában maradnak;

b) ha megállapítatik, hogy patronushoz tartoznak, legyen ez az állam, vagy valamely intézmény (megye, község), vagy magános — úgy ezek tulajdonában maradnak, de a helyi egyházközség birtokában;

c) ha a magános patronus, személyesen patronusi jogot tart, de eltűnt, az ingatlanok és javak tulajdona az államra száll, míg a birtoklás a helyi egyházé marad;

d) ha valamelyik helybeli egyházközség javainak és ingatlanainak patronusa az állam és az egyházközség törvényes uton, vagy a hivek elfogyása miatt megszűnt, úgy e javakkal az állam szabadon rendelkezik, míg ha a patronus magános volt, ez a kultuszminisztériummal egyetértésben fogja tulajdonát előirányozni a felekezet általános szükségleteire. Ez elvek alkalmaztatnak az esetben is, ha a felekezeteknek más intézményeiről és alkotó részeiről van szó, mint az egyházközségekről. Az e cikkben előirt verifikálást a kultuszminisztérium kérésére azon területi törvényszékek fogják végezni, melyek területén vannak ez ingatlanok és javak, miután az érdekelt felek is meghívottak.

Az államot a kultuszminisztérium képviseli.

A törvényszék határozatát a közléstől számított 15 napon belül meg lehet felebbezni.

A végleges határozat megküldetik azon bírósághoz, hol a telekkönyvek vannak, hogy a megerősítés, vagy a megfelelő rektifikálás megtörténjék.

40. cikk. Az egyházi szervek levelezése az állam hatóságaival román nyelven történik.

A felekezetek közötti viszony.

III.

41. cikk. Egyik felekezet tagjai sem kényszeríthetők, hogy hozzájáruljanak más felekezet fenntartásához.

42. cikk. Valamely felekezet lelkészei egyházi szolgálatokat és ceremóniákat csak saját felekezetük hiveinek tehetnek.

E rendelettől való eltérés csak abban az esetben lehetséges, ha valamely felekezet hivei, kiknek abban a helységben nincs lelkészük, ők maguk kérnék abban a helységben lévő más felekezet lelkészét és csakis végső szükségben és sürgősség esetén.

43. cikk. Az alkotmány az összes állampolgároknak garantálván a lelkiismereti szabadságot, bárkinek joga van bármelyik felekezethez tartozni.

44. cikk. Bárki, ha betöltötte életének 18. élet évét, egyik felekezetből a másikba léphet át, e törvényben megállapított formák figyelembevételével. E jogot nem élvezik azok, kik olyan betegségben szenvednek, mely őket szabad akaratukban megakadályozza.

(Folytatjuk.)

H I R E K

Az egyházkerületi közgyűlést megelőző bizottsági gyűléseket a következő napokra hívta össze a Főliszteleti Püspök ur. Julius hó 4-re a tankönyvkiadó és segélyosztó bizottságot. Julius hó 10-re pedig a kulturadó, a tanügyi, a nyugdíjvéghajtó és a missziói bizottságot, továbbá az esperesi értekezletet. A bizottsági gyűlések színhelye az újvárosi tanácsterem és a Főliszteleti Püspök ur hivatali szobája, a missziói bizottság és az esperesi értekezlet pedig a Tanítónőképzőintézet dísztermében tartatik.

Főlvételi pályázat. Aiud — Nagyenyedi református tanítóképző intézetbe, amely I—VII. osztályu, az 1928—29. ik iskolai évre főlvételért folyamodni lehet július 15-ig. Az első osztályba azok vétetnek föl, akik legalább négy elemi osztályu végzettséggel rendelkeznek, szeptember elsején 12—15 éves életkorban vannak és tanítói pályára alkalmasak. A többi II., III. és IV. osztályba való főlvételnél a megfelelő életkor (1—1 évvel több) és előtanulmány (megfelelő középiskolai osztály elvégzése) szükséges. A többi osztályokba (V., VI. és VII.) csak kivételesen miniszteri engedéllyel vehetők fel új tanulók. Folyamodók a szükséges okmányokat terjesszék be, így a születési okmányt, iskolai bizonyítványt, állampolgársági igazolványt. Az új növendékek főlvételi vizsgálatot tesznek. Szegénysorsu, jó tanulók segélyben részesülnek,

ezidőszerint 10 ingyenes hely van rendszeresítve. Részletes Tájékoztatót az igazgatóság megkeresésre küld. Aiud—Nagyenyed, 1928 június 10. *Fejes Áron*, igazgató.

„Ait“. Idézőjelbe teszem Biharvármegye ezen nyugati határszéli református községének a nevét. Néhai való jó Bagdi János volt ennek a lelkésze több mint három évtizeden keresztül. Másfél nemzedéket nevelt ő itt fel szigoru, de igazságos kálvini fegyelemben. Az ő halálával megürült lelkészi állást jun. 24-én töltötte be a gyülekezet, megválasztván „*egyhangu meghívással*“ lelkészéül Balogh Mátyás nagyzerindi lelkész e. m. tanácsbíró. Ennek az egyháznak a szomszédsága inficiálva van a díjlevél-csonkítás ragályos babulusával. Minden lelkészi állás megüresedésével keresik, ki az olcsóbb. Ennek az egyháznak a tagjait is figyelmeztették. „Itt a jó alkalom, alkudjatok“. Miért alkudjunk, mondták ők, hiszen néhai öreg lelkészünk egész életén át alig keresett egy házat és pár hold földet. Néh. Bagdi János puritán nevelése meglátszik ezen a népen. Az „*ismusok*“-nak nem is hazája. Szemforgatás helyett, becsületes őszinteséget és egyenességet örökölték lelkészöktől. Legyen Isten áldása a gyülekezeten és új lelkészén.

Néhai Bokross Benedek hegyközsáldobági lelkész árván maradt leányai a következő sorok közlésére kérték lapunkat: „Édesapánk Bokross Benedek református lelkész elhalálása miatt nővéremmel együtt Nagy-

váradra költözünk. Kérjük a Nagylisztelelű Lelkész urakat, ha tudnak községeikben olyan szülőket, akik gyermekeiket iskoláztatás végett Nagyváradra adják, úgy értesítsék őket, hogy mi teljes ellátásra kis leányokat, valláskülönbség nélkül elvállalunk. A feltételeket levélbeli megkeresésre közöljük. Kérjük az értesítéseket Bokross Mária címére Oradea—Nagyvárad, Kórház-utca 39. sz. alá küldeni. Mivel megélhetésünk nagyon nehéz, kérjük a Lelkész urak szíves pártfogását“.

Genfben többször kifejezett óhajnak engedve, az egyik reformátustemplomot június 1. től reggel 8-tól 17 óráig naponta nyitva tartják.

Riss Áron püspök halálának huszadik évfordulója alkalmával a debreceni egyház presbytériuma több presbyter indítványára emlékünnepelet rendez. Ennek az ünnepségnek a megrendezésével a presbyterium Uray Sándor lelkész elnökletével egy bizottságot bízott meg, melynek tagjai Molnár Ferenc, Kondor Kálmán, Erdélyi Sándor és Juhász Nagy Sándor.

Az Amerikai Magyar Ref. Lelkészegyesületbe 57 lelkész tömörült eddig. Elnökké id. Kalassay Sándort, ügyvezető titkárrá Bogár Lajost választották meg.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

■ ■ ■ H I V A T A L O S R É S Z ■ ■ ■

Református Püspöki Hivatal Nagyvárad.

Tanügyi: 2192—1928. II. szám. **KÖRRENDELET.** *Valamennyi kebelbeli Nt. Református Lelkeszi Hivatalnak és Tekintetes Iskolai Igazgatóságnak.* A postai vezérigazgatóság hivatalos küldeményeink postai kedvezményének megvonása tárgyában kiadott rendelete ellen benyújtott kéresemre a posta- és táviráda igazgatóság 52078-1928. sz. alatt a sérelmes rendeletet visszavonta és így hivatalos postai küldeményeink további portómentes szállítása biztosítva van. Ezen miniszteri rendeletet a nagyváradai postaigazgatóság 7884—1928. sz. alatt táviratilag közölte az összes alárendelt postahivatalokkal. Oradea Nagyvárad, 1928. június 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

Tanügyi: 2146—1928. II. szám. **KÖRRENDELET.** *Valamennyi kebelbeli Nt. Iskolaszéki Elnökségnek és Nt. lelkészi hivatalnak.* A statisztikai gyűjtőlapok 3—3 példányát minden egyházközség címére a mai napon szélküldettem. Kérve azok szabályszerű kitöltését szíveskedjenek az egyik példányt a lelkészi hivatal irattárában megőrizni, a második példányt az esperesi hivatalokba beküldeni, a harmadik példányt pedig hivatalom részére legkésőbb július hó 15-ig felterjeszteni. A pontos adatgyűjtés hangsúlyozásával tiszta és olvasható bejegyzéseket kérek, hogy hivatalomnak az összesítés elkészítésénél fennakadása ne legyen. Az iratok felterjesztésére hivatalom által megállapított terminusok általános elhanyagolásának és figyelmen kívül hagyásának szomorú tapasztalatából folyólag figyelmeztetem az illetékes-

ket, hogy e tárgyban újabb felszólítást közölni nem fogok, hanem a mulasztókat további eljárás végett az illetékes espereseknek bejelentem. Oradea—Nagyvárad, 1928. június 27. Atyafiságos szeretettel Sulyok István s. k. püspök.

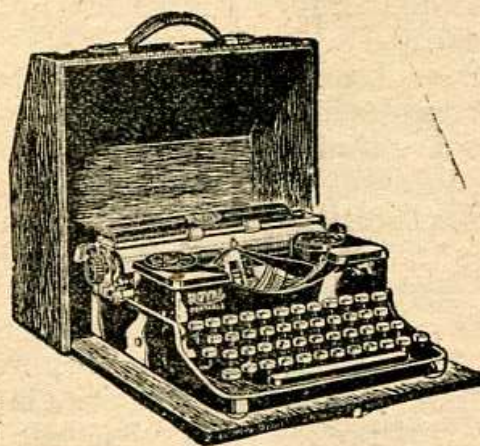
Pénzügyi: 3147—1928. III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Esperes, Lelkész és Segédlelkész uraknak.* Felhívom az alant felsorolt egyházközségek Lelkész és Segédlelkész urait, hogy a múlt hó 25-én kelt 1933—1928. III. sz. körrendeletemben beküldeni kért globális adó kifizetését igazoló eredeti Chitanjákat hivatalomhoz azonnal küldjék be. Ismételten figyelmeztetem az érdekelteket, hogy egyetlen egy globális adó hiánya miatt is megtagadják az egész államsegély kifizetését és így az igazolások be nem küldéséből a lelkészi karra hárul az anyagi veszteség. Ant, Börvely, Bihar, Nagybodófalva, Csávós, Csomaköz, Dara, Domahida, Biharpüspöki, Gyanta, Kaplony, Nagykolcs, Lázári, Lugos, Mosnica, Patóháza, Kispereg, (s. lelk.) Poklostelek, Pósalaka, Pusztadaróc, Biharfélegyháza, Nagyszalonta, Nagyszántó, Szentjobb, Hegyközszentmiklós, Szatmárnémeti, Szapáryfalva. Oradea—Nagyvárad, 1928. június 27. Atyafiságos szeretettel Sulyok István s. k. püspök.

Pénzügyi: 3148—1928. III. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Esperes, Lelkész és Segédlelkész uraknak.* Felhívom az érdekelt Lelkész és Segédlelkész urakat, hogy az 1929. január 1-től folyósítandó államsegély költségvetésének összeállításához és felterjesztéséhez szükséges alábbi adatokat hivatalomhoz f. évi augusztus hó 1-ig terjesszék fel. Mindazon államsegélyt élvező Lelkészek, akiknek családjában a családi pótlék emelkedését létrehozó változás történt (gyermek születése) és ezen változás után családi pótlékban a f. évben még nem részesültek, azt hivatalos polgári anyakönyvi kivonat csatolása mellett jelentsék be. A korpótlékok emelkedésének igazolására mindazon Lelkészek, akik a f. évben korpótlékcyclust betöltöttek és a jövő év januárjától a magasabb államsegélyre van joguk, hivatalom névszerint fogja felhívni. Kérem addig is egy román nyelvű esperesi bizonyítvány beszerzését, amely a lelkészi, illetve segédlelkészi szolgálat kezdőpontját, tehát a korpótlék jogosultságát igazolja. Oradea—Nagyvárad, 1928. június 27. Atyafiságos szeretettel Sulyok István s. k. püspök.

Pályázat. A biharpüspöki-i—Episcopia Bihor ref. presbitérium pályázatot hirdet a II-ik fi-tanítói állásra. **Javadalom:** 1. Természetben modern lakás mely áll: 3 szoba, konyha, 2 kamara, fürdőszoba és üveges terraszból. A szükséges gazdasági melléképületek és konyhakert. 2. 16 hold szántóföld [1100 négyszögölével] haszonélvezete, melynek adóját haszonélvező fizeti. 3. Készpénz és természetbeni járandóságok helyett 12000 Lei. 4. 4 [négy] méter tűzifa, 5. Esetleges államsegély. 6. Énekszós halottak után stóla egyh. kerületi szabályzat szerint. 7. Két darab jószágra legelőjog. **Kötelesség:** 1. A presbitérium által kijelölt osztályok vezetése. 2. A lelkész vagy a kántortanító betegsége vagy akadályoztatása esetén az istenisztelevégzése. 3. Egyház-építő munkában segédkezés és a vasárnapi

iskola vezetése. 4. Énekszós halottak temetése. 5. Vasárnap és ünnepnapokon délelőtt és délután a két harangozás között templomba gyülekező népnek énekvezérül szolgálni. 6. Ének vagy zenekar szervezése és vezetése. Pályázhatnak az állami és egyházi törvényeknek megfelelő képesítéssel bíró férfitanítók, akik katonai kötelezettségüknek eleget tettek. Pályázati határidő, próbaéneklés, orgonázás és választás július 22 én delelőtt 11 órakor. Az egyház csak a megválasztott utiköltségét téríti meg. Allás szeptember 1-én foglalandó el. Teljesen fölszerelt pályázati kérvények ref. lelkészi hivatal címére: Episcopia-Bihor [jud. Bihor] küldendők. **Megjegyzés:** Biharpüspöki határállomás, Nagyváradtól 3 km-re fekszik. Posta, vasuti állomás helyben van s az iskola 4 tanerős. Presbitérium.

Pályázat. A hegyközszentimrei református egyház orgonista-kántor tanítói állására ezennel pályázat hirdettetik: Javadalom: 1. 24 kat. hold szántó föld haszonélvezete, melyből $7\frac{1}{2}$ kat. hold egyházi, $16\frac{1}{2}$ kat. hold agrár föld. Az egyházi föld adóját föld tulajdonos egyház, az agrár földekét ellenben haszonélvező tanító fizeti. 2. 3 szoba, konyha, speiz, pince stb. melléképületekből álló modern lakás és konyhakert haszonélvezete. 3. 3 öl tűzifa az egyh. erdejéből beszállítva. 4. $\frac{5}{8}$ faizás és legeltetési jog haszonélvezete. 5. 2 mm. búza. 6. Kézpénz 6000 lei évnegyedes részletekben előre fizetve. 7. 1 mm. búza a község magtárjából ismétlő iskolások tanításáért. 8. Stóla egyh. ker. megállapítás szerint. **Kötelesség:** Egyházi és állami tanügyi hatóságok rendeletei, illetve utasítása szerin'i tanítása I—VII. oszt. fiu növendékeinknek. Ismétlősök tanítása. Orgonista-kántori teendők ellátása. Egyházi jegyzőség. Akadályoztatás, illetve betegség esetén, ugyszintén kanonikus órákon lelkész helyettesítése. Énekar szervezése és vezetése. Belmissziói munkálatokban a lelkésznek segédkezés. Katonai szolgálati viszonyokat igazoló okmányokkal, ugyszintén román vizsgálatokat tanustló bizonyítványokkal, tanítói oklevéllel, jelen hirdetés megjelenése után kelt szolgálati bizonyítvánnyal ellátott pályázatok jelen hirdetés megjelenésétől számított 15 nap alatt a hegyközszentimrei református lelkészi hivatalhoz küldendők. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. Santimreu, 1928. június 18. Presbitérium.

Lelkész Urak figyelmébe!

Az amerikai

» **Royal Portable** «

írógép egyváltozatos modellje.
Tökéletes, tartós, jó és hordozható.
Kiválóan alkalmas minden irodába.

Vezérképviselet:

GOLDSTEIN, ORADEA
Str, Avram Iancu 5. Telefon: 2-97.

Megjelent magyar nyelven, csinos kiállításban

Kis értekezés a gyermek életének lelki kölcsönösségeiről

című munka, mely első Romániában, mely a gyermek-lélektan magyar nyelven tárgyalja. Írta: **Dr SPERANTIA JENŐ** a nagyváradi Jogakadémia és Theologia filozófia tanára. Fordították: **Erdős Iván** író és **Wetzenkircher Mór** liceumi tanár. — Tanároknak, tanítóknak, de bárkinek is nélkülözhetetlen mű, aki a gyermekekkel, azok lelkiéletével foglalkozik. A mű románnyelvű kiadása igen keresett és kedvelt szakkönyv, mely a „Casa Școalelor“ (Tanítók Háza) kiadásában jelent meg 1925-ben ötezer példányban s az első kiadás már elfogyott. A mű a szaksajtó teljes elismerését vívta ki. — E munkát a közokt. Miniszter Ur 2386—1928. számú ajánlatára nyomattuk ki magyar nyelven, mely szinte pótolhatatlan magyarnyelvű pedagógusok számára. A mű ára 40 Lei és a portó

Vizsgai jutalomkönyvnek elemi iskolák alsóbb osztályai részére ajánlom **Csathóné Tóth Mária** igazg.-tanítónő által írt

Tanulságos és erkölcsnemesítő MESÉK ÉS ELBESZÉLÉSEK

című munkát. Az összeg előzetes beküldése mellett ára 12 Lei francó szállítva Minden 10 darabhoz 1 ingyen péld. Utánvétes rendelésnél a portót felszámítom

A tanügyi főhatóság által 6077—1926 és 11.986—1927. szám alatt approbál

román-magyar szövegű iskolai nyomtatványaim

teljesen megfelelnek a legújabb tantervnek, valamint haladást mutató íráslapok és írószerek, melyeket legméltányosabb árak mellett hozok forgalomba.

Megrendelhető: **BÉRES HÁROLY** egyházkerületi könyvkiadónál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-utca 14.

BERGER ÉS SPINDLER

nagyszebeni harangöntők
ajánlják háboru előtti művészi ki-
vitelben és minőségben készült

templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől
30 napon belül. Az árak a leg-
olcsóbb napi ár. Jótállási idő:
15 év. Szavatolnak a hangok
tisztaságáért és összhangjáért.
Hajlandók kedvező fizetési fel-
tételeket adni. 26

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVARAD

Strada Dimitrie Cantemir
(Beöthy Ödön-utca) 2. sz.

Alakult 1899. évben

Telefon szám 4-54.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8.500,000

Lelkész urak részére előnyösen
teljesít átutalásokat

Folyósít rövid lejáratu váltó
és jelzálogkölcsönöket

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat 26

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyt. Református Lelkészi Hivatalnak

Tinca—Tenke

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégibb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

Alapított 1840-ben

a leglisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein L. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 26

Harang és fémöntőde

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu—Nagyszében

szállít templomi harangokat ga-
rantált békeöntözésben, művészi
kivitelben a legmesszebbmenő jót-
állás mellett. Hosszu évi tapaszt-
alatok ezen szakmában első-
rendű munkát biztosítanak.

Kérjen külön ajánlatokat

Képviselő: Satu-Mare—Szatmár,
Arany János-utca 22. szám alatt.